

60 r.^s

Ce petit livre est très rare: Rabelais
en est l'auteur.

R

Par
505

clais

1852

Ayuntamiento de Madrid

A
R

Q
i
c

APHORISMO
RVM HIPPOCRATIS
SECTIONES
SEPTEM,

*

Ex Franc. Rabelæsi
recognitio-
ne.

Quibus ex Ant. Musæ Commentariis ad-
dicimus & Octauam: & quædam alia,
quæ sequens indicabit pagella.

VIRTVTE DVCE,

COMITE FORTVNA.

APVD SEB. GRYPHIVM LV-
GDVNI,
1543.

HIPPOCRATIS Aphorismorum Sectiones.

His accessit Octava, ex Antonii Musæ Commentariis.

Eiusdem Præfagiorum, lib. III.

Eiusdem De ratione uictus in morbis acutis, lib. IIII.

Eiusdem De natura humana.

GALENI Ars medicinalis.

Aphorismi Hippocratis Lingua Ionica,
ex fide uetustissimi codicis.

ἹΠΠΟΚΡΆΤΟΥΣ

ἐπιτάφιοι.

Θεαγαλὸς Ἱπποκράτης, κῶος γένος ἐνθάδε κῆ),
φοίβη ἀπὸ φίλης ἀθανάτου γαγάως.

Πλῆστα φρόπαια νόσων σήσας ὄπλοισ ὑγιείης,

Δόξαν ἐλῶν πολλὴν ἔτυχῆ, ἀλλὰ τέχνη.

ἀγαθῇ τύχῃ.

C L A R I S S I M O
D O C T I S S . Q V E V I R O
 D. Gotofredo ab Estiffaco Malleacensi
 episcopo Franciscus Rabelæsus. medi-
 cus, S. P. D.

V V M anno superio-
 re Monspessuli apho-
 rismos Hippocratis, et
 deinceps Galeni artē
 medicam frequēti au-
 ditorio publicè enarrarē, Antistes cla-
 rissime, annotaueram loca aliquot, in
 quibus interpretes mihi non admodum
 satisfaciebant. Collatis enim eorum tra-
 ductionibus cum exēplari Græcanico,
 quod, præter ea quæ uulgò circunfe-
 rūtur, habebam uetustissimum, literisq;
 Ionicis elegantissimè castigatissimeq;
 exaratum, comperi illos quàm plurima
 omisisse, quædam exotica & notha ad-
 iecisse, quædam minus expressisse, non
 a 2 pauca

pauca inuertisse uerius quàm uertisse.
 Id quod si usquàm alibi uitio uerti so-
 let, est etiam in medicorum libris pia-
 culare. In quibus uocula unica, uel ad-
 dita, uel expuncta, quin & apiculus in-
 uersus, aut præpostere adscriptus, mul-
 ta hominũ millia haud raro neci dedit.
 Neque uero hæc à me cò dici putes, ue-
 lim, ut uiros bene de literis meritos sug-
 gillem, *ὄφθαλμοι καὶ ἄσπερα*. Nam eorum labori-
 bus & plurimum deberi arbitror, &
 me non leuiter profecisse agnosco. Sed
 sicubi ab eis erratum est, culpam totam
 in codices, quos sequebãtur eisdẽ nauis
 inustos, reiiciendam censeo. Annotatiu-
 culas itaque illas Sebastianus Gryphius
 chalcographus ad unguem cõsumma-
 tus, & perpolitus, cùm nuper inter sche-
 das meas uidisset, iã diuq; in animo ha-
 beret priscorũ medicorũ libros, ea qua
 in cæteris utitur diligẽtia, cui uix æqui-
 parabilẽ reperiãs, typis excudere, cõ-
 tendit

tendit à me multis uerbis, ut eas sincerè
 in communè studiosorū utilitatē exire.
 Nec difficile fuit impetrare, quod ipse
 alioqui ultrò daturus eram. Id demum
 laboriosum fuit, quòd quæ priuatim nul
 lo unquam edendi consilio mihi excer
 pseram, ea sic describi flagitabat, ut li
 bro adscribi, eoq; in enchiridij formam
 redacto, possent. Minus enim laboris,
 nec plusculum fortasse negotij fuisset, om
 nia ab integro Latinè reddere. Sic
 quia libro ipso erant quæ annotaueram
 altero tãto prolixiora, ne liber ipse de
 formiter excresceret, uisum est loca dū
 taxat, ueluti per transfennā, indicare, in
 quibus Græci codices adeundi iure es
 sent. Hic non dicam qua ratione addu
 ctus sim, id quicquid est laboris, tibi ut
 dicarem. Tibi enim iure debetur quic
 quid efficere opera mea potest: qui me
 sic tua benignitate usq; fouisti, ut quo
 cunq; oculos circumferam, ἡ δὲ πρὸς ἡ ἔργων ὁδὸς

6
ἢ δὲ θάλασσα munificentiae tuae sensibus
meis obuersetur: qui sic pontificiae di-
gnitatis, ad quam omnibus Senatus Po-
puliq; Pictonici suffragijs assumptus es,
munia obis, ut in te, tanquam in celebri
illo Polycleti canone, nostrates episco-
pi absolutissimum probitatis, modestiae,
humanitatis exemplar, ueramq; illam
uirtutis ideam habeant, in quam cōtuen-
tes, aut ad propositum sibi speculū se,
moresq; suos componant, aut (quod ait
Persius) uirtutem uideāt, intabescantq;
relictā. Boni itaque omnia consule,

Et me, quod facis, ama. ἴϛ

ῥωσσο ἀνίϛ ἐὺδοκίμωτατε

καὶ στυχῶν διατίλλ.

Lugduni Idi-
bus Iulij,

II 5 3 2.

APHORIS⁷

MORVM HIPPO-
cratis sectio prima, Nicolao
Leonicensi Vicentino
interprete.

APHORISMVS I.

VITA breuis, ars uerò
longa, occasio autè præ-
ceps: experimentum pe-
riculosum, iudiciũ dif-
ficile. Nec solum sei-
psum præstare oportet
opportuna facientem, sed & ægrum, &
assidentes, & exteriora. II.

IN perturbationibus uentris, & uomi-
tibus *spontaneis, si talia purgentur *sponti
qualia purgari oportet, confortet, & le-
uiter ferunt: sin minus, contrà. Sic & ua-
forum inanitio, si talis fiat qualis fieri de-
bet, confert, & bene tolerant: sin minus,
contrà. Inspecere itaque oportet & regio-
nem, & tempus, & ætatem, & morbos in
quibus conueniat, aut non. III.

HAbitus exercitatorũ qui ad summum
bonitatis attingunt, periculosi, si in
extremo constiterint. neque enim possunt
in eodem permanere, neque quiescere.

a 4 Cùm

Cùm uerò non quiescant, neque possunt proficere in melius: reliquum est igitur ut decidant in deterius. His de causis bonum habitum statim soluere expedit, ut corpus rursus nutriri incipiat. neq; compressiones ad extremum ducende: periculosum enim. Sed qualis natura fuerit ei⁹ qui debet perferre, ad hoc ducere conuenit. Sic & euacuationes quæ ad extremum deducunt, periculosæ. & rursus, refectiões, eùm extremæ fuerint, periculo sæ.

I I I I.

Victus tenuis, atq; exquisitus, in morbis quidem longis semper, in acutis uerò, in quibus non conuenit, periculosus. Et rursus qui ad extremum deuenit tenuitatis, grauis est. Nam & repletiones, quæ ad extremum deueniunt, graues sunt.

V.

In tenui uictu ægri delinquant: quò fit ut magis lædantur. Quicunq; enim error cõmittitur magnus, maior in hoc fit, quàm in paulò pleniori uictu. propterea etiã sanis periculosus existit ualde exquisitus uictus & constitutus: quoniam errores grauius ferūt. Ob hoc igitur tenuis uictus, atque admodum exquisitus, eo qui fit paulò plenior, magis periculosus.

V I.

VI.

EXtremis morbis , extrema exquisitè
remedia optima sunt.

VII.

Vbi morbus peracutus est , statim ex-
tremos habet labores, & extremè te-
nuissimo uictu utendum est: Vbi uerò
non, sed pleniorē uictum contingit ad-
hibere: tantum cibi indulgendum est,
quantò morbus extremis est mollior.

VIII.

Quando morbus in suo uigore con-
sistit, tunc uictu tenuissimo uten-
dum est.

IX.

Coniectari autē oportet, an æger cum
uictu sufficiat perdurare, donec mor-
bus consistat: & nunquid prius ille defi-
ciat, nec possit cum uictu perdurare, uel
morbus antè deficiat, atque hebetescat.

X.

Quibus igitur statim morbus con-
sistit, his statim tenuis uictus ad-
hibendus est. quibus uerò posterius debet
consistere, his & in ipso consistendi tem-
pore, & parum ante illud, cibus subtra-
hendus. prius uerò uberius agendum, ut
æger sufficiat.

2 § XI.

XI.

IN accessionibus abstinere oportet. nam cibum dare, nocuum est. & quibus per circuitum fiunt accessiones, in ipsa accessione abstinere oportet.

XII.

Galenus
primo de
crisibus.

Accessiones uerò & constitutiones, morbi indicabunt, & anni tempora, & circuituum successiua incrementa, siue quotidie, siue alternis diebus, siue per maiora interualla fiât. Sed & ex his quæ mox apparent, indicia sumuntur: quemadmodum in morbo laterali, si circa initia statim sputum appareat, morbum breuiat: si uerò postea appareat, producit. Et urinæ, & alui excrementa, & sudores, quęcunque apparuerint, uel bonam morborum iudicationem, uel malam, uel breues, aut longos fore morbos ostendunt.

XIII.

Senes facilius ieiunium ferunt: secundo loco qui ætatem consistentem habent: minus adolescentes: omnium minimè pueri, præsertim qui inter ipsos sunt uiuidiores.

XIIII.

Qui crescunt, plurimum habent calidi innati: plurimo igitur egêt alimento, alioquin corpus absumitur. Senibus uerò parum calidi innati inest: paucis
pro

propterea fomitibus egent, quia à multis extinguuntur. Hanc etiã ob causam febres senibus non similiter acutæ fiunt, frigidum enim eorum corpus. xv.

VEntres hyeme & Vere natura calidissimi sunt, & somni longissimi:quare per ea tempora alimenta copiosiora sunt exhibenda. Etenim tunc calor innatus plurimus est, unde & pluribus egent alimentis, indicio sunt ætates, & athlete. xvi.

Victus humidus febricitantibus omnibus confert, maximè uerò pueris, & aliis qui tali nictu uti consueuerunt. xvii.

ET quibus semel, aut bis, & quibus plurane, an pauciora particulatim oporteat afferre, considerandum. Condonandum autem aliquid temporis, & regionis, & ætati, & consuetudini. uide gal. lib. 8.

Aestate, & Autumno cibos difficilimè ferunt, hyeme, facilimè: Secundum locum Ver habet. xviii.

His qui per circuitus, accessionem habent, nihil dare oportet, neq; cogere, sed subtrahere adiectioni ante iudicationes. xix.

riones.

XX.

QUæ iudicantur, & iudicata sunt integre, neq; mouere, neque nouare aliquid, siue medicamentis, siue aliter iritando, sed finire.

XXI.

QUæ ducere oportet, quò maxime natura uergit per loca conferentia eò ducere.

XXII.

CONCOCTA medicari, atq; mouere, non Cruda, nec in principiis, modò non turgent, plurima uerò non turgent.

XXIII.

DEIECTIONES, non multitudine sunt æstimandæ, sed si talia deiiciantur qualia conueniunt, & ægri facillè tolerant. Atque ubi usque ad animi defectiorem expedit ducere, faciendum, si æger possit tolerare.

XXIII.

IN acutis passionibus rarò, & in principiis medicinis purgantibus uti, & hoc cuni præmeditatione faciendum.

XXV.

SI qualia oportet purgari, purgentur, Sconfert, & facillè ferunt: si contrà, difficulter.

A P H O R I S

M O R V M H I P -
pocratis Sectio
secunda.

A P H O R . I .

IN Q V O morbo somnus
laborem facit, mortale: si ue-
rò iuuat, non mortale.

I I .

VBi somnus delirium sedat, bonum.

I I I .

Somnus, atque uigilia, utraque si mo-
dum excefferint, malum.

I I I I .

Non fatietas, non fames, neque aliud
quicquam quod modum naturæ ex-
cesserit.

V .

Spontaneæ lassitudines, morbos præ-
nuntiant.

V I .

Quicunq; dolentes parte aliqua cor-
poris, omnino dolorem non sen-
tiunt: his mens ægrotat.

V I I .

Quæ longo tempore extenuantur
corpora, lentè reficere oportet: que
uerò breui, breuiter.

V I I I .

Si à morbo cibum assumens quis non
scorroboretur, pluri alimento corpus
uti significatur. quod si non assumente ci-
bum

bum

bum hoc accidat, scire oportet quòd indiget euacuatione. IX.

Corpora cum quispiam purgare uoluerit, oportet fluida facere. X.

Non pura corpora quantò plus nutries, tantò magis lædes. XI.

Facilius est impleri potu, quàm cibis. XII.

Quæ relinquuntur in morbis post iudicationem, reciduias facere consueuerunt. XIII.

Quibuscunque crisis, id est iudicatio fit, his nox grauis ante accessionem. Quæ uerò subsequitur magna ex parte lenior existit. XIII.

In profluuiis alui, mutationes excrementorum iuuant, nisi ad mala mutatio fiat. XV.

Vbi fauces egrotant, aut tubercula nascuntur in corpore, excretiones inspiciere oportet. Nam si biliosæ fuerint, corpus unà ægrotat. si uerò similes sanis, tutum est corpus nutrire. XVI.

Vbi fames, laborandum non est. XVII.

Vbi cibus præter naturam plus ingestus est, hic morbum facit: ostendit autem

autem
Eo
tiones

A
tis, au

Q
catur.
uus sic
tur.

F
fo

Q
euacu
rietas

A
S
S
Est a
Ipse e
Rursu
plabil
todec
mo.

autem sanatio.

XVIII.

Eorum quæ uniuersim & uelociter nutriunt, ueloces quoque fiunt excretiones.

XIX.

Acutorum morborum non omnino sunt certæ prænuntiationes aut salutis, aut mortis.

XX.

Quibus iuuenibus adhuc aluus humecta est, his senescentibus exiccatur. Quibus uerò iuuenibus adhuc aluus sicca est, his senescentibus humectatur.

XXI.

Famem, thorexix (id est, uini potio) soluit.

XXII.

Quicunq; morbi ex repletionem fiunt, curat euacuatio. Et quicunq; ex euacuatione, repletio. & aliorum contrarietas.

XXIII.

Acuti morbi in quatuordecim diebus iudicantur.

XXIII.

Septenorum, quartus est index. Alterius septimanæ octauus principium. Est autem & undecimus contemplabilis. Ipse enim quartus est alterius septimanæ. Rursus uerò & decimusseptimus contemplabilis. ipse siquidem quartus est à quatuordecimo: septimus uerò, ab undecimo.

XXV.

Aesti

AEstiuæ quartanæ magna ex parte breues : Autumnales, longæ, & maximè quæ hyemem attingunt. xxvi.

Febrem conuulsioni superuenire melius est, quàm febrî conuulsionem.

xxvii.

His qui non ex ratione leuius se habent, non oportet fidere, neque multum formidare mala quæ præter rationem eueniunt. Plurima enim talia stabilia non sunt, neque multum durare, & permanere consueuere.

xxviii.

Febriticantium non omnino leuiter, permanere corpus, & nihil minui, uel etiam plus quàm ratio postulat, contabescere, malum. hoc enim morbi longitudinem, hoc uerò imbecillitatem significat.

xxix.

Qum morbi inchoant, si quid mouendum uideretur, moue. quum uerò consistunt, ac uigent, melius est quietem habere.

xxx.

Circa initia, & fines, omnia imbecilliora. quum uerò consistunt, fortiora.

xxxi.

Etus qui ex ægritudine bene cibatur, nihil proficere corpus, malum.

xxxii.

Om

OMnes ferè qui male se habent circa initia bene cibati, neque quicquam proficientes, circa finem rursus cibum non appetunt: qui uerò circa initia cibum ualde non appetunt, postea bene appetentes, ii melius euadunt. XXXIII.

IN quouis morbo mente constare, & bene se habere ad illa quæ offeruntur, bonum, contrà uerò se habere, malum. XXXIII.

IN morbis minus periclitantur, quorum naturæ, aut ætati, aut habitui, aut tempori magis congruit morbus, quàm quibus secundum nihil istorum congruit. XXXV.

IN quouis morbo partes ad umbilicum & imùm uentrem attinentes, crassitudinem habere melius est. multum uerò extenuari, ac contabescere, prauum. Sed & hoc quoque ad inferiores purgationes, periculosum. XXXVI.

Qui salubritatem corporis habent, per medicamenta euacuati citò exoluuntur, & qui prauo utuntur cibo. XXXVII.

Qui bene se habent corpore, difficulter ferunt medicationes. XXXVIII.

XXXVIII.
b Par

Parum deterior potus, aut cibus, suauior autem, melioribus quidem, sed minus suauibus, est præferendus.

XXXIX.

Seniores iuuenibus plurimum ægrotant minus. Qui uerò morbi ipsis accidunt longi, maxima ex parte comitantur ad mortem.

XL.

Raucedines, & grauedines in ualde senibus coctionem non admittunt.

XLI.

Qui frequenter, ac fortiter absque causa manifesta exoluuntur, repente moriuntur.

XLII.

Soluere morbum, quem apoplexiam uocant, fortem, impossibile: debilem uerò, non facile.

XLIII.

Strangulati, ac dissoluti, nondum mortui, non referuntur, quibus spuma circa os fuerit.

XLIII.

Qui natura admodum crassi sunt, citius intereunt, quàm qui graciles.

XLV.

Quicumque iuuenes morbo comitiali laborant, mutatione maximè ætatis, & temporum, & locorum, & uitium quoque liberantur.

XLVI.

Duob

DVobus doloribus simul eundem locum infestantibus, uehementior alterum obscurat. X L V I I .

DVin pus conficitur, dolores, ac febres accidunt magis, quàm iam confecto. X L V I I I .

IN omni corporis motu ubi laborare cœperit, quies statim lassitudinem auferit. X L I X .

QVi consueti solitos labores ferre, etsi fuerint imbecilles, & senes, nõ consuetis, fortibus, atque iuuenibus facilius ferunt. L .

QVæ ex longo tempore consueta sunt, etsi deteriora sunt, insuetis minus molestare solent. Oportet igitur ad insueta permutari. L I .

PLurimum atque repenti euacuare, uel replere, uel calefacere, uel refrigerare, siue quouis alio modo corpus mouere, periculosum: quoniam omne nimis est naturæ inimicum: sed quod paulatim fit, tutum est, tum aliàs, tum quum ab altero ad alterum transitus fit. L I I .

OMnia secundum rationem facienti, si non succedat secundum rationem, non est transeundum ad aliud, stante eo quod à principio uisum est. L I I I .

b 2

Quic

Q Vicunque alios humidus habent, siquidem iuuenes fuerint, melius commutant his qui siccas habent. Ad senectam uerò deterius commutatur. nam senescentibus magna ex parte exiccantur. LIIII.

Magnitudo corporis iuuentæ quidem, nec indecens, neque illiberalis: senectæ uerò inutilis, & deterior paruitate.

A P H O R I S .
M O R V M H I P -
 pocratis Sectio
 tertia.

APHOR. I.

MUTATIONES temporū potissimum pariunt morbos: & in quibusdam temporibus magnæ mutationes, aut frigoris, aut caloris, & alia pro ratione, eodem modo. II.

Naturarum, hæ quidem ad æstatem, hæ uerò ad hyemem bene, malè se habent. III.

MOrbi quoque alii ad alia bene, uel male se habent, & quædã ætates ad tempora, & loca, & uictus genera. IIIII.

In

IN temporibus, quando eodem die modò calor, modò frigus fit, autumnales morbos expectare oportet. V.

A Vstri auditum hebetantes, caliginosif, caput grauentes, pigri, dissoluentes. quando huiuscemodi tempestas præualuerit, talia in morbis patiuntur. At si Aquilonia fuerit, tussis, fauces, alui duræ, difficultates urinæ, horrores, costarum dolores, & pectoris. quando hæc tempestas præualuerit, talia in morbis expectare oportet. VI.

Q Vando æstas fit Veri similis, sudores in febribus multos expectare oportet. VII.

IN siccitatibus febres acutæ fiunt: & si annus magna ex parte talis fuerit, qualem fecerit cõstitutionem, tales plurimum morbos oportet expectare. VIII.

IN constantibus temporibus, quum tempestiue tempestiua redduntur, morbi constantes, & boni iudicii fiunt. In inconstantibus autem, inconstantes, & mali iudicii. IX.

A Vtumno morbi acutissimi, atq; exitiales, maxima ex parte. Ver uerò saluberrimum, & minime exitiale. X.

b 3

Aut

Autumnus tabidis malis.

XI.

DE temporibus, siquidē hyems sicca, & Aquilonia fuerit, Ver uerò pluuiosum, & australe, necesse est æstate febres acutas, & lippitudines, Græci ophthalmias uocant, & intestinorum difficultates fieri, præcipuè uerò mulieribus, & uiris qui natura sunt humidiores. XII.

SI uerò hyems australis, & pluuiosa, & serena fuerit, Ver autem siccū & Aquiloniū, mulieres, quibus partus ad Ver inest, ex quacunque occasione abortiunt: quæ uerò parient, imbecilles, & morbidos infantes pariunt, quare uel statim intereunt, uel tenues, & ualetudinarii uiuūt. Cæteris uerò mortalibus difficultates intestinorum, lippitudines siccæ fiunt. Senioribus autē destillationes quæ citò interiment. XIII.

SI uerò æstas sicca fuerit, & Aquilonia, Autumnus uerò pluuiosus, & Australis, dolores capitis ad hyemem fiunt, & tusses, raucedines, atq; grauedines, quibusdam autem & tabes. XIII.

SI uerò Aquilonius sit, & siccus: his qui naturam habent humidiorē, & mulieribus conferet, reliquis autem erunt lipp

lippitudines siccae, & febres acutae, & grauedines. nonnullis uero & atrae biles.

XV.

EX anni autem constitutionibus, quod in totum dixerim, siccitates imbris sunt salubriores & minus mortiferae.

XVI.

Morbi in pluuiarum multitudine, magna ex parte sunt febres longae, alui profluvia, putredines, morbi comitiales, & attoniti, quos apoplexias Graeci uocant, & anginae. In siccitatibus autem, tabitudines, lippitudines, articulorum dolores, stillicidia urinae, & difficultates intestinorum.

XVII.

Quotidianae autem constitutiones, Aquiloniae quidem corpora densant, contendunt, & bene mobilia, coloratiora, & melius audientia faciunt, & aluos exiccant, oculos mordent, & si pectus dolor aliquis obsederit, dolorem augent. Austrinae dissoluunt corpora, & humectant, auditum obtundunt, capita aggrauant, & uertigines faciunt, oculis atque corporibus difficilem motum praestant, & aluos humectant.

XVIII.

Per tempora anni, Vere quidem, & prima aestate pueri, & qui hos sequuntur

b 4

aetate,

ætate, optimè degunt, & fani sunt maximè. Aestate uerò & Autumno, usq; ad aliquid senes. Reliquum, & hyeme, qui mediam ætatem habent. XIX.

Morbi, omnes quidem in omnibus temporibus fiunt, quidam uerò magis in quibusdam ipsorum & fiunt & excitantur. XX.

Vere etenim furores, & atræ biles, & morbi comitiales, & profluvia sanguinis, & anginæ, & grauedines, & raudines, & lepre, & tussis, & impetigines, & uirilgines, & pustulæ ulcerosæ plurimæ, & tubercula, & articulorum dolores. XXI.

Aestate autem, nonnulli horum, & febres continuæ, & ardentes, & tertianæ, & quartanæ, & uomitus, & alui profluvia, & lippitudines oculorum, & aurium dolores, & oris ulcerationes, genitalium putredines, & sudamina. XXII.

** αλγιστοί.
id est, plurimæ.
Leonice
uidetur
legisse
αυριτοί.*

Autumno uerò, & plurimi uel æstiu morbi fiunt, & febres quartanæ, & erraticæ, & lienes, aquæ inter cutem, & tabes, & stillicidia urinæ, & difficultates intestinorum, & leuitates intestinorum, & coxendicum dolores, & anginæ, & anhelationes, (quas Græci asthmata uocant)

cant) *ilei, morbi comitiales, furores, atræ * uolulī
biles. XXIII.

HYeme uerò, morbi laterales & pul-
monis inflammationes, grauedines,
atque raucedines, tusses, dolores pectoris
& laterū, atq; lumborum, capitis dolores,
uertigines, & apoplexiæ. XXIII.

IN ætatibus autem talia contingunt,
in paruis & nuper natis puerulis, oris ul-
cera (quæ aphthæ uocantur) uomitus,
tusses, uigiliæ, pauores, umbilici inflam-
mationes, aurium humiditates. XXV.

IN progressu uerò quum iam dentire
incipiunt, gingiuarum pruriges, fe-
bres, conuulsiones, alui profluuia, & ma-
ximè quum caninos edunt dentes, & his
præsertim pueris, qui crassissimi sunt, &
aluos duras habent. XXVI.

QUum uerò iam magis adoleuerint,
tonfillæ & uertebæ quæ in occi-
piti ad interiora luxationes, crebri anhe-
litus, (quos Græci asthmata uocant) cal-
culi, lumbrici rotundi, ascarides, uerrucæ,
quas Græci acrochordonas uocant, saty-
riæ, strumæ, & alia tubercula, sed præci-
pue antedicta. XXVII.

GRandioribus autem, & iam acceden-
tibus ad pubertatem plurima ex his

b s

& feb

& febres diurnæ magis, & ex naribus
profluua sanguinis. xxviii.

Purimæ autem passiones puerulis iu-
dicantur. nonnullæ quidem in qua-
draginta diebus, nonnullæ in septem men-
sibus, nonnullæ uerò in annis septem,
quædam uerò iam ad pubem accidenti-
bus, quæ uerò permanferint, nec in puber-
tate finierint, puerulis, aut fœminis quum
menstrua erumpunt, consenescere con-
sueuerunt. xxix.

Adolescētib⁹ autē sanguinis spuitio-
nes, tabes, febres acute, morb⁹ comi-
tialis, & alii, sed p̄cipuè antediçti. xxx.

Vltra hanc ætatem asthma, id est, cre-
ber anhelitus, morbi laterales, pul-
monis inflammationes, lethargi, phrene-
tides, ardores, diurna profluua, chole-
ræ, difficultates intestinorū, leuitates in-
testinorum, hæmorrhoides. xxxi.

Senibus spirandi difficultates, destilla-
tiones cum tussē, urinæ stillicidia, uri-
næ difficultates, articulorum dolores, re-
num passiones, vertigines, apoplexiæ, ma-
li habitus, pruritus totius corporis, uigi-
liæ, alui, oculorum & narium humidita-
tes, uisus obtusus, glaucedines, auditus
graues.

Apho

A P H O R I S,

MORVM HIP-
pocratis Sectio
quarta.

A P H O R. I.

VTERO gerentes sunt medicandæ: si materia turget quarto mense, & usq; ad septimum, sed has minus. Iuniora autem & seniora uereri oportet. I I.

IN medicationibus talia educere è corpore, qualia & sponte prodeuntia, utilia: quæ uerò contrario modo prodeunt, cohibere oportet. I I I.

SI qualia oportet purgari, purgantur, confert, & leuiter ferunt. Cōtraria uerò grauitur. I I I I.

Medicari æstate superiores magis, hyeme uerò inferiores. V.

Sub cane, & ante canem difficiles sunt medicationes. V I.

Graciles & facilè uomentes purgare superius, cauentes hyemem. V I I.

Vomentes uerò difficulter, & mediocriter bene carnosos, per inferiora, cauentes æstatem. V I I I.

Tabid

TAbidos uerò, cauentes ad superiores purgationes. IX.

MElancholicos plenius inferiores, eadem ratione contraria apponentes. X.

Medicari in ualde acutis: si materia turget, eadem die. Tardare enim in talibus malum est. XI.

Quibus tormina, & circa umbilicū labores, & lumborum dolor, qui neque à medicamento, neque aliter soluitur, in aquam intercutem siccam firmatur. XII.

Quorum alui intestinorum leuitate laborant, hyberno tempore supra purgari, malum. XIII.

Ad helleboros qui nō facile supra purgantur, eorum corpora ante potionem pluri cibo, atque quiete humectanda sunt. XIII.

Quom biberit quis helleborum, ad motiones quidem corporum ducere magis, ad somnos uerò, atq; quietem minus. Indicat autem nauigatio, turbari motione corpus. XV.

Quom uolueris magis ducere helleborum, moue corpus: quom uerò sistere, somnum facito, & non moueto.
Carnes

CArnes fanas habentibus, helleborus periculosus. Facit enim conuulsionē.

XVI.

SI quis febrem non habens, abstineat à cibo, & cordis morsum, seu uertiginē patitur, & oris amaritudinem sentit, purgatione indigere per superiora significat.

XVII.

SVpra præcordia dolores, purgatione indigere per superiora significant. Quicumque uerò inferiora molestant, per inferiora.

XVIII.

Qui in medicamentis purgati, non sitiunt, non quiescunt priusquam sitiant.

XIX.

Non febricitantibus si tormina acciderint, & genuum grauitas, & lumborum dolor, purgari inferius oportere significatur.

XX.

Diectiones nigræ, qualis est sanguis niger, sponte uenientes, siue cum febre, siue sine febre, pessimæ: & quanto colores magis prauis fuerint plures, peius: cū medicamento uerò melius, & quanto colores plures non prauis.

XXI.

Morbis quibuslibet incipientibus si Matra bilis, uel supra, uel infra exi-

XXII.

crit,

erit, letale.

XXIII.

Q Vibuscunq; ex morbis acutis, aut diuturnis, uel ex uulneribus, siue quouis alio modo extenuatis, nigra bilis, siue uti sanguis niger de subter exierit, postridie moriuntur.

XXIII.

Difficultas intestinorum, si ab atra bile inceperit, letalis est.

XXV.

Sanguis quidem supra, qualiscunq; fuerit, malus: infra autem, bonus est.

XXVI.

A difficultate intestinorum habito, si ueluti carunculæ exeant, letale est.

XXVII.

Q Vibus in febribus sanguinis fluxerit multitudo, quacunque ex parte quum reficiuntur, alui his humectantur.

XXVIII.

Q Vibus biliosæ deiectiones, superueniente surditate cessant: & quibus surditas, superuenientibus biliosis deiectionibus cessat.

XXIX.

Q Vibus in febribus sexto die rigores fiunt, difficile iudicium sequitur.

XXX.

Q Vibuscunq; accessiones fiunt, quacunque hora febris dimiserit, si eadem

dem

dem cras occupauerit, iudicium habent
difficile. XXXI.

LAsitudinem habentibus in febris,
in articulos & circa maxillas potissi-
mum abscessus fiunt. XXXII.

QVibuscunq; resurgentibus ex mor-
bis, si quid laborauerint, hinc fiunt
abscessus. XXXIII.

SEd & si ante morbum aliqua parte do-
luerit, hinc morbus firmatur.

XXXIIII.

SI à febre habito tumore non existen-
te in faucibus, strangulatio repente su-
peruenerit, letale est. XXXV.

SI à febre habito collum peruertitur, &
Suius potest deuorare, sine ullo tumore,
letale est. XXXVI.

SUdores febricitanti si inceperint, bo-
ni, & tertio die, & quinto, & septimo,
& nono, & undecimo, & quartodeci-
mo, & septimodecimo, & uigesimo, &
uigesimo septimo, & trigesimo quarto. hi
enim sudores iudicant morbos. Qui ue-
rò non ita fiunt, laborem significant, &
morbi longitudinem, & recidiuam.

XXXVII.

FRigidi sudores, cum acuta quidem
febre, mortem: cum mitiori autem,
long

longitudinem morbi significant.

XXXVIII.

Qua parte corporis sudor est, ibi significat morbum.

XXXIX.

ET qua parte corporis calor, aut frigus, ibi morbus.

XL.

ET ubi in toto corpore mutationes, & si corpus refrigeretur, uel rursus calefiat, uel color alter ex altero fiat, longitudinem morbi significat.

XLI.

Sudor multus ex somno factus absque causa manifesta, corpus uti pluri cibo significat. Si uero cibum non accipienti hoc accidat, scire oportet quod euacuatione indiget.

XLII.

Sudor multus calidus, uel frigidus superfluens, frigidus magis, calidus minus, significat morbum.

XLIII.

Febres quæcunq; non intermittentes, tertia die fortiores fiunt, magis periculosa. Quocunq; autem modo intermiserint, periculum abesse significatur.

XLIIII.

Quibus febres longæ, his tubercula, uel labores in articulis fiunt.

XLV

Q Vibus tubercula, uel in articulis labores fiunt: hi pluribus utuntur cibis. XLV.

Si rigor incidat febre non deficiente, Sægro iam debili: letale est. XLVI.

Excreationes in febribus non intermittibus, liuidæ, cruentæ, fœtidæ, & biliosæ, omnes malæ. & si bene exeunt, siue per alui excretionem, siue per urinas: bonæ. si uerò non aliquid eorum quæ iuant, per hæc loca excernitur, malum. XLVII.

In febribus non intermittibus, si partes exteriores frigidæ, interiores uruntur, & sitim habeat, letale est. XLVIII.

In febre non intermittente, si labrum, uel oculus, uel nasus, uel supercilium peruertatur, uel nō uideat, uel non audiat, iam debili existente corpore, quicquid horum euenerit, mors proxima est. XLIX.

Vbi in febre non intermittente difficultas spirandi, & delirium acciderit, letale. L.

In febribus, abscessus qui ad primas indicationes non solunt, longitudinem morbi significant. LI.

C LII.

Q Vicinque in febribus, uel in aliis morbis sponte illachrymant, nihil absurdum. qui uero non sponte, absurdius. LII.

Q Vibus circa dentes in febribus quidam lentores nascuntur, his fortes fiunt febres. LIII.

Q Vibus plurimum siccae tussis leuiter iritantes in febribus ardentibus fiunt, non multum siti infestantur. LIII.

Ex inguinum tumoribus febres omnes mala, praeter diarias. LVI.

Febriticanti sudor superueniens febre non deficiente, malum. Prorogatur enim morbus, & multam significat humiditatem. LVII.

Qui a conuulsione, aut distentione uentris tenetur, febre superueniente liberatur. LVIII.

A febre ardente habito, rigore superueniente, solutio. LIX.

Tertiana exquisita septenis circuitibus, quod longissimum est, iudicatur. LX.

Quibuscumque in febribus aures obsurduerunt, sanguis ex naribus fluens, aut alius turbata, soluit morbum. LXI.

Febrie

Febriticantem nisi diebus imparibus febris reliquerit, solet recidiuare.

L X I I.

Quibus in febris morbus regius ante diem septimū accidit, malum*. * Nisi sit

L X I I I.

Quibus in febris quotidie rigores fiunt, quotidie febres soluantur.

L X I I I I.

Quibus in febris morbus regius, septimo, uel nono, uel undecimo, uel quartodecimo superuenerit, bonum: nisi dextrum ilium obduruerit, si uerò nō, non bonum.

L X V.

In febris circa uentriculum & fortis lætus, & cordis morsus, uel dolor, malum.

L X V I.

In acutis febris conuulsiones, & circa uiscera dolores fortes, malum.

L X V I I.

In febris, ex somnis timores, uel conuulsiones, malum.

L X V I I I.

In febris spiritus offendens, malum. conuulsionem enim significat.

L X I X.

Quibus urinæ crassæ, grumosæ, paucæ, non sine febre, multitudo ueniens

c 2 nicus

niens ex his tenuis iuuat. præcipue uerò
tales ueniunt quibus ab initio, uel breui
sedimen inest. LXX.

Q Vibus urinæ perturbatæ quales sunt
iumentorum, his dolor capitis uel
adest, uel aderit. LXXI.

Q Vibus septima iudicatur, his nube-
culam habet quarta die urina ru-
beam, & alia ex ratione. LXXII.

Q Vibus urinæ albæ, & perspicuæ,
malæ: præsertim si in delirantibus
apparcant. LXXIII.

Q Vibus ilia suspensa murmurant, lum-
borum dolore superueniente, his al-
ui huncantur, nisi flatus erumpant, aut
urinæ multitudo proueniat. hæc uerò in
febris. LXXIIII.

Q Vibus speratur abscessum futurum
ad articulos, liberat ab abscessu uri-
na multa, crassa & alba facta, qualis in
laboriosis febribus quarto die quibusdam
incipit fieri. Si uerò etiam ex naribus flu-
xerit sanguis, breui admodum solutio
fit. LXXV.

Sanguinem, aut pus mingat: aut re-
num, aut uesicæ exulcerationem signi-
ficat. LXXVI.

Qui

Q Vibus in urina crassa existente , caruncule parue, aut ueluti capilli una exeunt, his a renibus excernitur.

L X X V I I .

Q Vibus in urina crassa, fursurea quedam simul exeunt, his uesica scabie laborat.

L X X V I I I .

Q Vicunq; sponte sanguinem mingunt, his a renibus uenulam ruptam significatur.

L X X I X .

Q Vibus in urinis arenosa subsistunt, his uesica laborat calculo.

L X X X .

SI sanguinem mingant, aut grumos, uel stillidium urinae habeant, & dolor in anum incidat uentrem, & pectinem, & emen: circa uesicam labor est.

L X X X I .

SI sanguinem aut pus minxerit, aut squamulas, & grauis odor adsit, uesicae exulcerationem significat.

L X X X I I .

Q Vibus in urinaria fistula tubercula nascuntur: his suppuratione facta, & eruptione, solutio.

L X X X I I I .

Mictio noctu plurima facta, paruam significat deiectionem.

c 3

A P H O

A P H O R I S

MORVM HIP-
pocratis Sectio
quinta.

A P H O R . I .

CONVULSIO ex helle-
boro, letalis est. II.
Convulsio ex uulnere, le-
talis est. III.

VBi sanguis plurimus fluxerit, sin-
gultus, aut conuulsio superueniens,
malum. IIII.

EX superflua purgatione, conuulsio,
aut singultus superueniens, malum. V.

Sebrius quispiam repente obmutuerit,
conuulsus moritur, nisi febre corri-
piatur, aut ubi ad horam peruenerit qua
soluuntur crapulae, uocem recuperet. VI.

Quicumque à distentione corripun-
tur, in quatuor diebus pereunt: si
uero has effugerint, sani fiunt. VII.

Quibuscunque morbi comitiales
fiunt, ante pubertatem mutationem
accipiunt. quibuscunque autem uigesimo-
quinto, commoriuntur. VIII.

Qui

Q Vicunq; morbo laterali laborantes in' quatuordecim diebus nō repurgantur, hi ad suppurationem uertūtur.

IX.

T Abes fiunt maxime ætatibus, à decimo octauo usq; ad trigessimum quintum.

X.

Q Vicunq; ab angina liberantur, his ad pulmonem uertitur, & in septē diebus pereunt: si uerò has effugerint, suppurantur.

XI.

Q Vi tæbe molestantur, si sputū quod extussiunt, graue olet iniectum carbonibus, & capilli à capite defluunt, letale.

XII.

Q Vibuscunq; tæbe laborantibus capilli à capite defluunt, hi alui profluuio superueniente moriuntur.

XIII.

Q Vicunque spumofum sanguinem expuunt, his è pulmone eductio fit.

XIIII.

A Tæbe habito profluuiam alui superueniens, letale.

XV.

Q Vicunque ex morbo laterali suppurantur, si in quadraginta diebus purgantur, à die à qua fit ruptio, liberantur. Si uerò non, ad tæbem transeunt.

XVI.

Calidum ubi quis sæpius eo utatur, hæc mala affert, carniū effœminationem, neruorum incontinentiam, mentis torporem, profluuiā sanguinis, animi defectionem, hæc ad quæ mors. x v i r.

Frigidum autem, conuulsione distentiones, liuores, rigores febriles. x v i i i.

Frigidum inimicum ossibus, dentibus, neruis, cerebro, spinali medullæ, calidum uerò, utile. x i x.

Quæcunq; refrigerata sunt excalefacere oportet, exceptis his quibus sanguis fluit, aut fluxurus est. x x.

Vlceribus, frigidum quidem mordax, cutem obdurat, dolorem insuppurabilem facit, liuorem obducit, rigores febriles, conuulsiones, distentiones. x x i.

Est autem ubi in distentione sine ulceratione, iuuenē bene carnosō, æstate media, frigidæ aquæ multa perfusio calorem reuocat. Calor autē, hæc soluit. x x i r.

Calidum suppuratorium non in omni ulcere, magnum ad securitatem indicium, cutem mollit, extenuat, dolorem sedat: rigores, conuulsiones, & distentiones mitigat: & ex his quæ ad caput attinent, eius soluit grauitatem. Plurimum autem

con

confert ossium fracturis, sed nudis præcipue, eorumque maxime qui in capite ulcera habent, & quæcunque à frigore moriuntur, uel ulcerantur, & repentibus comesis, sedi, pudendis, utero, uesicæ: his calidum amicum, & iudicans: frigidum inimicum, & perimens. XXIII.

IN his frigido utendum unde fluit sanguis, aut fluxurus est, non ad ipsa, sed circa ipsa unde influit: & quæcūq; inflammationes, uel inflammina ad rubrum, & suberuentum sanguine recenti tendunt, nam uetèribus nigredinem affert. Erysipelas etiam non ulceratum iuuat: nam exulceratum lædit. XXIII.

FRigida qualis nix, & glacies pectori inimica, tusses mouët, & sanguinem, & destillationes. XXV.

TVMores articulorum, atque dolores absque ulcere, & podagricos quoq;, atque conuulsa, horum plurima frigida aqua large effusa leuat, & extenuat, soluitq; dolorem. nam modicus torpor dolorem soluit. XXVI.

AQua quæ citò calet, & citò refrigeratur, leuissima est. XXVII.

QVi noctu bibere appetunt, his admodum sitientibus si superdormierint,

c 5 rint,

runt, bonum.

XXVIIII.

Suffitus aromatum muliebria ducit. Sa-
pius uerò ad alia utilis esset, nisi ca-
pitis faceret granitatem.

XXXIX.

Grauidas purgare turgente materia à
quarto mense usq; ad septimum, mi-
nus uerò has. Recentiores autem, & senio-
res uereri oportet.

XXX.

Mulierem utero gerentem capi ab ali-
quo morbo acuto, letale est.

XXXI.

Mulier utero gerens sanguine misso
ex uena, abortit: & magis si foetus
sit maior.

XXXII.

Mulier sanguinem euidenti, men-
struis erumpentibus, solutio.

XXXIII.

Menstruis deficientibus sanguis ex
naribus fluens, bonum.

XXXIIII.

Mulier in utero gerenti si alius plu-
rimum profluat, periculum est ne
abortiat.

XXXV.

Mulier quæ uterinis molestat, aut
difficiliter parit, superueniens ster-
nutatio, bonum.

XXXVI.

Mulier mensis decolores, nec per
idem semper tempus ueniētes, pur-
gatio

gationem indicant esse necessariam.

XXXVII.

MVlieri utero gerenti si mamme grat
ciles repente fiant, abortit.

XXXVIII.

MVlieri utero gerenti, si altera mam
ma gracilis fiat, geminos habenti,
alterum abortit, & si quidem mamma de
xtera gracilis fiat, marem: si uero sinistra,
foeminam.

XXXIX.

SI mulier quæ neque grauida est, ne
que peperit, lac habet: huic menstrua
defecerunt.

XI.

QVibuscunque mulieribus ad mani
mas sanguis colligitur, furorem si
gnificat.

XLI.

SI uelis noscere an conceperit mulier,
si quum dormitura est ei aquam mulsam
potandam da: & si alui tormina patietur,
concepit: si minus, non concepit.

XLII.

MVlier si marem concepit, bene co
lorata est: si uero foeminam, male
colorata.

XLIII.

SI mulieris grauidæ, in utero sit cry
sipelas, letale.

XLIIII.

QVæcunque præter naturam tenues
existentes utero gerunt, abortiunt
prius quam crassescant.

XLV.

Quæ

Q Væcunq; mediocriter corpora habentes, abortiunt secundo aut tertio mense sine occasione manifesta: his acetabula uteri plena mucoris sunt, & non possunt ex pondere fœtum continere, sed distrumpuntur. XLVI.

Q Væcunq; præter naturã crassæ, non concipiunt utero, his omentum os uteri comprimit: & prius quàm extenuentur, non concipiunt. XLVII.

SI uterus in coxam uergens suppuratur, necesse est linamentum fieri. XLVIII.

FOetus, mares quidem in dextris: fœminæ uerò in sinistris magis. XLIX.

VT secunda procidat, sternutatorio apposito, & nares apprehendito, & os. L.

MVlieri si uelis menstrua cohibere, cucurbitulam quàm maximam ad mammas appone. LI.

Hic adiectus est ex Græco codice uertissimmo.

MVlieri utero gerenti tenasmus superueniens, abortum facit. LII.

QVæ utero gerunt, his uteri os comprimitur. LIII.

MVlieri utero gerenti, si lac multum è mammis effluat, fœtum imbecilem significat, si uerò mammarum solidæ sue

fuerint, foetum significant saniozem.

L I I I I.

QUæ corrupturæ sunt foetus, his mammæ extenuantur. Si uerò rursus duræ fiant, dolor aut mammæ, aut coxas, aut oculos, aut genua infestabit, & non corrumpent.

L V.

QUibus os uteri durum est, his uteri os cõprimi est necessarium.

L V I.

QUæcunque utero gerentes à febribus corripuntur, & fortiter calefiunt sine occasione manifesta, difficulter pariunt, & cum periculo, aut abortum facientes periclitantur.

L V I I.

IN fluxu muliebri si conuulsio, & animi defectus aduenerit, malum.

L V I I I.

SI menstrua plura fiant, accidunt morbi: & si non fiant, ex utero morbi contingunt.

L I X.

REcto intestino, aut utero inflammationem patiente, urinæ stillicidium accidit, & renibus purulentis urinæ aduenit stillicidium: hepatis autem inflammationem patienti singultus aduenit.

L X.

SI mulier non concipit, scire autem uelis si conceptura sit, pannis circumtecta de subter suffias, & si odor uideatur per corpus ire ad nares, & os, scito quòd ipsa

ipsa

ipsa non ex seipſa ſterilis eſt. LXI.

SI mulieri utero gerenti purgationes ſcant, impoſſibile eſt foetum eſſe ſanum. LXII.

SI mulieri ceſſent purgationes, neque febris, neque rigor ſuperueniat, & faſtidia incidant, iudica ipſam in utero habere. LXIII.

Quæcunque frigidos, & ſpiſſos uteros habent, non concipiunt. Et quæcunque præhumidos uteros habent, non concipiunt. extinguitur enim in eis genitura. Et quæcunque ſecos, magis & adurentes. nam ex defectu alimenti corrumpitur ſemen. Quæcunque uerò ex utriſque mediocrem habent temperaturam, hæc fecundæ ſunt. LXIII.

Similiter autem & in maribus: aut enim propter corporis raritatem ſpiritus extra fertur, ut ſemen non transmittatur ad os: uel propter ſpiſſitudinem humor non exit foras: uel propter frigiditatem non concaleſcit, ita ut ad hunc colligatur locum: uel propter calliditatem hoc idem accidit. LXVI.

LAc dare caput dolentibus, malum: malum uerò & febricitantibus, & quibus ilia ſuſpenſa murmurant, & ſiticoſis

sis: malum autem & quibus in febribus acutis biliosæ sunt deiectiones, & quibus sanguinis multi deiectio facta est. Conuenit autem & tabidæ dare qui non ualde multum febricitant, & in febribus longis, & paruis, si nullum ex supradictis signis affuerit, & præter rationem consumptis.

L X V I.

Quibus tumores in ulceribus apparent non conuelluntur maxime, neque insaniunt. Verum his euanescentibus derepente, quibusdam à tergo cõuulsiones & distentiones fiunt: quibusdam antè insania, uel dolor lateris acutus, uel suppuratio, uel difficultas intestinorum, si tumores sunt rubicundi.

L X V I I.

Si in uulneribus fortibus, & præuis tumor uon appareat, ingens malum.

L X V I I I.

Molles, boni: crudi uerò, mali.

L X I X.

Dolenti partem capitis posteriorem, in fronte recta uena incisa prodest.

L X X.

Rigores incipiunt mulieribus quidem ex lumbis magis, & per dorsum ad caput: sed & uiris partè corporis posteriore magis, quàm anteriore, ueluti femorum

rum

rum, cubiti. Sed & cutis rara, indicio autem est pilus. LXXI.

A Quartanis capti, non admodum à contuisionibus capiuntur. Si uerò prius capiantur, & quartana superuenerit, liberantur. LXXII.

Q Vibus cutes circantenduntur arida & sicca, sine sudore moriuntur, quibus uerò laxa & rara, cum sudore moriuntur. LXXIII.

Q Vi regio morbo laborant, nō multum uentosi sunt.

APHORIS.

MORVM HIP-
pocratis Sectio
sexta.

APHOR. I.

IN longis leuitatibus intestinorum si ructus acidus fiat qui prius non erat, signum bonum. II.

Q Vibus nares natura humidiores, & genitura humidior, minus integra sanitate fruuntur. Quibus uerò contraria, salubrius degunt. III.

In

IN longis difficultatibus intestinorum,
inediæ ex fastidio, malum, & cum fe-
bre, péius. IIII.

Vulnera circumglabra, praua sunt. V.

Dolores qui sunt in lateribus & pe-
ctoribus, atque aliis partibus, si mul-
tum differant perdiscendum. VI.

Renum, & uesicæ uitia in senioribus
difficiliter sanantur. VII.

Dolores, & tumores uentris sublimes
leuiiores. Qui uerò non sublimes,
fortiores. VIII.

Aqua intercute laborantibus, ulcera
in corpore facta difficiliter sanan-
tur. IX.

Latæ pustulæ non admodum pru-
riunt. X.

Caput dolenti, & circudolenti, pus,
uel aqua, uel sanguis effluens per na-
res, aut os, aut aures, morbum soluit. XI.

ATra bile uexatis, & renum passioni-
bus, hæmorrhoides superuenientes,
bonum. XII.

Adiuturnis fauato hæmorrhoidibus,
si unà non seruatur, periculum est
aquam intercutem, uel tabem aduenire. XIII.

d   A fin

A Singultu habitum sternutatio superueniens liberat. XIII.

A B aqua inter cutem habito, si aqua ad uenis in uentrem defluerit, soluitur morbus. XV.

A Longo alui profusio habito, spontaneus uomitus superueniens morbum soluit. XVI.

A Morbo laterali, uel pulmonia habito, alui profusio adueniens, matum. XVII.

L Ippientem alui profusio corripit, bonum. XVIII.

V Esica discissa, aut cerebro, aut corde, aut septo, aliquo ex tenuioribus intestinis, aut uentriculo, aut iecore, letale est. XIX.

Q Vum discissum fuerit os, aut cartilago, uel neruus, aut genæ partícula tenuis, uel præputium, neque augetur, neque coalescit. XX.

S I in uentrem sanguis præter naturam effunditur, necesse est suppurari. XXI.

I N insanientibus si uarices, uel hæmorrhoides superuenerint, insanie solutio. XXII.

Q Væcunque rupta ex dorso ad cubitum descendunt, uenæ sectio sol

soluit.

XXIII.

Si timor, atq; mœstitia longo tempore habentes perseuerent, ex eo atra bilis significatur.

XXIII.

Si quod intestinorū gracilium discindatur, non coalescit.

XXV.

Erysipelas ab exterioribus uerti ad interiora, non est bonum: ab interioribus autem ad exteriora, bonum.

XXVI.

Qui in febribus ardētibus tremores fiunt, delirio soluntur.

XXVII.

Quicunq; suppurati, aut aquam inter cutem patiētes uruntur, aut fecantur, si pus, aut aqua uniuersim effluerit, omnes moriuntur.

XXVIII.

Eunuchi, neq; podagra laborant, neq; calui fiunt.

XXIX.

Mulier podagra nō laborat, nisi menstrua defecerint.

XXX.

Per podagra non laborat ante usum uenereorum.

XXXI.

Dolores oculorum meri potio, aut balneum, aut uenæ sectio, aut medicamentum epotum soluit.

XXXII.

Balbi ab alui profluuiio maximè capiuntur.

XXXIII.

Qui acidū eructant: nō ualde morbo laterali corripuntur.

XXXIII.

d 2

Qui

Q Vicunq; calui sunt, his magnæ uarices non fiunt. Quibus uerò caluis uarices magnæ superueniunt, hi rufus capillati fiunt. xxxv.

A Qua inter cutem laborantibus tussis superueniens, malum. xxxvi.

Difficultatem urinæ uena secta iuuat: secare uerò interiores. xxxvii.

A B angina habito, si tumor fiat in collo, bonum. foras enim morbus deducitur. xxxviii.

C Ancros occultos omnes melius est non curare. Curati enim citò pereunt: non curati uerò, longius tempus perdurant. xxxix.

C Onuulsio fit, uel ex repletionè, uel inanitione: ita uerò & singultus. xl.

Q Vibus dolor circa ilium fit absque inflammatione, his febris superueniens, morbum soluit. xli.

Q Vibuscunq; suppuratio in corpore existens non innotescit, his ob crassitudinè puris, aut loci, non innotescit. xlii.

M Orbo regio laborantibus, si fiat hepatis durum, malum. xliiii.

Q Vicunq; lienosi à difficultate intestinorum capiuntur, his superueniente longa difficultate intestinorū, aqua inter

inter cutem, aut leuitas intestinorum adue-
nit, & moriuntur. XLIIII.

Q Vibus ex stillicidio urinæ * ileos *Voluu-
superuenerit, in septē diebus per-
eunt, nisi febre superueniente, satis urina
fluxerit. XLV. *lus, Ga-
za. mor-
bus inte-
stini te-
nuioris,
Celsus.*

Vlcera quæcunque annua sunt, aut
etiam diuturniora, os abscedere est
necessarium, & cicatrices cauas fieri.

XLVI.

Q Vi gibbi ex asthma, aut tussi fiūt
ante pubertatē, moriūtur. XLVII.

Q Vibuscunq; uenæ sectio, uel purga-
tio cum medicamento conuenit,
hos Vere purgare, uel uenam incidere o-
portet. XLVIII.

Lenosis difficultas intestinorum su-
perueniens, bonum. XLIX.

Q Vicunque morbi podagrici fiunt,
hi sedata in quadraginta diebus
inflammatione, finiunt. L.

Q Vibuscunque præciditur cerebrū,
his necesse febrem, & bilis uomi-
tum superuenire. LI.

Q Vicunque sani, dolore capitis re-
pente capiūtur, & statim muti fiūt,
& stertunt, in septem diebus pereunt, nisi
febris apprehenderit. LII.

d 3 Opor

Oportet uerò & cōsiderare oculorum in dormientibus suspectiones. Nam si quid album commissis palpebris subinspicitur, neq; ex alui profluuiio, aut medicamēti potione istud cōtingat, malum est signum, & letale ualde. LIII.

Desipientiæ quæ cum risu sunt, securiores: quæ uerò cum studio * cum studio, periculosiores. LIIII.

* Serio,
Gaza.

In acutis passionibus quæ cum febre sunt, luctuosa suspiria, malum. LV.

Dolores podagrici, Vere, & autumnō magna ex parte mouentur. LVI.

In morbis melancholicis ad hæc periculosi decubitus, stuporem corporis, uel conuulsionem, uel furorem, uel cæcitatē significant. LVII.

Apoplexiæ autē sunt, maxime à quadragésimo anno usque ad sexagesimum. LVIII.

Simentum excidat, necessariò putrescit. LIX.

Quibuscunq; à coxendicū dolore molestatis excidit coxa, & rursus incidit, his mucres superueniunt. LX.

Quibuscunq; à coxendicum dolore molestatis diuturno excidit coxa, his crus tabescit, & claudicāt, si nō urātur.

Aphor

APHORIS

MORVM HIP-

pocratis Sectio

septima.

APHOR. I.

IN morbis acutis, frigus partiū extremarum, malum. II.

IN osse aegrotante caro liuida, malum est. III.

AVomitu singultus, & oculorum rubor, malum. IIII.

ASudore horror, non bonum. V.

AFurore difficultas intestinorum, uel aqua inter cutem, uel mentis alienatio, bonum. VI.

IN morbo diuturno fastidiū cibi & deiectiones syncerae, malum. VII.

EX multa potatione rigor & desipientia, malum. VIII.

A*Tuberculi intus ruptione, exolutio, uomitio, aut animi defectio fit. *Vomitio, cae, IX. Gaza.

AProfusio sanguinis, desipientia, ac conuulsio, malum. X.

AB ilco, uomitus, singultus, desipientia, uel conuulsio, malum. XI.

d 4 A mor

- A** Morbo laterali inflammatio pulmo-
nis, malum. XII.
- A** Pulmonis inflammatione phrenitis,
malum. XIII.
- A** B æstibus fortibus conuulsio, aut di-
stentio, malum. XIIIII.
- I** N capitis ictu obstupescencia, & desi-
pientia, malum. XV.
- A** Sanguinis sputo, puris sputum, ma-
lum. XVI.
- A** Puris sputo phthisis, & fluxus: quum
uerò sputum retinetur, moriuntur.
XVII.
- I** N hepatis inflammatione singultus, ma-
lum. XVIII.
- I** N uigilia, conuulsio, uel desipientia,
malum. XIX.
- I** N ossis exutione erysipelas.
XX.
- A** B erysipelate, putredo, aut suppura-
tio, malum. XXI.
- I** N ueterno tremor, malum. XXII.
- A** Forti in ulceribus pulsus, profluuium
sanguinis, malum. XXIII.
- A** Ventris dolore diuturno, suppura-
tio. XXIIII.
- A deiectione

Hic adie-
ctus est
ex Græ-
co codi-
ce uetu-
stissimo.

A Deiectione sincera difficultas intestinorum. xxv.

I N ossis præcisione* desipiētia, si in uacuū apprehenderit. xxvi. & stupor

E X medicamento potione conuulsio letalis est. xxvii.

I N forti dolore uentris, partium extremarum frigiditas, malum. xxviii.

Q Vlieri utero gerēti, si tensio superuenerit, facit abortum. xxix.

Q Vando os, aut cartilago, aut nervus abscinditur in corpore, nō augetur,* xxx. * neque

Q Vi alba pituita detinetur, si fortis coaleuentris fluxus superuenerit, à morbo liberatur. xxxi.

Q Vibus in alui profluuiis excrementa spumosa sunt, his ex capite pituita defluit. xxxii.

Q Vibuscunque febricitantibus, in urinis fiunt sedimina, ueluti farina crassior, longam ægritudinem fore significat. xxxiii.

Q Vibus autem biliosa sedimina supra tenuia, acutum morbum significant. xxxiiii.

Q Vibuscunque urine distantes sunt, his turbatio fortis in corpore fit.

d s xxxv

Q Vibus in urinis bullæ subsistunt, morbum renalem, & longū significant. XXXV.

Q Vibus insidēs pingue, ac simul totum his, renum vitium acutum significatur. XXXVI.

Q Vibus autem morbo renali laborantibus, prædicta accidunt signa doloresq; circa spinæ musculos fiunt, si quidem circa loca exteriora fiant, abscessus quoq; exterius futuros expecta: si uerò dolores magis circa loca interiora fiant, etiam abscessus expecta futuros interiorius. XXXVII.

Q Vicunque euomunt sanguinem, si sine febre quidem, salutare: si uerò cum febre, malum. Curare uerò acerbis, & refrigerantibus. XXXVIII.

DE stillationes in uentrem superiorem suppurantur intra uiginti dies. XL.

SI quis sanguinem minxerit, & grumos, & stillicidio urinæ laboret, & dolor inciderit in femur & imum uentrem, peccinēq; quæ circa uescicam male se habere significatur. XLI.

SI lingua repente incontinens fiat, aut aliqua pars corporis stupore elanguit, tale

tale est melancholicum. XLII.

SI timor atque inestitia longo tempo-
re hominem habentes perseuerate-
rint, tale est melancholicum. XLIII.

SI senioribus supra modum purgatis,
singultus superuenerit, non bonum.

SI febris nō ex bile habeat, multa aqua
calida capiti superinfusa, solutio fit
febris. XLV.

Mulier ambidextera non fit.

XLVI.

Quicumq; suppurati uruntur, uel secā-
tur, si pus purum fluxerit, & albū,
euadunt: si uerò subcruentū, & fœculen-
tum, ac fœtidum, pereunt. XLVII.

Quorum hepar suppuratum aduri-
tur, si pus purum fluxerit, & albū,
euadunt: in tunica enim his pus contine-
tur, si uerò qualis amurca fluat, pereunt.

XLVIII.

Dolores oculorum post meri potio-
nem, & aquæ calidæ balneum, uenæ
sectione curato. XLIX.

Aqua inter cutem laborans, si à tussi
habeatur, desperatus est. L.

VRinæ stillicidium, & mingendi dif-
ficultatem, uini potio & uenæ se-
ctio

ctio soluit, incidere autē interiores. L I.

A B angina habito, tumor, & rubor in pectore superueniens, bonum: extra enim uertitur morbus. L I I.

Q Vibus cerebrum sphacelatum, id est corruptum est, in tribus diebus percunt. si uerò hos euaserint, sani fiunt. L I I I.

S Ternutamentū fit ex capite, calefacto i cerebro, aut humectato eo quod in capite inani. Aër enim intus contentus extra erumpit, sonat autem, quoniam per angustum ipsi est exitus. L I I I I.

Q Vicunque hepar circudolent, his febris superueniens soluit dolorem. L V.

Q Vibus à uenis sanguinem mittere confert, his Vere uenam oportet fecare. L V I.

Q Vibus inter uêtriculum, & septum pituita reposita est, et dolo tē affert non habens exitum, neq; ad alterum uentrem: his per uenas ad uesicā pituita uersa soluitur morbus. L V I I.

Q Vibus hepar aqua plenum in omentum eruperit, his uenter aqua repletur, & moriuntur. L V I I I.

L V I I I.

Alyce,

Alyce, id est, anxietudo, oscitatio, horror, uinum æquale equali potum soluit ægritudinem. LIX.

Quibus in urinario meatu tubercula fiunt, his suppuratione facta, & eruptione, soluitur dolor. LX.

Quibus cerebrum aliqua ex causa concussum fuerit, necesse est statim mutos fieri. LXI.

Corporibus carnes habentibus humiditas, famem adhibere cōuenit. fames enim corpora siccatur. LXII.

Si à febre habito tumore non existente Sin faucibus, strangulatio repente superueniat, & nisi uix deuorare non possit, letale. LXIII.

Si febricitanti collū peruertitur ut deuorare nō possit sine ullo colli tumore, exitiosum est. LXIII. Græco uetustissimo.

Vbi in toto corpore mutationes et corpus refrigeratur, & rursus calefit, aut colorem alium ex alio commutat: longitudo morbi significatur. LXV.

Sudor multus, calidus, uel frigidus, semper fluens, humorem abduci, robusto quidem suprā, debili uerò infrā significat. LXVI.

Febres quæcūq; nō intermittentes, tertio die uehementiores fiunt, pericu-

Iosæ. Quocunq; autem modo intermiserint, securitatē inesse significatur. LXVII.

Q Vibus febres longæ, his uel uomicæ uel in articulos dolores decumbunt. LXVIII.

Q Vibus uomicæ diutinæ aut in articulos dolores ex febre decumbūt, hi cibo pleniore utuntur. LXIX.

S I quis cibum febricitanti dederit, ut sano robor, sic laboranti morbus. LXX.

Q Væ per uesicam excernuntur, inspicere oportet, si talia qualia sanis excernuntur. Quæ igitur minime similia sunt his, hæc morbosiora. Quæ uerò sunt sanis similia, hæc minime morbosa. LXXI.

ET quibus deiectiones, si stare permiseris, & non moueris, ueluti strigmenta subsistunt: & si pauca, paucus est morbus, & si multa, multus. his confert alui purgatio, quòd si aluo non purgata dederis prohibitiones, quantò plures dederis, tantò magis nocebis. LXXII.

Q Vibuscunq; inferius cruda deiciuntur ab atra bile sunt, si plura pluri, si pauciora pauciori. LXXIII.

EXercitationes in febribus non intermittentibus liuidæ, sanguinæ, biliosæ, & foet

& foetidae, omnes malae. Cum uerò bene excernuntur, bonum est, & per uentrem, & per uesicam, & ubi aliquid secedens steterit non purgatum, malum. LXXIIII.

Corpora oportet ubi quis purgare uoluerit fluida facere, & si supra, sistere aluum: si uerò infra, humectare. LXXV.

Somnus, uigiliae, utraq; modum excedentia, morbus. LXXVI.

In febribus non intermittentibus, si exteriora frigent, interiora uruntur, & *febris* *fritis* habet, letale. LXXVII.

In febre non intermittente si labrum, aut nasus, aut oculus, aut supercilium perueritur, si non uideat, si non audiat, & iam debilis sit, quicquid horum fuerit, mors prope est. LXXVIII.

Apiruita alba, aqua inter cutem superuenit. LXXIX.

Alui profluuii difficultas intestinorum. LXXX.

A difficultate intestinorum, lenitas intestinorum superuenit. LXXXI.

A corruptione, abscessus ossis. LXXXII.

A sanguinis uomitu, phthisis, & puris purgatio supra: à tabe fluxio ex capite, à fluxione, alui profluuium, ab alui profli

profluuiio adstrictio purgationis superioris: ab adstrictione mors. LXXXIII.

A Sanguinis sputo, puris sputum, & liberatio, cum uerò saliuâ retinetur, moriuntur. LXXXIII.

Q Valia fuerint uesicæ, aut alui excrementa, & ex carnibus, & sicubi alibi à natura corpus exierit, si parū, paucus est morbus: si multum, multus: si ualde multum, letale est. LXXXV.

Q Vicunque supra quadagesimum annum insani fiunt, nō admodum conualescunt. Minus enim periclitantur, quibus proprius naturæ & ætati morbus fuerit. LXXXVI.

Q Vibus in ægritudine oculi p̄ arbitrio illachrymantur, bonū. quibus autē nō ex arbitrio, malum. LXXXVII.

Q Vibus in febribus quartanis, sanguis ex naribus fluxerit, prauum. LXXXVIII.

Svdores in decretoriis diebus uehementes & ueloces facti, periculosi. LXXXIX.

Expulsi à fronte stillarum instar & scaturiginum, & frigidi uehementer & multi sunt. Sudorē enim eiusmodi necesse est uiolenter & cum labore summo, & eli

& elisione diuturna exire. X C.

IN morbo diutino ventris depressio, ma-
lo est. X C I.

QUæcunq; medicamentis non curan-
tur, ferrum curat: quæ ferro non cu-
rantur, ignis curat: quæ igne non curan-
tur, ea existimare oportet immedicabilia.

A P H O R I S .

M O R V M H I P -

pocratis Sectio

octava,

Opera & studio doctissimi uiri, Antoni
Musæ Brasauoli medici Ferrariensis, par-
tim ex iis Aphorismis quos Galenus de
industria intactos prætermisit, partim e-
tiam ex iis, qui pro nothis & spuris in Gre-
cis Aphorismorum codicibus habentur, in
unū congesta, & tandem in linguam La-
tinam quàm accuratissimè ab eodè uersa.

A P H O R I S M V S P R I M V S .

QVI supra quadraginta annos
phrenetici fiunt, non omnino
sanantur: minus enim periclitari-
tur, quorum & naturæ & ætati
morbus sit conueniens.

I I .

e Qui

Q Vibuscunq; in morbis oculi ex causa illachrymât, bonum: quibuscunq; autem sine causa, malum. III.

Q Vibuscunq; in quartanis febribus sanguis è naribus defluerit, malum est. IIII.

Svdorès in diebus iudicatoriis, uehementès & celerès si fiant, periculosi: præsertim qui ex fronte tanquam guttæ & fistule salientes pelluntur, frigidiq; ualde atq; multi: necesse enim est talè sudorè, multaui & labore, & lōga expressione exire. V.

Post longum morbum, alui defluxio, malum. Vel: In morbo diuturno fluxa aluus, malum. VI.

Quoscunq; morbos medicamenta non sanant, ferrum sanat: quos ferrum non sanat, ignis sanat: quos uerò ignis non sanat, hos sanari nō posse putato: uel hos incurabiles existimari oportet. VII.

Tabifici morbi, uel tabes, à decimo-octauo anno usque ad trigessimum-quintum potissimum gignuntur. VIII.

Quæ secundum naturam ad phthisim uergunt, omnia quidè uehementia: quædam etiam letalia. Secundū autem erat morbo in tēpore: quando ipsa hora morbo

morbo opitulatur: Sicut ardenti febris æstas, hydropico hyems: superuincit enim quod est à natura: idque spleni plus affert timoris.

Lingua nigra atq; cruenta, quum quid horum signorum abest, malum ualidum non est, & imbecilliozem luctum significat.

Hæc quidem in acutis febribus obseruentur, uti si quis moriturus uel euasurus sit, dignoscamus.

Tertius dexter frigidus conuulsusque, mortiferum est.

Vngues nigri, digiti pedū frigidi, nigri, demissi uel proclinati, mortem proximam esse portendunt.

Quod etiam digitorum extrema frigida præ se ferunt.

Et labia liuida, resoluta, inuersa, frigida si sint, mortiferum est.

Si oculi caligant, uel lucem auersantur, si somno multo & æstu detinetur, extra spem est.

Si quis sensim rabie quadam efferatur, si quis non cognoscit, non audit, non intelligit, mortiferum est.

Paulò post morituris signa hæc sunt clara magis, uentriculi si tollantur,

tumescunt & inflantur.

XVIII.

Terminus uerò mortis hic est, quum animæ calor supra umbilicum præcordiaq; recurrit & ascendit, ac omne humidum humorem exurit & ficut: quum autem cor, pulmoque humiditatem caloris collecti mortiferis in locis sentiunt, totum caloris spiritum efflant, unde totum in toto consistit præterea quidem partim per carnem, partim per spiracula capitis spirant, quod uiuere dicimus: corporisque capsulam & alueum anima frigidum mortuumque unà simulacrum relinquit, sanguinique, bili & pituitæ, & carni concedit.

APHORISMORVM

HIPPOCRATIS

FINIS.

HIPPOCRATIS COI PRAESAGIORVM LIBER PRIMVS.

GVLIELMO COPO Basiliensi interprete.

Nihil perinde medico conducibile censeo, quam ut prudentem se praestare laboret.

Si enim apud aegros, praeterita, praesentia, & futura, atque ea, quae ipsi inter narrandum omiserunt, nouerit, praedixeritque, nihil, quod aegris usui fuerit, ignorare putabitur. Quo fit ut audentius homines medico sese committant.

Et enim perquam salutarem adhibebit curationem, si futuras affectiones praeviderit. Nam fieri non potest, ut omnes aegros sanitati restituat, quanquam hoc multo praestantius erat, quam futura praenoscere.

ix τῶν πικρῶν τῶν ἐστὶν

Idem ob morbi uehementiam, antea quam uocetur medicus: nonnulli uero,

e 3 uoca

uocato licet medico, repentè moriuntur, ac alii unico duntaxat die, alii paulò longiori spatio uitam extendunt, prius quàm medicus arte sua singulis morbis occurrentibus resistat. Proinde harum affectionum naturas noscere oportet, quantũ uidelicet corporis uiribus sint superiores. Quinetiam si diuinum quidpiam morbis inest, huius quoque prouidentiam perdiscere. sic enim optimo iure, & admirabilem, & bonum se præstabit medicum: quos enim superstites fore cognouerit, eos rectius quoque seruabit, utpote ex multo tempore singula consultè perpèdens. Itaq; morituros, uicturosq; præsentens, atq; denunians, omnem prorsus calumniam uitabit.

NOTAE EX FACIE.

- 8 **I**N acutis morbis sic considerare oportet, in primis quidem ægri faciem, an sanorum faciebus, maximè uerò suæ ipsius, similis sit: ea enim optima censenda est. quæ uerò maximo discrimine ab hac similitudine recedit, grauissimum periculum portendit, cuius hæ sunt notæ.
- 9 Nares acutæ, oculi concaui, collapsa tempora, frigida contractæq; aures, & imis partibus leniter uersæ. Cutis circa frontem dura, intenta & arida: totius faciei

faciei color aut niger, aut pallidus, aut
liuens, aut plumbeus.

QUòd si inter morbi initia huius-
modi facies appareat, neq; ex aliis
iudiciis coniectura sumi possit, inquiren-
dum est, an uigilia, aut uentris uehemens
resolutio, aut inedia præcesserit: quo-
rum si quidpiam deprehenderit, nihil pe-
riculi timendum est. atqui si ob huiusmo-
di causas, hæc faciei species orta est, una
die, nocteque * finitur. si uerò eas præces-
sisse æger negauerit, diutiusque iam di-
cto tempore hæc forma durauerit, scire
licet eum morti proximum esse.

* *ϕίετα.*
id est, iu-
dicatur.

QUòd si in uetere morbo iam tri-
duo, quatríduoue talis est, inqui-
renda sunt ea signa, quæ supra proposui,
ad hæc, reliqua quoq; iudicia, nō solū ex
facie, uerumetiam ex reliquis corporis par-
tibus perpédenda sunt, præcipue ex oculis.

NOTAE AB OCULIS.

NAm si lumen refugiant, & illachty-
mant, idq; præter uoluntatē, aut per-
uertuntur, alterq; ex iis minor est, & quæ
in ipsis alba esse debent, rubescunt, aut ge-
næ pallēt, atq; in iisdem uenule nigricant,
aut lippitudo innatans tādē angulis in-
hæret, aut frequens est oculorū motus, nōq;

e 4 aut

aut uehementer subsederunt, aut facti tumidiores sunt, fueritq; aspectus horridus obscurusq;, atque uniuersæ faciei color mutatus: hæc omnia signa, mala, perniciofaque putanda sunt.

14 **Q**uæ Vinetiam oculorum per somnum suspensiones obseruandæ sunt. Vbi enim palpebræ non committuntur, sed inter has ex albo oculorum aliquid apparet, neque id fluens aluus, aut medicamenti potio præcessit, præsertim si quis non sic dormire consueuerit, prauum hoc signum, letaleq; admodum est.

15 **S**i palpebra, aut labrum, aut nasus restorquetur, aut pallet, aut liuore inficitur, accedente quoque reliquorum signorum ægrum morti proximum esse haud dubitandum est. Mortem etiam portendunt labra resoluta, suspensa, frigida, cædiantia.

A DECUBITV NOTAE.

16 **D**eprehendendus est æger in dextrum sinistramue latus cubans, brachijs, ceruicæ, & cruribus paulum reductis, ac uniuerso corpore molliter affecto, qui ferè sani quoque iacentis habitus est. quippe quum optimus sit ille decubitus, qui à sanorum consuetudine non uariat.

Sed

S*Ed non laudatur decubitus, quo bra- 17 *Alii
chia, ceruix, & crura extenduntur. supinum
autem ia
ID uerò grauius est, si seipsum æger con 18 cere,
tinere non ualēs, ad pedes subinde de- man⁹, col
labitur. lum, &c.

VBi pedes nudat, neque iis calor sub- 19
est, ubi brachia, ceruicem, & crura
inæquabiliter dispergit ac nudat, mali mor-
bi, angorisq; signum est.

Perniciosum est, ubi hiās quis assidue 20
dormit. Aut ubi supinus iacet, cruti- 21
bus uehementer contortis, complicatisq;

SI pronus iaceat is, qui per bonam uale 22
itudinem sic dormire nō consueuit: aut
delirium, aut uentris dolorem portendit.

VBi residere uult æger in ipso morbi 23
uigore, malum quidem iudicium est
in omnibus acutis affectibus, sed lōge pes-
simum pulmonibus laborantibus.

A STRIDORE DENTIVM.

STridor dentium per febres, præter con 24
suetudinem à teneris contractam, in-
fantiā significat & mortē: atqui ab utrif-
que futurum periculum denunciādum est.
Si uerò iam deliranti stridor quoque ac-
cedit, uix aliam æque perniciosam inue-
nies notam.

c 5 Ab

Vlcus, siue ante, siue in ipso morbo
natum est, obseruari debet: nam si
moriturus est homo, aridum & liuens, aut
*Et siccu pallidum, * ante mortem apparet.

A G E S T I C V L A T I O
N E M A N V V M.

Ex manuum latione huiuscemodi no-
tas perpende, in acutis febribus, in per-
ripneumonia, phrenetide, capitis dolore,
si quis eas faciei admouerit, ut inde quid-
piam superuacue uenetur, aut festucas car-
pat, aut à ueste floccos, aut à pariete paleas
auellat: omnes hæ malæ letalesq; sunt.

A S P I R A T I O N E.

Spiritus frequens, aut doloris, aut in-
flammationis in partibus septo trans-
uerso superioribus, indicium est. Magnus,
& ex longis interuallis, delirium decla-
rat. Frigidus ex naribus & ore prodicens,
lethalis admodum est.

Facilis spiratio, in acutis morbis, qui-
bus febris copulatur quiq; intra qua-
draginta dies * finiri solent, magnum ha-
bet ad salutem momentum.

* Iudica-
ri

A S V D O R E.

Svdores, saluberrimi censentur, in o-
mnibus acutis morbis, si in diebus de-
creto

cretoriis oriantur, febrimq; finiant, aut ubi toto corpore equaliter insudate, æger morbum facilius sustinere uidetur. Cōtrā inuiles, qui id efficere non ualent. Pessimi omnium sunt frigidi, & ubi caput duntaxat aut facies, aut ceruix insudat: quippe qui in acuta quidem febre, mortem: in mitiore uerò, morbum diuturnum fore significant. * Et qui per totum corpus eodem modo sūt qui circa caput, qui autem mihi instar & circa collum duntaxat fiunt, mali. qui uerò guttatim & exhalando, boni. Considerare autem oportet sudorem in uniuersum. Alii enim propter corporum exolutionem, alii propter inflammationis uehementiam fiunt.

A P R A E C O R D I I S.

ATque inter optima indicia sunt præcordia, ubi sine ullo sensu doloris in utraq; parte equaliter mollia sunt. Inflammata uerò, dolentia, & intenta, & ubi aliter in dextera, aliter in sinistra parte afficiuntur, suspecta haberi debent.

Præcordiorum uenæ, si pulsent, aut turbatione, aut delirium portendunt: sed eorum qui sic affecti sunt, oculos aspicere oportet: quippe frequens illorum motus, insaniam comminatur.

A T U M O R I B V S.

- 33 **P**Ræcordia tumida, dura, dolentia, si in uniuersum sic affecta sunt, maximum malum portendunt: si uerò altera parte duntaxat, ex sinistra minus periculū est.
- 34 **C**Aeterū huiusmodi tumores, in principio quidem proximā mortem denuntiant: Vbi uero uiginti dies excesserint, neq; quiescente febre, neque tumore remisso ad suppurationem conuertuntur.
- 35
- 36 Atq; inter plurimos circuitus, sanguis è naribus fluens, non mediocri ipsi præsidio est, sed tum sanguinis eruptio expectari debet, quum interrogati, aut caput dolere, aut oculos caligare fatentur.
- 37 Id uerò iunioribus, uidelicet circa quintum & trigessimū annum, plerunq; cecidit.
- 38 **M**ollis tumor dolorem non inferens, & digitis cedēs, longiori tēpore finitur, sed nō ita graue ab eo periculū pēdet.
- 39 Quòd si intra sexaginta dies, neque febris desinit, neq; tumor resedit, suppurationem expectare oportet. Idē haud secus in reliquis quoq; uētris partibus perpenditur.
- 40 **I**Taque durus, magnusq; tumor, dolore crucians, mortis periculum, non multo post fore denuntiat. Mollis uerò & fine

sine dolore, quiq; prementi digito cedit, longus esse solet.

VEntris tumores, nō tam crebro, ut hi 41
qui in præcordiis oriuntur, absces-
sum efficiunt, quòd si sub umbilico consti-
tuantur, nequaquam ad suppurationē con-
uertentur. Sed ex superioribus maximè 42
sedibus, sanguinis fluorē expectare oportet. In quibus omnis humor diurnus, ad
suppurationem ferè spectat.

A SUPPURATIONE,

ITaq; suppurationum observatio sic ac- 43
cipienda est. earum enim quæ in exte-
riorem partē erumpunt, optimæ sunt, par-
uæ admodum eminentes, atque in acutum
fastigiata: pessimæ uerò sunt, quæ maxi-
mæ, quæq; planissimæ sunt.

SEd illarum quæ intus excitantur, opti- 44
mæ censentur, quæ exteriorem cutem
non decolorant, sed contrahuntur, nulloq;
dolore cruciant, atq; ubi exterioris cutis
color manet uniformis.

PVs illud optimum est, quod album & 45
plene est, & haudquaquā foetet, quod
uerò ab hoc uariat, pessimum est.

HIPPOCRATA

TIS, COLPRAE-

sagiorum Liber se-
cundus.DE AQUA INTER
CUTEM.

AQUA inter cutem si ex acu-
to morbo cœpit, periculosa est;
neq; enim febrim soluit, sed do-
loribus torquet atq; interficit;
oritur uerò magna ex parte uel ab ilibus
& lumbis, uel à iecinore.

2 **S**ed ubi ab ilibus lumbisq; ortum con-
straxit, pedes tumidos reddit, fluorem
diuturnum inducit, qui neque lumborum,
3 iliumue dolorem soluit, neq; uentrem effi-
cit molliorem.

3 **A**T quibus à iecinore aqua inter cu-
tem proficiscitur, ii tussi hexant, sed
4 qua penè nihil excreatur, pedes tument,
deiectio dura, coactaq; est, circa uentrem
tumores, modò in dextra, modò in sinistra
parte attolluntur, deinde desinunt.

4 **M**Ali etiam morbi signum est, caput
& pedes, manusq; frigidas habere,
5 uentre & lateribus calentibus. Securita-
tem pollicetur corpus, quod æqualiter
molle

molle, & calidum est: Quod quò facile 6
conuertitur & surgit.

CRanitas uerò, quæ uel manus & pe- 7
des, uel reliquum quoq; corpus pre-
mit, periculum significat. Quòd si cum 8
grauitate, unguis quoque ac digiti liuore
afficiantur, continuo perniciem expectare
oportet. At omnino nigri, tum digiti, 9
tum pedes, minus quàm liuentes, pericu-
lum portendunt: sed tunc ad reliqua signa
refugere oportet. etenim si æger facile ma-
lum sustinet, adsintq; alia quædam indi-
cia, quæ securitatem polliceri solent, sup-
purationem sperabis, atque superstes ma-
nebit æger, sed denigratæ corporis partes
decident.

Testiculi pudendaq; retracta, uehe- 10
mentes dolores, atque letale pericu-
lum significant.

DE SOMNO.

Quod uerò ad somni ratione perti- 11
net, quæadmodum sani etiã solent, in-
terdiu uigilare, noctu uerò dormire oportet.
à qua cõsuetudine si quis aberrauerit,
peior erit somnus qui inter quartam ho-
ram & noctem, quàm qui matutino tem-
pore ad quartam. Pessimus tamen est, 12
si somnus neque noctu, neq; interdiu ac-
cedit

cedit: id enim ob dolorem laboremq; accidit, uel delirium futurum significat.

DE ALVI EXCREMENTIS.

13 **A**lvi excrementa inter bona indicia sunt, si mollia, si figurata sunt, si eodem ferè tempore quo in secunda ualitudine deici solebant, excernuntur: si his quæ ingeruntur proportionè respondent, utpote quæ inferiorem uentrem rectè ualere declarant.

14 **S**i uerò liquida fuerint, præstat ut sine stridore, neque frequenter, neq; ex breuius interuallis deiciantur. etenim fatigatur æger, si crebro surgit, uigiliisq; consumitur. quum uerò affatim sepeq; deicit, ne animus eum deficiat, periculum est.

15 **C**onuenire debent excrementa, his quæ assumuntur, & bis teruè interdium, noctu uerò semel deici, idq; maxime matutinis temporibus pro cuiusque consuetudine.

16 **A**d finem iam tendente morbo, bonum est si crassiora reddantur. Ac rufa, & odoris fœditate, sani hominis aluum non uehementer excedant.

18 **L**umbricos etiam cum excrementis sub fine morbi descendisse nihil nocet.

Ven

Venter in quouis morbo uacuus, cor- 19
pulentusq; esse debet.

Periculosum stercus est, quod per li- 20
quidum, albicans, pallidum, uehe-
menter rufum, aut spumans est.

Item malum est, quod exiguum, gluti- 21
nosum, idemq; subpallidum est.

Omnium maxime letiferum est, ni- 22
grum, pingue, liuens, aut quod pe-
rioris est odoris quam pro consuetudine.

Varia excrementa, quanquam diutius 23
mortem differunt, non tamen minus
sunt letalia, huiusmodi & ramentosa sunt,
biliosa & nigra, atque porri colorem imi-
tantur.*

Inter optima signa est flatus, qui neque 24
strepedo, neq; pededo emittitur, quan-
quam enim satius est ipsum cum strepitu exi-
re quam includi: tamē hoc pacto prodiens
aut dolere, aut delirare ægrum significat,
nisi sua sponte flatum ipsum miserit.

*Aliquā-
do q
dē simul,
aliquādo
per uices
excreta.

Præcordiorum recentes quidē dolo- 25
res, gibbosq;, nisi inflammatio quoq;
accesserit, murmur in ipsis exortū soluit,
ac unā cum stercore & urinis, atque flatu
egreditur, quod ubi nō cōtingit, si tamen
ex sede sua transfertur, bonum signū est,
idq; magis si ad inferiora descendit.

f Vri

D E V R I N I S.

- 26 **V**Rina illa optima est, in qua per totū morbi decursum residet album, leue, æquale: hæc nimirum securitatem, breuiemq; morbum significat. Quòd si aliq; quid horum deest, ut modò liquida sit, modò album, leueq; in ipsa resideat, hæc ut longiorem morbum denuntiat, ita securitatem minorem pollicetur.
- 27 **S**ubruba urina, in qua subrubrum, leueq; residet, quāquam superiore morbum diuturniorem, eundem tamen salubriorem fore declarat.
- 28 **M**ala est urina, quā id quod residet, parti farinae crassiori simile est: peior uerò, si lamis: ac uituperatur quoq; alba, tenuisq;: quanquam longa maius periculum illa portendit in qua quædam tanquam suffura resident.
- 29 **N**ebulæ in urina suspensæ, albæ quidem bonæ, nigræ uerò malæ sunt.
- 30 **C**Aeterum quoad urina rufa, tenuisq;: apparuerit, crudum morbum significat. Quòd si diutius talis permāserit, ne priusquam morbus quiescat, æger uiribus destitutus succubat, periculū est. Perniciosissima est urina, quæ mali odoris, & diluta, & tenuis, & nigra, & crassa est.

In

IN uiris quidem & mulieribus nigra, in 33
pueris uerò tenuis & diluta, deterrima
est.

Surina tenuis & cruda, sic diu fertur, 34
Sut reliqua signa salutaria sint, plerum-
que infra septum transuersum abscessus
oriri solet.

NEquè leuiter terrere nos debet uri- 35
na, cui pinguedo telis araneorū simi-
lis innatat, quippe que hominem tabe con-
sumi significat.

Nubecularum positum, supremumque 36
locum, an infimum teneant, obser-
uare oportet. Nam quæ in ima parte con-
stituuntur cum coloribus, quos supra pro-
posui, bonæ sunt, atque laudantur: quæ
uero sursum attolluntur, malæ, uituperan-
dæque sunt.

Sed caue ne uesica quoquo modo af- 37
fecta, si huiusmodi reddiderit urinas,
te decipiat: tales enim non ad uniuersum
corpus, sed ad ipsam duntaxat uesicam re-
ferri debent.

DE SYMPTOMATIBUS

Perquam utilis est uomitus, qui bilem 38
pituitæ mistam habet, si neq; crassi-
tie, nequè multitudinis admodam exce-

f 2 dat

dat: nam syncerae pituitae, bilisue uomitus periculosus est.

39 **S**I uerò uiridis, aut liuidus, aut niger est, quilibet horum colorum acciderit, uitiosus est.

40 **S**I uerò omnes affatim in eodem apparerant, mortis periculum ualde timendum est.

41 **A**D ultima uentum esse testatur liuidus uomitus, praecipue si malus in hoc odor est. Siquidem foetores in quouis uomitu mali sunt.

D E S P U T O .

43 **I**N pulmonis, costarumq; doloribus, oportet ut sputum celeriter, facileq; screeatur. Et cruor sputo uehementer miscetur. Etenim si multo post doloris initium, aut cruentum, aut rufum, aut non sine multa tussi, nec adeo commistum expuitur, uitiosum censetur.

46 **Q**uippe cruentum, si syncerum quoque fuerit, periculum subesse testatur, album uerò, uiscidum, & rotundum inutile est.

47 **M**Ali etiam morbi testimonium est quod admodum uiride, quodque spumofum est.

Id

ID uerò omni alio deterius est, quod sic 48
est syncerū ut nigrū quoque uideatur.
Neque tutū est sputū, quod nō expurga-
tur, nec proiicit ipsum pulmo, sed ob ni-
miam plenitudinem feruet in gutture.

IN omnibus morbis pulmonis destilla- 49
tio, sternutamentumq; siue præfuerint,
siue superuenerint, periculum ostendunt,
quanquam in cæteris morbis, uel pericu-
losissimis, utilitate carent.

SPutum cruentum cui paulum sangui- 50
nis admistum est, in morbi principio,
inflammato pulmone proiectum, securita-
tem atque auxilium pollicetur, quod uerò
ad septimum usq; diem, longiorue spatio
tale apparet, non adeò tutum est.

OMne sputū, quod dolorē nō mitigat, 51
malum est. Nigrum, ut supra demon-
strauimus, pessimum est: sed longe saluber-
rimum est id quod dolorem placat.

DE SUPPURATIONE.

DOlores in dictis sedibus, quos neque 52
sputi purgatio, neque soluta aluus,
neque sanguinis missio, neq; medicamen-
tum, neque uictus ratio, sedare potuit, sci-
re licet eos ad suppurationem tendere.

f 3 Sup

53 **S**Uppuratio erumpens, sputo adhuc bilioso apparente, sine bilis seorsum, sine unâ cum pure expuatur, admodum perniciofa est, præferim si à die morbi septimo incæperit pus ab huiuscemodi sputo pro-

54 cedere. Itaque timendū est ei qui sic expuit, ne decimaquarta die moriatur, nisi salutiferum aliquod indicium interea superueniat.

56 **P**ORRò bonæ spei signa sunt, si æger bene sustinet morbum, si facile spirat, si dolor leuatus est, si sine difficultate sreat, si corpus æqualiter molle & calidū est, neque sitis infestet: præterea urina, alui sedimina, somni, sudores, ut de singulis supra demonstrauius, probè respondent, quorū si nullum deest, haudquaquam eger morietur. Contrà, si intolerabilis est morbus, si halitus magnus & frequens est, neq; mitigatus est dolor, uix sputum redditur, sitis uehementer cruciat, febris inæqualiter corpus afficit, si deniq; uenter & latera uehementer calent, fronte, manibus, & pedibus frigore affectis, atque urina & alui excrementa, & somni, & sudores, ex supra propositis notis periculum immanantur. quidquid horum iam dicto sputo superuenierit, aut nono, aut undecimo

imo die ægrum moriturum significat, ita ut decimumquartum non queat attingere. Huiusmodi coniectura letale spiritum consequi oportet, quod uidelicet ad decimumquartum diem ægrum uiuere non permittit. Ex prædictis itaque signa, tum bona, tum mala perpendere, ac subinde futura prædicere oportet.

Reliquæ autem uomicæ magna ex parte rumpuntur. sed aliæ in die uigesimo, aliæ trigesimo, aliæ quadragesimo, nonnullæ ad sexagesimum usque perueniunt.

Proinde suppurationis initium obseruare oportet, quod ab eo die putandum est quo primû quis aut febricitauit, aut inhorruit, aut pro dolore grauitatem illius partis sensit, quã antea dolor infestabat. Nam talia in suppurationû principio accidere solent, ab hoc igitur tempore, usque ad iam definita spatia, uomicarû eruptiones expectandæ sunt.

An uero alteram duntaxat partem uomica occupet, ex his ferè notis perpendere licet, si alterû latus dolore cruciatur, & altero calidius est, atque ubi in partem sanã aliquis decubuit, interrogatus, onerari eam, ueluti ex pondere aliquo respondeat. quibus cognitis, in eo latere suppu-

omn

f 4

ration

rationem esse coniicies, cui gravitas incumbit.

60 **S**Uppuratos omnes hoc pacto deprehendes, Si febris nō dimittit, eaq; interdium leuior est, noctu increfeit, multus sudor oritur, tussiedi cupiditas est, sed nihil penē excreatur, oculi cauātur, malę rubēt, ungues in manibus curuantur, digiti, maximeq; summi calent, pedes tument, cibi fastidiū est, pustulae toto corpore nascuntur.

61 Atq; diurnarū uomicarum hae sunt notae, quibus haud dubia fides adhibenda est. Sed quę breuiori spatio duraturę sunt, ex iisdem notis deprehenduntur, atque ex his quoque quę in principio apparere solent, simul si spiritus maiori cum difficultate trahitur.

62 **C**eleriore, tardiorē uel eruptionem cita coniicies, Si protinus ab initio tussis fuit, & spiritus difficultas, atq; sputi excretio, uomica intra uigesimum diem erumpet. Si uerō non adeō uehemens fuerit dolor, cæteraq; illi ex proportione respōdeāt, serius ruptura sequetur: quo tempore & dolorē & spirandi difficultatē minui, atq; sputi sreatū increfcere, ante uidelicet puris eruptionem, necesse est.

Cæter

CAeterum à periculo tuti sunt, quibus eodem die quo eruptio facta est, febris conquieuit, desieruntq; urgere cibi fastidium & sitis, alius exigua quædam & figurata reddit, pus album, leue, simplici colore, & sine pituita est, atque sine dolore leui tussicula eiicitur. Hæ sunt notæ perquam salubres, quæ celeriter liberant hominem. ab his securitatem quoque pollicentur, quæ ad ipsas proxime accedunt. At certum periculum est, si febris non quieuit, aut post quietem repetit. Item si sitis est, si cibi fastidium, si uenter liquidus, si pus est liuidum aut pallidum, si nihil nisi spumantem pituitam æger sereat. Itaque seruari non possunt, quibus omnia hæc accidunt. quibus uerò non omnia, alii quidem moriuntur, alii uerò post longa temporum interualla sani euadunt. Ex omnibus autem iam propositis coniecturis, reliquarum quoq; affectionum signa considerare oportet.

DE ABCESSIBVS.

Quibus ob laborantem pulmonem, abscessus secundum aures oriuntur, & in partibus infernis suppurantur, ac fistulam efficiunt, iis secunda ualētudo

f s cont

contingere solet.

65 **I**N quibus huiuscemodi notas obserua-
bis, Si febris non conquiescit, neq; do-
lor mitigatur, si sputum non pro- ratione
eiicitur, si aluus, neque biliosa, neq; liqui-
da, neque sincera excernit, si in urina ad-
modum exigua, multa resident, ac reliqua
quoque signa omnia securitatem polli-
ceantur, eiusmodi abscessus expectandi
sunt.

66 **Q**ui aliis quidem eueniunt in parti-
bus infernis, si quodam modo in-
flammata fuerint præcordia: aliis uero in
superioribus, si præcordia neque tumore,
neque dolore infestantur, sed accedit pro
tempore spiritus difficultas, quæ deinde
sine ulla euidenti occasione quiescit.

67 **I**N uehemèti periculosaq; peripneumo-
nia non inutiliter in cruribus nascun-
tur abscessus: nec potest aliud quicquam
melius accidere, præsertim si mutato spu-
to sic appareant. Siue enim tumor siue do-
lor sentitur, sputo cruento in pus iam cõ-
uerso excretoq; , tutissimum id indicium
est. Nam & æger à periculò liberatur, &
abscessus doloris expers, celerrimè con-
quiescit. At si neq; sputum probe excerni-
tur, nihilq; residet in urina, quod bonam
spem

spem fulcire uideatur, ne ex eo articulo claudicat eger, uel plurima certe sustineat negotia, periculum est.

SI uerò subsederunt abscessus, sed rursus repetunt, non prodeunte sputo, ac perseverante febre, grauis timor est, ne delirium subeat æger, aut moriatur.

SANÈ ex suppurationibus, quas pulmonum morbi concitarunt ferè senes moriuntur: ex cæteris, iuniores.

Lumborum, inferiorumq; partiũ dolor, res, quibus febris quoq; accedit, si ad septũ trãuersum transeũt, relictis inferioribus, admodũ perniciosi sunt. animaduertenda tamen reliqua quoq; indicia sunt. si enim periculosum aliquod signũ accesserit, hominẽ à spe deponit. Quũ urũtur suppurati, si pus fluxerit purũ, candidum, & sine fœtore, seruantur. si uerò subernentũ, cœnosumq;, pereunt. Si ad septum trãuersum, malum ascenderit, nullo reliquorum signorũ periculum ostendente, futuræ suppurationis indubitata spes est.

EX VESICA NOTAE.

Vesica dura, dolens, graue periculum, letaleq; comminatur: idq; si cõtinauo quoq; febris accesserit. nã uesicæ dolores, ualid

ualidam necādi uim obtinēt, quo tempo-
re alius etiam nihil reddit, nisi dura quæ-
dam, ac ne ea quidem, nisi cogatur.

72 **A**T uerò urina purulenta procedens,
in qua residet album & leue, metum
detrahit.

73 **Q**uòd si ab huiusmodi urina dolor
leuatus non est, neq; uesica mol-
lior effecta est, neq; febris conquieuit, la-
borantem per primos morbi circuitus mo-
riturum, denuntiandum est.

74 **I**D uerò pueris à septimo anno ad deci-
mum quintū præcipue accidere solet.

H I P P O C R A T I S C O I P R A E - fagiorum liber tertius.

D E F E B R I B V S .

1 **F**E B R E S , siue sanus ab
ipsis quis euadat, siue pereat,
æquali dierum numero fini-
untur.

2 **V**T enim saluberrimæ febres, quæ ui-
delicet tutissimis fulciuntur notis,
3 die quarto uel antea quiescere solēt: Ita
pessimæ quæq; & qb⁹ periculosissima ad-
sunt

sunt signa, die quarto, uel citi⁹ interficiunt.

Primus itaq; earū insultus ita finitur, 4
 alter in septimum diem producitur,
 tertius in undecimū, quartus in decimū-
 quartū, quintus in decimumseptimū, sex-
 tus in uigesimalum. Igitur accessiones ipsæ
 ex acutissimis morbis per quatuor in yi- 11
 ginti auctæ finiuntur. Verū huiuscemodi 5
 suppuratio per dies integros nimirū fieri
 nō potest: quippe quū nec annus, nec mē- 11
 ses ipsi, integris numerentur diebus.

Deinde eadem ratione, atq; additio- 6
 ne, primus circuitus ad quatuor &
 triginta, alter ad quadraginta, tertius ad
 sexaginta dies perueniet.

Sed huiusmodi morbos, qui longiori 7
 spatio finiri debēt, ab initio perquam
 difficile est discernere, quōd similitima
 sint eorum principia. Animaduertere ta-
 mē à prima die oportet, atq; singulos die-
 rū quaterniones obseruare: sic enim haud
 obscure scies, quō se conuersurus sit mor-
 bus. Ac quartanæ quoq; conditio hunc 8
 seruat ordinem.

Morbi autē tempore breuissimo fi- 9
 nem attingētes, facilius dignoscū-
 tur, utpote qui maximis protinus ab ini-
 tio distinguuntur differentiis, siquidem ad
 sanit

sanitatem tendentes, facile spirant, nō dolent, dormiunt noctu, ac reliqua quoque signa, maximam eis securitatem pollicentur. Perituri uerò difficulter spirant, delirant, uigilant, cæteraq; id genus pessima signa eis accedunt.

VT igitur, his sic se habentibus, morbos ad iudicium tendentes coniectura, consequi oportet, & ex tempore, & ex singulis additionibus: Ita eadem quoque ratione in mulieribus, morborum iudicia, à partu numeranda sunt.

Capitis in febre uehementes, perpetuiq; dolores, accedente letalium notarū aliqua, ualde sunt perniciosi: si uerò nullo tali signo apparente, diem uigesimū dolor excellerit, neque febris conquiescat, ex naribus sanguinis fluorem, aut in partibus inferioribus abscessum expectabimus. Similiter dolori etiam recenti, sanguinis profusio ex naribus, aut suppuratio superuenire solet, precipue si dolor & tempore, & frontem infestauerit.

Maximè uerò sanguinis fluxio expectanda est in iuuenibus, qui quintum & trigessimum annum nondum superauerunt, nam maioribus natu, suppuratio ferè oritur.

Auris

Auris dolor acutus cū febre nō inter- 15
mittēte, uehementiq; , graue periculū
minatur. nam & mentem turbat, & homi-
nēm rapit. Quum igitur anceps sit huius
rei exitus, à primo protinus die omnibus
signis accuratè animum adhibere oportet.
Nam ex eo casu iuniores quidem 16
intra septimum diem, seniores uerò mul-
tò tardius moriuntur: quippe qui non
æque magnas febres experiuntur, neque
ad eò infaniunt. proinde sustinere possunt
donec suppuretur affectus. Quòd si mor-
bus in hac ætate reuertatur, magna ex par-
te interficere solet. Sed iuniores, antea
quàm auris suppuretur, pereunt: nisi pus
icandidum ab ea defluens, securitatem pol-
liceatur, præsertim ubi salutarium quoq;
signorum aliquod apparet.

Neq; leuiter terri debemus ubi fe- 17
bricitanti fauces exulcerantur: cui si
aliud quoq; ex magnis quæ supra decla-
rauimus accesserit, in periculo hominem
uersari, denuntiandum est.

DE ANGINA.

Angina, periculosissima est, celeri- 18
terq; enecat, si neq; in faucibus, neq;
in ceruice quicquam apparet, si dolor ue-
hemens

hemens est, si uix spiritus trahitur: etenim eodem die iugulat, licet interdum usque ad secundum, aut tertium, aut etiam quartum protrahatur.

19 **Q**Uæ uero in reliquis quidē non minore dolore afficit, in faucibus uero tumorem ruboremq; excitat, superiori non minus periculosa est, sed longius spatium habebit, præcipue si uehemens fuerit rubor.

20 **S**ED tum præcipue malū prolongatur, si quum non solum fauces, sed ceruicem quoque rubor occupat. maxime uerò potest ab ea secunda ualetudo contingere, si rubor simul & ceruicem & pectus comprehendat, neque ad interna reuertatur erysipelas.

21 **Q**Uum uerò deletur erysipelas, sed non in decretoriis diebus, neque in exteriores partes conuertitur tumor, neq; pus creat æger, sed leuis & à dolore immunis uidetur, id aut mortē significat, aut dolorem reuersum.

22 **T**Utius est & tumorem & ruborem in externas maxime partes conuerti. si uerò ad pulmonem conuersio fiat, dementiam excitabit: quanquā nonnulli sic affecti, magna ex parte suppurantur.

Gurg

Curgulio si cum rubore tumescit, sine 23
periculo præcidi non potest. etenim
inflammatio, sanguinisq; profusio ei acce-
dit. Proinde satius est aliis quibusdam au-
xiliis uti, quibus extenuari possit. Quum
uero pallidior efficitur, uua nominari so-
let: quòd si tum ima eius pars crassa & ro-
tunda, summa uerò tenuis uideatur, intre-
pide præcidi debet. Satius tamen fuerit,
antea quàm manus adhibeatur, aluum ua-
cuare, si tempus id ita permittat, ut inte-
rim suffocatio hominem non præoccupet.

Quibus febres, neque salutaribus no- 24
tis apparentibus, neq; in diebus de-
cretoris conquiescunt, ii reuersionem ti-
mere debent.

In longa febre, ex qua tamen æger li- 25
berari potest, si neque ob inflammatio-
nem, neq; ob aliam ullam manifestã cau-
sam, dolor infestat, aut tumidum aut do-
lorosum in articulis abscessum expectare
oportet, præcipue in imis partibus. Ma- 26
xime uerò in his ætatibus, quæ triginta an-
nos non excesserunt, eiusmodi abscessus
nasci cõsueuerunt, idq; in tẽpore breuiori.

Non tamẽ expectandus est abscessus, 27
donec uigesimalã diem febris præterie-
rit. Is natu maioribus raro accidit, quam- 28

g uis

uis longo spatio duret febris.

29 **S**olet etiam continuis febris abscessus superuenire. Interpellata uerò febris, eademque errabunda, in quartana mutabitur, præcipue si autumnus proximus est.

30 **A**tq; ut abscessus oriuntur in his qui triginta annis minores sunt, ita quartana eos qui trigessimum annum aut agunt aut excesserunt, præcipue corripit.

31 **I**gitur scire licet, abscessus hyeme magis accidere, serius finiri, sed non facile reuerti.

DE VOMITIONE
SPONTANEA.

32 **S**incipiam in non letali febre, caput dolet, aut ante oculos obscura quædam obuersantur, aut * cordis dolor accidit, is bilem euomet. Si uerò horruerit, & inferiores præcordiorum partes frigore afficiantur, citius ad uomitionem properabit. quòd si eo tempore quidpiam aut biberit, aut ederit, id quoque quàm celeritè euomet.

* Galenus dicit, summi uentriculi morsum.

33 **Q**uibus itaq; à primo protin^o die dolor superuenerit, iis quarto & quinto die ingrauescit, mox in septimo liberantur.

tantur. Sunt nō pauci qui in tertio die dolere incipiunt, quinto maxime molestantur, deinde nono vel undecimo tuti euadūt. Sed quos dolor quinto die uexare cœperit, reliqua ex proportione respondeāt, iis decimo quarto die* finitur morbus. Hęc ³⁴ **xplvll* tum uiris, tum mulieribus, sed in tertianis ^{700. i. iudicatur.} maxime contingere solent. Iunioribus uero cum in iis ipsis, tum præcipue in continuis febribus, atq; tertianis synceris.

ITaq; quibus in huiuscemodi febre caput ³⁵ dolet, oculi uerò obscuras illas imagines non uidēt, sed caligatione hebetantur, aut splendentia quædam cernere se putant, ac præ cordis dolore, in alterutra parte præcordia tenduntur, ac neque dolor infestat, neque inflammatio, iis pro uomitu sanguis e naribus profluet, idq; præcipue iunioribus accidit. si uero trigessimum annum uel agunt, uel superauerunt, uomitum potius quàm sanguinis fluorē expectabimus.

DE CONVULSIONE.

SI pueris in acuta febre alius nihil deicit, ³⁶ neque somnus accedit, sed terrentur, flēt, color mutatur, ut modo pallidus, modo liuidus, aut ruber efficiatur, ner-

g 2 uorum

uorum distentio timeri debet, utpote quæ pueros qui septimum annum nondum excefferunt, quàm promptissime inuadit. Grandiusculos uero pueros, atque adultos, non ad eò in febribus neruorum distentio præhendit, nisi uehementis admodum malitiæ signum aliquod affuerit, qualia uidelicet in phreneticis uidentur.

37 **E**Rgo ex omnibus signis, ut de singulis morbis singula præscripta sunt, & morituros, & eos qui ad bonam ualerudinem redire poterunt, siue pueri sint, siue natu maiores, sic coniciere oportet.

38 **A**Tque hæc de acutis morbis, atque de his qui ab eis nascuntur, dixisse uelim.

39 **C**Aeterum si recte discernere uolueris, & morituros, & eos qui à periculo tuti sunt, & quis morbus longo, & quis breuiori spatio finietur, discite omnium signorum inter se collatorum uires, ut supra demonstrauimus, accuratè iudicare, tum aliorum, tum præcipue urinæ, ac sputi, quum scilicet simul & pus & bilem æger
40 seruat. Item superueniētium quoq; morborum impetum, ac temporum anni conditionem accuratè obseruare oportet.

Post

Postremò quod ad coniecturas, reli- 41
quaq; signa pertinet, haudquaquam
uel ignoradum, uel negligendū est, quòd
quouis anno, & quouis anni tempore, ma-
la signa timorem, utilia uerò bonam spem
denuntiant. Etenim in Libya, & De- 42
lo, atque Scythia, proposita iam signa,
uera esse comprobauimus.

Vnde scire licet, in iisdem terris mul- 43
to plura quàm supra proposuimus, il-
lum facillè assequi posse, qui ea rectè &
iudicare & perpendere didicerit.

Sed nullius morbi hic non descripti no- 44
men desiderandum est: nam omnes qui
in dictis temporum spatiis morbi * finiun-
tur, iisdem quoque iudiciis discernantur. ** ptyerida*
id est, iu-
dicantur.

HIPPOCRATIS COI
PRAESAGIORVM
FINIS.

HIPPOCRA TES DE NATV- RA HOMI- NIS,

ANDREA BRENTIO

Patauino inter-
prete.

VI cōsuevit audire eos
qui de humana natura
altius quàm ad medendi
facultatem pertinet, di-
sputant, huic certe mea
oratio ut audiatur apta
non est. Neque enim prorsus dixerim ho-
minem aërem esse, aut ignem, aut aquam,
aut terrā, aut aliquid aliud: quod minimè
unū in homine inesse manifestò apparet.
Sed id quibus placet, dicere permitto. At-
qui mihi quidem non videntur huiusce-
modi homines recte sentire. Nam cum idē
sentiant, idemq; concludant, loquuntur
tamen diuersa. Aiunt enim unum quid
esse quod est, ac id esse unum & omne:
uerbis autem discrepant. Quoniam id
unum & omne, eorum alius asserit esse
spiritum, alius calorem, alius liquidum,
alius

alius aridum. Tum sua quisq; ratione con-
 cludunt argumenta, ac testimonia & indi-
 cia afferunt, quæ nullius sunt penitus mo-
 menti. Quòd uerò eodem sunt sensu, uer-
 bis autem dissentiuunt: ea re patet eos igno-
 rare quæ profitentur. Quod quidem his
 præcipue perspicere licuit, qui illorū con-
 tentionibus interfuerint. Nam cum iidem
 illi boni uiri eodem in conspectu atque
 cōfessu auditorū inter se contendant, nun-
 quam tamē in eodē sermone unus idemq;
 uir tres deinceps alios conuicit, sed mo-
 dō hic superior est, modo ille, cuiusque
 præsertim fuerit lingua magis fluxa, ma-
 gisq; in turbam idonea. Qui autem recte
 sentire putans aliquid de rebus pollicetur,
 is meritò rationes suas probabiles atque
 inuictas semper affert. siquidem uera in-
 telligit & recte demonstrat. At uerò isti
 quidem uidentur imprudentia sua non
 tam in uerbis, dum disputant, errare,
 quàm etiam Melissi sententiam sequi at-
 que probare: sed de his hætenus. Etiam
 hæc Medicis quidam hominem sanguine
 tantum, quidam bile, quidam pituita con-
 sistare dicunt: ipsiq; omnes eandem sub-
 ieiunt conclusionem. Ajunt enim, unum
 quid esse, cui nomen ad illorum cuius-
 que

que libidinem imponitur . porrò id unum formam & uim mutare à calore, uel frigore coactum mox dulce aut amarum , aut album, aut nigrum , aut aliud quid diuersum fieri . Verum hæc non sic habere mihi uidentur . Nam si homo una re constaret, nullo unquam morbi genere afficeretur . neque enim esset unde doleret, cum unum tantummodo foret . Quòd si affligeretur , una utiq; curatio necessario foret . Contrà, nunc plures existunt: quia plura in corpore sunt, quæ cum plus iusto inter se calefiunt , aut refrigerantur, aut siccescunt , aut humefiunt , morbos pariunt: ex quo multa habentur ægrotationum genera , & multæ quoque illarum curationes . Cæterum, mea quidem opinione, qui hominem sanguinem & nullam aliam rem esse censet , is deberet demonstrare , eum non mutare formam , aut uariari , aut saltem aliquod anni tēpus, aut hominis ætatem ostendere , qua sanguis solus apparet esse in homine . uerisimile nanque, fore aliquod tempus, quo id unum in seipso esset . Hæc à me dicta etiam in eos conueniunt , qui bili siue pituitæ tantum tribuunt . Ex quibus uerò hominem ego constare dixerim , ea & secundum legem,
& se

& secundum naturam, cum & uniuscuiusque ætati tam iuuenili, quàm senili, tum tempore tam calido quàm frigido conuenire demonstrabo: atque signa etiam & argumenta afferam, eaq; aperiam, quibus necessariò quodq; augetur aboleturúe in corpore. Primum generatio eius ab uno fieri nequit. Quoniam enim pacto unum quid generare posset, nisi quid aliud admisceretur? Tum nec quæ miscentur, generarent: nisi essent eiusdem generis, eandemq; haberent facultatem. * Rursus nec generatio quidem nobis perfecta foret, nisi calidum & frigidum, siccum & humidum inuicem temperatè & pari modo se haberent: aliter inanis esset, si alterutrum altero ualentius infirmiusúe foret. Proinde quí uerisimile est ut aliquid ab uno generetur, cum id ne à pluribus quidem fieri possit, nisi mutuo temperamento mistis? Cum igitur natura eiusmodi sit, cum omnium reliquarum rerù, tum etiam hominis: necesse est hominè non unare constare, sed unumquodq; eorum, quæ generationi suppeditauerint, talè quempiam uim in corpore possidere, qualem cõtribuerit. Rursus homine animam agète singula in propriam naturam discedût, u dum in quã

* Gale-
nus dicit
hic adie-
ctũ esse.
ἐστὶν τὸ
αὐτὰ ἡμῶν
ἐντελέει-
το. id est,
neq; simi-
lia nobis
efficiant.

in uidum, sicum in sicum, feruidum in
 feruidum, algidum in algidum. Nemp
 talis est tum animantium, tum cæterarum
 omnium rerum natura, omniaque sic or
 ta, occidunt similiter. Ex his enim quæ
 prædiximus omnibus, cuiusque natura con
 sistit, definitque; pari ratione: cum id in se
 ipsum unde concreuerit, se receperit. Cor
 pus autem humanum habet in se sangui
 nem & pituitam, & bilem duplicem, tum
 flauam, tum atram: ex quibus & consi
 stit, & ægrotat, & ualet. Valet quidem
 præcipue cum ea inter se uim & copiam
 mediocriter temperatas, maximeque per
 mistas habuerint. Contrà laborat, cum
 eorum aliquid est plus minusue iusto, siue
 cum in corpore secretum est, neque cum
 aliis confusum. Quod quidem nõ modò
 locum, ex quo abscesserit, afficit: uerum
 etiam ad quæ abscesserit, exercet, propter
 nimiam & exuperantem copiam. Vtiq; si
 quid citra superfluitatè foras eruperit, ne
 gotium præbet propter exinanitionem. Si
 militer intus si uacuefit migratue, aut ab
 aliis excernitur, duplicem molestiam præ
 beat, necesse est, quemadmodũ dictũ fuit,
 uidelicet unde abscesserit, ac ubi exuperat.
 Quod uerò dixi me quibuscumque ho
 minem

minem constare statuerim, ea semper esse demonstraturum secundum institutum & naturam, idcirco aio sanguinem esse & pituitam, & bilem tum flauam, tum atram. Atq; horum nomina primum quidem instituto distincta esse dico, quòd nulli eorum idem nomen inditum sit: deinde secundum naturam formas discrepare, mihi meq; pituitā similem esse sanguini, aut sanguinem bili, aut bilem pituitæ. Quoniam enim pacto inter se similia esse possunt, cum neq; ad uisum, neque ad tactum similia esse cognoscantur? Neq; enim pariter calida, siue frigida, siue sicca, siue humida sunt. Ergo quando tantum inter se & forma & ui differūt, necesse est ea non esse unum: siquidē neq; ignis & aqua idē sunt. Quòd ea omnia unum nō sint, sed ex ipsis quodq; propriam uim atq; naturā trahant, uel hac una re tibi maximè constare posset, quia pharmaco quod pituitam siue bilem aut flauā, aut atram cit, dato, pituita siue bilis flaua aut atra tibi euomitur. Itē aliqua corporis pars uulnere affecta, tibi sanguinē emittet. Atq; omnia usu hac tibi ueniēt tam interdium quàm noctu, tam hyeme quàm estate, nullo temporis spatio intermisso: donec homo spiritum accipere redde

reddereq; potest. poterit autem, donec aliquo istorum priuetur cognatorum. Quæ quis negaret esse congenita? cum luce clarius appareat, hominem dum inter uiuos agit, cum ea omnia in se semper habere que nunc dico atq; demonstro, tum etiam natum altumq; ab homine eadem illa omnia habente. Qui autem unum quid esse hominem putant, hi mihi propterea in hac opinionem uenire uidentur, quod ex iis qui epoto pharmaco inter purgationes animam efflauerunt: quosdam bilem, quosdam pituitam euomentes conspicati, putarunt hominem quoduis illud esse, quod per purgamenta morientem eiicere conspexissent. Ea demeruntur ratione qui hominem dicunt esse sanguinem, quonia cruorem qui sibi sub conspectum ex iugulatis hominibus manans subiicitur, animam in homine esse putarunt: hec sunt, quibus omnes isti utuntur in suis sermonibus, argumeta. Verum qui bilem solum per purgationem eiecerit, adhuc mortuus est nemo, sed sumpto pharmaco quod bili mouende est, primum bilem, mox pituitam, porro alteram bilem atram & quidem per uim, tum demum moribundus sanguinem euomit purum: quod idem contingit his qui sumunt potiones pituitam mouentes. Primum enim

enim pituitam, deinde bilem flauam, ex hac atrā, postremò sanguinem purū euomunt, atque è uestigio finiunt uitam. Nam pharmacum cum corpus intrarit, primò id quod omnium maxime sibi secundum naturam cognatum atque simile est, agit: exinde reliqua trahit & purgat: quemadmodum stirpes & femina terrā ingressæ, sibi quod ex ipsarum natura est trahunt uel aere, uel amarum, uel dulce, uel salsum, uel aliud quid diuersum, in primisq; ex eo plurimum, quod sibi naturali propinquitate maxime coniunctum est, arripiendo, tum cætera deinceps attrahendo. Talem quoque modum pharmaca seruant, quæ bilem mouent, primum meracissimam purgant, deinde mistā. Item pituitæ pharmaca primum meraciorem pituitam ciunt, post confusam. Iugulatis sanguis fluit, primò quidem feruentissimus atque perquā rubidus, mox magis pituitosus magisque biliosus. Hyeme crescit in homine pituita: quòd ipsa præcipue ex omnibus quæ in corpore sunt, natura sua, eo tempore frigidissima, est argumento: quia si pituitā, bilem, sanguinem tangere libuerit, pituitam profectò facile omniū algidissimam reperies: tamen & si lentissima sit, ac non
nisi

nisi summa cum uolentia secundum a-
 tram bilem citetur. Quæ enim per nim
 ueniunt, ea propter uolentiam feruentio-
 ra redduntur. Sed tamen præ his omnibus
 pituita suapte natura multò frigidissima
 apparet. Quòd autem hyems corpus pi-
 tuita impleat, tibi patebit, cum ex sputo &
 mucco ac pituita nasi, quæ hyeme supra
 modum fluentia emunguntur, tum uerò
 ex cæteris morbis pituitosis, præsertimq;
 tumoribus qui præcipue eo tempore ma-
 xime albicant. Vere autem pituita in cor-
 pore ualentissima inest: sed sanguis cre-
 scit, suscipitque in dies maius incremen-
 tum. tunc enim frigora remittuntur, & im-
 bres relaxantur, ex quibus & dierum quo-
 que tepore sanguis augetur: cuius naturæ
 id anni tempus, quoniam humidum est &
 calidum, maxime consimile existit, indi-
 cio quòd homines uerno æstiuoque tem-
 pore potissimum torminibus corripian-
 tur, ac supra modum calefcunt & rubent,
 atque sanguis è naribus fluit. Aestate ue-
 rò adhuc sanguis cum uiget, sed bilis ef-
 fertur accrescitque, & in autumnum perti-
 net. In autumno sanguinis parum est, quia
 illius naturæ id temporis contrariū habe-
 tar. Bilis & æstiuo & autumnali tempore
 imp

imperitium corporis obtinet, argumento, quod homines & sponte sua & per purgationum poriones bilem biliosissimasque res euomunt uel excernunt: quod item ex febribus & hominum coloribus patet. Pituita æstiuo tempore longe infirmissima est, quod ei tempus ob calores siccitatesque uehementer aduersatur. Autumno, sanguinis quota pars est in homine? quoniam id tempus siccum est, & hominem iam refrigerare incipit. Sed atra tunc bilis, quam plurima est & potentissima, quæ instante uerò hyeme decrescit imminuiturque refrigerata. Rursus pituita uicissim augetur, tum ab imbribus numerosioribus, tum à noctibus longioribus. Profectò hæc omnia semper habet corpus humanum: quæ certe non negauerim pro temporis circuitantis qualitate, ac propria cuiusque natura, separatim modò maiora, modo minora fieri. Ut annus omnis omnium istarum rerum caliditatis scilicet & frigiditatis & siccitatis & humiditatis particeps est: neque enim quæpiam illarum uel quota temporis parte consisteret, sine reliquarum omnium quæ in hoc mundo sunt, consortio: imò si qua deficeret, omnes simul abolerentur: quippe quæ ab eadem sunt constitutæ necessitate, inui-

qui

cem

cemq; aluntur & sustentantur. Simili modo homo, si quid eorū ipsi deficeret quæ congenita sunt, nō amplius uitam degere posset. In anno, modò hyems maxime, modo uer, modo æstas, modo autumnus uiget, haud aliter in homine interdū pituita dominatur, interdum sanguis, interdū bilis, tum flaua, tum atra, euidentiore quoq; argumento: quia si quater in anno eidem homini unam eiusdē generis potionē dederis, hyeme tibi euomentur pituitosissima, uere humidissima, æstate biliosissima, autumno nigerrima. Cum igitur hæc ita se habeant, oportet ægrotationes quæ hyeme incrementum suscipiunt, æstate definire: & e contra, quæ æstate creuerint, hyeme terminari, nisi intra dierum circuitum, de quo postea loquemur, absoluatur. Vernorū morborū liberatio in autumnū expectanda est, Autumnales autem, ueris tempore liberentur necesse est. Hæc uerò quisquis stata tempora superauerit, hunc

*Galen⁹ fore annum scire oportet. Sic medicum nō putat morbis mederi oportet, habita bene Hippo- iusq; quod in corpore pro tempore & eius cratis esse natura uiget, ratione. *in primisq; præter reliqua o natura uiget, ratione. *in primisq; præter- mnia que ea nō ignorare debet, morbos qui ex im- sequunt. pletionē proficiuntur, exinanitione cu- rari

rari: & diuerso, qui euacuatione pro-
ueniunt, sanari saturitate. Qui à labore,
hos quiete: qui ex otio, eos exercitatione
euinci. In summa, oportet medicum scire
obstistere instantibus & morbis & formis
& temporibus & ætatibus, & contenta la-
xare, & laxata contendere. tali nanq; mo-
do morbi uitium facilimè desistere pote-
rit. Et hoc mihi sanatio esse uidetur.

OBSERVATIONES
morborum.

MOrbi alii à uictus genere, alii à spi-
ritu quem trahentes uiuimus, pro-
ueniunt. Sed de utrisque hoc modo disce-
ptari atque diudicari oportet. Cum una
egritudine complures eodè homines tem-
pore corripuntur, causam ad id reicere
debemus, quod maximè commune est,
quoq; omnes utimur: id autem spiritus est
quem accipimus reddimusque: tunc enim
uictū nostrum nequaquā in causa esse ma-
nifestò cōstat, cum morbus omnes pariter
attingit, tam iuniores quàm seniores, tam
fœminas quàm mares, tam temulentos
quàm abstemios, tam qui ordeaccū quàm
qui triticeum in cibatu sumūt panem, tam
qui parum quàm qui multum laborant.

h Ergo

Ergo non uictus rationi in causa ponendum est: cum homines quoquo uescendi modo utentes in eandem incidunt ægrotationem. Cum uero eodem tempore diuersi morbi gignuntur, sine dubio uictus cuiusque culpa est. Oportet itaque remedia adhibere cum morbi occasione, quæadmodum à nobis alibi dictum est, repugnando, tum etiam uictus genera mutando: quædoquidem cibos quibus homo uti solitus est, nequaquam aptos esse liquet, uel uniuersos uel plerosque uel unum eorum quempiam: quod cum didiceris inspecta tamen & cõsiderata, ut à me iam dudum dictum est, hominis natura, ætate, forma, & anni tempore, & morbi genere: debes uictum mutare & remedia facere, modò demendo, modo addendo: cum hoc ut omnem curationem tuam siue uictum ad cuiusque ætatis habitum, tempora, formas, morbosque dirigas. Atqui si morbus unus omnes promiscue & uulgo infestat, clarum est non uictum, sed quem trahimus spiritum, in causa esse. quippe qui morbidam planè quædam excretionem habeat. Perpetuum igitur est homines per id temporis hæc admoneri, scilicet ne uictum mutant qui morbi causa non existat: prospiciant ut corp

corpus sit quàm solidissimum atque attenuatissimum, cibis potibusq; quibus uti consueverint, sensim demendo: quia si festinantius uictus mutaretur, à mutatione periculum foret aliquid in corpore innovandi. Quare solito uictu utendum est, cum noxæ causa sit nulla hominis. Insuper ut quàm paucissimus spiritus corpus ingrediatur, isq; ut maximè peregrinus sit prouidendum, tum loca, in quibus morbus grassatur, quoad fieri potest, mutando, tum corpora artenuando. sic enim minime multo ac denso homines egeant spiritu. Morbi qui à corporis membrorum ualidissimo proficiscuntur, grauissimi sunt: atque ubi ubi cepti sunt, manserint, necesse est ualidissimo membrorum laborante totum corpus laborare. Sin autem ab imbecillioribus se in ualidissima insinuauerit, facilius absoluuntur, quia ui facilè uindictantur quæ influunt.

DE VENARVM

natura.

VENÆ corporis crassiores ad hunc modum oriuntur, quatuor paria sunt. Primum quod ab occipite tendit per ceruicem summa perreptans latera spinæ, ad clunes & crura: deinde per tibias & mal-

h 2 leo

leolos exteriores ad pedes. quã ob rem doloribus dorsi & coxarũ, de poplitibus mal-
leisũe exteris sanguinẽ mitti solitum est.
Secundũ uenarum par, de capite circũ au-
res per ceruicem, ingulariã dictã sunt: in-
tus propter spinam & lumbos ad testes &
femora perfertur, atq; per poplites & ti-
bias propter interiores malleolos ad pe-
des. Quapropter doloribus lumborum &

de uena-
rũ parti-
tione di-
cunt Ga-
lenus ab-
surdissi-
ma esse af-
ferit, &
pugnãtia
cũ his que
ab Hippo-
crate scri-
pta sũt li-
bro secũ-
do epide-
miarum.

testium sanguinẽ poplitibus aut malleolis
mittimus interioribus. Tertiũ par uenarũ,
à temporibus per ceruicẽ sub scapulis por-
rigitur ad pulmones, & altera de parte de-
xtra in sinistrã pergens mammam subit, &
ad lienem renemq; descendit: altera de si-
nistra in dextram procedẽs à pulmonibus
mammam subit, mox iecur petit & renem:
utraq; postremò ad podicem desinit.
Quartum par à sincipite, de sede oculo-
rum per ceruices ad humerorum clauicu-
las deuenit, unde per lacertos ad agilem,
mox per cubitos ad uolam & digitos, un-
de intus remeãs ad alas propaginem mit-
tit, quã summas costas perreptat, dum
altera ad lienem, altera ad iecur perue-
niat: deinde utraq; eminens per uen-
trem ad genitale desinit. ita uenãe cras-
siores habent. Procedunt quoque à uen-
tri

triculo per corpus aliæ permultæ & uariæ uenulæ ramulorum modo, per quas alimentum corpori transmittitur, quod à crassis uenis & interioribus & extremis ferunt uentriculo, & reliquo corpori sibi que inuicem subministrant, internæ scilicet externis, & externæ internis. Quam ob rem has mittendi sanguinis rationes seruare aptissimum est. Operæque pretium est, ut cultellus quàm longissimè à loco ubi dolor esse & sanguis cogi didicit, adigatur: quia tali modo haud magna repente mutatio fieret & consuetudo remoueretur eodè amplius coëundi. Omnibus qui aut febre integri multum puris excreant, aut dolore uacui sedimentum urinæ admodum purulentum, aut stercora cruenta, sicut in torminibus, & diuturna habent: qualia esse solent iuuenibus quinque & triginta annos natis, & hominibus etiã grandiore æuo: his omnibus eadè illa res morbi causa existit. Quapropter eos exercitationibus atque corporis laboribus deditos esse oportet, ac ne operariorum quidem labores in adolescentia subterfugere, deinde laboribus remissis, corpus implendum est molli carne, & à priorè multum differente, ita ut adeptū & ad-

h 3 uca

uentitiū corpus à superiore & nernaculo
 discriminis habeat multū. Si qui igitur ita
 affecti quandoq; in ægrotationem incide-
 rint, quā primū euadunt. sed post à mor-
 bo, subinde temporis curriculo corpus li-
 quatur, & ad saniei effigiē per uenas, quæ
 latissimæ & peruiæ sunt, diffluit. Quod si
 ad inferiorē uentriculū cite ruit, tale ferme
 quale intus erat, foras mittitur per meatus
 lecessum. quippe quod, utpote uia decliui
 & lubrica, haud diu in intestino detinea-
 tur. Quibus in pectus destillarit, suppara-
 tione infestantur: quia diutius in pectore
 sedēs cū ueluti accliuī expurgatione sur-
 sum uersus difficulter eiiciatur: marcescit
 & suppurat. Si ad uesicam eruperit, à loci
 calore calefit, albū redditur, secernitur ac
 rarefit, rarefactūq; desup fluitat, pars cras-
 sa subsidet, quæ pus dicitur. Ideoq; pueris
 calculi cōcrescunt, ob eius loci & reliqui
 corporis caliditatē: quod usu uiris nequa-
 quā uenit, propter corporis frigiditatem.
 Non alienū est scire, hominem prima die
 supra quā possit, esse calidissimū, nouis-
 sima autem frigidissimū: necesse enim est
 calere corpus quod adolescit, & ad uires
 incrementūq; tendit: ediuerso illud su-
 pra modum frigere, quod cœperit aboleri
 & tan

& tanquam maturum ac uictum atque caducum in ruinam præceps festinare. Atq; hac ratione homo prima die quātò maximum suscipiat incrementū, eò magis calefcit: sic extrema, quātò plurimum uitalis roboris detrahitur, tantò frigidior esse necesse est. Ex illis autem qui prædicto modo affecti sunt, plerique sponte sua, si tempestiue, scilicet quinto & quadragesimo die liquari cœperint, sanescunt. Sin autem eam dierum metam præterierint, per se annum conualescunt, nisi uerò quæpiã alia re homo offendatur. Morbos qui sensim oriuntur & quorū causæ cognitu faciles existunt, tutissimos appellare licet. Quare præsentissima curatio, si quàm primum morbi causæ occurratur: qua sublata, morbus absque negotio discedit.

DE VRINIS.

Q Vibus in urina ad arenularum similitudinem aliquid subsidit, seu pori, id est tophi lapilli, his tubercula ad crassam uenam enata sunt, atq; suppuruerunt: deinde cum ea haud ita citò erumperentur, pori deuoluti ex pure per uenã, simul cū urina in uesicã extruduntur. Si urinae cruetae sunt, in uenis uitiũ est. Si urina

quæ crassa est, habuerit ad effigiẽ capilamenti carūculas admodum minutas, signo est uitium esse in renibus & articularibus. Si pura & in summa urina ueluti fures huc illucq; innatent, scire licet uesicę scabiẽ subesse.

DE FEBRIBVS.

Magna ex parte febres à bile sunt. genera earū quatuor sunt, absque illis quæ doloribus eueniūt. Nuncupantur autem, cōtinens, quotidiana, tertiana, quartana. Continens, à copiosissima atq; meracissima bile prouenit, & perquam breui iudicatur. quoniam corpus à uehementi calore seruesactum, dum nullo temporis interuallo refrigerat, celeriter soluitur & absimitur. Quotidiana, secundum continentē à largissima bile est, & ex omnibus aliis citissime euincitur. longior est continente, quo pauciore ex bile uenit. tum quia corpus propter intermissionē requiescit: in continente autem nullo unquam tempore quietem habet quia nulla fit intercaedo.* Tertiana, diuturnior est quàm quotidiana, à minore bile accedit. quantò plus in tertiana quàm in quotidiana corpus requiescit, tantò diuturnior est, quàm quot

*Que hic de febribus dicitur, in-
ptissima

quotidiana. Quartana alioquin pari ratione longe diuturnior tertianis est: tum quia minus bilis habens æstum afferentis, tum quia corpus amplius refrigerat, quod ab atra bile id superantis materiæ proficitur ac difficulter euellitur. Nam cum ea inter omnes corporis humores lentissima, & glutinosissima sit: diuturniores sedes constituit. Quod autem febres quartanæ, atræ bilis participes sint, hac re tibi patebit quod homines autumnali potissimum tempore, & in ætate uiginti quinque annorum usque ad quadagesimum quintum annum, quæ ex omnibus ætatibus, maxime atrabile detinetur, corripuntur quartanis, quibus autumnus inter omnia alia anni tempora expositissimus est. Quos igitur ultra citræue id tempus ac eam ætate quartana accesserit, pro comperto habere debes hanc febrem minime diuturnam fore, nisi quid aliud homini officiat.

LIBRI DE NATY-
RA HVMANA
FINIS.

h 5 Hipp

HIPPOCRA

TIS COI DE RATIO

NE VICTVS IN MOR-

bis acutis : seu , de

Ptisana, liber

primus

GVILIELMO COPO BASI-

liensi interprete.

Priscorum medicorum tres fuisse familias meminit Galenus libro primo de curandi uia & ratione. Vna eorum fuit medicorum, qui Coum insulam incolebant : quorum princeps fuit Hippocrates. Alia Rhodiorum. Tertie secte authores Gnidij uocabantur, à Gnido insula : una ex quinque Cycladibus. Horum placita Hippocrates hoc loco Gnidias sententias uocat.

VI Gnidias uocatas sententias posteritati literis prodiderunt, quauis in singulis morbis & affectus & accidentia quædam ægrorum recte quidem illi scripsissent, tamen ea duntaxat attigerunt, quæ nullo ferè negotio scriberet is quoq; qui medicinam non didicit, si laborantem accurate

curatè super singulis affectionibus inter-
 rogaret. quippe multa, quæ non referen-
 te ægro, medicum prænoscere necesse est,
 præterierunt. atque in aliis quidem alia, 2
 quorum nonnulla non mediocrem ad con-
 iecturas commoditatem habere uiden-
 tur. Igitur de his quæ uel ad coniecturâ, 3
 uel ad curationis rationem pertinēt, equi-
 dem longe aliter atque illi enarrauerunt,
 sentiendū puto. Quapropter eos haud- 4
 quaquam laudauero, idq; non solū ob
 hanc causam, uerum etiam quòd paucis
 admodum medicamentis usi sunt. Nam
 præter ea quæ de acutis morbis præcipiūt,
 hæc duntaxat tradiderunt, elaterium, fe-
 rum, & lactis suo tempore potionē. Quæ
 si satis efficacia ad morborū curationem
 essent, ipsi summa laude fuissent extollen-
 di, utpote qui pauca admodum, sed qui-
 bus nihil deesset, præscripsissent. Id uerò
 longe abest à ueritate. Proinde poste- 5
 riores, suscepto corrigendi munere, me-
 dica magis uia, ea quæ singulis exhiben-
 da sunt, instituere tentauerunt. Etenim 6
 de uictus ratione, ueteres nihil penè scri-
 pserunt, sed hanc partem haudquaquam
 contēendam præteriisse uidētur: quam- 7
 uis nonnulli singulorum morborum ua-
 rietates

rietates, multifidosq; ipsorum modos, nõ
 8 ignorarent. Quinetiam in hoc pecca-
 uerunt, quòd omnium morborum nume-
 rum manifestè deprehendere conati sunt.
 id uerò perdifficile est, si inde coniectur-
 ram feceris, quòd morbi inter se diffe-
 runt, nullusq; sit idem morbus, nisi idem
 quoque nomen sortiatur. Mihi uerò pla-
 cuit uniuersæ huic arti sic mentem adhi-
 bere, ut enarrata in ipsa singula officia,
 probè perficiantur, & quæ celeritatem de-
 syderant, celeriter, & quæ puritatem, purè:
 & quibus dolor accedere non debet, ea
 iucundissime tractentur, ac reliqua id ge-
 nus omnia secundum hunc modum, qui
 à proximo illo planè abhorret, in melio-
 rem formam redigantur. Quocirca illum
 medicum in primis laudandum putau-
 rim, qui in acutis morbis, ea quæ plures
 enecare solent, longè diuersa ab aliis rati-
 one, in melius commutare potest. Igi-
 tur hi sunt acuti morbi, quos ueteres uoca-
 uerunt costalem, peripneumoniam, insa-
 niam, lethargum, ardorem, & si qui alii
 illos sequantur, inter quos omnino febres
 9 continuæ ægrum interficiunt. Quum
 enim nullum commune pestilentis mor-
 bi genus grassatur, sed dispersi, dissimi-
 lesq;

lesq; fuerint morbi, ii magis quàm reliqui
omnes hominem perimere solent. Idio- 10
tæ uerò, quod ad huiusmodi morbos per-
tinet, sicuti nequeunt quantum quisque à
proximo differat, discernere: Ita modò 11
has, modo illas curationis formas, aut
laudant, aut uituperant. Cuius rei haud 12
mediocre indicium est, quòd horum mor-
borum curandi rationem populares, ut-
pote rudes, omnino ignorant: medicos
enim arbitrantur esse eos qui medici non
sunt, maxime ubi distortorum morborum
genus aliquod inciderit: facile enim est
apud egros nomina usu comprobata pro-
ferre: quippe si aut ptisanæ cremorem,
aut uinum aliquod, aut aquam mulsam
quis nominauerit, uulgares hæc eadem
apud medicos, tum præstantiores, tum de-
teriores sine ullo discrimine in usum ue-
nire existimant. uerùm econtrario res sese
habet: nam longo interuallo, quantum ad
iam proposita attinet, inter se dissident.

Igitur scribere aggredior, in primis ea, 13
quæ quâuis scitu utilia sunt, tamen à medi-
cis ignorantur, deinde ea quoq; quæ ma-
gnopere uel iuuare, uel lædere consueue-
runt. Quæ ignorantur hæc ferè sunt. Cur
alii quidè medici non colatā ptisanā per-
petuo

petuo exhibentes, minime se errare putāt.
 alii uerò omnino præcipiūt, ut ne hordeū
 quidē ullum laborās deuoret, magnā inde
 noxā timentes, sed per linteum colatum
 cremorē exhibēt. Sunt qui neq; crassiorē
 prisanā, neq; succum eius dandum cen-
 seant, idq; alii usq; ad septimum diem, alii
 14 donec *finiatur morbus. Sanè huiusces-
 modi quæstiones, medici neq; propone-
 re, neque propositas explicare consueue-
 runt. Quā ob rē populares graui admo-
 dum calumnia uniuersam artem damnāt,
 perinde ac si nulla uideatur esse medicinæ
 15 professio. Tanta enim est artificū inter
 se pugna, ut quod unus saluberrimum, id
 alter protinus perniciosum esse cōtendat.
 Atq; hac ratione factum est, ut diuiniatio-
 ni ferè ars ipsa comparetur. Siquidem au-
 gures, eandem auē, ad sinistram quidem
 16 faustā, ad dextrā uerò infelicē esse putāt.
 Similiter ubi uictimarum exta inspectan-
 tur, talia quædā inueniri solēt, à quib⁹ de-
 inde uatum nōnulli omnino dissentiunt.
 Hanc perpensionē, tum honestissimā esse,
 tum cognatione quadā, plurimis, eisdēq;
 perquā utilibus in arto rebus, cōuenire di-
 17 xerim: utpote quæ agris uniuersis, magna
 quadam uī, sanitatem, sanis securitatem,
 exercit

* xpi⁹.
 id est, iu-
 dicetur.

exercitantibus bonum habitum, & quicquid aliud quoque uolueris, pollicetur.

DE PTISANA.

Igitur ptisana in his morbis, cæteris **18** quæ ex frugibus constant pulmētariis, mea quidem sententia, rectissime antefertur: neque mediocri laude efferendi sunt ii, qui eam antepone de creuerunt. Nam uiscositas eius lenis, continua, iucunda, lubrica & modicè laxa est, sitim arcet, & ubi ablutione opus est, facillè descendit, non astringit, non uellicat grauius, neque in uētre tumescit, quippe quæ decoquere **19** tur, tumuit quantū maxime tumescere potuit. Cæterum qui in huiusmodi morbis ptisana utitur, ne una quidem die uenas, ut ita dicam, concidere sinant, sed ab eius usu nequaquam desistant, nisi aut medicamentum aut clyster id impediatur. Proinde **20** qui bis die cibum ex consuetudine sumunt, bis quoque ptisana eis exhibenda est. Qui uerò semel duntaxat, iis primo quidem die semel tantum detur, facta tamen **21** additione. Quod si fieri potest, bis quoque exhibeatur, ubi uidelicet res ita expositulare uidetur. At in principio neque multam, neque crassam dare, sed aliquid tum **22** consuet

consuetudinis gratia, tum etiam ne uenæ
 22 concidant, ingerere cōuenit. Sed de sor-
 bitionis incremēto animaduertendū est.
 Nam si quàm aridissimum esse coniec-
 morbū, haud ita multū ipsius dare oportet:
 sed ante sorbitionē, aut aquā mulsam,
 aut uinum, utrum magis profuturum exi-
 stinaueris, propinare. utriusq; uerò usum
 in singulis affectionibus postea dicemus.

23 At si humidum fuerit os, & quæ à pul-
 mone excernuntur debitam qualitātē ser-
 uauerint, augenda est, ut summatim dicā,
 sorbitionis quantitas. quippe quò copio-
 sior, citatiorq; humor apparuerit, eò matu-
 riorē: quò uerò tardior, minorq;, tardiorē
 morbi² finem denuntiat. Verū hæc ipsa

κλεισι. i.
 iudiciū.

24 per se magna ex parte talia deprehendun-
 tur. multa uerò haud inutilia à quibus cō-
 iecturas capere oportet, hic omisimus, de
 25 ipsis postea dicturi. Cæterum quò co-
 piosior fuerit purgatio, eò cibum oportet
 esse auctiorem, idq; usq; ad morbi iudica-
 tionē, cuius impetus magna ex parte duos
 dies non excedit, ubi uel quinto, uel septi-
 mo, uel nono die morb⁹ finiiri debet. quo-
 circa & pares, & impares dies accuratē
 26 perpendere oportet. His ita cognitis,
 sorbitionem matutino quidem tempore
 exhibe,

exhibe, uespere autem ad alios etiamnum
 cibos transire poteris. Huiusmodi igi- 26
 tur institutio, magna ex parte iuuat eos,
 qui protinus ab initio tota utuntur ptisa-
 na. Quum itaque pleuritici aliquid no- 27
 tatu dignum scire & expurgare cœpe-
 rint, dolores ipsorum ilico sua sponte de-
 sinunt. Quinetiam purgationes hoc pacto
 longe perfectiores sunt, minus que suppu-
 ratione afficiuntur, quam si aliena uictus
 ratione educarentur. insuper iudicationes
 simpliciores, faciliores que sunt, neque
 tam facile morbi reuertuntur. Sane pri- 28
 sanam ex hordeo quam optimo facere, &
 eam probè concoquere oportet. idq; præ-
 fertim si non solo cremore uti decreueris.

Sic enim præter reliquas ptisanę cõmo- 29
 ditates, lubricitas eius prohibebit, ne inter
 deuorandum noxam inferat hordeū, neq;
 enim adharebit, neq; per thoracem trans-
 eundo morā faciet, Quū enim studiose 30
 coquitur, perquam lubrica euadit, sitim
 nequaquam excitat, atq; ut facillime conco-
 quitur, ita imbecillima est: quibus nimi-
 rum omnibus indigemus. At nisi exqui- 31
 sita fuerit huiusmodi sorbitionis prepara-
 tio, adeò ut nihil desit, quò minus expecta-
 tū auxiliū præstet, noxia sepe numero effi-
 citur.

32 citur. Etenim quibus cibus recēs conclusus
 est, si, eo nō uacuato, sorbitio detur, dolor
 iam instās iritabitur: aut si dolor non est,
 protinus inducetur, spiritus reddetur quā
 frequētissimus; id quod non mediocre ma-
 lum est. nam pulmo exiccatur, & præcor-
 dia, abdomen, atque septum transuersum
 33 dolore cruciantur. Quinetiam ubi late-
 ris dolor continuus est, atq; calidis fomen-
 tis non leuatur, neque procedit spiritum;
 sed lentum, & incoctum est, si tum neque
 alui ductione, neque sanguinis missione,
 si horum auxiliorum alterutrum conferre
 uideatur, dolorem solueris, sed prifanani
 sic affectis exhibueris: nihil obstabit quo
 34 minus præcipiti morte rapiatur. Itaq; ob
 has causas, atq; id genus alias, qui totam
 prifanā ingerūt, uel septimo die, uel citius
 moriuntur, ac alii quidem clementes, alii
 uero à spiritus difficultate stertētes suffo-
 35 cātur. Proinde uetultissimi, eos sydera-
 tos esse putabant, cum ob eas quas modò
 commemorauimus causas, tum uerò quòd
 mortuis, latus liuore affectum ad plagā
 36 similitudinē uidebatur. Cuius rei causa
 est, quòd perseverante adhuc dolore mors
 ipsos præoccupat. citatur enim spirationes.
 Ex multa uerò frequenti q; spiratione, ut
 dicitur

diximus, sputum incoctū, viscosumq; factum, nō procedit: sed in pulmonis meatibus retentū, stertorem efficit. Quam itaq; ad hoc difficultatis peruenerit, magna ex parte mortiferum esse cōsuevit. Quippe 37 retentum sputum, prohibet aëris ad inter-nalationem, ipsūq; celeriter egredi cogit. Quo fit, ut uicissim alterum ab alte 38 ro male afficiatur: siquidem retentum sputum, spiritum frequentē reddit: spiritus autem frequēs, sputum sic facit viscosum, ut elabi non possit. Solēt uerō ea, quæ su- 39 pra diximus, accidere, non solum ob pri-fanam importunē sumptam, uerum etiam multo magis, si quid aliud edatur, uel bibatur, quod sit pri-fana deterius. Ergo eas- 40 dem ferē commoditates magna ex parte adipiscuntur; & ii qui tota pri-fana; & qui succo ipsius, quiq; neutro horum, sed portione duntaxat utuntur. Atq; accidit interdum ut diuersæ sint singulorum commo- 41 ditates. Id uerō omnino obseruandum est. Si quēpiam qui non ita dudum cibum acceperit, nec alui adhuc onera deiecit, febris, uel unā cum dolore, uel etiam sine dolore corripuit, sorbitio danda non est, donec conieceris cibum ad imas intestino- 42 rum partes, descendisse. In festante itaq;

dolore, potui dandum est oxymel, hyeme quidem calidum, æstate uerò frigidum. Sed ubi sitis uehementer cruciat, & aquam mulsam, & aquam ipsam dare conuenit.

- 43 Deinde si uel dolor, uel periculum aliquod aliud imminet, danda est sorbitio, sed neq; multa, neque crassa, ac ne id quidem prius quàm dies septimus * præterierit, si uires ægri sufficiant. Illi qui nuper
- * Vel nobus
- 44 cibum accepit, si uires ualēt, & uiget ætas, clyster immitti debet, si cibus iam pridem sumptus, nondum descenderit. Imbecillo autem glandem supponere oportet, nisi
- 45 sponte deiectio sequuta est. Sane tempus exhibendæ sorbitionis, tum ab initio tum per totū morbi decursum summopere obseruandum est. etenim pedibus frigore affectis, non solum à sorbitione, uerum etiam à potione maxime abstinendum est, sed tum dabim⁹ & sorbitionē & potionē, quū calor ad pedes usq; peruenerit. Nam hoc tempus quàm maxime opportunum est, cum in omnibus morbis, tum præcipue in acutis, potissimum ubi & febris, &
- 46 periculum uehemens subest. Proinde si accuratè, ea quæ supra proposita sunt animaduuerteris, in primis ptisanę cremorem, deinde ipsam quoq; ptisanā dare curabis.

LIBER SECVN-

DVS.

MATERIS dolorem, siue is
 protinus à principio, siue post-
 ea obortus est, non ab re fue-
 rit tentare, tepidis fomentis
 dissoluere. Calorifico autem fomento, 2
 quo aqua calida in utre, uesica, uel uascu-
 lo aereo, aut testaceo adhibetur, nullum
 aliud præstantius est, sed molle aliquod
 (quod incundius fiat fomentum) prius la- 3
 teri apponendum est. Quinetiam utiliter
 adhibetur spongia magna, mollisque, ex
 aqua calida expressa. Vestiendum uerò 4
 fomentum est, ut neque uis eius celeriter
 deleatur, euanescatque, neque nidor ad
 ægri spiritum pertingat, nisi fortassis usum
 quendam præstare uideatur. nam inter-
 dum nonnihil utilitatis in ipso deprehen-
 ditur. Ad hæc hordeum & eruum in a- 5
 ceto ita temperato, ut paulò acidius sit,
 quam ut ipsum bibere quis possit, mace-
 rantur, feruentque, deinde marsupio inie-
 cta adhibentur. Nec secus de furfure quo-
 que sentiendum est. Arida autem fo- 6
 menta ex sale, milioque fricta rectissime
 in lancis marsupiiis apponuntur. etenim
 i 3 mil

7 milium & leue est, & incundum. Sane
 dolores ad iugulum usque extensos, hu-
 * Sci- 8 iusmodi fomentum discutit. Sectio * au-
 licet, ue- tem, nisi iugulum quoque dolor compre-
 hēat
 hendat, haud æqualem in doloris discus-
 sione obtinet facultatem. Vbi fomentis
 9 dolor sedatus non est, non diutius calō-
 rificis utendum est, ne uel pulmonem exic-
 10 cent, uel suppurationem excitēt. Quum
 ergo ad iugulum dolor extēditur, aut gra-
 uitas uel brachium, uel mamillam, aut
 partes quę supra transuersum septum sunt,
 infestat, interna cubiti uena secanda est.
 Neq; dubites copiosum detrahere sangui-
 nem, donec uel rubicūdi or multo, uel pro-
 puro, rubidoq; liuidus effluxerit, utrunq;
 enim accidere solet. At si eas partes quę
 sub transuerso septo sunt, dolor afficit, sed
 ad iugulū non ascendit, tum uel nigro Ve-
 ratro, uel peplio alius ducēda est. miscere
 uerò oportet ueratro uel daucum, uel Se-
 feli, uel Cuminum, uel Anisum, uel aliud
 quidpiam odoris incūdi. Peplio uerò La-
 fer, id est Silphii succum, quanquam &
 hec ipsa simul mista, haud absimiles uires
 obtinent. Cæterum ut hæc ambo quę
 diximus, ita plura quoque alia quę alui
 ducendæ uim habent, dolorem mitigant.
 sed

Sed omnium quæ ego nouerim hæc longè optima sunt. Nam & in his quæ sorbitionibus mista uentrem soluunt, non nihil præsidii est, nisi uel ob amarorem, uel asperitatem, aut multitudinem, aut calorem, aut suspicionem aliquam, omnino fuerint ingrata. Quum medicamentum aliquis ebibit, mox ptisana sorbitioni danda est, non minori penè quantitate quàm consuevit. In media purgatione sorbendum non est, sed ubi ad purgationis finem deuentum est, sorbitio detur, minor tamen quàm pro consuetudine. Tandem leuato dolore, nisi aliud quidpiam obstiterit, liberalius exhibeatur. Idem dixisse uelim, quum ptisanæ cremor in usum uenerit. Equidè satius esse puto, ut protinus ab initio sorbitione dare incipias, quàm tertio, quarto, quinto, aut septimo die: quum uidelicet uenæ conciderunt, nisi sub hoc spatio morbus fuerit iudicatus. Atque hos similiter, ut superiores, preparare oportet. De sorbitionis exhibitione, hæc ferè sunt quæ dicere decreueram. Ac de potione quoq; qualiscunq; ex his, quas posthac declarabimus, sumatur, eadem ratio est.

DE CONSUETYDINIS MUTATIONE.

i 4

Sed

18 **S**ed non ignoro omnes ferè medicos à
 debita obseruatione, quàm grauisime
 aberrare, quippe qui ab initio duos, aut
 tres, aut etiam plures dies, fame cruciant
 ægros, deinde & sorbitiones, & potiones
 exhibent, quò uidelicet operæpretium
 ipsis uideatur, magnæ corporis mutationi
 quidpiã quod ualde sit magnum obiicere.
 Equidem mutationem laudo, si modica
 fuerit, recta enim debet esse mutationis
 translatio. Maximè uerò in ciborum ex-
 hibitione mutationis consideratio habē-
 19 da est. Porro grauisime læduntur ii, qui
 tota utuntur p̄tisana, si mutationi pecca-
 tum accedat. ac læduntur quoque qui suc-
 cum duntaxat assunt. Deinde noxa af-
 ficiuntur, qui solam potionē accipiunt, sed
 20 minus quàm superiores. Ceterum ut res-
 ctam uictus rationē iustituamus, salubria
 præcepta quæ per bonã ualitudinem ob-
 seruanda sunt perpendere oportet. Quum
 enim nō parū intersit, hæcne, an illa uictus
 ratione sani utantur: cum in aliis quibusdã,
 tum præcipue in mutationibus, quomodo
 fieri potest, quò minus magna sit in-
 morbis uarietas, idque maxime in acutis.
 21 Quòd autem uitiosam uictus rationem,
 quæ nunquam uariat, longe tutius sit ob-
 ser

feruare, quàm subito uel ad melioré trans-
 ire, facile intelligitur. Quippe siue bis,
 siue semel duntaxat in die, quis cibum ac-
 cipere solitus est, si subito consuetudinem
 mutauerit, noxam imbecillitatemq; subi-
 bit. Etenim prandium assumens, qui id
 non consuevit, protinus imbecillus, gra-
 uis, ægrotus, segniscq; redditur. Quòd si
 præterea cœnauerit, ructus acidus, & alui
 leuitas subsequitur. grauatur enim sub in-
 sueto onere uentriculus, qui antea aridus
 esse, ac neq; bis intumescere, neque toties
 cibum coquere solebat. Proinde iuuãdi
 sunt tales compésata mutatione, siquidem
 dormire eos oportet, tanquam noctem à
 cœna ducerent, ac hyeme quidem frigus,
 æstate uerò calorem uitare. Si somnus nō
 accedit, lento, frequentiq; incessu ambula-
 re, ac neq; stare, neque cœnare debent, ni-
 si forte per exigua quædam eaque minime
 noxia sumant, minus bibere, idque mera-
 cius & nequaquam dilutum. Maiori ta-
 men molestia afficietur is qui ter eadē die
 ad satietatē usq; cibum ingesserit, ac mul-
 to magis si crebrius etiamnum assumpse-
 rit. Quanquam sunt nonnulli quibus nihil
 molestiæ affert, ter in die cibo repleti, præ-
 sertim si ita educari consueuerint. Qui

137

i s bus

bus consuetudo fuerit his die cibum assu-
 mere, si nisi pransi fuerint, imbecilli, & gro-
 tiq; ac ignavi redduntur, dolore præcor-
 dia torquetur, ueluti suspensis uisceribus,
 25 urina calida pallidaq; redditur, & alui se-
 dimina aduruntur, os amarore afficitur,
 oculi cauantur, tempora mouentur, extre-
 mæ partes frigescent. Sunt pleriq; qui
 omissio prandio cœnare nequeunt, quod si
 tum cœnauerint, uentris grauitate mole-
 stantur, ac per somnum multo magis ue-
 26 xantur, quam si pransi fuissent. Quum
 igitur eos, qui bona adhuc ualetudine de-
 gunt, huiuscemodi infestent accidentia, si
 per diem duntaxat medietatē, ratio uictus
 à consuetudine mutetur, constat ut neque
 addi quicquā, neque minui utiliter possit.
 27 Igitur qui præter consuetudinem semel
 duntaxat cibum accepit, deinde exinanitis
 toto die uenis, quantum solebat cœnauerit,
 si quū à prandio abstinuit, & doluit, &
 ægrotauit, assumpta autem cœna grauis
 effectus est: par est eum multo magis gra-
 28 uari. Cui uerò ex longiori spatio uenæ
 cœiderit, si repenti cœnauerit, multo gra-
 29 uius afficietur. Reficiuntur autē hi qui-
 bus præter consuetudinem uenæ exinanitę
 sunt, si eodem die à frigore, calore, & fati-
 gatio

gatione tuti seruetur, quippe quod omnia
 hæc egre tolerari solent. deinde cœna mul-
 to leuior, quàm pro consuetudine, insti-
 tuenda est: eamq; non aridam esse, sed hu-
 miditatis modum seruare oportet. Vinum
 haudquaquam dilutum potare, neque mi-
 nus quàm ciborum ratio desyderat. poste-
 ro die exiguum cibum in prandio sumere,
 ut paulatim ad consuetudinem fiat redi-
 titis. Huiuscemodi uerò noxas grauif- 30
 sime ferunt ii quibus superiores partes a-
 mara bile redundant. Quibus uerò in 31
 superioribus pituita cõtinetur, ii in mediam
 præter consuetudinem magna ex parte fa-
 cile tolerant, quo fit ut minus quoque læ-
 dantur, si præter consuetudinẽ semel dnu-
 taxat in die cibo reficiantur. Præterea 32
 efficacis argumētũ uel ex eo deprehẽditur,
 quod maxime in nobis mutationes, tum
 naturæ, tum habitus, potissimum morbos
 pariunt. Quamobrẽ neq; uenas impor-
 tune exinanire, neq; uigentibus, feruenti-
 busq; morbis aliquid ingerere, neq; etiam
 per totũ morbi decursum, uel ad hoc, uel
 ad illud quicquam permutare conuenit.
 Multa iis cõsentanea de uetriculo dixit: 34
 utris, utpote q; cibos uel malos, ac potiones
 quoq; si iplis uti consueuerit, facile susti-
 nect.

net. Contra grauitate ferre solet, tum cibos,
 tum potiones, quamuis suapte natura ui-
 tio careant, si præter consuetudinem in-
 35 gerantur. Quò minus mirandū est, si ma-
 iore dolore afficitur illorū uētriculus, qui
 præter consuetudinem multas carnes, aut
 allia, aut laserpitium, aut laser, aut eius
 caulē, aut reliqua id genus uehementes ui-
 res obtinentia, edunt. Nec ulla admira-
 tione capieris, si didiceris, mazam præter
 consuetudinē ingestam, tumultum, tumo-
 rem, flatum, torminaq; excitare, præsertim
 ubi quis mazam edere non consueuit. Et
 quòd calidus panis sitim, subitamq; ple-
 nitudinem præbet: quippe qui ariditatem
 inducit, tardeq; descendit. Item quòd pa-
 nes, seu admodum puri, seu cibarii, repu-
 gnante consuetudine ingesti, differentes
 inter se affectus committunt. Similiter ma-
 za siue arida, siue humida, siue uiscosa sit.
 Ad hæc qualiter recentes polentæ, præter
 consuetudinem illas comedentem affi-
 ciunt: Sic uini quoq; & aque præter cōsue-
 tudinem potatio, subita in diuersum usum
 facta permutatione. Præterea uinū quoq;
 affatim epotum, siue dilutum est, siue me-
 racum. hoc enim uenas implet, & capitis
 grauitatem sitimq; excitat. illud supe-
 riores

riores uentriculi partes laxat, inferiores fla-
 tibz cruciat. Idem ex uino, tum albo, tum
 nigro accidet, ubi subita fuerit à consue-
 tudine mutatio. quāuis enim uinosum fue-
 rit utrūq; magno tamen discrimine, corpo-
 ris respectu, alterum ab altero differt, ut
 nihil mirum sit, si dulce, idemq; uinosum
 uinum, ubi subita fuerit mutatio nō idem
 efficere uideatur. Cæterum hanc senten- 36
 tiam, contraria quoque ratione fulcire o-
 portet. Siquidem in iis ratio uictus per- 37
 mutata est, corpore non permutato, ut ne-
 que ob auctum robur cibos addere, neque
 ob infirmitatem eos minuere oporteret.

In singulis itaq; perpende & uim & spe- 38
 ciem morbi, atque hominis naturam, ac
 ægotantis in uictus ratione consuetudi-
 nem, non solum in cibis, uerum etiam po-
 tionibus. Sed perquā modice, addi- 39
 tioni studendum est. ablationi uerò in to-
 tum intendere, sæpenumero prodest: Mo- 40
 dō sufficere possit infirmus, donec per ni-
 gorē morbus maturus fuerit. Id ubi fa- 41
 ciendū sit, posthac perstringemus. Cæte- 42
 rum quāuis multa iam dictis consentanea 43
 scribi possent, tamen res de qua plurimum
 habui sermonē, efficacius testimoniū non
 desiderat, quippe quæ commodissimum
 con

contemplanti præbet aditum. Incipientibus igitur acutis morbis, accidit interdum ut laboratiū alii eodē quo inceperūt die cibos ingerant, alii postero die, alii quies quid forte fortuna nacti sunt sorbeāt, alii cyceonem, id est cinnam bibant. Quorum error etsi grauior est, quàm si diuersa uictus ratione usi fuissent, tamen longe minus læditur is, qui hac occasione peccauerit, quàm si duobus, tribus uē primis diebus uenas penitus cōcidere sinēs, mox quarto quintōue die huiusmodi uictus rationem aggrediatur. Sed longè grauis imū est, si oibus iis diebus uenas exinmiri pmittatur deinde posterioribus diebus, prius tamē q̄ morbus maturetur, ad huiusmodi uictus rationem se cōuertat, siquidē plurimi hoc pacto mortis periculū subeunt, nisi salubris admodum fuerit morbus. Errores autem ab initio protinus commissi, non ita difficulter corrigantur, sed faciliorem certē admittunt medelam. Hoc documentū nullum aliud puto salubrius quod primis diebus nullum sorbitionis genus subtrahendum est his, qui paulò post uti sorbitione quauis cogantur. Etenim qui horū deinceps prisana utuntur, penitus nesciunt ipsam noxiam esse, si tribus, quatuor, pluribus

ribus diebus, exinanitis iam uenis for-
 bere incœperint. Neque etiam cremorem
 eius duntaxat accipientes, quum non re-
 cte forbere incœperint, noxam sibi infer-
 ri intelligunt, sed tum primum & cauent,
 & periculi magnitudinē agnoscunt, quàm
 ante morbi maturationem, quis hordea-
 ceam ptisanam sumit, qui cremore eius
 uti solebat. Vnde manifestissime colli- 46
 gitur, medicos non recte a grotis nictus
 rationem præscribere. quippe qui in mor-
 bis, non uenarum exinanitione, sed for-
 bitione egentibus uenas concidere per-
 mittunt. Contra ubi à uenarum exinani-
 tione ad forbitiones transire periculofum
 est, ipsi confestim transmutando plerum-
 que peccant. Ac nonnunquam à uenarum
 inanitione, ad forbitiones eo tempore
 transeunt, quo fatius esset, ita exigente
 morbi iritatione, à forbitionibus ad ue-
 narum exinanitionem transire. Qua- 47
 propter quibusdam ex capite ac pectore
 cruda bilis attrahitur, quibus uigilia quo-
 que morbi maturationem impediens ac-
 cedit, inœstitia, amaritudineque infe-
 stantur, delirant, ac splendentia quædam
 ipsorum oculis obiciuntur, aures sibilo
 implentur, extremæ membrorum partes
 infra

infrigidantur, urinæ redduntur incoctæ, sputa tenuia, falsa, colore syncero, exigua, sudores à ceruice profluunt, anxietate uexantur, spiritus errat, quippe quum sursum fertur aut frequens est, aut ualde magnus, supercilia grauantur, animi defectio urget, eaque mala, uestes à pectore proiiciunt, manus tremore afficiuntur, inum labrum nonnuquam concutitur.

- 48 Hæc si ab initio apparuerint, delirium, & quidem multum ac uehemens denuntiant, atque æger magna ex parte moritur.
- 49 Quòd si mortem effugerit, aut cum abscessu, aut sanguinis fluore è naribus, aut crassi puris sputo liberatur, nec aliter
- 50 euadere poterit. Neque uideo medicos harum rerum experientia ita exercitatos, ut imbecillitates in morbis discernant, siue ob uenarum inanitionem, siue ob aliam quandam iritationem, ut uel dolorem, uel morbi uehementiam, eueniant. Neque eas affectionum species dignoscunt, quas uel natura nostra, uel habitus, singulis efficere solet: quanquã ab iis, uel salus, si cognoscatur, uel mors, si propter imperitiam
- 51 lateat, expectanda est. Sanè ut grauissimum peccatum censetur, si uel ob laborem, uel morbi uehementiam imbecillo,
- ali

aliquis uel potionem, uel sorbitionem copiosiore, aut cibum exhibeat, existimās eum à uenarum exinanitione factum debiliorem, ita impudentissimū est, eū quem uenarum exinanitio reddidit imbecilliorē, non cognoscere, & abstinentia torquere: quāquam ne hoc quidem peccatum periculo uacat: tamen ut superiore leuius est, ita magis deridendum. Si enim alius quispiā siue medicus, siue plebeius, accesserit, uotaueritq; accidētia, deinde contra prioris medici institutū, cibū, potionemq; exhibeat, planè cōstat hunc nonnihil auxilii attulisse: proinde prioris artificis institutū grauisimā subit calūniā, uiderurq; supueniēs uel medicus uel plebeius ueluti mortuū refuseitasse. Nos de hac re notas quasdā scribemus, quibus singula discernātur. Atq; hæc quæ iam proposui, similia fere sunt accidētibus, quæ uentriculum nonnūquam infestant. Etenim si uniuersum corpus præter consuetudinem diu quieuerit, non protinus robustius euadit. Quòd si longiori quoq; spatio torpuerit, deinde protinus labores aggrediat, id quod effecerit, uile erit. Similiter de reliquis quoq; corporis partibus sentiendum est. Neque enim pedes, neque aliæ corpo-

ris partes, recte sua munera porficiunt, dis-
 suetudine laborē intercipiente, si aliquan-
 do subito laborare tentauerint. Similiter
 & dentes & oculi & cætera quodq; partes
 afficietur. Nam & cubile præter cōsuetu-
 dinē, aut molle, aut durū molestū est, quā-
 quam quod sub diuo præter consuetudinē

- 54 stratum est, corpus indurat. Porro horum
 omnium satis fuerit exēpla quædā perstrin-
 gere. Esto sanè quod tibia cuiuspiā ulcere
 non omnino salubri labore, qui neq; per-
 55 difficile, neq; facilem omnino curationē
 admittat. Si prima protinus die, inter cu-
 rationis uidelicet initia, sic iaceat, ut ne-
 quaquam crux eleuet, inflammatione haud
 maletudini restituetur, quàm si inter curan-
 dam errorē cōmittat. quod si à die quin-
 56 to, aut sexto, nel serius etiam surrexerit, &
 incedere conetur, magis dolebit quàm si
 protinus ab initio in curatione peccasset.
 si uerò subito multumq; fatigetur, grauior-
 57 i cruciabitur dolore, quàm si pernam pro-
 positos dies inter curā dū fuisset fatigatis.
 58 Itaque ex his omnibus perfectū licet colli-
 gere testimonium, quod omnis subita mu-
 tatio, si modū excesserit, noxam inducit.

56 Ventriculus autem grauiter lapditur, si ei
 post

postea quàm uehementer cōciderunt ue-
 næ, protinus immodice quidpiam ingera-
 tur. Sic reliquum quoq; corpus, si ex multa
 quiete subito ad uehementē laborē dedu-
 citur: magis lædetur, quàm ubi ex plenio-
 re cibo ad uenarū exinanitiōē trāsmuta-
 tur. Illorū etiamnum corpora torpere ne-
 cesse est, qui ex multa fatigatione, repente
 ad ignauā seccidiamq; sese conuertunt.
 Proinde uentriculos ipsorū, haud ita mul-
 to cibo exercere oportet, alioqui & dolo-
 re & grauitate totū corpus uexabitur. Ce- 57
 terū de immutatiōe uel ad hæc uel ad il-
 la, longior fuit nobis sermo; quod huius-
 modi notitia, ad omne ferè negotiū utilis
 est, præsertim ad hoc nostrū propositum,
 quòd scilicet in acutis morbis à uenarum
 exinanitiōe ad sorbitionem transeuntes,
 permutatiōē à nostris præceptis aberrate
 nō permittāt. Etenim nō est exhibēda sor-
 bitio donec maturus uideatur morbus, aut
 aliud signū, uel circa intestina, ut uacuatō
 aut irritatiō; uel circa præcordia apparue-
 rit. Vehemens uigilia, ut cruditatē inco- 58
 ctiōemq;, tum ciborum tum potioniſ effi-
 cit, sic in diuersam partem transmutatiō,
 corpus resoluit, & uelut decoctum reddit,
 capitisq; grauitatem inducit.

LIBER TER-

TIVS.

DE VINO.

LIGITVR uinum dulce, & uinosum, & album, & nigrum, atque aquā mulsam, & aquam, & oxymel, quantum ad acutos inorbos pertinet, his ferè notis distinguere oportet. Dulce quidem uinum, non adeo, ut uinosum, capiti grauitatem affert, & minus tentat mentem, nec ullum aliud tam facile per intestina descendit. sed iecur, & lienem in tumorem attollit: ac ne his quidem utile est, in quibus amara bilis exuperat. Nam & his sitim excitat, & superiorem intestinorum partem inflat. inferiori uerò intestino, quod ad flatu rationem attinet, non adeo infestum est. Sane flatu, quem dulce uinum excitauit, non facile permeat, sed in præcordiis diu commoratur. Vrinam omnino minus hoc, quam album uinosumque ciere potest. At nullum aliud efficacius promouet sputum, nisi quum sitim induxerit, tum enim minus quam cætera sputum euocat. ubi uerò non excitat sitim, omni alio efficacius secretū iuuat. Vini albi uinosi,

tuni

tum laudes tum uituperationes, in dulcis uini enarratione magna ex parte cōtinentur. ipsum enim omni alio facilius ad uescicam transit, urinam ciet, magnumq; semper auxilium in his morbis afferre solet. quamuis enim, quod ad reliquos usus pertinet, ab alio uino superetur, quia tamen per uescicam purgat, magnifice liberat, si exhibeatur ut oportet. Has igitur de uini tum usu, tum noxa coniecturas, licet perpulchræ sint, maiores nostri ignorauerūt. Fuluum uinum, & nigrum ansterum eundem usum habere censerem in acutis morbis, nisi capitis grauitatem inducerent, & mentem attingerent, atque sputi urinæq; exitum impedirent. Cæterum à uino albo, aliisque id genus non maximè abstinendum est, quum alui excrementa, & mollia, & ramentosa fuerint. Id uerò neminè latere debet, quòd superiores, & inferiores corporis partes, ut minus lædit uinum dilutum, ita meracius intestinis magis auxiliatur.

DE AQUA MVLSA.

Aqua mulsa per totum morbi acuti decursum epota, his qui amara bile abundans, & quibus tumida sunt uiscera, minus conuenit. quanquam ipsis non adeo

k ; ut ui

ut uinum dulce, sitim excitat: pulmonem
 autem lenit, sputū mediocriter educit, tussis-
 ſicientibus prodest, quippe quæ abstergen-
 di facultatem obtinet, sed plus uiscosita-
 13 tis quàm opportunū sit, sputo iducit. Ciet
 14 titinam efficaciter, nisi uiscerum aliquod
 15 obſtiterit. alui biliosa excrementa educit,
 quæ interdum uiriosa sunt, interdum ma-
 16 gis quàm oportet, & exuperat & spumāt.
 Id uerò biliosis maxime accidit, & his
 17 quibus intumescunt uiscera. Aqua mul-
 18 sa quò fuerit dilutior, eò efficaciorē euo-
 candi sputi uim obtinet, atque pulmonem
 reddit leniorem. Quæ uerò mirus diluta
 est, alui spumosa excremēta, & supra mō-
 dum biliosa, & calidiora magis quàm di-
 lutior ducit, quamuis alias præterea noxas
 16 inferant huiusmodi excrementa. Neque
 enim præcordiorum ardorem extinguunt,
 sed excitant, efficiuntq; ut difficulter mor-
 bum sustineat æger, & membra hincinde
 deiciat. intestina etiam, & anum ulcerāt.
 17 Quibus uerò auxiliis ea curare oportet,
 18 postea explicabimus. Igitur si in hu-
 iusmodi morbis, quis aqua mulsa, pro alla-
 20 portione, posthabitis sorbitionibus utatur,
 is ut multa felicissimè cōsequetur, ita
 fere nunquam sua spe frustrabitur. Ergo
 quibus

quibus danda uel inhienda sit, uel quas ob causas ab ea temperandū sit, magna ex parte iam dictū est. Sed damnauerunt nō nulli aquam mulsam, quōd bibentiū uires frangat, maturamq; mortē citet. Cui erroris occasionem dederunt hi, qui mortē sibi fame consciuerunt. Sunt enim nōnulli qui aqua malsa perinde ac si huiusmodi quādam uim habeat, utuntur. sed id perpetuū non est. quippe per se potui data, nisi uentrem turbauerit, aquā longe ualentior est.

Quinetiam uino albo, tenui, imbecillio, non odoro, interdum ualentior, interdum imbecillior deprehēditur. Etenim uini mellisq; puri, si utriusque uim conlyderaueris, magna est differentia. Nam si duplo plus uini puri quispiam biberit, quam iinxerit mellis, longe plus uirium a melle, modō uentrem non turbauerit, consequetur, uel hoc argumento, quōd plus subinde stercoris deiciet. Aqua malsa a potione sanæ sorbitione epota, uehementer replet, & inflat, uisceraq; in præcordiis lædit. Ante sorbitionem autem assumpta nō solum non adeo lædit, uerum etiam interdum magnifice prodest. Costum mel, aspicentibus quidem longe præstantius credo uideretur. est enim splēdidū, tenue, candidum

didum & perspicuū, sed quibus ab eo uiribus differat equidem nō intelligo. Neque enim, si mel bonum fuerit, crudo suauius est, & minus ab eo stercoreis descendit, quāquam neutro horum ad aquæ mulsæ probationem indigemus. Aliquando tamen cocto melle utendū, maxime si uitiosum, impurum, nigrum, & haud iucundi odoris mel fuerit. siquidem plurima huiusmodi turpitudinis uitia coctio tollit.

DE OXYMELITE.

- 26 **P**otionem ex oxymelle uocato, sepe numero utilē inuenies in his morbis: siquidem sputum educit, spiritumq; reddit
 27 faciliorem. Atq; hæ sunt eius occasiones.
 28 Quod si uehemēter fuerit acidum, modū in sputis quæ non facile redduntur nō seruat. Etenim si retenta educeret, gutturq; ipsum leue & lubricū redderet, pulmonē haud mediocriter iuaret, utpote q̄ molliendi uim obtineret: quæ si cōtingerent, inter maxima nimirū esset auxilia numerandū. sed uenit interdū, quū usque adeo acutū fuerit, ut non solūm nō possit sputū educere, uerū etiam uiscosius ipsum efficiat atq; submergat. Sanè illi potissimum sic afficiūtur, qui alioqui p̄nicioso morbo labor

laborantes, neq; tusses, neq; ea quæ intus continentur scireare possunt. His itaq; sic se habentibus, ægrî vires perpendere, & si adhuc in spe fuerit, tum dare ipsum oportet, quû uerò dare decreueris, ut perquam rapidû sit studendum est, ac neq; affatim, sed paulatim exhibendû est. Vbi uerò nò adeo fuerit acidû, os & fauces humectat, sputum euocat, sitim cõpescit, præcordiis, uisceribus, ceterisq; id gen^o partibus amicum est. Etenim mellis, quas prædiximus, noxas prohibet. quippe quod in melle biliosum est, ita reprimitur. flatus præterea illud quidem discutit, & urinam ciet, sed intestini partem imam laxat, & ramenta elicit. Atqui in acutis morbis inutiliter nonnunquam exhibetur. præcipue uerò, quia non solùm flatum cohibet, uerum rursus ipsum reuerti cogit, vires frangit, & membrorum extremas partes infrigidat. Atq; hæ sunt, quas equidem nouerim, acetum multum noxæ, haud indignæ quæ literis prodantur. Huius quidem potionis paulû noctu, ac ieiuno, ante uidelicet sorbitione, recte propinatur: quanquam nihil prohibet ipsam à sorbitione quoq; bibere, modò longum interueniat spatium. Porro qui in uictus ratione sola potio-

k s ne,

- ne, posthabitis sorbitionibus, utuntur, iis ipsum non semper exhibere conuenit, uel ob hanc maxime causam, quod intestina abradit, & exasperat, utpote tum nihil iter coris continentia, & quidem uacuis iam uenis, atq; fractis ab aqua mulsa uiribus.
- 39 Quod si per uniuersum morbi decursum; ab hac portione, eaq; multa, praesidium aliquid expectaueris, paulu acetum infunde, tantum uidelicet ut gustanti duntaxat sensum moueat: sic enim citra noxam, debita
- 40 auxilia praestabit. Caeteru acuta nis acceti, ut summatim dicam, his magis quibus amara, quam quibus atra bilis exuperat, conferre solet. quippe amara ab ipso dissoluuntur, & agitantur, ac in pituitam degenerant. Atra uero bilis in massam attollitur, & multiplicatur. Nam acetum atram bilem parit. Mulieribus autem longe magis quam uiris aduersatur, utpote quod uterum dolore cruciat.

DE AQUA.

- 42 **A**qua in acutis morbis potui datur, nec aliud ab ea praesidium potendum esse. Neq; enim in peripneumonia tussim sedat. nec est alia potio, quae minus ipeutum producat, si crebro quis eam biberit.

rit. Sanè si inter oxymel & aquã mulsam,
 aqua modice bibatur, sputũ euocat. si qui-
 dem potionum qualitatem, facta inunda-
 tione transmutat: alioqui neque sitim se-
 dat, sed amarescit: bilem etiam parit in his
 qui suapte natura biliosi sunt. præcordiis
 infesta est. Quam uerò uacuo etiam dum
 uentriculo ingeritur, ut longe pessima, &
 summe biliosa redditur, ita uires maximè
 prostermit. Lienem & iecur, ubi inflamma-
 tio infestat, attollit, fluctuat, supernatat,
 tarde transmittitur, utpote frigida, & co-
 ctu difficilis, non ducit aluũ, nec ciet uri-
 nam: atque ex eo quoque uitiosa est, quòd
 stercoreis suapte natura expers est. Quòd si
 refrigeratis aliquãdo pedibus quis cam bi-
 berit, ex iam ppositis noxis omnibus illa
 multò grauius ipsum afficiet, ad quam fu-
 erit pclinior. Vbi uerò in huiusmodi mor- 45
 bis timneris, ne uel caput uehementer gra-
 uetur, uel mens tentetur: tum uel aquam,
 uel linum aquosum * & album, & haud- * Galen⁹
 quaquam odoriũ exhibere oportet: de- uidetur
 inde paulum aquæ superbibere. Sic enim legisse
 uini potentia non tam facile caput & men- xi p p p.
 tem attinget. Sed in quibus affectibus, a- 44
 qua potui danda sit, & quando plurima,
 & quando modica, ac ubi frigida, & ubi
 calida,

calida, partim iam diximus, partim uerò
 45 suo loco dicemus. Cæterū de portionibus
 quæ fiunt ex hordeo, herbis, uua, uel eius
 corticibus, tritico, eneco, myrtis, malo pu-
 nico, uel ex aliis quoq; rebus, quādo ipsis
 uti conueniat, seorsum à singulis morbis
 dicemus, ad quem locum composita quo-
 que medicamenta seruamus.

DE BALNEIS.

- 46 **L**AUACRI usus in plerisq; morbis con-
 fert, idq; in aliis quidem morbis per-
 petuū est, in aliis minime. Sed raro utitur
 eo homines, quòd ipsum præparare nesci-
 unt: quippe in paucis admodū domibus,
 uel instrumēta uel ministri apti inueniun-
 tur. & nisi exacta cura inter lauandum ad-
 hibeatur, haud mediocre proueniet à la-
 uacro malū. Etenim tegmine indiget eger
 eni fumus non accedat, item aquæ abun-
 dantia, & crebra lotionē, sed quæ non sit
 impetuosa, nisi res ipsa ita exigere uideat-
 47 tur. Ac neq; abstergere eum oportet. quod
 si absterfionis usus aliquando inciderit,
 calorifico aliquo, eodemque multiplici
 sinegmate, pro ipsius cōsuetudine, utendū
 est. Perfundere uerò celeriter multam a-
 48 quam oportet. Via ad folium breuis fit, ut
 & acc

& accessum, & exitum faciliorem præbe-
 at. Is uero qui eluitur decentem composi- 49
 tumq; gerat corporis habitum, atq; tace- 50
 at, ac ne ipse quidem quicquam faciat, sed
 alii perfundant & abstergant. deinde *tem 51 *A-
 peraturas multas præparent, & celeriter 52 que mi-
 perfusiones ipsas expediant. Spongia, pro 53 sturas
 strigili utantur, uehementer exiccatum
 non ungant. Caput adhibita spongia ter- 54
 gendum, & quantum maxime fieri potest,
 ticcandum est. Extremitates membrorum par- 55
 tes, & caput, ac reliquum quoque corpus, 56
 à frigoris iniuria tueri debet. Neque laua- 57
 cro cõmittendus est is, qui nuper uel sorbi-
 tionem uel potionem sumpsit. ac ne à lana 58
 cro quidẽ ilico uel sorbere, uel bibere cõ-
 uenit. Magnopere tamen laboranti indul- 59
 gendum est, si quã bona adhuc esset uale-
 tudine, uel amauit lauacrũ, uel elui cõsue-
 uit. Quippe qui maiore lauacri desyderio
 tenetur, ii maius inde præsiidiũ ferũt, adeo
 quod læduntur quoq; nisi lauentur. Pe- 60
 ripneumonice magis quã ardoribus auxi-
 liatur lauacrum. nanq; lateris, pectoris, &
 dorsi dolorẽ mitigat. sputum maturat, &
 educit. spiritũ facilem reddit, fatigationẽ
 lenit, articulos, & ambientem cutem emol-
 lit, urinam ciet, capitis grauitatẽ soluit, na- 83
 res his

res humectat. Tanta ex lauacro proueniunt commoda, quibus nimirum omnibus indigemus. Quod si in apparatus, uel in re
 **id est, de-
 sectus.* unica uel pluribus quoq; peccatum incidit, tantum abest ut profit, ut etiam nocent: nam quicquid à ministris improbe præparatū est, id citra noxam esse nō potest: Qui per morbos citatiore sunt alioquam fuerit opportunū, aut quibus supra modum alius astricta, non ducitur, in lauacro cōmitti non debent. ac neque illi, quibus imbecillæ sunt uires, aut qui fastidio, aut uomitione affecti sunt, aut qui biliosa ructant, aut quibus sanguis è naribus profluit nisi minus, quā occasio expetit, effluat. Nec ignorare debes occasiones. Etenim si occasio respectu, exiguus est moror, abluendus est æger, siue uniuersum corpus, siue caput duntaxat, ita inuari uideatur. Igitur si singula commodè parata sunt, si æger citra noxam lauacrum subire potest: quotidie lauandus est. Quod si præterea lauacro delectatur, eum si *bis quoq; laueris, nō lædes. Satius uerò est eos lauacro uti, qui integram pisanam, quam qui solū cremorem eius assumant: & si hys quoque nonnunquam usui est. Qui uerò potu duntaxat utuntur, minime lauacrum
 61
 62
 **id est, quoti-
 die.* sube

subeant, quanquam horum nonnulli ab ipso arceri interdum non sunt. Coniicere itaq; oportet ex his quæ supra demonstrauimus, quibus lauacrum, & in quo uisus genere, auxiliari possit necne: si enim quidpiam eorum quæ ad lauacri bonitatem pertinent, deest, quamuis non nihil presidii à lauacro speraueris, lauari tamen non oportet. Quod si nihil horum deest, uideaturq; ex notis quibusdam usui fore, tum lauari conuenit.

LIBER QVARTVS DE ARDORIBVS

VENAE æstiuo tempore exiccatae auellunt ad sese ac remobiliosamq; sanie. Vnde & uehemens febris oritur, & corpus fatigatione oppressum laborat & dolet. Accidit autem magna ex parte, & ob longa itinera, & diutinam sitim, quum exiccatae uenae, acres, calidasq; fluxiones alliciunt. quocirca lingua fit scabra, arida, & pretergrata: nouiter torminibus cruciatur alui sedimina liquida sunt & pallida, uehemens sitis cruciat, somnus nequaquam accedit,

5 dit, interdum mens quoq; turbatur. Huic
 & aquæ, & aquæ mulsæ coctæ, quan-
 6 tum uoluerit, potui dabis. Quod si a-
 marulentum fuerit os, tum & uomere, &
 aluum eluere conuenit. si uerò ne ab his
 quidem soluitur, ex asinæ cocto lacte pur-
 7 gato. Nihil uel falsum, uel acre exhiben-
 8 dum est: non enim descendet. Sorbitio-
 nes, donec morbus decretorios dies præ-
 9 terierit, non dato. Quumq; sanguis è na-
 ribus fluxerit, sudoresq; decretorii & le-
 gitimi fuerint atq; in urina alba quædam
 & crassa & leuia subsederint, aut si alicu-
 bi apparuerit abscessus, soluitur affectio.
 10 Quæ si nullo horum apparente soluta fue-
 rit, uel iterum reuertetur, uel coxam, aut
 11 crura dolor infestabit, & crassa quædam
 expuet, si uidelicet bonæ ualeitudini resti-
 tui debeat.

12 **A**rdoris aliud genus, aliud soluta est,
 uehemens sitis, lingua scabra, arida,
 falsa, urine defectus, uigilia, extremæ mem-
 13 brarum partes frigidæ. Huiusmodi ardor
 non * finitur, nisi aut ex naribus fluat san-
 guis, aut cernici abscessus, aut cruribus do-
 lor supueniat, atq; crassa sputa quæ excreat,
 id quod astricta alio solet accidere, aut co-
 xæ dolor aut genitalium liuor appareat, aut
 testic

*Ex plerisque
 id est, iu-
 dicatur.*

testiculus intendatur: atque hoc modo so- 14
 lutam aluum ardor comitatur, Sorbitio- 15
 nes attractiuas dato. In acutis affectibus 16
 sanguinem detrahe, si uehemens uidea-
 tur morbus, & infirmus etate floreat, abun-
 detq; uiribus. Igitur si angina fuerit, si- 17
 ue alius quispiã morbus, ut costalis, eelig-
 mate etiamnũ purgato. Quod si ob multi-
 sanguinis missionem, uires prostratum iri-
 timueris, tertio quoque die clysterem al-
 uo iniice, donec in tuto fuerit æger, & fa-
 me indigeat. Inflammata præcordia se- 18
 ptum transuersum non ab inclusis flatibus
 intentum, uel ob flatuum quoq; præsen-
 tiam, arida suspiria, quibus pus non subie-
 rit, sed ubi flatuũ clausura huiusmodi af-
 fectus fiunt, potissimũ uero iecoris dolo-
 res, lienis grauitas, ac reliquæ inflamma-
 tiones: itẽ septi transuersi dolores, & mor-
 borum* conuersiones solui non possunt, si
 protinus ab initio medicamentis curatio-
 nem aggrediaris. Nã præcipuũ in his pro-
 positum est in primis sanguinem detrahe
 re, deinde clysterem exhibere, idq; si ma-
 gnus uehemesq; fuerit morbus. Si uero nõ
 ita uehemens fuerit, medicamẽto curetur,
 quod tutò, moderateq;, misso prius sangui-
 ne, adhibẽdũ est. Qui statim inter morbi 9
 l initia

* *cuꝛa qꝫ ad.*
 collectio-
 nes inter-
 pretatur
 Galenus

inieia inflammaciones medicamento solue-
 re conantur, ii à distenta, inflàmataq; par-
 te nihil auferūt. affectus uero, utpote cru-
 dus, nō remittitur, ac partes sane & morbo
 resistētes, colliquescunt: quo circa morbus
 imbecillum iam corpus uincens, curationi
 20 non obedit. Si repente quis obmutue-
 rit, is uenarum conclusione molestatur. si
 sano homini sine occasione, ac sine alia ue-
 21 hementi causa, acciderit, dextri brachii
 internam uenam secare oportet, & pro ha-
 bitus ætatisq; ratione, sanguinē detrahe-
 re, considerando exuperantiam atq; de-
 22 fectum. Porro sic affectis, huiuscemodi
 quoque casus eueniunt, faciei rubor, ocu-
 * *Diaca-*lorum constantia, manuum * incōtinentia,
nit. i. por dentiū stridor, pulsus, maxillarum contra-
 rectiōes, Etio, extremarū partium frigus, flatuum in
 23 uenis conclusio. Superueniente ab atra
 bile dolore, acriq; ruente fluxione, interne
 partes mordicus dolēt, uenæ uellicate ari-
 diioresq; factæ tenduntur, & inflàmata
 alliciunt ad sese ea que affluunt. quam ob
 rem corrupto sanguine, ita ut spiritus in
 ipso nequeant naturales meatus pertrā-
 ire, frigora ob plenitudinem eueniūt: item
 obtenebrationes, taciturnitas, capitis
 grauitas, neruorum distentiones, idque
 præci

precipue si iam uel ad cor, uel iccur uel uenâ peruenierit. Hinc igitur comitiales morbi, & attoniti proueniunt, si in continentes sedes inciderint fluxiones, spirituq; egredi nequeunte, arescant. Quapropter statim ab initio, adhibito prius fomento, sanguinem detrahere oportet, dum adhuc omnia infestantia, tum flatus, tum fluxiones suspenduntur, sic enim facilius uincuntur remediis. Deinde reficere, atque habita iudicationis ratione, nisi sursum ferantur, medicamentis purgare. Quod si aluus astricta fuerit, clysterem iniice, & etiam a sua lac exhibe, idque plus quam sedecies, si uires tolerare possint.

DE ANGINA.

Angina fit, quâ hyeme aut uere, multa eademque uiscosa fluxio ad iugulares uenas descenderit, quæ quidem uisitate amplæ, plurimum ad sese spiritum conuellunt. Quum itaq; fluxio quæ frigida, uiscosaq; est, & spiritus, & sanguinis meatus obstruxerit, quicquid sanguinis proximum est, figit, ipsam uero immobilem, constantemq; efficit. quippe quæ suapte natura refrigerati, obstruendiq; facultatem obtinet. Proinde suffocantur aegri, lingua

1 2 liuente,

liuente, rotunda, & incurua, propter subditas ei uenas. Præcisâ enim uua, quam nonnulli columellam uocant, utrinq; crassæ apparêt uenæ, quæ ubi impletæ sunt, lingue, quæ ob siccitatem rara, fistulosaq; est, innituntur. Hæc deinde ui coacta, ex uenis humorem suscipit. quam ob rem latitudo in rotunditatem, coloris uenustas in liuorem, mollities in duritiem permutatur, ut quæ facillè antea flectebatur, curuari nequeat. Itaque celeriter iugulat, nisi protinus iueris, sanguinem ex brachiis detrahèdo; deinde uenas sub lingua secare, medicamento quod trahendi uim habeat purgare, calida gargarismata exhibere, caput radere, eidemq; atq; ceruicæ ceratū imponere, lanis inuoluere, molli spongia ex aqua calida expressa fovere, aquam egellidam, & aquam mulsam, sed ne hanc quidē frigidā, potui dare, iusculū quoq; tum exhibere oportet, quum iudicato iam morbo, in tuto fuerit æger.

ALIUD ANGINÆ GENVS.

27 **Q**uum per æstatem, aut autumnum, calida fluxio à capite destillauerit, eaq; nitri qualitatem imitetur, fueritque, ut ab anni tempore, acis & calida hæc quum

quum huiusmodi fuerit, mordet, ulcerat,
 spiritu implet, orthopnceam, & ariditatem
 uehementem inducit. Partes autē, quas 28
 uisus consequi potest, tenues apparen-
 tendines ceruicis posteriores adeo inten-
 duntur, ut rigidi uideantur. uox abrūpi- 29
 tur, spiritus paruus est, spiratio densa uio-
 lentaq;. Atq; sic affectis arteria ulcera- 30
 tur, pulmo ardet. Nanque externum aë-
 rem attrahere non possunt. Itaque nisi sua
 sponte in exteriores partes huiusmodi af-
 fectus efferatur, grauissimum inuitabi-
 leq; periculum comminatur. idq; propter
 anni tempus, & quod à calidis acribusque
 cōstat humoribus. Si febris aliquem in- 31
 uadit, uetere nōdum deiecto stercore, aut
 nuper accepto cibo, iis, siue lateris dolor
 infestet, siue non, quieti permittendus est,
 donec ad imum uētre[m] cibus primum de-
 scēderit, ac subinde acētū mulsū in potu
 sumat. Quum uero grauitas ad lumbos 32
 usq; descenderit, tum uel clysterem exhibe-
 bere, uel medicamento purgare conuenit.
 mox à purgatione uictum instituere, atq;
 in primis sorbitionem, deinde aquā mul-
 sam, postremò cibos, pisces uidelicet eli-
 xos exhibere, & uinum dilutum idq; exi-
 guum, atque noctu duntaxat: interdū ue-

ro aquam mulsam dilutam. Si flatus fecerit
 di fuerint, balanus cōuenit aut clyster, ni-
 si acetum mulsam epotum obstiterit, do-
 nec ad imum uentrē descēderit: tum enim
 alium ducere, iniecto clystere nihil probi
 33 bet. Vbi soluta aluo, ardor acciderit, ui-
 deaturq; medicamētum posse conferre, id
 intra tres dies exhibendum non est, sed
 34 quarto. Quum à uacuatione sorbitiones
 exhibere nolueris, obserua febrium acces-
 siones, ut neq; quum adsunt neq; quū uen-
 turæ sunt, eas ingeras, sed quum iam fi-
 nitæ sunt, aut conquieuerunt, & quum ma-
 xime ab initio distare uidentur. Cæterum
 pedibus frigore affectis, neque sorbitio-
 nem neq; aliud quicquam dato, sed maxi-
 mum te præsidium attulisse putato, si donec
 percalfacti fuerint expectaueris, deinde sic
 utile quidpiã exhibueris: siquidē refrige-
 rati pedes magna ex parte iam affuturã fe-
 bris accessionē significant. Quo tempore
 si cibū ingesseris, omnia maximo errore
 turbabis, ut qui nō parum auxeris morbū.
 At quū febris quieuerit, tum ecōtrario pe-
 des reliquo corpore sūt calidiores. Aucta
 enim febris pedes ipsos refrigerat, atq; ex
 thorace incensa, mittit flammam in caput.
 Igitur uniuerso calore confertim superio-

res partes petente, euaporantq; in caput, nihil mirum est, si pedes in frigidantur. quippe qui suapte natura ut carnis expertes sunt, ita nervis abundant, ac non parum distant à calidis sedibus. itaque collecto in pectore calore ipsi refrigerantur. Sic haud ab simili ratione, uicta, quiescenteq; febre calor in pedes descendit, atque hoc tempore, & caput, & pectus refrigerantur, ac tum cibus dandus. Cuius rei causam sic accipe. Nam occupante pedes frigore, uentriculum calidum, & fastidio affectum, atq; præcordia intenta esse necesse est. quinetiam corpus ob internam turbationem iactatur, mens suspèditur, dolores infestant, æger distrahitur, uomere affectat, quumq; uitiosa quedam uomuerit, dolore affligitur. Ergo quum in pedes calor descēderit, nisi sudare uideatur, emisso prius lotio, sorbitionem dare oportet, alioqui perniciosam. Quibus per febres alius assidue soluta est, iis utilius est pedes calfacere, ceromata adhibere, & fasciis inuoluerè: nec unquã cõmitte ut reliquò corpore ipsi sint frigidiores. ubi uero calent, & caloricis opus nō est, sed ne infrigescant cauendū est. deinde uel aqua frigida, uel aqua mulsa, eaq; per exigua, potui danda est.

- 36 est. Febricitates non pauci, quibus alius liquorida est, & mens turbata, flosculos decerpere, nares fodere, interrogati paulum respondere, neque sua sponte quicquam aptum dicere solent. Hæc, ut opinor, ad atram bilem pertinent. quibus in hunc modum se habentibus, si ob aluum solutam homo consumitur, sorbitiones, mea quidem sententia frigidiores, crassioresque, potiones uero reprimere, & magis uinosæ, aut astringentes
- 37 exhibende sunt. Quibus inter febriū initia, uertigines & capitis pulsationes accidunt, fuerintque; urinæ tenues, iis febris impetus apud iudicationem expectandus est. quod si tum delirant, nihil mirandum est.
- 38 Quibus incipiente morbo urina crassa est, aut ueluti nubecule in ipsa suspenduntur, eos purgare conuenit, si nihil aliud obstituerit. Qui uero tenues urinas ab initio mingunt, medicamento purgandi non sunt, sed clysterē exhibēdo, eos curare in hunc modum oportet. corpus quieti permittere, mox & ungere, & æqualiter componere, aquam mulsam dilutam potui dare, ad uesperam pituitas cremorem sorbere, aluum ab initio clystere ducere. Sed medicamentum eis dandum non est. si enim aluum citaueris, non maturabitur urina, sed febris diu sine sudore
- perma

permanebit, & post lōgum quoq; spatium * Iudica-
 *finietur. Neq; sorbitiones per tumultum, ^{bit. 40}
 quum scilicet proxima fuerit iudicatio, da-
 re, sed donec inclinetur, & in melius ten-
 dat febris, eas seruare oportet. Omnium præ-
 terea febrium iudicationes consyderandæ
 sunt: nam eo tempore, ut iam didicisti, sor-
 bitiones sunt auferendæ. Si longæ fuerint 41
 huiusmodi febres, ægri abscessus habere
 solent, idq; si aurium imæ partes, ceruixq;
 frigescat. Si uerò nō afficiatur frigore, alia
 erit febrü mutatio. nam & sanguis fluet è
 naribus, & uentres eorū turbabūtur. Qui 42
 bus moleste febres sunt, & præcordia ten-
 duntur & in cubili cōtinere in eodē se po-
 sisse nequeunt, atq; extremæ membrorum
 partes infrigidantur, ii multa omnino di-
 ligentia, & accurata obseruatione indi-
 gent: atque sic educandi sunt, ut nihil ali-
 ud quàm acetum mulsum eis exhibeatur.
 sorbitiones nequaquam offeras, donec
 morbus finiatur & maturetur urina. in ob- 43
 scuro cubiculo decumbere debent, & stra-
 to perquàm molli: diu eundem positum
 tolerare, & haudquaquam sese iactare,
 quo præsidio nullum aliud salubrius est.
 Deinde præcordia ex lini femine linere, 44
 cauendo ne dum illinuntur, frigus horto-

SANTOQ

l s rem

fom. citat. ipsum uerò tepidum esse debes,
 quantum maxime potest, Coquitur autem
 45 ex aqua & oleo. Quid autem futurum
 sit, ex lotio cōiicere oportet, ut enim cras-
 sum pallidumque melius est, ita peius est
 46 id quod uel candidat uel nigrum est. Va-
 rium uero lotium, diuturniorem fore mar-
 bum significat, cuius inæqualitatem, mo-
 dō ad peius, modo ad melius conuerti ne-
 47 cesse est. Incōstātes febres sinere oportet,
 donec in ordinē redigantur, deinde & ul-
 ctus rationē & aptam curationem eis op-
 ponere, non neglecta nature contēplatio-
 48 ne. At quia uariæ sunt ægrotorum facies,
 49 anima duertat medicus ne uelle ipsum occa-
 siones lateāt, siue ad cōsiderationem illæ
 pertineāt, siue ad numerum uel parem uel
 50 imparē referantur. Maxime uero impa-
 res dies metuēdi sunt, qui uidelicet ægros
 in diuersas affectiones distrahere consue-
 51 uerunt. obseruandus itaq; primus dies est
 quo debilior factus est laborās cōsideran-
 do initiū, ex quo & unde acciderit, id e-
 52 nim precipuū esse putatur quod scire oportet.
 Itaq; interrogādo ipsum, hæc omnia
 impendere debes: in primis quidem capi-
 tis affectionem, an dolore, grauitateq; in-
 53 festeretur, deinde præcordia & latera hæc
 qui

quidē, nullōne dolore cruciētur, illa uerō
 num laborent, aut suspendantur, aut intor-
 queantur, aut satietate grauentur, an latus
 doleat, an simul cum dolore tussis, aut tor-
 mina, uel uentris dolor infestet. Quōd si
 horum quidpiam acciderit, potissimum
 in prae cordiis, alius soluenda chystribus
 est, & aqua mulsa eaque cocta calidaque
 potui detur. Praeterea discere oportet, an
 exurgentem animus deficiat, an spiritus
 facile feratur. Ad haec alui quoq; sedimina
 inspicere, an nigro admodum colore infe-
 cta sint, an sincera sint, qualia scilicet sa-
 nus deicere consueuerat: an febris tertio
 quoque die magis iritetur, quippe in his
 morbis accuratē considerādē sunt huius-
 modi tertiana afflictiones. Quinetiā alia
 quaedā aspicere oportet. Nam si dies quat-
 tus, in aliquo iā dictorū, tertio fuerit simi-
 lis, scire licet infirmū in periculo uersari.
 Sunt praeterea alia signa, ut nigra excre-
 meta, quae mortem: si uero per omnes dies
 qualia in sanitate deiciebātur, appareāt,
 bonā ualētudinē denūtiāt. Si dū glans sup
 ponitur alius non obedit, sed spiritus fa-
 cile fertur: si regrū, siue erectus in sede, si-
 ue in ipso quoq; cubili iaceat, animus de-
 fidit: haec siue mari siue foeminae acciderint,
 futu

- 53 futurum deliriū expectato. Manus etiam considerandæ sunt, quæ si tremunt, sanguis ex naribus fluxurus est. Deinde nares quoque aspiciantur. nam si æqualiter per utraq; multus spiritus trahitur, nervorum ferè distētio supervenire solet. Id ubi acciderit, in propinquo mortem esse testatur, quam prædixisse perpulchrum fuerit.
- 55 Si hyemali febricula laboranti, lingua scabra sit, animusq; deficit: quanquam quietior febris videtur, nihilominus tamen imperari debet inedia, ab aqua quoque, & aqua mulsa, atque cremore arcendus est. febris enim quibus hæc accedunt signa, haudquaquam fidendum est, utpote à quibus mortis periculum pender. His igitur accurata perpensione consideratis, in hunc modum, si placet, præ sagire poteris. Quum uero terrificum quidpiam febris supervenerit, fuerintque ipsæ quinæ, & alius derepente liquida quædam excernit, acceditque animi defectio & taciturnitas, & nervorum distētio, & singultus, ab his angor euenire solet, ac sudor circa mustacem, frontem, &
- 57 cervicem ab occipitio. Qui sic affecti sunt, paulò post inflati morientur. Quibus per febres circa crura orta tubercula,

Ia, tractu temporis non maturantur, perdu-
 rante etiamnum febre si faucibus iampride-
 m extenuatis suffocatio accesserit, ne-
 que extincta fuerint tubercula, iis solet
 sanguis è naribus fluere: qui si plurimus
 eruperit, morbum soluit: si uerò non ita
 multus, longum fore morbum significat:
 & quò minus fluxerit eò peior, & diutur-
 nior erit ægritudo. Vbi uerò cætera qui-
 dem securissima fuerint, pedum dolores
 expectandi sunt. Pede itaque sic affecto,
 si assidue dolens inflammetur neque leue-
 tur dolor, paulò post ad ceruicem, iugu-
 lum, humerum, pectus, articulum (nam &
 in hoc tubercula expectari debent) dolo-
 res peruenient. Quibus extinctis, si manus
 ulceratur, aut tremiscunt, neruorù dissentio
 & delirium superuenit, in superciliis pustu-
 læ, ruboresq; nascuntur, gena altera ad al-
 teram ex latere germinat, dura inflamma-
 tio infestat. oculus uehementer tumet, de-
 lirium ualde inteditur. Atqui delirii signa,
 noctu magis, quàm interdiu notatur. Atq;
 huiuscemodi signorum plura, diebus im-
 paribus magis quàm paribus deprehendun-
 tur, quanquam utrolibet eneniant numero
 perniciofa censenda sunt. Hos si à princi-
 pio medicamentis purgare decreueris, ante
 diem

- diem quintum id facere oportet, si videlicet marmurauerint intestina, nullo uero percepto murmure, à medicamentis abstinendum est. Quòd si murmurante ventre, excrementa quoq; fuerint biliosa, exhibitò scāmōnio modice purga. deinde, quòd ad reliquam curationem pertinet, potiones, sorbitionesq; exiguae offerendae sunt, quò melius ualeat infirmus, nisi fortasse
- 59 diem decimūquartum excesserit. Quum febricitans aliquis, die decimoquarto obmutuerit, is non solet celeriter aut solui, aut à morbo liberari: quum uero eadē die
- 60 apparuerit, longius procedit. Si febricitati quatto die lingua conturbata quedā differit, & alius excernit biliosa, & liquida, is fere delirabit. Sed accurata obseruatione cōsiderāda sunt ea quae accidunt tum aestate, tum autumno, idque in morbis acutis.
- 61 Nam si sanguis subito destillauerit, robur & uenarum inflammationem declarat, & quòd postero die urinae tenues apparebunt: quòd si tum uigeat aetas, fueritq; corpus ob exercitationes bene corporatum, aut melancholicum, aut manus ob potationem tremulae, haec absurdum fuerit, aut delirium, aut uernorum distentionem
- 62 praesagire. Id uero salubrius est si paribus
- eue

eueniat diebus, quippe in decretoriis per-
 niciosum est, nisi multus sanguis confer-
 tim aut per nares, aut per anum effusus,
 exuperantem plenitudinem finiat, aut ab-
 scessum, uel dolores, præcordiorum, testicu-
 lorum, aut crurum inducat. Quibus solutis,
 redduntur sputa, fluuntque urinæ crassæ, le-
 ues, candidæ Si febricenti singultus accidit, 63
 laeser, daucum tritum ex aceto multo potui-
 detur, item galbanum ex melle, & cumi-
 num in ecligmate. mox ab iis prisanæ cre-
 morem sorbeat. quanquam nulla salus per
 huiusmodi affectum speranda est, nisi uel
 sudores decretorii, aut somni æquales su-
 peruenerint, aut urinæ crassæ, acresque, efflu-
 xerint, aut apparuerit abscessus. Ex coccal- 64
 lo, id est, fructu pini, et myrrha ecligma eis
 exhibendum est, sed accepti multi per-
 quam exiguum, quod si admodum siti cru- 65
 ciantur, aquam hordei bibant.

DE PERIPNEUMONICIS
 & pleuriticis.

IN peripneumonia & pleuritide, quam 66
 acuta sit febris, considerandum est, item
 ambone latera, an unum duntaxat dolor
 infester, an ægre spiritus reddatur, an tussis
 sis cruciet; an sputum educatur, sitque, uel
 rufum

- rufum uel liuidum uel tenue & spumofum
& floridum, aut si alias quasdam differen-
tias præter iam declaratas habuerit, eas sic
67 diducere oportet. Si dolor ad superiores
partes extenditur, ut iugulū, mamillā, bra-
*cubiti, chium, internā^r brachii uenā secare oport-
dicit Ga^a tet, ab eo uidelicet latere quod dolore fue-
lenus rit affectum, & pro corporis habitu, & an-
68 ni tempore, & ætate, & colore, sanguinem
detrahere, utque copiosior sit purgatio, si
dolor fuerit acutus, ad animi defectionem
69 ducere. Postea clysterem exhibere. Si uerò
sub pectore pleuriticum dolor uehemen-
ter cruciat, uenter purgandus est. atque in-
ter purgandum quidem nihil, à purgatio-
ne uerò acetum mulsum dare conuenit.
Porro die quarto purgandum: sed tribus
ab initio diebus clysteres exhibere, qui-
bus si dolor leuatus non est, tum demum
70 purgare oportet. Cautè tamen obseruan-
dum est dum febris soluatur, septimusque
dies prætereat: deinde si æger in tuto esse
uidetur, tum exiguum, tenuemque cremo-
rem, cumque melle conditum in primis
exhibere. deinde si facilè reducitur, & be-
ne spirat, & latera dolore uacant, paula-
71 tim crassiores, ac liberalius, nempe eadē
die bis, dare nō erit alienū. Si uerò nō fa-
cile

esse liberari posse uideatur, tum minore
 potione, exigua sorbitione, & cremore te-
 nuu utatur, idq; semel duntaxat, ea uideli-
 cet hora, qua melius degit: hanc uero ex uri-
 nis deprehendes. Sorbitio enim in huius-
 modi morbis exhibenda non est, donec &
 urinae & sputa maturescere uideantur. Si
 medicamento quis purgatus creberrime
 deiciat, eum parcius, ac magis tenuiter alere
 oportet. is enim obstare uacuatione, neq;
 dormire, neq; concoquere, ac neq; iudica-
 tiones sustinere potest, sed postquam crudi-
 tas colliquata fuerit, & quae restiterunt ab-
 iecta, tum nihil prohibebit pleniorē ei ci-
 bum exhibere. At uero scire licet sputum ⁷²
 esse maturum, quum puri simile uide-
 tur: urina uero, quum id quod residet, sicut
 eruum subrubrum est. Caeterum nihil pro-
 hibet ad alios quoq; laterum dolores, te-
 pida fomenta, & ceromata adhibere, at-
 que crura, & lumbos, calido ungerē, & pin-
 guedine illinere: praecordiis uero ad ma-
 millas usque ex lini semine cataplasma
 imponere. Quum ad uigorem iam perue-
 nit peripneumonia, nisi expurgetur, in nul-
 lo auxilio sperandum est, quippe quae ma-
 lia est, praesertim si difficulter spirat aeger,
 fuerintque urinae tenues & acres, atq; su-
 m dor

dores in capite, cerniceq; oriantur. Eiusmo-
 di enim sudores mali sunt ob uincens
 morbi æstum, impetum, ac uolentiam,
 nisi urina multa & crassa eruperit, & spu-
 ra * matura procedant, utrumlibet enim si
 sua sponte superuenerit, soluendi morbi
 nim obtinet.

73. **E** Cligma ad peripneumoniã Galbanũ
 & coccalus, id est pinearum, nucleus,
 ex melle attico. Abrotonũ ex aceto mulso.
 Item pleurítico Piper, Veratrũ nigrum co-
 quito, & in principio quum infestat iam
 dolor dato. Prodest etiã Panace ex aceto
 mulso cocta, deinde percolata, & potui
 data. Similiter & hepaticis & renum do-
 loribus, ac ubi alius citanda est, aut urina,
 74. ex uino & melle. Quæ ubi ad uentrẽ exhi-
 bentur, magna ipsorum quantitas ex aqua
 mulsa diluta in potu sumatur. Sic etiam
 sedabis dysenteriam, abscessum, aliosque
 quosdã tumores, nisi uel in febres uel fu-
 dores, apparëtibus urinis crassis, albis, di-
 lutis, uel in tertianas uel uarices transierit,
 aut in testiculos, aut crura, aut coxã dolor
 tanquã ad firmam stabilemq; sedẽ permu-
 75. tetur. Si ante septimũ diem febricitati su-
 perueniat morbus, regius simul cum hor-
 rore, soluitur febris. si uetò sine horrore,
 atq;

atq; extra occasiones siue extra tēpora ac-
 ciderit, pernitiē denūtiat. Lumborū rigo- 76
 res, ac ob atram bilem factæ spirituum in-
 terceptiones detracto sanguine solūntur.
 Sed quum per tendines uehementer in an- 77
 teriorem partem retrahuntur, ac cernix, &
 facies sudauerit, utpote uellicatis, aridisq;
 ob laborem tendinibus, caudæq; uinculis,
 quæ uidelicet crassiora quum sint, spinam
 continent, ubi maxima uincula exorta, ad
 pedes usq; tendunt, ibiq; finiūtur. Qui sic
 afficitur, si neque febris neq; somnus su-
 peruenerit, sed sequatur urina coctionem
 significans, atq; sudores decretorii, is ni-
 num Creticum uinosum epotet, edat po-
 tentiam coctam, cerato ungetur illinaturq;
 crura in scapha, prius calida aqua perfusa,
 ad pedes usq; inuoluat. item brachia usq;
 ad digitos. Spinam etiā & lumbos à cerui-
 ce incipiendo ad coxas, mollem pellem
 salina subigens, ut exteriores quoq; par-
 tes contineat. Relictis deinde fomentis,
 uter aqua calida plenis ac linteo tectus
 adhibeatur. Alius non admodum soluē-
 da est: satis enim fuerit glandem suppo-
 nere, ubi scilicet iam pridem fuerit astri-
 cta: Quod si nihil in melius proficere ui-
 deatur 78 Modus, radicem eritā

ex uino odorato, & Daucum, mane ieiuno, ante fomenta, potui dato, idque celeriter. deinde polentam coctam, tepidam, liberaliter comedat, bibatque uinum temperatum quum uoluerit, atque sic fortasse melius ualebit. Sin minus, ad præfagiū refugere oportet. * Morbi omnes soluntur, aut per os, aut aluum, aut uesicam, aut aliquam aliam huiusmodi particulam. Sudor is uerò species omnibus communis est. Veratro purgare oportet eos, quibus à capite destillatio fertur. Quibus uerò uel abscissus, uel uenæ ruptura, uel intemperantia, uel alia aliqua uehemens causa, suppuratiouem fecit, iis ueratrum haudquam dandum est. quippe quod tum nihil præsidii affert. etenim si ob aliā fortè causam, ager quidpiā passurus est, id omnino ad Veratrum referetur. Si uerò corpus resoluitur, aut caput dolet, aut obstructæ sunt aures, aut nares, aut sputum non rediditur, aut genua grauitate infestantur, aut corpus præter consuetudinem intumescit: quicquid eiusmodi acciderit, * siue ob potationē, uenerem, mœrorē, curas, siue uigilias, quodcumque horum causæ rationē habuerit, ad ipsum curationē dirigere oportet. Dolores qui ab itinere proueniunt, uel

78
* Galen⁹
addit, aut
p^r uterū,
aut p^r san
guinis e
nari- 79
bus 80
eruptio-
nes.

* uis⁹ ne-
que

in

in lateribus, aut dorso, aut lumbis, aut coxis, ac si aliquis inter spirandum dolet, ali qua habita occasione. nam sæpenumero lumborum, coxarumq; dolores ex crapula & cibis infantibus, prouenire solent: itaq; qui huiusmodi accidentibus afficiuntur, urinam difficulter reddunt. Horum omniũ causa est iter, ac præterea destillationum quoque & raucedinis. Sed quæ ob uictus rationem eueniunt, horum multa unusquisque, ut in uictu à consuetudine maxime aberrauit, ita apertissime declarabit. Etenim qui prandere non consueuerunt, si pransi fuerint, uenter eorum intumescit, somnolenti redduntur & pleni. Quod si præterea cœnauerint, uenter ipsis turbabitur. quibus utile fuerit à balneo dormire, expergestis uerò circuitione lenta illa quidem, sed crebra, inambulare: deinde deiectis alui oneribus, paulum uini meraci assumere. Si uerò alius non fuerit soluta, calido unguento corpus ungere debet: mox uinum dilutum, album, aut dulce, si sitiant, bibere, atque sic conuiescere. Reliqua uero uictus ratio haud secus, quam ubi crapula aliquem læsit, instituenda est. Potiones, dilute quidem, tarde permeant, circunducuntur, & supernatant in præcor-

diis, nec urinam mouent. Qui huiusmodi
 potione plenus est, nullum opus, quod
 uidelicet eliquato iam corpore, aut uii, aut
 celeritate aggrediendum sit, celeriter perfici
 cere ualet. Itaque à cibo, donec concoctus
 fuerit, quiescere oportet. Meraciores uero,
 austerioresque potiones, corpori tremore,
 & capiti pulsationem inducunt. Proinde
 sic affectus superdormire debet, & calidum
 aliquod iusculum, quod quam incundis-
 simum ei uideatur, sorbere. uix enim citra
 noxam tolerat ieiunium is, quem capitis
 dolor & crapula infestat. Qui uero semel
 duntaxat comedunt, ii imbecilli sunt, &
 calidam emittunt urinam, utpote præter
 consuetudinem exinaniti, os ipsis salsum
 redditur, & amarum, & in quo uis opere con-
 tremiscunt, tempora tenduntur, cenam conco-
 quere non perinde possunt, ac si pransi fuis-
 sent, quocirca minus quam consueuerunt bi-
 bere debet. Et liquidiores mazam, panis
 loco assumere, ac ex oleribus Rumicem
 aut Maluam aut Beram, item ptisanam. At-
 que dum cibantur, uinum modicum bibe-
 re, idque dilutius, à cena parum ambulare
 donec urina defluat & mingat. Neque inuti-
 les sunt eis pisces elixi. Cæterum ex cibis
 hi maxime notantur ut insignes. *Allium*
bitari *fla*

flatum efficit, pectus calfacit, caput gra-
 uat, fastidium parit, dolorem qui antea
 infestare consuevit, iritat, urinam ciet,
 atq; hæc est eius utilitas, sed tum maxime
 conducit, ubi quis uel potationi, uel ebie-
 tati indulgere propofuerit. Caseus, flatum 85
 inducit & angustia, cibos accendit, crudi-
 tate parit, & coctioni resistit. his uero qui
 potu se repluerunt, non alius cibus non
 centior est. Legumina, & cruda & cocta 86
 & fricta, & macerata, & uiridia, omnia fla-
 tum excitant, qua ob rem, nisi cum aliis ci-
 bis, ipsis utendum non est. Præterea singu-
 læ species sua habet uitia. Cicer sine icru 87
 dum sine frictum, flatum, laboremq; pa-
 rit. Lens, non detracto cortice, astringit, 88
 tumultumq; efficit. Lupinus uero ab ho 89
 rum uitis uel minimis, quam maxime ab-
 est. Laserpiti tum caulis, tum succus, ut 90
 quibusdam maxime, ita inexpertis mini-
 me aluum ducit. Nominatur uero arida 91
 cholera. Id uero potissimum accidit, ubi 92
 cum multo caseo aut bubularum carnum:
 edulio miscentur. Quippe bubulæ car- 93
 nes atrabilarios excitant morbos: superari
 enim natura * non potest, sed uentrem nõ * Ipsarū
 mediocriter lædere natae sunt, utpote co-
 ctu difficiles. Quanquam facillime de- 94
 scend

scendunt, si coctis ipsis, uetustisq; quis utatur. Caprinae carnes magis conducere uiderentur, nisi omnia bubularum carniu uirtia haberet. Nam & coctu difficiles sunt, & flatu magis suscitant, & ructu bilemq; pariunt. Igitur ut odoratissimae, & solidae, & suauissimae, saluberrimae sunt, siue coctae, siue frigidae: ita iniucunda, odore graues, & durae, pessimae sunt. Nec secus de recentibus dicendum est. Praeterea ut per aestatem optimae sunt, ita per autumnum, ut pessimae damnantur. Porcinae carnes, siue subcrudae, siue ambustae sunt, male sunt. Nam & bilem pariunt, & turbatione. Suillis, nullae aliae carnes meliores sunt, idq; si non admodum pingues, neq; etiam pertenuis sint, ac neq; ueteris uictime uetustatem sint assequuta. At uero reiecta pelle, & subfrigidae edendae sunt. Arida cholera uentrem inflat, strepitum & dolorem, tum laterum, tum lumborum excitat, alius nihil deiecit, sed astringitur. Eum qui sic affectus est, obseruare oportet ne uomat, sed alius ducenda est. Proinde ex aqua calida, eaq; quam pingui clysterem* adhi-
 citissime be: mox perunctu in aquam calidam de-
 mitte, * ita ut decumbere possit, ac paulatim calida aqua perfunde. Si enim sic, cal-
 facto

* 371 rā.
 2 Q. i. q.
 citissime
 * de exā-
 371. id est,
 i scapha,
 pelui.

facto alius subducitur, haud dubie soluitur morbus. Hunc somnus quoque iuuat, 99
 ac bibere uinum tenue uetus, idque meracius. Dabis etiam oleum, ut & quiescat, 100
 & alius subducatur, atque soluatur affectus à reliquis uero cibus arceatur. Quod 101
 si dolor non remittitur, lac asinae, donec purgetur, potui dandum est. Solata 102
 aluo, si bilis deiciatur, & tormina, uomitiones, suffocationesque infestant, quiescere oportet, mox aquam mulsam bibere & non uomere.

DE AQUA INTER CUTEM.

Aqua inter cutem duo sunt genera, 104
 unum subcarnosum; id hominem quum aggreditur, inuitabile est. Alterum ex flatibus constat, quod multa, eaque bona fortuna indiget maxime uero erunis, somnibus, temperantiaque curatur. Igitur sic affecto aridos, acresque cibos exhibere oportet, ita enim citissime reddet urinam, & perquam fortis efficietur. Quod si spiritus quoque difficulter redditur, idque uerno tempore, & in aetate uigoris, fuerintque uires ualidae, ex brachio sanguinem detrahere, mox calidos panes, ex uino nigro ac oleo submersos edere, atque ut portionem maxime minuere, 105
 m s ita

ita plurimū exercitari cōuenit. Carnes uerò
 105 suillas easq; crassas ex aceto coctas e-
 dere ut arduas iambulationes tolerare ua-
 106 leat. Qui uentrē inferiorē calidū habent,
 atq; excrementa acria & inequalia deici-
 unt, ii ob eliquationē sic afficiuntur. quōd
 si ualeant uires, albo ueratro diuertenda
 sunt: sin minus, frumentacei tritici crantor
 crassus, frigidusq; & lenticula, & faba, &
 panes subcineritii, & pisces exhibendi
 sunt, febricitanti quidē elix: non febrici-
 tanti uerò, aysi atq; huic uinū, nigrum, illi
 uerò aquā aut à Mespilis, aut Myrtis, aut
 107 malis, aut Sorbis, aut Palmulis, aut * La-
 bruscaē flore dare oportet. Si uerò nō fe-
 bricitantē tormina cruciāt, in primis qui-
 dem paulum lactis * bubuli calidi dandū
 108 est, deinde augēda eius quāritas est. Itē li-
 ni semē & triticea polēta. Aegyptia quoq;
 faba decorticata, madidaq; amara parte
 abiecta, potui detur. Edat uerò oua assa
 femicōcreta, similan, milium, chondrum
 ex lacte coctum. Hæc, facta prius deco-
 ctione, refrigerentur, ac sic deinde con-
 edantur. Quōd si alia quædani uel escæ
 uel potiones his similetur, ipsa quoq; ex-
 109 hibcantur. Id uerò maxime pertinet ad
 uictus rationē, ut obserues caueasq; tantū
 in acut

* οινδύβη
 & μωτ-
 λωπ.
 106
 * αψ, ουσου
 ασινι.

in acutis tum diuturnis ægritudinibus, ac-
 cessiones, inclinationesq; febrium, ut quo-
 tempore cibus exhibendus sit deprehen-
 das; item quando plurimum ab impetus
 uehementia abesse uidentur. Ac confy-
 derare quoq; oportet capitis dolores, aut
 ab exercitatione, aut cursu, aut itinere, aut
 uenatu, aut alia quadam intèpestiua am-
 bulatione, aut uenere prouenientes: item
 decoloratos, raucos, splenicos, exangues,
 suspitiosos, sicca tussi laborantes, sitiētos,
 flatuosos, uenarum clausuras, intenta pre-
 cordia dorsum & latera, item torpentes,
 obscure uidentes, aurium tinnitu uexa-
 tos, urinam non continentes, regio mor-
 bo affectos, cruda per aluum deicientes,
 sanguinem è naribus, aut sede profunderi-
 tes, & inflatos, & quos fatigatio uehe-
 menter infestat. Eos itaque, si dictas affe-
 ctiones uincere nequeunt, haudquaquam
 medicamento purgabis. nam & pericu-
 lo agrū expones, & nihil iuueris, & spon-
 taneas etiam iudicationes, liberationesq;
 impedies. Si sanguinis detractio cui-
 piam conducere uideatur, aluus in primis
 astringenda est, postea uerò sanguis mit-
 tendus est, famem quoque instituere &
 uinum auferre oportet. deinde decētini-
 ctus

Etus ratione, & fomentis & perfusionibus
 110 reliquam curationem perfice. Si uero astra
 cta fuerit alius, mollem adhibe clysterem.

111 Quod si medicamento opus esse ani-
 maduerteris, exhibito Veratro, p̄ superio-
 res partes tuto expurga, sed per inferiores

112 horum nemine. Ac mirifice prodest, urinā
 ciere, sudores excitare, inambulare, leni-
 ter perfricare, ne uidelicet habitū reddas
 densiorem, id quod alii, ipso prono in cu-

113 bili iacente, facere debent. Si supra se-
 ptum trāuersum pectus afficiatur, æger,
 ut magna ex parte sedere, ita nequaquam
 decumbere debet, ut, quoad uires permise-
 rint, sedens calido fomento perfricetur. At
 imum uentrem sub septo transuerso, infe-
 stante dolore, infirmus neque moueatur,
 neque fricetur, sed quietus iacere debet.

114 Quæ ab imo uentre per urinas, sudoresq;
 soluuntur, si per se modice labuntur: debi-
 les quidem affectus discutiunt, uehementes
 autem non tam facile. quippe qui ita la-
 borant, aut pereunt, aut sine malis aliis sa-
 nari non possunt. nam confirmari solent
 eiusmodi affectus.

AD aquam iuter cutem. Cantharides
 tres, abiectis pedibus, & capite, te-
 runtur in aquæ cyathis tribus, atq; ieiuno
 potui

potui dantur. Quod si dolor potantem af-
fecerit, calido fomero perfundatur, dein-
de unctus panem edat ex oleo.

Sanguinem supprimentia. Fici succum
lana susceptum, intus ad uenam adhi-
be. aut inuoluto coagulo nares obstrue.
aut chalcitim adhibens, digito comprime
extrinsecus compressis utrinq; cartilagi-
nibus, aut uetrem cocto asinino lacte sol-
ue. Item derafo capiti refrigerantia impo-
ne, si uidelicet calido id tempore contin-
gat. Sesamoides sesquidrachmae pondere
tritū, ex aceto mulso potui datum, per su-
periores partes expurgat. Admissetur quo-
que ueratrī: ut tertiā faciat potionis par-
tem, atque sic minus suffocat.

AD TRICHUSIN.

A Cui foramen habenti filum sublice, * Additū
& superiorem tenſæ palpebræ par- ex fide
tem traiciens usque ad inferiorem, quod uetustissi-
superius est inferiori adliga: tum fila extē- mi codi-
dens consue & colliga, donec decidat. Et cis.
siquidē satis fuerit, bene habet: sin aliquid
deficit, eadem reficito. Mariscas, quæ ha-
morrhoides dicuntur, eodē modo pſeque-
ris. Acui crassissimum & quā maximum
lanæ succidæ filum adliga. tutior enim est
huiusm

huiusmodi curatio, deinde comprime, & medicamento excedente utere: nec ante quam decidat perfunde, atq; unam semper relinque: postea neratro purgabis. Exinde exercitetur, & sudet ab exercitatione, & mane admodū perfricetur. à cursu, temulentia, & acribus, præter Origanū abstineat. Septē diebus, uel ter in mēse uomat. Sic enim corpus optime habebit. Vinū filuū, austerum, dilutū, paucum bibat. Suppuratis dissectos Scyllæ orbiculos in aqua excoque, cū uehementer ferbuerit effunde, aliamq; infunde & coque, donec percoctū & molle tangēti appareat. deinde terito & Cyminum frictū admisce, Sesama candida, Amygdalasq; recentes terens ex melle ecclēgma facito, datoq;. Post hec nīnū dulce bibat, Papauerisq; albi triti acetabulū aqua perfusum, & cum frumenta- cea farina melleq; coctū, ac tepidum sorbeat. Diemq; sic transigat. Deinde ad ea quæ contingūt attendens, cœnam dato.

AD TORMINA INTER-
stinorum.

Fabarum purgatarū quadrantem accipe, & duodecim Rubiæ furculos admisce, diligenter excoque, & delingendum exhibe.

AD OCULOS.

CInerē lotū accuratē maceratū simul
 Cadipem leuē non liquidā tere, uuaq;
 acerba succo humecta, in sole sic desicca,
 ut unguenti instar humidū sit, cum exi-
 catum fuerit, leui, trito, & sicco oculos in-
 unge, angulosq; eorum consperge.

AD HYMENTIA.

EBeni drachmam, aris usti ad corē tri-
 ti obolos nouem, croci obolos treis.
 hæc ubi triueris, uini dulcis heminam at-
 ticam infunde. Deinde soli expone, obte-
 ge, cum excoctum fuerit, eo utere.

AD DOLORES.

CHalcitidis drachmam, uue passæ ex-
 presse partes duas, Myrrhā Crociq;
 tere, mulsū admisce, ad solem coquito,
 eoq; dolentes perunge, sit autem in uale
 aëneo.

QUONAM MODO VLVAR

strangulatio cognoscatur.

Digitis preme, & si quidem sentiat, ea
 est, si non, conuulsio est.

AD HYDROPICOS POTIO.

MEqnii, id est, saccī papaueris in
 pilas adformati acetabulum Acti-
 cum.

POT

QA

POTIO.

Squamæ melas tres latitudine cū farina triticea tenuissima adglutina, leui, tere, catapotii instar conuolue, datoq̃;

VT VENTER INFRA PVR-
getur & à stercore mundetur.

IN caricis singulas Tithymalli guttas septem instilla, etiã si pueris detur, deinde in nouo uase compone, & reconde, sicq̃; affecto ante cibum dato. Meconium item tere, aquam infunde & percola, farinam subige, * Itrium coque, mel coctum infunde, edendumq̃; hydropicis exhibebant uinum dulce, aquosum uel aquam mulsam dilutam. Meconium ab excrementis collectum reconde & cura.

* 1770p.
quid sit,
uide Galenū lib.
priorē
201. p.
201. p.
1770.

Hippocratis περὶ διαίτης ἀγέων,
de ratione uictus in morbis
acutis, libri quarti finis:
quæ Galenus
Hippocratis
esse non
putat.

G A L E N I

T E X N H I A -

T P I K H.

id est,

A R S M E D I C I N A -

N A L I S,

N I C O L A O L E O N I -

ceno interprete.

IRES sunt omnes doctrinæ, quæ ordini inhærent. Prima quidē ex notione finis, quæ per resolutionem fit. Secunda ex compositione cōstat eorum quæ ex resolutione fuerint inuenta. Tertia ex diffinitionis dissolutione, cui nunc incumbimus. Licet autem huiusmodi doctrinam appellare, non tantū diffinitionis dissolutionem, sed & explicationem, ut nonnulli uocarunt, uel resolutionem, uel diuisionem, uel, ut nonnulli alii, explanationem, uel expositionem, ut alii. Conati sunt & Herophiliorū quidam talem facere doctrinam, quemadmodum Heraclides Erythræus. Conati sunt
 n & ean

& eam quæ per compositione, & ipsi He-
 rophilii, & quidem Erasistrati sectatores,
 & Athenæus Attaleus. Neminem tamen
 ante nos, eam quæ oritur à notione finis,
 scripssisse comperimus, ex qua omnes ar-
 tes uia quadam, atq; ordine cõstituantur:
 sed illam quidem alio pertractauimus lo-
 co. *Hic uero diffinitiuã faciemus doctri-
 nam, quæ quantũ ab ea quæ ex resolutio-
 ne consistit, & dignitate, & ipso docendi
 ordine linguatur, tãtum & ad totius com-
 pẽdium, & ad singulorũ memoriam præ-
 stare inuenietur. Sufficenter enim facili-
 me memorię commẽdantur ex diffinitio-
 nis dissolutione uniuersa. Quoniã totius
 artis capita in se optima diffinitio com-
 plectitur, quam quidam substantialem uo-
 cant, ex aduerso distiguentes aliis, quæ
 notionales appellantur. Ille siquidem ab
 his quæ accidunt rebus diffinitis, hæ ue-
 ro ab ipsa *essentia constituuntur. Elabo-
 rata autem est à nobis particulatum, & in
 pluribus conscripta tractatibus totius me-
 dicinæ contemplatio, quibus uti quis pos-
 sit ad triplicem doctrinam. Nunc uero
 diffinitiuam aggrediemur, hoc unum præ-
 facti, quod solum capita, & quedam
 ueluti conclusiones eorum, quæ alibi
 *lati

latius sunt demonstrata, nunc à nobis dicentur.

Q U I D E S T M E D I C I N A .

C A P . I I .

Medicina est scientia salubrium, & insalubrium, & neutrorum: nihil uerò differt, & si quis ægrorum dixerit. Nomen uerò sciētiae communius, non autem proprie accipere oportet. Salubre autem, & insalubre, & neutrum, unumquodque tripliciter dicitur: hoc quidem ut corpus, hoc autē ut causa, hoc uero ut signū. Etenim corpus, quod sanitatem natura suscipere aptum est: & causam, quæ eandem efficere, uel conseruare: & signum, quod potest indicare: hec omnia Græci salubria appellare consueuerūt. Eadem ratione & susceptiua morborū corpora, & eosdē efficientes, conseruantesq; causas, & signa indicantia, insalubria uocāt. Nec aliter corpora neutra, causas signane dixerunt. Et secundum primam quidem rationem, atque præcipuam causarum salubrium est medicina scientia, propter eas autem, & aliarum secundo quidē loco insalubrium, & tertio neutrarum. Et post has eodem modo corporum, primo quidem, & hic salubrium, secundo loco insalubrium, ter-

tio neutrorum. Iridem de signis dicendum. In actionibus autem, prima quidem est corporum cognitio quæ habetur ex signis: post hæc earum quæ in ipsis inuentio causarum.

QUOT MODIS DICITVR

effectiuum, indicatiuum, & susceptiuum. CAP. III.

SEd quoniam & effectiuū, & indicatiuum, & susceptiuum dupliciter unumquodq; dicitur, hoc quidē simpliciter, hoc uerò ut nunc, nosse oportet amborum esse medicinæ scientiā. Ipsum uerò simpliciter duobus dicitur modis, & quod semper & quod plurimū: de quorum utroq; medicina pertrahat. Neutra uero & causa, & corpus, & signum, & quod simpliciter dicitur & quod ut nunc, tripliciter unum quodq; appellatur: hoc quidem quia neutrius contrariorū est particeps, hoc uero quia utriusq; hoc uero quia aliquando huius, aliquando illius. Horum autem ipsorum secundum, rursus duobus dicitur modis, aut quia utrunq; contrariorum ex æquo participat, aut quia aliquando plus alterum. Est uerò & in tota definitione, si uerba animaduertimus, ambiguitas quedam.

dam, quam & ipsam dissoluere oportet. Cum enim dicitur, medicinam esse scientiam & salubrium, & insalubrium, & neutrorum, significatur & quod omnium particulariū, & quod quorūdam, & qualium. Sed omnium quidem infinitum quoddam est, atq; impossibile, quorūdam diminutū, atq; artificio carens. qualium uerò artificiosum pariter, atque sufficiens ad omnia artis particularia, quod etiam dicimus in medicinæ diffinitione comprehendere. Primum igitur de corporibus dicere aggrediemur, qualia nam sint, & salubria, & insalubria, & neutra: post hæc de signis, & causis differemus.

DE CORPORE SALUBRI.

CAP. LIII.

Salubre simpliciter corpus est quod ab ipso naturæ ortu bonam habet temperaturā in simplicibus, & primis particulis, atque in his quæ ex illis componuntur instrumentis, est commoderatum. Salubre uerò nunc, est corpus quod in præsentem est sanum. Est uerò & hoc eo tempore quo sanum existit, bonam habens temperaturam, & commoderationem, non tamen optimam, at sibi propriam. Ipsius uero salubris simpliciter corporis, tale quidem

dem est semper id quod est optima temperantia præditum, ac maxime est commoderatum. Vt multum autem quod à constitutione optima non ualde admodum deficit.

DE CORPORE INSALUBRI. CAP. V.

Insalubre uerò simpliciter est corpus quod ab ipso ortu naturæ, uel in consimilibus partibus malam habet temperaturam, uel in instrumentariis incommode-rationem, uel utrunque uitium. Insalubre uerò nunc est corpus quod eo tempore, quod tale dicitur, egrotat. Neque obscurum est, quod & hoc ipsum, eo quo dicitur tempore ægrotans, uel in consimilibus malam habet temperaturam, uel in instrumentariis incommode-rationem, uel utrunque. Est uero & semper insalubre, quod ex ipso naturæ ortu uel pessimam habet temperaturam in simplicibus, & primis particulis omnibus, uel aliquibus, uel his quæ obtinent principatum, uel in instrumentariis, incommoderatum existit. Similiter autem in his, uel omnibus, uel aliquibus, uel illis quæ obtinent principatum. Vt multum uerò insalubre est corpus quod ab huius quidem uitio recedit, nondum tamen

tamen mediocritatem attingit.

DE CORPORE NEUTRO.

CAP.

VI.

Quoniam uero & neutrum corpus tripliciter dicebatur, unum quidem quod neutrius erat extremæ dispositionis particeps, aliud autem quoniam utriusque, aliud quoniam aliquando huius, aliquando uero illius. Iuxta primum significatum neutrum erit corpus, quod exquisitè medium est, & saluberrimi, & insaluberrimi corporis: & huius hoc quidem simpliciter tale, quod ab ipso ortu nature ita est constitutum, hoc uero ut nunc, quod in presenti tempore medium exquisitè existit saluberrimi, atque insaluberrimi corporis. Ipsi autem simpliciter, semper quidem tale est id, quod in omnibus ætatibus tale perdurat. Ut multum autem quod nonnullas recipit mutationes. Iuxta uero secundum significatum neutrum erit corpus quod ab ipso ortu nature contrarium simul est particeps dispositionum, aut scilicet in una parte, aut in duabus differentibus. in una quidem si secundum alteram * oppositionem effectiuarum qualitatum bonam habuerit temperaturam, uel etiam secundum utranque, sed in formatione, uel magnitudine, uel

13163

n 4

num

numero partium, uel situ delinquat, aut
 contra in his quidem recte se habeat, uel
 omnibus, uel quibusdam, peccet autem
 in temperatura: in differentibus uero par-
 tibus, & iuxta omnes oppositiones po-
 test quidquam simul particeps esse con-
 trariorum. Et semper quidem tale quod
 per omnes ætates in eodem habitu perse-
 uerat. Ut multum uerò quod aliqua ex
 parte euariat. Ita uerò & nunc neutrum
 erit corpus iuxta secundum significatum,
 quia uel parte in una hæc quidem ipsi sa-
 lubria existunt. illa uerò insalubria, uel in
 differentibus ita afficitur partibus. Iuxta
 uero tertium significatū neutrum erit cor-
 pus, quod aliquando quidem salubre, ali-
 quando uerò insalubre * existit, ut non-
 nullis accidit, qui in pueritia salubritate
 corporis uigent, quum uerò ad iuuentu-
 tem peruenerint, insalubres euadunt, aut
 contra. In uno autem tempore quod ita
 est neutrum consistere nequit: latius ue-
 ro si accipiatur, contingit. Nouimus au-
 tem quòd nunc, dupliciter dicitur. Salu-
 bre igitur, & insalubre, & neutrum cor-
 pus quot modis dicatur, & quale unum-
 quodq; sit, sufficienter explicauimus. De
 signis uerò deinceps dicendum.

* *μικρ.*
 id est, per
 uices.

DE SIGNIS SALUBRIBVS.

CAP. VII.

Sunt autem & ex his salubria quidem
 quæcunque præsentem indicant sani-
 tatem, & futuram prænuntiant, & præ-
 teritam memoriæ subiiciunt: insalubria
 uero quæ & præsentem indicant ægritu-
 dinem, & futuram prænuntiant, atque
 præteritam memoriæ subiiciunt. Eadem
 ratione neutra dicuntur, quæ neutram di-
 spositionem ostendunt, prænuntiant, &
 memoriæ subiiciunt, & quæ nihil omni-
 no de dispositionibus indicant, uel nihi-
 lo magis salubrem, quàm insalubrem di-
 spositionem ostendunt, & partim quidem
 salubrem, partim uero insalubrem indi-
 cant dispositionem, & quæ aliquando
 quidem salubrem, aliquando uero insa-
 lubrem, & hæc quoque secundum tria tem-
 pora, ueluti salubria, & insalubria appel-
 lantur. Vocantur autem nonnunquam
 à uetustioribus medicis hæc omnia signa
 prænuntiatiua, quamuis præsentium, ac
 præteritorum indicatiua sint. Usus uero
 non paruus ex prænuntiatiuis, atque in-
 dicatiuis: minor autem ex his quæ memoriæ
 subiiciunt. Cum uero sint salubria corpora,
 hæc quidem simpliciter, hæc uero ut nonne,

n s quæ

quæ & bene ualentia dicuntur, salubrium simpliciter corporum duplicem diximus esse differentiam: quoniam nonnulla quidem semper, nonnulla uero ut multum essent, talia, & semper quidem quæ optimam constitutionem sortita sunt, ut multum uero, quæ non magnopere ab illa recedunt.

DE SIGNIS OPTIMAE
constitutionis. CAP. VIII

Horum autem dignotiones sumendæ sunt ab his, quæ secundum essentiam rationem ipsis insunt, & ab his quæ ex necessitate consequuntur, operationibus, causibusq; qui proprie accidentia uocantur. Ab essentia quidem ipsa eorum quæ optimam habent constitutionem, commoderatione cõsimilium quidem, in caliditate, frigiditate, humiditate & siccitate. Instrumentalium uero, in quantitate, ac numero eorum ex quibus componuntur, ac præterea formatione, situ partium singularum, ac totius instrumenti. Ex his uero quæ ex necessitate consequuntur cõsimilia, quantum quidem attinet ad tactum à mediocritate, quæ in mollitie, ac duritie consistit. Quantum uero ad aspectum, à colore optimo, & leuitatis, atq; hispiditatis mediocritate. In operationibus, à perfectione, quæ & ipso

& ipsorum uirtutem appellamus. Ab his uero quę instrumentarias partes consequuntur, à commoderatione, & pulchritudine omnium totius corporis instrumentorum, ac præterea earum quę ipsis insunt uirtute operationum. Optimę igitur constitutionis corporum signa indicatiua sunt hæc. Eorum autem quę ab ipsa deficiūt, & adhuc tamē salubria existunt, nonnulla quidem in consimilium temperatura uitium aliquod paruum habent, nonnulla uero in instrumentariorum commoderatione, & hoc quoq; perexiguū. Accidit autem hoc uel in omnibus, uel in aliquibus, aut in utrisq;. Vitiōrum uero genera eadem sunt his quę uirtutem perficiunt. Temperatura quidē in consimilibus. Numerus autem, & formatio, & magnitudo, & situs, in instrumentariis. Vtrisq; uero communis unitas, quam & ipsorum continuūtatē appellamus. In his autem ipsis generibus sunt corporum insalubrium uitia secūdam utrunque insalubritatis modum. Terminus autem qui utrunque distinguit, est operationis læsio sensibilis. Quę uero ab optima corporum constitutione breue aliquid deficiunt, re uera quidem & ipsa in aliquo sunt offensa, non tamē id sensu comprehen

prehenditur. Distinguuntur uero ex eo, quod magis, minusue in operationibus existit, ac quia causis * quæ ægritudinem pariunt, non æque resistunt. Quæ autem simpliciter insalubria sunt corpora, distinguuntur ob id, quod facile à causis * quæ morbos committendi uim habent, superantur, & quoniam in uigore operationum plurimum deficient. In medio autem amborum collocantur ea quæ neutra simpliciter appellatur, & cum latitudine quadam. Quo fit ut tota sanitatis latitudo in tres partes, quarum singulæ latitudinem habent non paruam, diuidatur. Erit autem prima quidem salubrium corporum, secunda neutrorum, tertia insalubrium. Post quæ deinceps sequuntur quæ iam ægrotant corpora, quæ sensibilibus operationum lesionibus distinguuntur. Quæ igitur dolore infestantur, & quorum motus sunt uitiosi, aut omnino interierunt, manifestas habent determinaciones. Quæ uero imbecilles edunt operationes, in magnis quidem distantis facile discernuntur, in paruis uero ambigua sunt: atque idcirco in eo genere noxæ collocatur, quæ neutrius contrariorum participat disposito, quam & ipsam neutram diximus appel-

appellari, ita tamē ut horum omnium sensus sit iudex, non ipsa natura rerum inspicatur, ne periculum sit in dogma perpetue passibilitatis incidere, & quidem signa sanorum corporū. Sed quæ insalubria, salubriaq; & neutra existūt quātitate distantiæ differēt duobus inuicē contrariis terminis à nobis statutis, optima uidelicet constitutione corporis, & nuper facta ægritudine, ac deinceps considerātibus utri eorum uiciniora sunt ea quæ ad examen corpora ueniunt. Quæ enim proximiora sunt optimæ constitutioni, salubria: quæ uerò ab hac longius distant, atque ad ea quæ iam ægrotant magis accedunt, insalubria: quæ autem intermedia, atq; æqualiter ab utriusque distare uidentur, neutra. Optimæ igitur constitutionis corporis indicia explicauimus. Eorum uerò quæ ab ipsa deficiunt, totidem sunt numero genera, quæ in magis, & minus secari possunt. Cum autem in tres * latitudines diuisa sint, corporis insalubris simpliciter indicia trademus. ex his enim & reliquæ duæ latitudines innotescunt. Generaliter igitur prius à nobis in eo quem de optima constitutione sermonem habuimus, specialiter autem nunc dicetur, si prius partes diuiserimus.

* μίση. 3.
partes

QVOT

QUOT SVNT DIFFERENTIA
partium. CAP. IX.

SVNT uerò earum quatuor uniuersè dif-
ferentiæ: quoniam nonnullæ earum
principia existunt, aliquæ uerò ab ipsis
originem habent, aliquæ nec aliarum gu-
bernationi præsent, neque aliunde guber-
nantur, quum insitas habeant à natura po-
tentias, à quibus reguntur: quædam uerò
sunt quæ insitas simul, & aliunde emanan-
tes habent. Principia igitur sunt, cerebrū,
cor, hepar, testiculi. Ab illis uerò ortum
habent, atque eisdem subministrant, nervi
quidem, & spinalis medulla cerebro: cordi
uerò arteriæ, hepatis, uenæ: ipsa uerò semi-
naria uasa testiculis. Quæ autem à seipsis
gubernantur, sunt, cartilago, os, copula
seu ligamentum, membrana, adenes, a-
deps, caro simplex. Reliquæ uerò partes,
cum unà cum istis habeant ex seipsis * re-
gimen, arteriis, nervis, & uenis insuper
eguerunt. Capillorum autem, atque un-
guium neque regimen ullum est, sed gene-
ratio tantummodo. Hæ igitur sunt par-
tium differentiæ.

DE SIGNIS CEREBRI.

CAP. X.

In

Indicia autem singularum temperaturę sumpto à cerebro initio, deinceps dicemus. Sunt uerò quinq; insita genera quę ipsius naturam ostendunt. Primū quidem totius capitis dispositio. Secundum uerò sensibilibus operationum uirtus, & uitiū. Et tertium actiuarum. Quartum earum quę tenent principatum. Et quintum naturalium. Aliud uerò genus præter hæc omnia, ea quę extrinsecus aduenit alteratio. Et quidem totius capitis dispositio ex magnitudine, & figura sumitur, atque capillis.

DE PARVITATE ET MAGNITUDE CAPITIS. CAP. XI.

Paruum igitur caput uitiosę constitutionis cerebri proprium est indicium. Magnum uerò non necessario indicat bonam cerebri compositionem. Sed si quidem ob insitę uirtutis robur, quę multam, atque optimam materiam afformauerit, eueniat, optimum est signum. at si ob materię tantum multitudinem: haudquaquam bonum. Distinguenda uerò sunt hæc, & ex figura ipsa, & ex his quę ab eo habent ortum. A figura quidem ipsa, si concinna: semper enim hoc bonum est signum. Ex his autem quę ab eo ortum habent, si ualida

lida est cervix, & si aliis ossibus optimè
 constet, atque omnis præterea nervosa
 substantia boni sit habitus, ac robur ha-
 beat intentum. Propria autem capitis figu-
 ra est, ueluti si excogitares sphæram exqui-
 site rotundam, ex cera constructam, pau-
 latim utrinq; depressam. In hac enim ne-
 cesse est, ut posteriores, priorésue partes
 plus gibbæ fiant, quàm sphærae cõueniat.
 Quæ uerò utrinq; cõsistunt, magis rectæ.
 Quòd si ea quæ secundū occiput eminentia
 minuatur, simul intueri oportet ner-
 uos, atq; cervicem, unà cum ossibus aliis.
 Nam si secundum naturam cõstiterint, ma-
 teriæ defectu, non uirtutis imbecillitate
 cõtingit. Illis uerò non recte se habentibus,
 principium est debile, sed magna ex parte
 defectus qui occipiti eueniunt, consequi-
 tur eorum quæ ante diximus imbecillitas,
 rarissimeque aliter euenire consuevit. Ca-
 put etiam quod secundum occiput in acu-
 tiem tendit, animaduertere oportet, iis-
 dem adhibitis distinguendi rationibus,
 quibus antea in capite grãdiori facto ute-
 bamur. Vt plurimum uerò, & hic optimum
 est signum figura cõcinna eius partis, quæ
 cerebro adhæret, quam nonnulli medici
 posterius cerebrum appellare consueue-
 runt

runt, quemadmodum & posterius existit ea futura quæ Græcæ literæ Λ formā habet præfinitam. Est uerò huiusmodi pars spinalis medullæ principium, & eius ratione neruorū omnium qui actionibus obseruiūt. Ipsa autē pars posterior per se ipsam paucos admodum sensituios obtinet neruos, plurimos uerò actiuos: sicuti & anterior, sensituios quidem plurimos, paucos admodum actiuos. Quare ubi bene fuerit affecta utraq; pars, robustas habebunt eas quæ ab ipsis deriuationes. Eædem quoq; distinctiones adhibendæ sunt ad partes capitis anteriores ad frontem attinentes, quæ etiam ad posteriores, earundemq;, & paruitatem, & magnitudinem inspicere oportet, atque itidem figuram, & sensus ibi collocatos, uisum, gustum atq; odoratum. Hæc enim se inuicem indicant, atq; attestantur, & quæ à principiis oriuntur, principii uirtutem, uel uitium, & principium eorum quæ ab ipso nascuntur.

DE OPERATIONIBVS OBTINENTIBVS PRINCIPATVM.

CAP. XII.

EArum autem operationum quæ obtinent principatum, uirtus, ac uitium sunt ipsius principii seorsum tantummodo indicia

dicia. Voco autem operationes principatum obtinentes, quæ à solo principio proveniunt. Ingenium quidem igitur, subtilem cerebri substantiam indicat: tarditas uerò intellectus crassam: discendi uerò facilitas, formarum facile susceptiuam: memoria autem stabilem, ac firmam: sicuti & discendi difficultas, formarum non facile susceptiuam: & obliuio, fluidam. Mobilitas quoque in opinionibus, calidam: stabilitas autem frigidam. Adhuc autem duo indiciorum genera mihi uideor prætermisisse, de quibus sum ab initio me dicturum pollicitus, quorum alterum ad operationes attinet naturales, alterum uerò ad ea quæ extrinsecus occurrant. Erit autem in utrisque sermo communis.

IN SIGNA BONAE TEMPERATURÆ cerebri. CAP. XIII.

Siquidem cerebrum fortiatur bonam quatuor primarum qualitatum temperaturam, omnia quæ diximus habebit moderata, & excrementa quæ uel per palatum, uel aures, uel nares, uel oculos expurgantur, hæc quoque modice se habebunt, atque ab his quæ extrinsecus occurrant minime lædetur, quæ scilicet uel calefaciunt, uel frigefaciunt, uel humectant, uel
exic

exsiccant. Talibus igitur capilli capitis, cum adhuc sunt infantes, subruffi: cum uerò pueri, subflaui: cum iam adoleuerint, flauti sunt, mediique sunt inter eos qui omnino sunt crispi, & simplices: non tamen facile caluitium patiuntur. Quæ uerò dicuntur ac posterius dicenda indicia sunt, accipere oportet, ut in bonam habentibus temperiem habitationibus. Quæ autem ad capillos attinent, non ad locorum tantum, sed ad humorum quoque temperaturam, qui cerebri temperaturæ proportionem respondent, sunt referenda. Si uerò calidius sit quàm oporteat, in altera uerò oppositione bonam habeat temperaturam, si quidē in caliditate excesserit, omnia quæ dicentur, ualidiora erunt indicia, sed si paruus fuerit excessus, imbecillia. Communis autem hæc ratio statuatur in omnibus partibus, quarum intemperaturis uniuersis indicia sumus tradituri.

DE SIGNA CALIDI CEREBRI.

LIB. I. CAP. XIII.

DEinceps igitur signa cerebri caliditatis, præter ea quæ nuper diximus, sunt, quòd ea quæ circa caput omnia rubicunda, & calida magis, & quæ in oculis uenæ sensui patēt. Capilli quoque, in his

stat

o 2

stat

statim in lucem editis habet in capite ortum. & quum plurimum in caliditate a mediocri temperatura recesserint, nigri, & robusti, & crispifunt. Cum uero non multum, subflani quidem ab initio sunt, deinde nigricant, ac progredientibus ætatibus caluitium patiuntur, atque eò magis qui plus modico sunt calidiores. Excrementa uero quæ per palatum & nares, & oculos, & aures, pauca, & concocta ipsis existunt, quum integram habuerint sanitatem. cum uero eis caput repletur, continuo enim actum præsertim, cum nullam uictus serauerint rationem, tale quid eis accidit, plura quidem in ipsis excrementa, atque inconcocta generantur, implenturque; atque aggregantur eorum capita à calidis cibis, & potibus, odoribus, atque hisce omnibus quæ extrinsecus occurrant, in quorum numero est, & qui nobis circumfunditur aer; sed præterea magis, si non solum natura calida, sed etiam humida talia extiterint. Breuibis autem somnis huiusmodi temperaturæ contetæ sunt, neque admodum profundis.

SIGNA FRIGIDI CEREBRI.

CAP. XV.

FRigidioris uero, quam oporteat, cerebri indicia sunt, plura in propriis meatibus

tibus excrementa, & capilli recti, & ruffi, & stabiles, & qui longo post natiuitatem tempore nascuntur tenues, atque ab initio male nutriti, & facile à causis frigidis offenduntur, atq; hoc ipso offensionis tempore distillationibus, & grauedinibus capiuntur, neque si retigeris, partes ad caput attrincentes admodum calide sentiuntur, neque si inspexeris, rubicundæ apparent, & oculorum uenæ omnino uisum effugiunt, & somnolenti quodammodo sunt.

SIGNA SICCI CEREBRI.

CAP. XVII.

Siccioris autem cerebri indicia sunt pauca superfluitates effluentes, & sensuum perspicacitas. Sunt autem ad uigilias prompti, & capillos habent robustos, & qui celerrime eis statim innascuntur. Crispi autem potius sunt, quàm recti. Citò autem calui fiunt.

HYMIDI CEREBRI

indicia. CAP. XVII.

Humidioris uerò cerebri indicia, capilli plani, & nequaquam calui fiunt. sensus autem turbulenti, & excrementorum multitudo: somni multi, atq; profundi. Et hæc quidem simplices sunt intemperaturæ. briosi.

O 3 SIG

SIGNA CALIDI, ET SICCI
cerebri. CAP. XVIII.

Compositæ autem, primum calida, & sicca, secundum quam, & superfluitatibus carent, & sensibus uigent, & plurimum uigilant, & cito calui fiunt, & prima quidem capillorum generatio celerrima est, ac plurimo abundans alimento. Capillos uero habent nigros, & crispas, & tangentibus caput, calidi sentiuntur, & sunt rubicundi usque ad ætatem consistentiæ.

SIGNA CALIDI, ET HUMIDI
di cerebri. CAP. XIX.

Si uerò humiditas adiungatur caliditati, parū utrisq; qualitibus superantibus mediocritatē, color bonus, & quæ circa oculos calidiora, uenę magnæ, & plura excrementa, & mediocriter cocta, & capilli recti, subflauī, & nō faciliē calui sūt. Implentur uerò atq; aggrauantur eorū capita à calidis. At si humectentur, protinus multo magis excrementorū habent multitudinem. Et si plurimū caliditas, atq; humiditas creuerit, his caput est ægritudinibus obnoxium, atque excrementis abundans, & quod faciliē à calefacientibus, atq; humectantibus offendatur. Auster uerò semper eis aduersatur, atq; optime in aquilone

lone se habēt, nō tamen diu uigilare possunt: & cum se ad somnum conuerterint, simul graui somno tentantur, & uigilant, & somnia habēt imaginationibus plena, uisus eis turbulenti, neq; satis sensibus uigent. Quōd si plurimum in caliditate cerebri a mediocritate recesserit, paululum autē humidius extiterit, calidæ temperaturæ indicia præ se feret, cum quibus leuia quædā humiditatis signa coniungentur, ueluti si longe quidem humidius, paululū uerò calidius, uehemētia quidem erūt, ac manifesta humiditatis indicia, debilia autem caliditatis. Cōmunis uerò hæc ratio in omnib⁹ cōpositis intēperaturis existit,

SIGNA FRIGIDI, ET SICCI
cerebri. CAP. XX.

FRigidæ uerò, & siccæ cerebri intemperaturæ, frigidum & minime coloratum sui ratione caput reddunt. Semper enim memoria repetenda quæ a nobis ab initio est, distinctio posita, ut præterea aduertamus quantum ex humorum temperatura alterentur quæ circa ipsum consistunt. Protinus autem huiuscemodi temperaturæ uenis carentes habent oculos, & a causis frigidis facile læduntur. Quare & inæquali sanitate fruuntur, quoniam

niam nonnunquam lenissima habent capita, & excrementorum moderatos effusus, nonnunquam uerò, & grauedinibus, & distillationibus minima ex causa capiuntur.

DE SENSIBVS.

CAP. XXI.

Sensus autem eorum in iuuentute quidem omnes uigent, atque omni uitio carent, sed progrediente ætate citò marcescunt. Et ut summam dicatur, omnes celerissimam circa caput senectutem ostendunt. Quare & citò cani fiunt. Capilli uerò ipsis quidem genitis uix exeunt, & male nutriuntur, & ruffi sunt: in progressu autem ætatis, superante magis frigiditate caliditatem, quàm siccitate humiditatem, multum non caluescunt. E contra uerò si contigerit siccitatē quidem plurimum dominari humiditati, frigiditatem uerò caliditati, parum calui fiunt hi.

SIGNA CEREBRI FRIGIDI,

& humidi.

CAP. XXII.

Humidæ uerò, & frigidæ cerebri in temperatura faciunt homines* graui somno tentari, & ad somnū facile conuerti, sensibus quoque minime uigentes, atque excrementis redundantes: & qui capiunt

* κωμω-
ταίους.

put frigiditati, ac replectioni habet obnoxi-
xium, ac distillationibus, & grauedinibus
facile tentantur, neque tamen hi calui, fi-
unt. Hæc igitur indicia sunt cerebri tem-
peraturæ, à quibus si progrediaris ad u-
numquodque sensoriu dignotiones trās-
ferre licebit.

DE OCULIS. CAP. XXIII.

Sed sufficiet de oculis duntaxat facere
mentionem. Quicumque tangentibus
quidem manifeste calidi existunt, & faci-
le à crebro motu cientur, & uenas latas ha-
bent, hi calidi omnes sunt. Frigidi uerò,
his contrarii. Et humidi quidem molles
simul, & multa humiditate pleni. Sicci ue-
rò duri simul, & aridi. A similibus autem
sua temperaturæ causis facillè offendun-
tur, inuantur autem à modico contrarior-
um usu. Sed hoc quidem commune in
omni cuiuscunque partis temperaturæ di-
gnotione oportet meminisse.

DE MAGNITVDINE OCULI-

lorum. CAP. XXIII.

Magnitudo oculorū quidem ubi cō-
minitas, & operationū uirtus, mul-
titudinem bene temperatæ substantiæ o-
stendit, ex qua sunt conformati: quæ si-
desint, multam quidem substantiam, non

tamen

tamen bene temperatam ostendunt.

DE PARVITATE OCULORUM. CAP. XXV.

Paruitas uerò oculorū, adiuncta quidem concinnitate, ac uirtutum operatione paucam quidem, sed bene temperatam substantiam ostendit, ex qua sunt conformati. Si uerò sociam habuerint inconcinnitatem quandam, atq; operationum uitium: tunc paucam simul ac uitiosam materiam ostendunt.

DE COLORE OCULORUM.

CAP. XXVI.

Quæ uerò ad colores attinent, ita distinguere oportet. Glauci quidem oculi, qui pura humiditate, ac non multa præfulgent, tales sunt ob splendidi luminis abundantiam. Econtra uerò nigri, & qui intermediam naturam seruant, causas quoque intermedias habent.

DE GLAUCEDINE ET NIGRE

gredine oculorum.

CAP. XXVII.

Glaucus igitur oculus fit, uel propter magnitudinem, uel propter splendorem humoris, qui à Græcis crystalloides nominatur: uel propter situm prominentē, aut propter tenuis & aquei humo-

ris,

ris, qui in pupilla existit, paucitatem, & puritatem: atque omnibus quidem in unum conuenientibus, fit glaucissimus oculus. Quòd si aliqua adsint, aliqua uerò non tunc maior, minorue glaucedo contrahitur. Niger uerò oculus fit, aut ob paruitatem crystalloidis, aut propter profundū fitum, uel quoniā splēdidus, ac fulgidus exquisite non est: uel quoniā tenuis humor, uel superabundat, uel purus non existit, uel propter unā aliquam ex his, aut propter omnes fieri cōsueuit. In ipsis autē magis, & minus, ut antea diximus, reperitur. Tenuis igitur humor quò magis ad aquae naturā accedit, & superabundat, humidiorē oculū ostendit: quēadmodū si crassior, ac minor fiat, sicciorē. Crystalloides autē, si quidē durior existat, sicciorē efficit oculum: si uerò mollior, humidiorē. sic & si plus modico tenuem humorē excesserit, sicciorē: si autem defecerit, contrarium.

DE CORDIS TEMPERA-

TURIS. CAP. XXVIII.

DE cordis autē temperaturis deinceps dicendū est. Si prius hæc in memoriā reuocauerimus, quòd unāquanq; partē seipsa, uel calidiorē, uel frigidiorē, uel sicciorē, uel humidiorē dicimus factam,

non

non alicui rei alteri comparantes. Vt cuique enim extiterit cor natura frigidius, multo sane calidiorē temperaturam possidebit calidissimo cerebro.

SIGNA CORDIS CALIDI

LIB. XXIX.

Calidioris igitur cordis, ut admodum qui ei proprius est, atque conueniens, indicia quædā sunt inseparabilia, & propria, magnitudo respirationis, & pulsus uelocitas, & frequentia, & audacia, & ad actiones natura prompta. quod si multum in caliditate excesserit, tunc furibunda quædā iracundia, & temeritas adsunt. Est autem his thorax hispidus, & præsertim pectus, & quæcunq; illis partes proximiores. Magna uero ex parte calidi cordis temperatura, uniuersum corpus calidum reddit, nisi hepar uehementius obstiterit. Dicemus autem paulo inferius totius corporis indicia. Est quidem & latitudo thoracis caliditatis indicium, nisi & hic quoque cerebrum plurimum obstiterit, quoniam ei magna spinalis medulla respondet: tantæ uero erunt uertebrae, quanta & spinalis medulla, quare & spina uniuersa. Configitur uero thorax ad eam spinæ partem quæ metæphrenon, id est, dorsum dicitur, tanquam
ad car

ad carinā nauis: quare necessariò eius longitudo æquabitur dorso, latitudo uerò erit pro uertebRARUM ratione, quando ad proportionem earum crassitudinis fuerit constitutus. cum uerò cordis caliditas superans perflauerit, ac dilatauerit, in primo sui ortu thoracé, erit eiusdè caliditati proportionē respondens. Quare cum caput paruum, thorax autē latus extiterit, maximum hoc tibi fuerit cordis caliditatis indicium. Cum uerò magno existente capite, paruus fuerit, propriissimum hoc erit cordis frigidioris signum. Si uerò capiti fuerit proportionē respondens, tunc aliis signis de corde distingues, ex ipsius thoracis amplitudine nihil assumens.

SIGNA CORDIS FRIGIDI.

CAP. XXX.

IN frigidiore uerò corde pulsus minores existunt, quàm modo naturæ cōueniat: non tamen necessariò tardiores, uel rariores. Respiratio autē, si quidem tantò thorax minor extiterit, quantò cor frigidius, pulsibus erit proportionalis. Si uerò maior fuerit, quàm pro frigiditatis uehementia: non minorem tantum, sed etiā tardiores, & rariorem naturam ostēdit. Tales autem timidi sunt, & sine audacia, & segnes,

seguēs, & nudum pilis habent pectus. De eius uerò puritate distinguendum ut diximus prius. Eodē modo & de totius corporis caliditate.

SIGNA CORDIS SICCI.
CAP. XXXI.

COr autē siccius pulsus efficit duriores, & iram non promptam quidem, sed feram, & quæ non facile sedari queat: magnaq; ex parte uniuersum corpus siccius existit, nisi hepar obstiterit.

SIGNA CORDIS HUMIDI.
CAP. XXXII.

Cordis uerò humidioris signa, pulsus molles, & mores ad iram quidē procliuēs, sed talem, quæ facile sedari possit & uniuersum corpus humidius existit, nisi hepar obstiterit. Secundum uerò coniugationem qualitatum primarum uitiosæ cordis temperaturæ ita se habent.

SIGNA CORDIS CALIDI,
& sicci. CAP. XXXIII.

Calidi, & sicci cordis, pulsus duri sunt, & magni, & ueloces, & frequentes, & respirationes magnæ, & ueloces, & frequentes, & multò magis ad uelocitatē, ac frequentiam uergunt, thorace cordi non aucto proportionaliter. Hi uerò præcun-

ctis

Etis pectus habet maxime hirsutum, & ilia. Ad actiones autem prompti sunt, & iracundi, & subiti, & mores tyrannicos habent ad furorem faciles, non facile uero placabiles. De totius autem corporis temperatura, & thoracis amplitudine, his que ante diximus proportionaliter est distinguendum.

SIGNA CORDIS CALIDI,
& humidi.

CAP. XXXIIII.

SI uero caliditas una cum humiditate dominabitur, minus quidem his quos antea diximus, hi sunt hirsuti, ad actiones uero nihilominus prompti, non tamen ferrior est animus, sed ad iram procliuus tantummodo: pulsus uero magni, ac molles, & ueloces, & frequentes existunt. Et respiratio, cum thorax cordi fuerit proportionalis, eandem pulsibus formam seruabit. Si uero minor extiterit, tanto illis uelocior erit, & frequentior, quanto & thorax minor extiterit. Si autem multa facta fuerit uersio in temperatura, ac si hoc praesertim in humiditate contigerit, praeter ea quae diximus, continget etiam ex putredine morbi his qui in ipsis fuerint humoribus corruptis, ac putrefactis. Expirationes autem
maiores

maiores sunt, ac uelociores inspirationibus,
& submissio arteriæ in pulsibus uelox.

SIGNA CORDIS HUMIDI,
& frigidi. CAP. XXXV.

HUMIDIORIS uerò, & frigidioris cordis, pulsus quidem molles, moribus autè nequaquã audaces, sed timidi, & segnes existunt. Tales etiã glabrum pectus habent, minimeq; iram retinèt, sicuti & ad iram non admodum sunt prompti. Quæ uerò ad thoracem, & uniuersum attinent corpus, distinguere oportet, sicuti ea quæ ante diximus.

SIGNA CORDIS FRIGIDI,
& sicci. CAP. XXXVI.

FRIGIDIUS uerò cor, & siccius, pulsus quidè duriores reddit, & paruos: respirationè autem, si quidem thorax paruitatem cordis frigiditati proportionalem habuerit, moderatam, si uerò maior extiterit, raram ac tardam. Hi uerò præ omnibus minime ad irascendum prompti. Cum autè coacti fuerint irasci quibusdam, retinent iram. Habèt autem maxime omnium nudum pilis pectus. De paruitate autem thoracis, ac præterea totius corporis frigiditate similiter distinguendum. Vnum illud cõmune in hisce omnibus memoria

moria repetētibus, quòd quæcunq; de moribus, siue nunc, siue quouis alio sermone explicata sunt ad tēperaturæ cognitionē, non de optimis moribus, ac uitiosis, qui ex philosophia hominibus adueniunt, sed de infiris, ac naturalibus nos exposuisse.

S I G N A C A L I D I H E P A T I S .

C A P . X X X V I I .

Hepatis calidioris indicia, uenarum latitudo, * ruffa bilis abundantior, in consistenti uero ætate etiam atra: calidior ipsis sanguis, atque eadem ratione corpus uniuersum, nisi obstiterit cor. His uenter, & ilia hirsuta.

S I G N A H E P A T I S F R I G I D I .

C A P . X X X V I I I .

Frigidioris uero, angustia uenarum, pituita abundātor, sanguis frigidior, & totius corporis habitus, nisi à corde calefiat, uenter illis glaber est, atque ilia.

S I G N A H E P A T I S S I C C I .

C A P . X X X I X .

Siccioris autem, sanguis quidem crassior, & minus abundans, uenæ duriores, & totius corporis habitus siccior.

S I G N A H U M I D I H E P A T I S .

C A P . X L .

P H u m i

Humidioris autem, sanguis quidem abundatior, atque humidior, uenæ autem molliores, ita uero & uniuersum corpus nisi partes ad cor attinentes obfluerint.

SIGNA CALIDI ET SICCI

hepatis.

CAP. XLII.

Calidioris uero simul, ac siccioris hepatis indicia, illa plurimum hispida, sanguis crassior simul, ac siccior, ruffa bilis plurima est, consistente autem ætate & atra, uenarum autem latitudo, & durities. Sic uero & uniuersum corpus se habet. Nā quæ ex corde caliditas originem habet, potest obtundere eam quæ ab hepate nascitur frigiditatem, sicuti & frigiditas caliditatem. Siccitatem uero nō potest humidius cor ad cōtrarium habitum transferre. Media uero inter has quæ dictæ sunt, est ea quæ ab hepate humiditas oritur. Magis enim à cordis siccitate superatur, quam siccitas ab humiditate: minus autem caliditate, adhuc uero multo minus frigiditate. Hæc enim inter omnes qualitates quæ ab hepate eueniūt, facillime uincitur. Liqueat autem quòd cum in unū conuenerint utriusque principii temperature, totum exquisite secundum illas afficitur corpus. paulò uero inferius ipsius dicentur indicia.

SIG

SIGNA HEPATIS CALIDI,
& humidi. CAP. XLII.

Humidius autem, ac simul calidius he-
par, minus quidem quàm calidius, &
siccius illa reddit hispida. Plurimum ue-
ro sanguinis, & uenas amplas, habitumq;
calidiorē, atq; humidiorē facit, nisi ob-
stiterit cor: Si uero amplius in ambabus
qualitatibus à nature modo recedat, à mor-
bis qui ex putredine, ac * uitiolis humo-
ribus fiunt, facillime capitur. Ahuc autem
magis si plurimum angeatur humiditas,
caliditas uerò non ita. Si autem contra, pa-
rum quidem humiditas crescat, plurimum
uerò caliditas, minime uitiolis humori-
bus laborant.

SIGNA HEPATIS HUMI-
di, & frigidi. CAP. XLIII.

Humidius autē, & frigidius hepar ha-
bet illa glabra, sanguinem uero ad
pituite naturam accedentem generat, cum
uenarum angustia: sic & reliquum afficit
corpus, nisi à corde ad contrariam natu-
ram transferatur.

SIGNA HEPATIS FRIGI-
di, & sicci. CAP. XLIIII.

p 2 Frigi

FRigidius autē, & siccus hepar cum paucō sanguine, & uenarum angustia efficit corpus, atque frigidius, & ilia glabra, nisi & hic cor dominetur.

SIGNA CALIDAE, FRIGIDAE, humidæ, & siccæ temperaturæ testiculorum.

CAP. XLV.

* ἀσπρόν
μασμή . ἰ.
uenerca

Temperatura uero testiculorum, calida quidem * ad uenerem procliuis est, & masculorum generatrix, & fœcunda, celerrimeq; genitales partes obsepit pilis, simul autem & circumiacentes attingit partes. Frigidior uero contraria efficit. Et humida quidem multo & humido semine abundat. Sicca paucum, & modice crassum generat semen.

SIGNA CALIDAE, ET siccæ temperaturæ testiculorum.

CAP. XLVI.

Calidior uero, ac siccior, & crassum semen habet, & fœcundissima est, quæ celeriter ab initio protinus ad coitum excitat animal. Sed & his genitales partes citissime hispidae sunt, atque omnes quæ circumstant supra quidem usq; ad umbilicum, infra uero usq; ad media femora. Petulca igitur est, & ad libidinem pro-

na

na huiusmodi temperatura, statim uero
satiatur, & si cogatur, offenditur.

SIGNA CALIDAE, ET HV-
midæ temperaturæ testiculo-
rum. CAP. XLVII.

SI autem caliditas humiditati coniūga-
tur, hirsuti quidē tales minus, plus ue-
rō semine abundant: non tamen plus cæ-
teris appetunt, sed minori detrimento præ-
ter modum ueneris indulgent. quod si sa-
tis excreuerint & caliditas, & humiditas,
non sine detrimento à ueneris abstinent.

SIGNA FRIGIDAE ET HV-
midæ temperaturæ testiculo-
rum. CAP. XLVIII.

SI uero frigidiorē, & humidiorē tem-
peraturā testiculi habuerint, partes cir-
cūpositæ glabræ sunt, & tardē rē ueneriam
exergere incipiunt, * neq; proni ad actum * ^{τῆς ἐπιθυμίας}
huiusmodi sunt. Aquosum uero, & te- ^{τιμῆς}
nyce ipsis est semē, & infœcundum, & fœ-
minatam generatiuum.

SIGNA FRIGIDAE, ET
siccæ temperaturæ testiculo-
rum. CAP. XLIX.

FRigidior uero, & sicciior temperatu-
ra similis quidem in reliquis est ante-
dicta. Crassius uero in ipsa semen existit,
p 3 arque

atque omnino paucum.

DE HABITU TOTIVS CORPORIS. CAP. I.

TOcius autem corporis habitus diximus, & superius quomodo & hepatis, & cordis naturam sequantur, ei autem magis assimilantur, quòd unam aliquã ex prius qualitatibus potentiolem habuit, quas & effectiuas appellant. Totius uero corporis habitus in illis maxime dicitur partibus quę primę oculis subiiciuntur. sunt uero hæc, musculi, qui omnia ambiunt ossa, carnes quædam compositę ex prima & simplici carne, & filis quibus innaſcuntur: propria enim musculorũ substantia his duobus constat, quę uero ad ipsos, uasa pertingunt, ueluti rini quidam sunt: qui non substantiam complent, sed eis subministrant, ut in uita permaneant. Dicuntur igitur, & horum temperaturę indicia, in bene temperata habitatione. Nam quę male temperatę sunt cutem permutant ex seipsis formantes, & quædam ex indiciis corrumpunt: ita & in bene temperata regione, si quis se tempore æstatis nudum soli exposuerit, permutabit indicia quę ex calore, & duritie, & mollitie sumuntur. si uero quę admodum bonam temperiem obtinet locus,

cus, ita & ipse bene temperato uictu usus fuerit, ut qui neq; se plurimū singulis diebus in sole torrefaciat, neq; sicuti pleriq; more puellarum cōtinue in umbra degat, hic certa atq; exquisita temperaturę indicia præ se feret. tanquam igitur de hoc futuro sermone nunc ad ipsum accedemus.

SIGNA MODERATÆ TEM-
peraturæ. CAP. LI.

Moderatæ temperaturæ indicia secundum totum animalis habitum. Color quidem ex rubro, & albo commistus, capilli uerò flauī, & ut plurimum mediocriter crispī. Carnositatis autē mediocritas in qualitate, & quantitate. Medium est enim exquisite huiusmodi corpus inter omnes excessus, ut qui ad ipsum dicantur, & cognoscantur. nam & crassum corpus ad hoc comparatū dicitur crassum, & tenue ad hoc eodē modo, & carnosum, & macilentū, & pingue, & durum, & molle, & hispidum, & glabrū. nullius igitur horum mediocritas est. Sed qualis Polycleti regula ad summū totius peruenit mediocritatis, adeo ut neque tangentibus molle uideatur, neq; durum, neque calidum, neque frigidum: inspicientibus uero, neque hirsutum, neque glabrum, neq; crassum,

sum, neque tenue, aut aliquem alium ha-
 * *ἀμετρι-βενς* * excessum, uel defectum.

* *αἴ*

DE CORPORE CALI-

diore.

CAP.

LII.

* *ἡ. i. uel*

QUæcumq; autem in caliditate à me-
 dio recedunt, non tamen in humi-
 ditate, * & siccitate, hæc quantum ad car-
 nosum genus attinēt (de hoc enim præsens
 est sermo) uidentur quidē tangentibus cal-
 lidiora tantum quantum & eorū tempera-
 tura calidiora. Tanto uero magis hirsuta
 sunt, quanto & calidiora, & minus pin-
 guedinis habent, colorem autem rubrum,
 & capillos nigros habent.

SIGNA FRIGIDAE TEMPE-

raturæ.

CAP.

LIII.

Frigidioris autem temperaturæ indi-
 cia sunt pilorum carentia, pinguedo,
 & frigiditas quæ tangentibus obuiat. Co-
 lor autem unâ cum capillis rufus. Et ubi
 frigiditas excesserit, liuidus quodammo-
 do existit, quem nōnulli medici colorem
 plumbeum appellant.

SIGNA SICCAE TEMPERA-

turæ.

CAP.

LIIII.

* *αἴς, ἰσχυ-
 ρότερα,
 ἰσχυρι-
 ὀρ*

Siccior autem temperatura tanto * gra-
 uior est, & durior bona temperatura,
 quanto maior est siccitas. In reliquis au-

tem

tem eodem modo se habet.

SIGNA HUMIDAE TEMPERATURAE. CAP. LV.

ET humidior etiam in reliquis quidem eodem modo se habet, melius autem carnosa, & mollior: & quidem secundum coniugationem qualitatum primarum, factae intemperaturae compositam habent iudiciorum formam.

SIGNA CALIDAE ET SICCÆ TEMPERATURAE. CAP. LVI.

Calidior simul, ac siccior est hirsuta magis, ac calida, & dura existit, & pinguedine caret, tenuisque est, & capillos nigros habet. Si uero multum in caliditate excedat, color quoque niger illi adest.

SIGNA CALIDAE ET HUMIDAE TEMPERATURAE.

CAP. LVII.

Calidior autem, & humidior temperatura mollior, & calidior, & carnosior tanto est bona temperatura, quantum & utrisq; qualitibus aucta fuerit. quod si plurimum augeatur, cito à putredinis corripitur morbis: quoniam & humorum uisio promptè laborat. Si uero parum quidem humidior sit, multo uero calidi-

P S OR,

or, molliores quidem parum huiusmodi sunt his, qui bonam habet temperaturam, & magis carnosus, non parum uero hirsutiores, & tangentibus non parum calidiores, nigri uero eis capilli, & caro pinguedine caret. Si uero paulo quidem calidior, multo uero humidior, mollis his caro est, & multa: & color comistus est ex albo, & rubro, & tangentibus paulo calidiores. Et ut summam dicatur, in omnibus temperaturarum conjugationibus semper superexcedentis qualitatis indicia eminebunt.

SIGNA FRIGIDAE ET HUMIDAE TEMPERATURAE.

CAP. LVIII.

Frigidior autem, atque humidior temperatura, si parum quidem utraque augeatur pilis nuda est, & alba, & mollis, & crassa, & pinguis. Si uero magis excesserit, reliqua quidem sunt secundum proportionem augmenti qualitatum, color autem una cum capillis rufus, quemadmodum si plurimum utraque augeatur, humidius. Si uero qualitatum augmentum fuerit inaequale eius quae superexcesserit, indicia eminebunt.

SIGNA FRIGIDAE ET SICCAE TEMPERATURAE. CAP. LIX.

Si

Si autem frigiditas una cum siccitate
 æqualiter augeatur, natura durū ac te-
 nūe, & glabrum corpus habent, & tangen-
 tibus frigidum: pinguedo tamen ipsis, & si
 graciles sint, per carnes dispersa. Capilli
 autem, & color frigiditatis modū, ac pro-
 portionem sequuntur. Vbi uerò calida,
 & sicca temperatura in tempore decremen-
 ti, in frigidum, & siccum labitur habitum,
 tunc hi graciles fiunt, & duri, atque atra-
 bilis in eis dominatur: & ob id nigri si-
 mul, & hirsuti euadunt. ubi igitur altera
 qualitas plurimum dominatur, altera ue-
 ro parum à mediocritate recedit, supera-
 bunt eius que dominatur, exilia autem e-
 runt altera qualitatis indicia. In omnibus
 uero de quibus supra diximus, & postea
 dicemus, commune est temperatūre indi-
 cium, si membrum facile frigeat, uel frigi-
 ditatis, uel raritatis. Si uero non facile, uel
 caliditatis, uel densitatis. Si uerò à desic-
 cātibus offendatur, & aridū, & siccum, &
 nō facile mobile fiat, siccitatis quædamo-
 dum & si ab humectātibus grauiter se ha-
 beat, humiditatis. Inspicere autem oportet
 si eandem omnes musculi seruant tempe-
 raturam, uel minime eandem, atque in o-
 mnibus animaduertere subiectorū ossium
 quan

quãtitatẽ. Nonnunquã enim gracile uideretur membrum, cum tamen non sit gracile, quoad musculos attinet, sed propter ossium tenuitatem tale uideretur, sic & crassius quibusdam plerumque apparet, nõ ob ossium amplitudinem, sed ob multitudinem carnis, quę uel aucta, uel comminuta, uel durius, aut mollior effecta, siccus, aut humidus membrum ostendit. Pauca igitur, ac dura, siccus: multa autem, & mollis, humidus. Sic & intermedia spatia similiarum corporum, uel plus, uel minus humida substantiæ in se ipsis continet, & uel crassius, uel tenuius, uel humidus, uel siccus membrum ostendit. Humidus quidem ubi subtilior, & plurima est humiditas, siccus uero ubi crassior, simul, & minor. Ipsæ enim solide corporis partes quę uerè solide sunt, ac primę, nullo modo possunt effici humidiores: at satis est, si quis eas celebrius exiccare prohibeat. Intercepta autem in ipsis spatia, hac uel illa humiditate complere possibile. Hęc uero est proprium partium similiarum alimentum, quod ex appositione fit, & non per uasa attrahitur. Communis autem hęc ratio & omnium partium existit. Et iterum in salubrium, atque insalubrium causarum doctrina repetetur:

¶

nunc

nunc autem ea quæ ordine sequuntur attingamus.

SIGNA SICCI VENTRICULI. CAP. LX.

Ventriculi^{*} indicia, eius quidem quæ^{*} natura sicci^{or} existit, si celeriter sitibundi fiant, & paucus eis sufficiat potus, à plurimo autem aggrauentur, fluctuationibus infestentur, aut superfluit id quod abundat ipsis, & cibis delectantur sicci^{or}ibus.

SIGNA HUMIDI VENTRICULI. CAP. LXI.

Humidioris autem, si neque sitibundi fiant, & superabundans humidum facile toleret, & cibis gaudeat humidioribus.

SIGNA CALIDI VENTRICULI. CAP. LXII.

Calidior vero natura ventriculus, melius quidem concoquit, quam appetat: & multo magis quæcunq; dura sunt, & non facile alterationem suscipiunt. nam quæ facile alterantur in ipso corrumuntur, gaudetque calidis potibus, ac cibis: neque à frigidis ullam percipit noxam, si modice ipsis utatur.

SIGNA FRIGIDI VENTRICULI. CAP. LXIII.

Fri

Frigidus uero natura uenterculus, sed appetendum quidem plurimum uiget, ad concoquendum autem minime, tales praesertim cibos qui frigidi sunt, & non facile alterationem suscipiunt. Cito itaque in ipso acescunt, atque ideo aridis eructationibus talis uenterculus plurimum abundat, & gaudet quidem frigidis, sed facile ab eorum usu immodico offenditur, ita & ea quae extrinsecus frigida occurrant, nonquit tolerare, quemadmodum neque calidis, calida. Mala uero temperatura quae morbi ratione uenterculum occupant, hoc differunt ab his quae naturales existunt, quoniam contraria, non autem similia appetunt, quemadmodum naturales.

DE MALIS TEMPERATURIS IN UENTRICO CONIUGATIS.

CAP. LXXI.

Malae autem temperatura in uenterculo coniugatae, ex compositione simplicium cognoscuntur. Oportet autem eas quae iam sunt dictae diligenter aduertere, easdem ab his quae dicentur, distinguentes. Non solum enim uenterculus sitit humidus, & minime sitietes facit, & frigidus calidius potus appetentes, sed ea quoque viscera quae in thorace sunt, ut cor, & palmo, sed

ἐπιτομή
* αλά -
22*

sed qui ob horam sentiunt caliditatem plus inspirant, & longius expirant, atq; æstum in thorace sentiunt, non sicuti qui ventriculi ratione in illis caliditate patiuntur, & cum potauerint non statim sedatur sitis, & magis cum frigidum hauserint, quam calidum nimis. Refrigerat autem eosdem, & frigidi aëris inspiratio, quæ nihil eos iuuat qui ventriculi ratione sunt sitibundi, ita & hi qui contrario modo se habent à frigida inspiratione sensibile sentiunt affectum:

SIGNA PULMONIS FRIGIDI. CAP. LXXV.

Hoc maximum sit frigidi pulmonis indicium, ut uerò frigidum inspirantes manifeste dolorem sentiunt & frigiditatem, ita & caliditas est ipsis amica, sed & pituitæ excrementa cum sœcra, & tussif expuunt.

SIGNA PULMONIS SICCI. CAP. LXXVI.

Pulmonis autem siccitates excrementis uacant, & pituita & uocem claram efficiunt, quemadmodum humiditates obsecuram reddunt, ac rauam: & cum uehementius, aut accuratius loqui studuerint, tunc incrocidunt excrementa.

*fuit popo
acutius.

SIGNA VOCIS. CAP. LXXVII.

Non

Nontamen ipsa uocis magnitudo à caliditate, sicuti neq; paruitas à frigiditate inest, sed altera quidem asperæ arteriæ latitudinem sequitur, & uehementiorem efflatum, paruitas uerò à cōtrariis aduenit causis. Quare neq; semper, neque primum, sed ex accidenti, & solas naturales temperaturas, non autem aduentitias uocis magnitudo, aut paruitas sequitur. Quoniam etenim talia instrumenta temperaturæ ratione sunt facta, ad hæc cōsequitur huiusmodi uox. Idcirco contingit ex uoce de naturali tēperatura ratiocinari.

DE LENI, ET ASPERA

UOCE.

CAP. LXVIII.

Nam & lenis uox, arteriæ lenitatem consequitur, sicuti & asperitatem. Lenitas igitur, arteriæ moderatam sequitur temperaturam, asperitas uerò siccitatem. Asperitas etenim fit ab inæqualitate duri corporis: Arteriam uerò duram, similiarium partium ex quibus constat, siccitas: inæqualem uerò dispersæ in eisdem humiditatis defectus.*

**ἰσχυρῶς
ἴσως, efficit*

DE UOCE ACUTA.

CAP. LXIX.

Eodem modo, neq; acuta natura uox sine angustia faucium, neque grauis
fine

sine latitudine fieri potest. Angustia igitur
 ab insita, atque innata nascitur frigiditate,
 latitudo autem à caliditate. Differentiis
 igitur naturalium uocum hæc quæ ex affe-
 ctu aliquo fiunt, sunt proportionales, quæ
 & ipsæ indicia sunt causarum à quibus ori-
 untur, de quibus in libris de uoce suffi-
 cienter distinximus. Reliquæ uerò partes ani-
 malis interiores exilia habent temperaturæ
 indicia. Tentandū tamen ea ex iuuuētibus,
 atq; nocentibus agnoscere: ac præterea na-
 turalium potentiæ operationes. Dictū
 uerò est in tertio de causis accidentium,
 quòd cuiusque potentiæ uirtus, & uitium
 temperatura principalis existat. Tempera-
 turarum itaq; indicia iam explanauimus.

SIGNA NATVRÆ INSTRV-
 mentariæ. CAP. LXX.

Circa magnitudinem uerò uel forma-
 tionem, uel numerū, uel situm, quæ-
 cunque quidem sensibus subiiciuntur erra-
 ta, cogniti facillima sunt: quæ autem sen-
 su percipi nequeunt, quædam cognitio-
 nem habent difficilem, quædam uerò fa-
 cilem. Capitis igitur magnitudo, ac figu-
 ra, & cerebri simul, in propatulo sunt, &
 de his antea diximus: sic & quæ thoracis
 sunt, & quæcunque ad scapulas, & hume-

q uos

ros, uel brachia, uel cubitos, uel extremas manus, uel coxas, uel femora, uel tibias, uel pedes attinent non est difficile agnoscere, siue secundum formationem, siue secundum magnitudinem, ex his aliquid non recte se habeat, siue secundum numerum, uel partium, ex quibus constant compositionem, singularum etiam operationis detrimenta facile patent. Quæ autem intra corpus sunt non omnia possunt agnosci.

DE VENTRICO.

CAP. LXXY.

Cuiusdam enim uentriculum adeo paruum ac rotundum, ac primum secundum illa situm habentem inspexi, ut manifeste ex circumscriptione propria, & uidentibus, & tangentibus appareret.

DE VESICA. CAP. LXXII.

Sic & cuiusdam uesicam contigit intrare, ita expositam, ac paruum, ut si quando urinam tardius ex cerneret, tumor quidem circumscriptus manifeste cerneretur. Non tamen aliud ex interioribus quidquam mihi unquam manifestum præbuit indicium. Tentare autem oportet quam maxime fieri potest uirtutem ipsorum ac uirtutum: & si non certissima scientia, artificiosa saltem coniectura comprehendere, uel

intra
uenter
repositam
molestia.

ueluti, exempli gratia, in hepate.

DE HEPATE. CAP. LXXIII.

Vidi enim aliquos, & quidem quam plures quibus uenæ erant angustæ, & totum corpus colore priuatum, quòd si plusculum cibi assumpsissent qui præsertim flatibus excitandis aptus esset, & crassus, ac tenax: nonnulli quidem ueluti pondus quoddam insidens atque suspensum in profundo dextræ iliorum partis sentiebant: nonnulli uerò quandam cum dolore tensionem. In his quidem uerisimile est hepar esse paruum, atque angustos meatus habere.

DE HOMINE PITUITOSO, CAP.

DE HOMINE PITUITOSO, CAP. LXXIII.

DE HOMINE PITUITOSO, CAP. LXXIII.

Alterum uidi cuius totus habitus pituitam præ se ferebat, quotidie tamè bilem * ruffam enomebat. Censui igitur inspicienda alui excrementa, in quibus minimum bilis apparebat. Quare coniectura quadam comprehendi eum meatum, qui biliosum egurgitat humorem non minimam eiusdem partem ad inum uentriculi locum, quem Greci pyloron id est ostium uocant, effundere, ut in quibusdam apparet animalibus. Ex quibus id constat,

quòd

* ruffam
pallidam
pallidam
pallidam
pallidam

quod plurimum ad eorum quæ latent sensu sunt, confert cognitionem, ea quæ ex sectionis inspectione habentur peritia, & operationum, atque utilitatum inuentio. Quicumq; igitur facultatem dignoscendi huiuscemodi corpora quæ ita lapsa sunt *ἢ τῶν ἀκατομοῖς* consequi cupit: oportet ipsum in sectionibus, ac in operationum, atque utilitatum inuentionibus exercitari. Scripsimus uero de omnibus seorsum in tractatibus aliis, de quibus in fine libri omnino proposuimus facere mentionem: ut discendi cupidi intelligant quæcumq; discere optauerint, ex quonam possint haurire tractatu, sed tamen de hisce satis.

QUOMODO COGNOSCAN-
tur corpora ægrotantia.

CAP. LXXV.

ἢ τῶν ἀκατομοῖς **Q**uæcumque uero ut nunc insalubria sunt, hoc est quæ iam ægrotudinem patiuntur, dignoscere & hæc ipsa oportet. Quæ quidem subiiciuntur sensui, ex eorum quæ ipsis insunt, secundum naturam permutatione, in magnitudine, colore, figura, & numero, & situ, & ea quæ est secundum duritiem, & mollitiem, & frigiditatem, & caliditatem differentia. Quæ autem uisum effugiunt, ut summam dicam

cam, ex operationum læsionibus, aut his quæ excernuntur, aut doloribus, aut tumoribus præter naturam, aut horum quibusdam, uel omnibus.

SIGNA CEREBRI PATIENTIS. CAP. LXXVI.

Particulatim autem quæ quidem sunt in cerebro ægræ dispositiones, aut dementiæ speciebus, aut sensuum, uel imaginationum læsionibus, aut actuum qui secundum electionem fiunt, aut ex his quæ excernuntur, per palatum, uel nares, uel aures, aut horum, qui ei dolores eueniunt differentiis.

SIGNA CORDIS PATIENTIS. CAP. LXXVII.

Quæ uerò in corde fiunt, ex difficilibus anhelitus speciebus, & tremulis moribus qui ipsi contingunt, ex pulsibus quoque eius, atque arteriarum, ab excædescendi celeritate, aut tarditate, à febris, & refrigerationibus & in colore differentiis, ac eis qui ipsi adueniunt doloribus.

SIGNA HEPATIS PATIENTIS. CAP. LXXVIII.

Quæ autem in hepate, ex defectu humorum, atque abundantia, & ad id quod præter naturam euerfione, & colore

1152

q 3 malo

malo, ac præterea ex permutatione nature in his quæ ad alimenti diductionem, aut superfluitatum attinent excretionem: sed & ex grauitatibus, & tumoribus & doloribus, non modò his qui in eo ortum habent, uerũ & illis qui compatiendi ratione proueniunt, quemadmodum in aliqua, uel spiritus grauis, uel tussis specie.

SIGNA VENTRICULI PATIENTIS. CAP. LXXIX.

Sic & uentriculi affectus agnoscitur ubi in cõcoctione, & appetitu humidi, uel sicci alimeti, uel superfluitatũ excretionem delinquitur. Ita etiam, ex singultibus, eructationibus, nauseis, uomitibus, & ipsis eorum quæ euomuntur speciebus.

SIGNA THORACIS PATIENTIS. CAP. LXXX.

Ita & thoracis agnoscuntur affectus ex spirandi difficultatibus, tussibus, & doloribus qui in ipso fiunt, & ex eorum quæ expuuntur differentia. Sic & asperæ arteriæ ægritudines, difficiles anhelitus, & dolor in loco, & quæ expuuntur, & uocis offensiones ostendunt. Secundum uerò eandem proportionẽ, & in aliis omnibus accidit partibus: nã ex tumore, dolore, & operationũ læsione, & excrementorum

rum differentia, sumentur indicia. Excre-
scentiæ autē non naturales, in inflamma-
tionibus, durisq; , ac laxis tumoribus , sunt
explorandæ. Dolor autē quemcunq; ob-
federit locū, aut cōtinuitatis solutionem,
aut subitam alterationem ostendit. Solui-
tur autē continuitas incisione, exesione,
tractione, & tentione. Alteratur uerò sub-
stantia à caliditate, frigiditate, humidita-
te, siccitate. Læditur autem operatio tripli-
citer, aut quia uix, aut quia uitiose, aut
quia nullo modo fit.

DE DIFFERENTIA EORVM
quæ excernuntur.

CAP. LXXXI.

Quæcunq; autem excernuntur, non-
nulla quidem sunt ueluti partes pa-
tientium locorum: nonnulla uerò tanquam
excrementa. Quæ uerò in ipsis naturaliter
continentur, singula propriam facient in-
dicationem. Dictum est autem plenius de
hisce omnib⁹ in tractatu de * membris pas-
tis, quem nullus ante nos, aut in artem re-
degit, aut ad absolutam perfectionē dedu-
xit: quæ admodum & in omnibus aliis eue-
nit, quibus initium quidem aliquod ab
antiquis est datum, non tamen absolutum
est opus. Aegrotantium itaque corporum

* Locis
affectis,

q 4 ex trac

extra tractatu illo indicia sunt sumenda. eorum autē qui in egritudinem lapsi sunt, & qui sanitati restituendi, præsens doctrina complectitur.

SIGNA EVTVRAE AEGRITUDINIS. CAP. LXXXII.

Eorum igitur indicia quibus ægritudinis periculum imminet, medianam formam habent inter ea quæ sanis, & quæ ægrotantibus eueniunt. si quidem sanis omnia secundum naturam insunt, præter naturam uerò ægrotantibus. In confirmo autem horum ea quæ sunt corporum neutrorum indicia, quorum nonnulla quidem sunt ex eorum genere quæ secundum naturam, sed uel qualitatibus, uel quantitibus, uel temporibus permutata. quædam autem ex his quæ præter naturam, ac minora his quæ ægritudinibus adsunt. Atque idcirco hæc quidem corporum dispositiones, quæ in ægritudinem casura monstrari, sunt ex neutrorum genere, atque una ea quæ ipsa indicant signa. Primo enim hæc sanitatem ostendunt, secundo autem ægritudinem: & fiunt eadem signa secundum ad aliquid habitudinem, neutra, & insalubria. quæ quidem præsentem dispositionem ostendunt, neutra: quæ uerò futur

futuram præmonstrant, insalubria. Eadem uero ratione, & quæcunque agrotantibus signa salutaria apparent, dicentur quidem salubria, quia futuram sanitatem ostendunt. dicentur etiam ægra quatenus præsentem ostendunt ægritudinem. Neque in ambiguo est, quòd quæ sunt utrorumque indicatiua, neutra dicentur, secundum unum quoddam neutri uocabuli significatum. Neque uero mirari oportet eadem signa tres in diuersis habitudinibus seruare rationes, quæ & salubria, & ægra, & neutra dicentur. Secundum uero alterum significatum, quæcunque his qui à morbo referuntur insunt, signa neutra appellamus, neque in alio significato accipiunt ea quæ in senibus insunt, hæc quidem omnia pluribus, & conceptibus, & rationibus subiiciuntur. Quæcunque uero his qui integram sanitatem fruuntur, inter salubria tantummodo computantur. Et quæcunque agrotantibus insunt, neque futuram prænuntiant sanitatem, soli & hæc ægrorum conceptui subiiciuntur. Sed de his quidem postea dicetur: nunc quæ futuram præmonstrant ægritudinem prius exequamur. Cum uero sit eorum differentia duplex, prius exprotractemus quæ quantitatibus, qualitatibus

Quantitatibus

q s

tibus

tibus, temporibus, nō autem propriis speciebus ab eo, quod secundum naturā, quæriant, ueluti ciborum appetentia intenta, uel dissoluta, aut quæ non seruet tempus consuetum, aut quæ ad edulia non usitata feratur, aut excretiones cibi superfluitatum quæ aut pauciores, aut plures, aut humidiores, aut duriores existant. Sic humidorum excrementorum, uel defectus, uel superabundantia præter consuetudinem naturalem, aut in colore, aut in consistentiâ uarietas aliqua, aut in tempore excretionis, & uigiliæ plures, ac somnus, aut non consueto tempore. Eodem modo potus pluris, aut paucioris, calidi, aut frigidi, insolens appetitus, sicuti & circa rerum uenerarum usum immodica, aut in tempestiua concupiscentia, & plures, aut pauciores sudores his qui sint opportuni, & ad motus torpor, aut si moueri tentauerint grauitas, aut uehemens * exolutio, menstruorum * occultatio, uel immodica, aut diminuta euacuatio. Sic & quæ per ora uenarum, Græci hæmorrhoidas appellant, sit sanguinis effusio, * sed non eadem quæ prius in cibo, potuq; uoluptas, sunt futurae indicia ægritudinis: heretudoq; * animi non naturalis, aut obliuio

* *αλλοις,*

* Sup-
pressio,
* Per in-
riscas,
* *χαί*

* *της δια-*
βολης,

uis quædam inconsueta, aut somni qui pluribus imaginationibus abundât, quam prius auditus, & odoratus uisusue hebetiores, aut turbulentiore. Et, ut simpliciter dicam, quæcunque secundum naturam inerant, hæc quidem augmentata, hæc uerò comminuta, hæc uerò temporibus quibusdã, aut qualitatibus immutata. Siquidem & ipsius corporis moles, aut maior, aut minor, aut magis alba, aut magis rubra, quemadmodũ liuidior, aut nigrior, ructusq; ac sternutamenta, & flatus plures, aut pauciores his qui secundum naturam: sic & quæcunque per nares, uel palatum, uel aures, per quos meatus cerebrũ expurgatur, uel temporibus, uel quantitatibus, uel qualitatibus immutata. Hæc igitur omnia ex genere eorum sunt, quæ secundum naturam morsus quoq; uentris, uel in ore uentriculi, uel in aliquo intestinorũ, aut cum alius subducitur, aut uomitus excitatur, aut cum mingitur, siue aliquis alius * dolor moderatus ex genere quidem existit eorum quæ præter naturam: non tamen qui ita se habent, ægrota re dicuntur, sicuti neq; qui capite grauantur, aut dolent, cum nondum in consuetis impediuntur operationibus. Hic enim in huiusc

huiuscemodi dispositionib⁹ terminus est. Atq; idcirco in eo quod ad aliquid, eandem dispositionem ægram atq; neutram appellabimus. Nam pro uigore potentia^e quæ uel facile sustinet, uel uincitur, unaquæque ex his, quas antea diximus, uel morbus est, uel neutra dispositio: sic & quæcunq; in sensibus, nō in eo quod magis, aut minus inuicem differunt, sed eo q^o toto genere sunt præter naturam. Et hæc sunt signa morborum, donec modica fuerint, & nondum hominē à consuetis operibus sufficiunt amouere. talia uerò sunt in gustu quidē, cum uel falsæ, uel amaræ, aut alicuius alterius qualitatis * sapor nobis indicatur, siue in omnibus quæ bibuntur, aut manducantur, aut præter quòd aliquid assumatur, salua ipsa talis sentiatur. In odoratu autē quando alicuius unius qualitatis sensum habemus, nullo odore presente, aut quū plura & differētia naribus ad mouemus, omnia ueluti similia sentimus. Sæpius uerò nihil sentim⁹, aut aliquid foetens, etiā si nihil adsit quod foeteat. Quātum uerò ad auditū, soni, et strepitus ad id quod præter naturā pertinent. Quæadmodum in uisu quæcunq; ante oculos apparere creduntur nigra, & atra, & cerulea, & ruffa,

* ἰμφοριε.
id est, ex-
pressio.

ruffa, & rubra, & nonnulla rotunda, nonnulla autē oblonga, quædā gracilia, quædam crassa oculis prætendi uidentur. In sensu autem tactus quum inæqualitas aliqua, uel spissitudo, uel grauitas, uel tentio, uel torpida, uel ulcerosa dispositio in toto corporis habitu sentitur, sic & in singulis partibus, uel tentio, uel compressio, uel morsus, uel grauitas, quando modicæ fuerint, ac minime firmæ, neutram quidem dispositionem adesse demonstrant, futuram uerò ægritudinem prænuntiant.

SIGNA CORPORVM AEGRO-
tantium, CAP. LXXXIII.

AT quæ iam in ægrotantibus signa uidentur, ex quibus nonnulla salutem, nonnulla mortē portendunt: prima quidē salubria, altera uerò genere quidem egra, secundum speciem autem perniciofa dicuntur. Sumuntur autem, ut uniuersaliter dicamus, ex operationū uirtute, ac uitiis: secundum partē uerò ex particulariū operationibus, quarū genera antea diximus. Primum quidem eorū quæ principia existunt, secundum uerò, illorum quæ à principis ortum habēt, & tertium eorū quæ ex seipsis gubernantur, à principis autem quædam deriuationes habent. quarum

tam siquidem genus eorum quæ tunc di-
 ximus, ex se quidè ad aliquid prænoscen-
 dum inutile est: secundum accidens autè,
 & ex his aliquando præcognitiones erūt,
 quemadmodum, & ex excrementis: * ex
 * *ἵκτωρ* id est, his quidem * compatiendi ratione: ex ex-
 * *ἰσχυρὸς* omnino. crementis autem quoniam coctionis, &
 * *ἰσχυρὸς* incoctionis signa continent. Quare fieri
 * *ἰσχυρὸς* id est, cōdo non potest quin omnino significant, aut
 * *ἰσχυρὸς* lentix. naturam materiei, aut materiam naturæ,
 aut neutrum neutro dominari. Salubria
 quidem signa dicentur, natura superante;
 insalubria uerò superata, neutra autè quæ
 pugnas habent æquales. Sed quæ quidem
 manifestam indicant coctionem: ex salu-
 bribus sunt: sicut quæ cruditatem, ægræ
 quæ uero neque coctionem, neque crudi-
 tatem * ostendant, ex neutrorum sunt na-
 * *ἰσχυρὸς* id est, ma- tura. Sunt uerò & neutra quæcunq; nunc
 * *ἰσχυρὸς* nifeste. quidem hoc, nunc uerò contrarium signi-
 ficant, ueluti digiti denigrati. Talia sunt
 etiam critica, id est, decretoria * acciden-
 * *ἰσχυρὸς* tia, de quibus omnibus in libris de crisi-
 * *ἰσχυρὸς* bus dictum est: sicuti etiam de his quæ ad
 unamquaq; attinent operationem, in his
 libris in quibus * de causis accidentium a-
 * *ἰσχυρὸς* gitur. Quare omnem horū singulorū ma-
 * *ἰσχυρὸς* teriam ex eisdem libris colligere oportet.

Ego

Ego uerò prolixitati parcens, hic sermonei de signis finem faciam, trāsgrediar autem ad illum qui de causis.

DE CAUSIS SALUBRIBVS,

insalubribus, ac neutris.

CAP. LXXXIIII.

QUONIAM uerò & harū hæ quidem salubres, hæ autem insalubres, hæ uero neutre, primum de causis salubribus erit sermo. Quia uerò, & harū nonnullæ quidē conseruatrices, nonnullæ uerò effectrices sanitatis, sunt autem & tempore, & dignitate priores* cōseruatrices, incipendum est à cōseruatricibus. Quū igitur nō unum tantū sit sanum corpus, sed plura, ut supra diffiniuimus, in eorū singulis propria erit causa conseruatricis. Si quidem omnis causa in eo quod ad aliquid existit. Hinc igitur denuo sumendum initium ab optima corporis constitutione, ac quæ ei salubria sint considerandum. Eorū autem inuentionem ipsius rei natura insinuat. Si enim imparibile, atq; inalterabile esset corpus, semper optima cōstitutio perduraret, neque artis præsidio indigeret. Quoniam uerò alteratur, corrumpitur, & uertitur, atq; eūdem seruat prioris status tenorem, ca rat

* Effectrices,

ca ratione auxilium defyderat.

QUOT MODIS NOSTRUM
corpus alteretur.

CAP. LXXXV.

SECUNDŪ quot igitur alteratur modos, Stot auxiliorum, hoc est caufarum conseruatricum genera habebit, quas ex his quæ dicta sunt liquet esse ex correctiuarum genere. Sed quia paulatim correctio- nes faciunt, antequam omnis ingruat no- xa: nō præferuantes à futuro malo, sed præ- sentis status conseruatrices medici appel- lant. Alteratur igitur corpus à nonnullis quidem necessario, à quibusdam uerò nō necessario. Dico autē necessario, quæ nul- la est euitandi ratio: nō necessario autem reliqua. nam aërem quidem nos ambien- tem semper * attingere, comedereq; ac bi- bere, & uigilare, & dormire est necessa- rium. Ensisibus autem, & * exitialibus fe- ris obuiare, non necessarium. Quare circa primū caufarum genus uersatur ars corpo- ris conseruatricæ, circa secundū autem mi- nime. Quot igitur numero sint ea quæ ex necessitate corpus alterant distinguen- tes, proprium in singulis eorum, caufa- rum salubrium genus inueniemus. Inest igitur unū quidem ex ambientis aëris ad- hæsu:

* τὸ πρὸς
κεντρίδιον
ἀέρι.
* ἄσπιλον.

hæfu : alterum uero ex motu, & quiete, & totius corporis, & partium singularum: tertium ex somno, & uigilia: quartum ex his quæ assumuntur: quintum ex his quæ excernuntur, & retinentur: sextum ex animæ affectibus. ex his enim necesse est aliquo modo affici corpus. Ab aëre quidem ambiente, quia aut calefit, aut frigeſcit, aut exiccatur, aut humectatur, uel secundum horum patitur coniugationem, aut in tota alteratur substantia. Ex motu uero, & quiete, cum utraque modum exceſſerint, aut calefactum, aut refrigeratum, aut humectatum, aut exiccatum, uel aliquid secundum horum patiens cōiugationem. Sic & ex somno, & uigilia ipsum pati est necessarium, secundum eandem rationem, & ex animæ affectibus. Ex his quæ assumuntur, aut excernuntur, aut retinentur, hæc siquidem omnia partim quidem euidenter, partim uero per alias causas medias alterant corpus, & sanitatem corrumpunt. & de horum singulis seorsum scripsimus in tractatu qui de salubribus inscribitur. Omnia igitur nunc dicta genera materię quædam sunt salubrium causarum. At usu opportuno adhibito causæ fiunt conseruatiues, atque salubres: sed ubi à modo deli-

que

querint, insalubres redduntur. Vnde et
 etiam liquet ex his non alias præter has, aut
 salubres, aut insalubres à nobis existima-
 ri oportere, at easdem potius quandoque
 quidem salubres, quandoque uero insalu-
 bres, in eo quod ad aliquid esse. Nam ubi
 motum corpus desiderat, exercitatio qui-
 dem salubris, otium autem insalubre: quæ
 uerò eget quiete, otium quidem salubre, exer-
 citatio autem insalubris. Eodem modo de
 cibus, & potibus, & de aliis omnibus sta-
 tuendum. Horum enim singula quando, ut
 necessitas corporis exigit, cum mēsurā, ac
 qualitate opportuna adhibentur, salubria
 sūt; at cum citra omnem necessitatem, ac
 præter modum afferuntur, insalubria. Atq;
 hæc duæ sunt circa salubre & insalubre in-
 tentiones, rei scilicet quæ adhibetur qua-
 litas, ac quātitas. Neq; enim est rationi cō-
 sentaneum, etiam temporis occasione, quæ
 in his quæ dicta sunt continetur, ueluti ter-
 tium aliquod ab eisdem diuersum, intro-
 ducere. Si enim tali, & tāta re allata eget
 corpus, nemini dubium quinetiam in tem-
 pore opportuno afferatur occasio. Si qui-
 dem * temporis inde ortum habet, quo-
 niā fluxibile, ac facile mutabile est mor-
 tale corpus, ac pro transmutationis mo-
 do aliis

do aliis alio tempore, eget auxiliis. Quare non est tertium aliquod præter ea quæ dicta sunt, * tempus. Sæpius autem eo tanquam tertio quodam ob eam quam diximus causam ad docendum uti consuevimus. Quoniã uerò in his ipsis intentionibus, & alię causę salubres, & id quod propositum est genus continetur, rursus easdẽ repetamus. Optimæ igitur corporis constitutioni cum circũfus aër fuerit in temperie positus, earum rerum de quibus nuper diximus, quietis scilicet ac motus, somni, uigilię, et eorum quę assumuntur, atque excernuntur, quãtitas moderata conueniet. Cum uero aër à temperie recesserit, tãtum à mediocritate euariare oportet, quãtus fuerit ab optima temperãtia recessus. Hi uerò sunt mediocritatis * termini, in aëre quidem ambiẽte, * ut neq; horreat propter frigus, neq; sudet propter æstũ. In exercitiis autẽ cum primum * lassari cœperit corpus, cõfestim quiescere. In cibis autem coctionis perfectio, & excrementorũ modus, in quali quãtoq; cõueniens, equalis uero in his quodammodo est coctioni appetitus: quare neque præside egent, qui singulorum quę assumuntur quantitatem metiatur. Optima siquidẽ natura, quãtum

* x. x. i. p. l. e. i. a.
occafio

* σκὸς πρὸς
* αὐτὸς μὴ
τε φρὴν
δὶα χρὴ
ος . i. ut
neque ob
frigus in
horrefcas
neque sudet,
ppter
æstũ
* τὸν αἵμα

zills ob

r z appe

appetit, tantum etiam concoquit. Sic & somno modum ipsa natura præfinit, his qui optimam corporis constitutionem sunt sortiti: & tunc à somno excitantur, cum corpus ampliori quiete non eget. Cumque tale uictus rationem adhibuerint, nullum est in eorum excrementis delictum, quæ uel per uentrem, uel per urinæ meatus, uel per totum corpus egerunt. Nam priora quidem ex modo eorum quæ assumuntur temperantur, totum uero corpus salubriter persolari facit exercitii usus moderatus. Liquet autem ab ipsis caueri oportere, omnes animi immodicos affectus, uidelicet, iræ, tristitiæ, furoris, timoris, inuidiæ. Hæc enim alterant, atque à naturali statu corpus auertunt.

DE VENEREIS.

CAP. LXXXVII

Venererorum uero, iuxta Epicuri sententiam, nullus est usus salubris. Reuera autem confert, si tantum interualli in eorum usu adhibeatur, ut neque resolutio aliqua sentiat, & ipse se ipso homo quodammodo lenior factus, ac melius spirare uideatur. Tempus uero ad utendum opportunum, cum in excessuum omnium mediocritate corpus fuerit constitutum: cum se-

licet neque supra modum plenum, neque vacuum extiterit, aut in calore, aut frigore, aut siccitate, aut humiditate excesserit corpus. quod si aberrare contigerit: parvus sit error. Melius autem illi calefacto magis, quam infrigidato: & pleno, quam uacuo: & humecto potius corpore, quam exiccato uti ueneris. Horum autem singulorumque dicta sunt, qualitas in optima corporis constitutione est eligenda. exercitii quidem in quo totius corporis partes æqua proportione mouentur, ita ut non aliæ quidem ultra modum fatigentur, aliæ uero citra. cibi autem & potus optimam habeant temperiem. Sunt enim naturæ conuenientiores quæ optima fuerint prædita temperatura. Eadem in reliquis etiã est ratio adhibenda. At si quod ab optima constitutione defecerit corpus, non autem uehementer, & hæc quæ ipsius sanitatem causæ conseruant, proportione mutabuntur, Sed cum multa sint huiuscemodi corpora, per singula genera seorsum dicendum, Quod igitur in temperatura euariat, instrumentariarum autem partium seruat commodationem, duplicem habet salubrium causarum formam: alteram quidem earum quæ ipsius conseruant tempe-

raturam, alteram uerò eam, quæ ad optimam transferunt. Quæ itaque ipsius temperaturam conseruant, tantû à causis optimæ temperatæ naturæ distabunt quantum & totius corporis temperatura ab illa euariabit. Calidiora siquidē corpora calidioris uictus rationem exposcunt. Frigidiora autem frigidioris, & sicciōra sicciōris, & humidiora humidioris, ac secūdum conjugationem calidiora, ac sicciōra calidioris, ac sicciōris, eadē in reliquis etiā coniugationibus proportione seruata. Recte siquidē causarū utetur materia, qui naturales earum potētias agnouerit, ueluti quod motus, defectus alimenti, uigiliæ excretio, & omnes animi affectus corpus exiccant, at quæ his contraria existunt, humectant. Ita uerò & calefacientia, & refrigerantia uitæ instituta, & ciborū, ac potuū, atque simpliciter dicam, omniū, quæ corpori afferuntur, materias quis noscēs, atque potētias, salubribus utetur causis, similia similibus afferēdo: siquidem eius propositum fuerit in eodem in quo acceperit, corporis seruare temperaturam. Quod si permutare, atque ad melius traducere statuerit, alterum est hic salubrium causarum genus, his quidem quas nuper diximus contrarium:

tum : æqualiter uerò declinans ad alte-
 ram partem, à bene temperatis & mediis,
 quæ optimis cōuenire naturis dicebamus.
 Calidior siquidem , ac siccior temperatu-
 ra, à calidioris , ac siccioris uictus ratione
 ad exactissimum bonæ temperaturę habi-
 tum minime trāsferitur. At talium erit usus
 necessarius, quæ tātum eis, quæ bene tem-
 perata existunt, frigidiora sint, atque hu-
 midiora, quātum & natura naturā in cali-
 ditate, & siccitate superabat. nam tale cau-
 sarum genus naturales corrigat intempe-
 rantias , alterum uerò de quo supra dixi-
 mus temperaturam conseruat . Est autem
 utriusque uicissim apud medicos usus ne-
 cessarius. nam cum plurimum suppedit o-
 tii, corrigere oportet, ac sensim ad meliora
 transferre. Neque enim natura patitur eas
 quæ subito fiunt alterationes : hominem
 autem necessariis occupationibus distri-
 ctum, in eodem præstat habitu conserua-
 re . Quo pacto igitur & hoc ipsum pri-
 mum causarum genus conseruatiuum ap-
 pellamus ? nam forte magis alteratiuum,
 & curatiuum & naturalium defectuū cor-
 rectiuum uocare conueniat. Quoniam ad
 uniuersum sanitatis genus referentes, non
 ad eas quæ secundum speciem differen-
 tias

tias quæcunq; sanos conseruāt, conserua-
 tiua omnia uocamus: siue præter id quòd
 sanitatem conseruant ad melius totam, tra-
 ducant temperaturam, siue pristinum tan-
 tummodo habitum tueantur: at quæ de-
 teriorem statum efficiūt, insalubria. Quæ-
 cunque igitur similem habent in omni-
 bus corporis partibus intemperiem, eade-
 dem egent * procuratione: quæ uero dissi-
 milem, dissimili. Nam fieri potest ut uen-
 triculus frigidior sit quàm oporteat, caput
 uerò calidius, atq; utrunq; propriis egeat
 auxiliis, ac ratione eadē singulæ alię par-
 tes cum fuerint aut præter modum humi-
 diores, aut sicciores, aut calidiores, aut fri-
 gidiores, suæ intemperiei uictum exigunt
 accommodatum. Neque igitur modo eorū-
 dem omnes tales corporis partes exerce-
 bimus, neque æqualiter humectabimus,
 aut exiccabimus, aut tale aliud quidpiam
 agemus. Plenius uerò de his diximus in
 uolumine illo, quod de salubribus inscri-
 bitur.

DE CAUSIS SALUBRIBVS
 partium instrumentariarum.

CAP. LXXXVII.

Instrumētariarum autē partium causas
 salubres, quemadmodū & hic ab opti-
 ma

πρωμ-
 λει. i. cu-
 ra:

ma constitutione delinquitur, ita & inuicem distabunt. Alię enim sunt salubres erroribus qui in formatione consistunt, alia his qui in magnitudine, uel numero, uel positu. In formatione igitur plures contingunt errores: nam & figura partis, & si qua in ea cavitates est secundum naturam, uel meatus, uel orificium, uel asperitas, uel leuitas, quādo à naturali mediocritate recesserit. Si quidem parum hoc patiantur, salubrium corporum retinent appellationem: si uerò amplius, insalubriū. Quod si tantus fuerit recessus, ut operationi afferat detrimētum, iam ægrotare dicetur. Secundum quantitatem autem excessus, atq; defectus ad easdē ducit differētiās. In numero uerò, siue una, siue plures quæcunq; ex similaribus partibus fuerint, aut deficient, aut superabundent. Ex hoc genere etiam sunt quæcunq; in nobis substantiæ præter naturam consistunt. Reliquum est aliud genus, quod ad sitū cuiuslibet simplicis attinet partis, in quo & ipso quatuor sunt omnes differētiæ. prima quidem quæ optima existit: secūda uero quæ parū euariat, atque ideo salubre adhuc efficit corpus: & tertia quæ insalubre, quando amplius à modo recesserit: & quarta quæ

r s iam

iam ægrum recessu plurimo reddit. Quæ-
 cunque igitur partes in figura delinquent,
 ueluti quæ * blæfæ, uaræ, & obliquæ ap-
 pellantur: hæc quum nuper natus & adhuc
 tenellus est, formatione, atq; alligatione,
 ad naturalem traducuntur habitum, quod
 si iam aucto infante ad duritiam peruene-
 rint, emendari nõ possunt. Sic errores qui-
 dem qui ad cavitatem attinēt, cum adhuc
 augeri perseverant, correctionem admit-
 tūt: cum autem iam ad ultimum peruene-
 rint, nullus est remedio locus. Cavitates
 igitur, quiete, atq; alligatione parua red-
 dūtur: magnæ uerò partiũ operatione, &
 spiritus retentione: sic & quæcunq; forami-
 na oraq; . Et quidem quæ naturalem ma-
 gnitudinem partes exupurāt, quiete, & ac-
 commoda alligatione minores reddūtur,
 augmentur autem & naturali motu, & fri-
 ctione moderata, & quibuscũq; aliis plus
 sanguinis attrahere natura aptis. Deficien-
 tes uero partes quæcunq; ex sanguine or-
 tum habuerint, corrigi quidem nõ est im-
 possibile. quæ autē ex semine, propemo-
 dũ impossibile existit: licet tamē aliquan-
 do loco eorum alia facere quæ usum haud
 dissimilem præsent. Earum uero omnium
 natura opifex est, medicus autem mini-
 ster.

* GALIENI
 ualgi seu
 uatis, ui-
 de Gal.
 libro, de
 morborũ
 causis. a-
 lii legũt,
 BRACHIA

ster. Quæ uero numero excedunt, his ablatio causa salubris existit. inspicere uero oportet in quibus id fieri possit. Nam si impossibile appareat, transponere tentandum est. Eadem est & eorum quæ in situ uitia sunt emendatio, neq; in obscuro est quod duo sæpius, aut tria uitia eandem partem possunt occupare, sicuti in eo qui uentriculum paruum simul atq; rotundum, atq; aduersus septum habuit incumbentem. In ipso etenim, magnitudo, formatio, ac situs erant deprauati, temperatura quoq; frigidior existebat, hic nullo artificio ad naturalem habitum transferri poterat: at ne adedò infestaretur erat remedio locus, nam quoniam repleto uentriculo difficultate spirandi premebatur, minus cibi, ac magis alimento opportuni, & qui nõ difficulter subduceretur, ter die assumebat. Alteri uerò cui obstructio in hepate ob uasorum angustiam sæpius contingebat, extenuans uictus pro remedio inuentus est.

DE SOLVTIONE CONTINUITATIS. CAP. LXXXVIII.

Reliquum igitur id morbi genus est, quod & similaribus & instrumentariis partibus commune existit. solutio scilicet conti

cōtinuitatis quam quispiam forte his unquam adesse negaret qui integra sanitate fruuntur, quoniam semper fit passio, quem sane latet eandem in omnibus generibus fore dubitationem. Nisi enim operationis læsio sensibilis, sanitatem ab ægritudine separaret, sed qualitatem tantummodo dispositionis introspeciamus, perpetue passibilitatis dogma necessario recipiemus, cum nullus sit qui omnes operationes optimas habeat. Sed de hoc quidem, ut quod ad logicam potius pertineat cōtemplationē, seorsum consideretur. Salubres uero causas, ut his quos nemo dubitat ægrotare, deinceps percurramus à mala temperatura exordiū faciētes. Hic uero prius distinguamus quæ omnes ferè medici prætermittūt, alias quidem esse salubres causas eius intēperature quæ iam facta est, alias autē illius quæ & adhuc fit, sicuti etiam alias eius, quæ futura est. Huius itaq; postremæ, hæ quidē in præseruatiua artis parte continentur, hæ uerò in salubri. Primæ autem inter omnes in curatiua tantummodo, sed eius, quā mediam inter utrāq; locauimus, in præseruatiua, & curatiua. Iam enim factam, atque existentem ægritudinem curare oportet: sed quæ nondum
qui

quidem adest, at futura est, prohibendum est ne fiat ab ea quæ est in corpore dispositione. Eius autem quæ adhuc fit, quod quidem factum est curare opus est: quod autem futurum, prohibere ne fiat. Prohibetur autem sublata ea dispositione, quam sequi natura apta est. Talis uerò dispositio causa antecedens appellatur. Facta autem ægritudo curabitur soluta ea dispositione à qua primū, ea quæ secundū naturam læditur operatio, quam quidam & ipsam morbi * essentiam dicimus esse.

* *attriatio.*
i. causam

DE COMMVNISSIMA INTENTIONE CURATIUA.

CAP. LXXXIX.

Curatio uerò unam præcipuam, ac communissimam habet intentionem, ad id quod est dispositioni auferendæ contrarium. Ex hoc siquidem genere sunt causæ illæ omnes quæ sanitatem efficiunt. Secundum partem uerò, ex unicuique dispositioni contrariis. Calido igitur affectui, causa frigida contraria existit, frigido autem calida: eademque in cæteris proportionem. Etenim si omne immoderatum est præter naturam, moderatum uerò secundum naturam: necesse est omnino, ut immoderatum ab immoderato contrario ad

med

mediocritatem redigatur. At manifestum est quod secundum potentiam, non autem imaginationem, & calefaciens, & refrigerans, & quæcunq; alia huiusmodi oportet assumere. Voco autem secundum potentiam quod re ipsa uere tale existit, quale esse dicitur. Secundum imaginationem autem, quod ex prompto quidem sensu tale esse imaginamur, cum tamen uere tale non sit. Sed qua sint hæc ratione distinguenda, diximus in his libris, in quibus de simplicium medicaminum potestatibus agitur. Ad inuentionem autem salubrium causarum, quæcunq; quidem, ut ad eam que iam facta est ægritudinem, causæ salubres existunt, uia illa doctrinæ utendum, qua id quod imaginamur, ab eo quod tale habet potestatem, separetur. Quæcunq; uero; ut ad eam quæ adhuc fit, & hac eadem uia, neq; non illa præterea, ex qua ægritudinum causæ inueniuntur. Esto enim si ita contigerit in humoribus putrescentibus accendi febrem.

¶ Indicatio in huiusmodi est euacuatio; atq; alteratio, hæc quidem quæ putredinem finiat manente adhuc substantia, euacuatio uero quæ totam ex corpore substantiam educat. Sed dicta quidem alterationis species concoctio existit, quam ubi inuenierimus

¶ *Indicatio*

¶ *Indicatio*

¶ *Indicatio*

mus à quibus nam causis fieri contingat; tunc utiq; eorum quæ hoc pacto salubria sunt scientiam tenebimus. Euacuationes autem fiunt, & per sanguinis emissionem; & clysteris usum, & per urinæ vias; atque eam quæ per cutem fit transpirationem, ac præterea per eam quæ fit ad partes oppositas attractionem, atque ad alias propinquas deriuationem. Nam & ad hoc idem genus pertinet citare menstrua, atque ora uenarum, quæ Græci hæmorrhoidas appellant, aperire, ac per palatum, naresque expurgare. Cum igitur & hic materias inuenierimus, quibus in qualitate, & quantitate, & modo usus adhibitis, euacuatio fit, in ipsa artis parte salubria inuenientur, atque eorum omnium inuentio traditur in eo uolumine, quod de arte curatiua inscribitur. Eadem ratione in aliis tribus intemperaturis, si unum commune præceptum obseruabimus, ut unamquamque prius quæ efficit causam rescindamus: deinde ita ad illam, quæ ab eadem causa facta est, ægritudinem accedamus, causarum salubrium inuentionem faciemus. Secundum uero compositas intemperaturas ex simplicibus compositio monstrabit salubria præcepta, cum hic quoque studuerimus

RUMS

mus

mus pro magnitudine intēperaturę eidem
 cōueniens inuenire remediū. Veluti si ita
 contigerit quòd in decem quidem nume-
 ris ad caliditatem maiorem ea quę natu-
 ræ conueniat, decidat corpus, septem ue-
 rò ad siccitatem maiorem: tunc salubrem
 causam in huiuscemodi affectibus esse o-
 portebit, decem quidem numeris frigidio-
 rem, septem uerò humidiorē. Si igitur
 ipsi particule patienti admoueatür tale re-
 medium: tanto erit frigidius, atque hu-
 midius, quantum exigit partis affectæ in-
 dicatio. Quòd si particula affecta in peni-
 tioribus locis sita sit, machinari oportet
 insuper tale inuenire salubre remedium,
 cuius uis nequaquam in itinere antea sol-
 uatur. Si itaque calidius esse oportuerit,
 eo quod est moderatum, non solum tan-
 tam habeat caliditatem, quantam exigit
 morbus: sed ultra eandem mensuram tan-
 tum adiciatur, quantum ex situ, ut pertin-
 gere possit ad locum patientem, sit neces-
 sarium. Si uerò frigidius: non simpliciter
 tantum frigiditatem oportet augere, sed
 & materia quoque prius est animaduer-
 tenda. Si enim crassa sit, non admodum
 poterit ad profunda penetrare: at potius
 contrarium præstabit effectum, spissando
 sup

superficiem, atque densando. At si tenuioribus partibus cōstet, poterit sane plurimum subire profundum. Idem in humidantibus, atque exiccantibus accidit, in quibus crassitudo atq; subtilitas partium substantiæ est inspicienda. A situ quidem loci, ut nuper diximus, inuenit indicatio salubre remedium. A formatione autem, & situ simul, quando effluxus sensibiles, atque ad alium locum foraminibus patentes habuerint, aut his omnino caruerint. Quos enim effluxus ad principales deferri partes cognouerimus, auertemus: atque ad illas impellemus quæ nullum habent principatum. Illud uerò manifestum, quod carum quæ intemperaturam efficiunt causatum, curatio sit per euacuationem. Nam ipsæ intemperaturæ sola alteratione sanantur.

CURATIO SOLUTIONIS CONTINUITATIS IN PARTE CARNOSEA.

CAP. XC.

Continuitatis autem solutionis curatio, intentionem quidem habet unionem, quæ in partibus quidem instrumentariis impossibilis est: in similibus uerò nõ semper possibilis. At quandoque, sicuti in carnosissimis sanitas conglutinatione perficitur

S tur

tur, nil uerò differt, neque si coalitum ap-
 pellaueris. Ipsam uerò antecedit, quando
 uulnus maius extiterit partium applicatio
 distantium, quæ ex formationis genere
 existit. Ut autem hæc ipsa firma, ac stabili-
 lis fiat, & alligatio cogēs in unum quæ di-
 stant, & fibulæ, & futuræ utiles sunt. Co-
 alescere autem facit ea, quæ inuicem di-
 stant, ac pristinā restituit unitatem ipsa na-
 tura. Nostrum uerò opus est, ut diximus,
 applicare extrema distantium partiū, atq;
 ita ut in unum coacta sunt, conseruare: &
 tertio loco cauere ne quid labris ulceris
 intercidat: & quarto ipsam partis substan-
 tiam conseruare salubrem. Sed quo pacto
 & primum, & secundum impleamus offi-
 cium, dictum est. Tertium uerò in cogēdo
 in unum partes distātes exequemur, si ni-
 hil extrinsecus incidere permittamus, quo-
 niam sæpius usu euenit, ut pilus, aut oleū,
 aut aliqua alia humiditas interueniēs, ea-
 rum quæ copulandæ sunt, partium, unita-
 tem impediāt. In eo autem quod sequitur
 tempore per suffluxiones tertia intētio re-
 tinetur. Ipsam uerò suffluxionem ex eius-
 dem, & contrarij loci diuisione, & figura
 opportuna comparandum. Partis autem
 substantiam salubrem cum mediocriter

exiceantibus cōseruabimus. Hæc quidem est solutæ continuitatis curatio, cum ipsa sola seorsum in carnosa parte constiterit. Quod si alicui alteri morbo coniungatur, plures sunt indicationū intentiones: quas in compositorum uel complicatorum, siue ut cuique appellare libuerit, doctrina deinceps trademus. In præsentī autem sermone ad reliquas unitatis solutiones accedendum.

DE SOLVTIONE CONTINUITATIS IN OSSE. CAP. XCI.

F*Ractio igitur est cōtinuitatis in osse ^{*xdraylon} solutio: quæ quātum ad intentionem primam insanabilis existit: quo ad secundam uerò quodāmodo sanabilis fit. Prima igitur intentio est coalitus partiū, qui ob ossis duritiem fieri nō potest. Secūda, alligatio quæ fit callo supernato partes fractas alligante. Calli autem generatio quæ quidem ex materia, & à natura fit, est et ad alia communis. Quæ uerò formā ossi uicinam habet, ex eiusdem fit alimēto. Molle uerò, & puerile os coalescere potest. Sed per raro fit talis affectus, quin cum altero societur. Magna enim ex parte musculi adiacentes unā corporibus aliis, fractis ossibus, patiuntur. Quare & curationis

intentio oritur duplex, quarum altera quidem circa ossa, altera uerò circa corpora adiacentia uersatur. Sed hæc quidem in carnosarum partium complicatis dicitur affectibus, nunc uerò de fractionibus dicendum. Quoniam enim harum sanitas callositate procuratur, ut callus generetur, proprii ossis alimenti superfluitatem naturæ suggerere oportet: hanc uerò superfluitatem in qualitate, ac quantitate seruare modum est necessarium. unde & ratio uictus est adhibenda: quæ tantum ac talem influere ossibus sanguinem præpararet, qualis, & quantus generando callo sit opportunus. Quoniam uerò per fracti ossis cavernas idem effunditur sanguis: eiusdem qualitatem, & multitudinem animaduertere oportet: atque ita uel sicciorum, uel humidiorum uictum institueret. Sed hæc omnia in libris, in quibus de curandi ratione tractatur, plenius sunt explicata.

DE PUNCTURA NERVI, ET
chordæ. CAP. XCII.

Nerui uerò, & chordæ punctura, propter sensus uehementiam, & quoniam hæc pars principio continuatur, prompta est ad neruorum conuulsionem.

cxci

excitantam: ac tum præsertim, cum nihil extrorsum expirat, obæcato cutis uulnere. Aperiendum est igitur, atque exiccandum substantia tenui, quæ usque ad imænerui offensi possit penetrare. De his uerò exacte dicimus in libris de arte curandi conscriptis. In simplicibus quidem huius generis affectibus, salubrium causarum forma talis existit. In compositis uerò complicatur ulceribus prima quidem cauitas, quam non alterum* affectum, sed ulceris ^{* sicut} differentiam esse arbitrantur. Est autem ^{cin} non differentia huiuscemodi res, sed alteram aliquod totius ægritudinis genus, in quo ipsius substantiæ iactura facta est. Et quidē curatio in duplici morbo, duplicem exigit intentionē. Nam cōtinnitatis solutio, unitate: substantiæ autē iactura, generatione indiget. Paulo uerò supra generationis intentiones expositæ sunt. Quod autē primū quidē hunc affectū oporteat sanare, demū unitatē restituere tentare, ipsa rerum natura cōmonstrat. Cum itaq; repletū quidē fuerit cauum, ulcus uerò ad æqualitatē perductū, alterā intentionem aboleri contingit. Nam media existente inter labia ulceris ea carne quæ nuper est genita, partes quidem distantes uniri est impossibile

bile, unde fit ut alia sit intentio perquirenda. Intentionem autem consequemur, ex eo quod est secundum naturam ipsi parti comparando, erat autem eidem cuti obduci naturale. Quare hoc ipsum à nobis procurandum, aut si hæc intentio effectum sortiri non potest, simile aliquid cuti, carnem scilicet* quæ cutis naturæ uicina sit, instaurandum. Est autem huiusmodi quæ & sicca & calli similitudinem præ se fert. Ad cicatricem igitur obducendam necessaria erunt exiccantia, ac sine mordacitate adstringentia medicamina. Ita & si sordities aliqua fuerit adnata, intentio quidem erit abstergendi, & erit medicamen salubre abstergium. Eorundem uero materiam in libris, in quibus de medicaminibus agitur, scripsimus. Et quidè si aliqua inflammatio, uel attritio, aut* tumor prædurus, uel mollis, & laxus cum ulcere fuerint, prius eorum curationi intendere oportet, eas sequendo uias, ac rationes quas prius exposuimus. Sic & si aliquid ulceri illabitur, ad illabētium curationem intendendum. Eodem pariter modo si aliqua intemperies ulceratum locum obfederit, ad eiusdem intemperiei remedia antea ueniendum. Sed de his quidem satis.

DE SPECIEBUS MORBORVM
secundum formationem.

CAP. XCIII.

Nunc uerò transeundū est ad forma-
tionis genus, quod in plures secatur
differentias. At ab eo quod euidentissimū
existit, exordiū est sermonis faciendum,
quod ex figuræ permutatione contingit.
In his igitur qui adhuc crescunt, possibile
est pluriū partiū figuram emendare: in his
autem qui iam aucti sunt, minime. Inten-
tio tamen quoad fieri potest, curationem
adhibere ad contrarium euerſionis addu-
cendo. Si uerò fractione aliqua non recte
cōformata, alicuius membri figura fuerit
uitiata, cui substātia callosa innasce præue-
nerit, siquidem hæc adhuc recēs extiterit,
perfringere oportet, ac rursus recte affor-
mare, deinde callum superinducere.

DE OBSTRUCTIONE.

CAP. XCIII.

Est uerò & * obstructio ex eodem ge-
nere ægritudinū, quæ quidem ex len-
tis, & crassis humoribus fit, unam & ipsa
habens intentionem morbo contrariam:
dico autem * apertionem. Causæ uero sa-
lubres sunt abstergentia, atque incidentia
medicamina. Quæ uerò fit à stercore du-

5 4 10,

ro, quod intersepit intestinum, primum quidem habebit duritiei remedium ex humidis, pinguibusq; clysteribus, demum ex acris evacuationem exposcet. Quæ autem à lapide fit in uesica, * in presenti quidem transpositione requirit, integræ uero sanitatis causa, incisionem, & extractionem. Humiditatis autem quæ præter naturam continetur, sanatio, in omnimoda euacuatione consistit, quemadmodum etiam in suppuratis. Immodica autem repletio immodica euacuatione curatur, ut cum sanguis intra uenas redundat. Sic & quibuscumq; in uentriculo, uel intestinis, uel arteria aspera, uel pulmone, pus, aut sanguis continetur, integra euacuatio est necessaria: supflui autem cibi, aut potus adhuc recentis assumptio euacuatione corrigitur. Quæcumque igitur in pulmone, * uel pectore continentur, cum tussi educuntur, aut à medicamentis extenuantibus. Quæcumq; uero in hepate, uel uenis, uel arteriis, uel renibus, aut per urinam, aut per uentriculum. Sed per urinam quidem, ab his quæ uehementer extenuant: per uentrem uero, ab his quæ attrahendi, aut aperiendi ora uim habet. Quæcumq; uero in superiori uentre comprehenduntur, per uomitum, quæ autem in inferiori,

* & τῶ
 παρῶτι
 κα. statim

* ὑβρακ

ric
 sub
 me
 do
 te;
 qu
 tib
 ab
 tie
 nat
 ten
 qua
 tim
 ipfi

C
 bit
 ossa
 gua
 dea
 lau
 uoc
 ab
 que
 mea
 illar

rioni, per subductionem. Sed quæcunque sub cute per sectionem, uel ignem, aut per medicamina adurentia. Sic uerò aliquando quæcunque in aliqua naturali cavitate, ut in thorace. Et, ut summatim dicam, quicquid præter naturam in aliquibus partibus continetur, sanationis intentio est ablatio: quæ si fieri non possit, transpositio. Quæ uerò non sunt ex genere, præter naturam, at quæritate damnantur, in his intentio est abluuatio. At inuentio eorum quæ ad ipsorum sanationem perducant, partim quidem ex affectu, sed præcipue ex ipsis affectis particulis sumitur.

DE ASPERITATE ET LAE-

UITATE. CAP. XCV.

Quæcunque partes uero ob id quòd exasperatæ naturalè amiserint habitum, his lenitas naturalis est restituenda; ossa quidem leuigando, arteriam autè, & linguam leniendo, humidis quæ nihil mordent, & lentore habeant. Sed quibuscunque læuitas inest non naturalis, asperitas est reuocanda medicaminibus, quæ sufficienter abstergant, & parum adstringant. Quæcunque uerò, uel obstructions, uel angustie meatuum alias sequuntur ægritudines, ab illarum curatione prius est incipiendum.

Ostensum siquidem est in libro de differentiis morborum, quod & inflammationibus, & duris, laxisque tumoribus, & siccitatibus, aliquando immodicis, ac præterea vitiosis partium continentium figuris, ea quæ nuper diximus, sæpius adveniunt: sicuti & quibusdam tumoribus eorum quæ sunt in ambitu corporum. Quod si nonnulla ex proximè dictis inuicem complicentur, varias habebunt indicationes. Sufficiet autem in uno exemplo habuisse sermonem, quoniam de omnibus in libris de arte curandi plenius sumus exequuti. Supponatur cuiuspiam particulae multitudinem sanguinis influi, adeo ut intendatur in ea uenæ, non maiores tantum, sed etiam parua, quæ prius sensum effugiebant, nunc uero iam plenè uisu comprehenduntur, sicuti plerumque in oculis ob tunicae albedinem manifestissime patet: pat siquidem est quod & alia uasa quæ latent sensum, iam plena distendantur, nondum & ipsa ob paruitatem uisui manifesta: & iam periculum imminet, ne quod ex uasis exudat, ad spatia uacua, quæ in medio sunt, effundantur, aut ne iam paucum aliquod sit effusum. Huius quidem affectus sanatio intentionem habebit euacuationem, aut, ut manifestiori

quæ

uoc

uocabulo utamur, ab uacuationem: siquid-
 dem morbus erat immoderata partis reple-
 tio. Necessariū igitur est, ut aut superflui-
 tas retrocedēs euacuetur, aut per ipsam pa-
 tientem particulam. Retrocedet autē, uel
 impulsa, uel attracta, uel trāsmissa, uel ho-
 rī uno aliquo modorū, uel omnibus. Per
 locum uero patientē euacuabitur, partim
 quidem manifeste, & sensibilibiter, partim
 uerò in uapores resoluta. Si igitur uniuersū
 corpus plus æquo plenū fuerit, per pa-
 tientem locū minime euacuandum. Nam
 si scarificationibus, aut sectionibus sensi-
 biliter euacuabimus, plus ratione excitati
 doloris attrahemus. Si uerò calefacienti-
 bus dispergere tētabim⁹, plus erit id quod
 uic calor ad partem attrahetur, q̄ disper-
 sum. Quod si in eo elaborabim⁹, ut quod
 influxit retrocedat, corpus plenū non ad-
 mittet. Ad hęc igitur ambo totum corpus
 euacuare oportet, aut omnino ad contra-
 ria loca retrahere quod patienti particulæ
 influit: quo perfectō opere, prius à parte
 repellendum, mox dispergendū. Quantō
 enim per minora fit, tantō expeditior est
 euacuatio. A patiente uerò loco adstrin-
 gendo, ac refrigerando, repellemus: sed &
 exinanita loca attrahunt ad se ipsa quæ-
 cunq;

cūq; reperiuntur. Hoc siquidem ostensum est in eo uolumine, in quo de potentiis naturalibus agit, & nasa præterea uigore ex medicaminibus adstringentibus addito, a se ad alia remittet. Si igitur hæc uia superfluum omne retrocesserit, bene se res habet. At si aliquid fuerit in parte retentum, coniecturandum erit id lentum ac crassum existere: atq; ea ratione iam coactum, atq; adstrictum, ut cum difficultate solui possit. Fieri autem potest, etiam si non eius naturæ sit, ut ad spatia quæ in medio, sit effusum: in quo casu tunc ad id ueniendum esse tempus suadet, ut hoc ipsum quod reliquum est per patientem locum euacuemus, imponendo supra iacentibus partibus ea, quæ influentem humorem repellendi uim habent. Maxime uero euacuabis, si in spatiis intermediis aliquid contineri coniectura assequeris, & scarificationum auxilio, & medicaminum quæ uim habeant, dispergendi. Sed quoniam hæc omnia uires calidas habent, eiusdem uero temperaturæ opus est, mordere quando modum excesserit, cauenda ex eis sunt uehementissime calida, ac tum præsertim, cum patientis locus inter summa fuerit: neque enim paruus excitabitur dolor, si præter

prop

* αἰμακρῶς
βικα.

* διαφορῶς
βικα.

prop
mnis
uct.
obtin
hit: a
humi
per s
dispe
ad di
quid
ro qu
partit
dispe
tand
rit pa
ex co
tient.
hæc d
riter,
summ
dæ q
partic
ceps u
fidere
deesse
functio
la, qu
ra, exi
qong

proprium affectum in super mordeatur, omnisq; præterea dolor fluctiones commouet. Quod igitur mediocrem caliditatem obtinet, * in his sensum doloris non inuehit: atq; eo amplius omni dolore uacat, si humidum extiterit. Et quidem quicquid per summa hæret, potes est id medicamen dispergere: quod etiã ualidas nõ habuerit ad dispergendum uires. Quod si summæ quidẽ partes omni noxa caruerint, id uerò quod euacuari oporteat in penitioribus partibus fuerit: intèdendus, atq; augendus dispergentis medicaminis calor, cū dubitandū sit ne priusquã profundas attingerit partes, interim uires amittat: neq; tamẽ ex eo superiores partes aliquẽ dolorẽ sentient, cū omni uacent affectu. Quare nũc hæc duo simul inuitant ad calidiorũ pariter, atq; acrium medicaminum usum, & summæ partes quæ tolerant, & profundæ quæ egent. Hæc igitur ex patiente particula indicatio assumebatur. Deinceps uerò, si quid ad sanitatẽ deficiat consideremus, neque enim paruum aliquid deesse uidetur. Affectæ partes, in quibus fluxionis superfluitas retinetur, nonnullæ quidem raræ, & laxæ, & molles natura existunt: nonnullæ autem densæ, & pressæ,

ex ipsis in uenis ad caua hepatis pertinentibus aceruati, ad urinæ uerò meatus promouendo per cauam uenam quicunq; in uenis ad eam pertinentibus sunt. Sed præter supradictas alia est indicatio ab hepate ipso, ueluti à uenarum principio: nam cum non tantum seipsum regere natura aptum sit, ut pleræq; animalis partes, sed uenis præterea uirtutem largiatur, periculum imminet, ne si eius uigor madefacientibus, ac relaxantibus cataplasmatibus fuerit resolutus: & ipsum primum, ad sui opus, atq; omnes subinde uenæ eius ratione imbecilles efficiantur. Quare in eius curationibus aliqua ex astringentibus medicaminibus miscere oportet. Sed quoniã in profundo admodum loco situm est, dubitandum erit ne adstringentis medicaminis uis debilitetur: nisi ab aliqua altera subtilium partium substantia qualis aromatum est, traducatur. Melius uerò fuerit, si & ipsum adstringens medicamen unum protinus ex aromatum genere fuerit: nam si duas habuerit natura insitas qualitates ac potestates, ualentiùs operabitur. Et quidem euacuetur quod præter naturam in membrum confluxit. Seruet autem humorum modum nature cõuenientem. Quare & illa anim

animaduersione à nobis est adhibenda, ne quid ab humoris confluentis qualitate, eiusdem membri temperies sit alterata: si pituita naturam tenuerit, ad frigiditatem: si uero bilis, ad caliditatem, ut hanc ipsam curantes intemperiem sanitati restituamus. Curabimus autem, contrariam ex aduerso afferentes qualitatem: quemadmodum in intemperaturarum curationibus diximus, quantum unumquodque calidius, aut frigidius factum est, tantum refrigerantes, aut calefacientes. Quare ut hic rursus agnoscenda est ipsius secundum naturam temperies. Nam quo pacto sciemus quantum in frigiditate, ac caliditate à naturæ modo recesserit, aut quando à frigefaciendo supersedebimus, si nos latuerit, ea quæ est secundum naturam caliditas? Ita uero & si frigidius effectum calefaciemus, ignorantes frigiditatis naturalis modum: neque opportune calefacere, neque in tempore à calefaciendo desistere poterimus.

DE MORBO SECUNDVM
numerum.

CAP. XCVI.

Sed quoniam de his satis diximus, transire iam tempus ad ea in quibus numerus non est secundum naturam. Cum uero duplex

plex sit eorum differentia, quibus quidem aliqua particula deficit, his intentio est alteram efficere subministrando naturæ, eo quo diximus paulo ante, modo. At quibus superabundat, hanc refecare oportet, aut ferro, aut igne, aut medicamine, quod urendi uim habet. Hæc igitur omnia facere possibile est: at non æque omnia generari possunt, ut in libro de semine diximus. Quædam uerò sunt, quæ & si generari nō possunt, licet tamen pro ipsis alterum efficere: quemadmodum in osse ex toto sublato, alteram substantiam in eius sede reponere, à carne, atq; osse differentem: est enim quæ in eius gignitur loco quædam ueluti caro callosa uel callus carnosus, & processu temporis magis, ac magis ad calli duritiem trāsferitur, cum ab initio carnis potius imitetur naturam. Quæcunque partē sublata, cum neque eandem secundum speciem substantiam, neque similē efficere possumus, tertia nobis intentio quædam decorem inuenire, quemadmodum in mutilationibus.

DE MORBO SECUNDVM

magnitudinem. CAP. XC VII.

Communicat autem hoc genus totum cum eo quod ad magnitudinem pertinet.

tinet. Nam quodcumq; ex eo est secundum naturam, illi propinquum exiit. Id uerò tantum seiunctum est, ac separatum, quod inter ea quę sunt è genere nō naturali connumeratur: in quo quidem prima intentio est ablatio: si uerò hæc impossibilis existat, secunda est transpositio, quemadmodum in suffusionibus. Quęcumq; uerò nō integris partibus, sed partium tantummodo particulis deficiunt, aut excedūt naturę modum: resectio quidem, uel generatio in his quę deficiunt, ablatio uerò, & abolitio in his quę superabundāt. Quare neque in ipsis altera inuentio, neque medicaminum forma genere diuersa.

DE MORBO SECUNDVM QVOD
SITVM. CAP. XCVIII

Sed iam ueniendum est ad reliquum saburram causarum genus, quod ea corpora emendat, quę in situ sunt uitiata: ueluti *luxationes, & intestinum in scroto. Fit autem hoc ex uiolenta retentione, atq; impulsu. Hoc uero ex dilatato, ac rupto continente. Quare & duplex sanandi modus: alter quidem ad oppositam partē ei à qua facta est permutatio intendendo, atque impellendo: alter uerò id quod continet firmitus solidiusque reddendo. Quibus uero

*Isapthi-
flora

mero iiii, ac rationibus singula inueniri
possunt, in libris de arte curandi explaua-
uimus.

ROSDEN CAUSIS PRAESERVA-
tiniis. CAP. XCIX.

Consequens est, ut ea omnia exequa-
mur, quae cunq; in superiori sermo-
ne dicere distulimus. Vocant autem eadem
praeseruatua. Est autem horum triplex se-
cundum genus differentia. Prima quidem
hominis qui integra fruitur sanitate: secun-
da uero eius qui non integre ualet: tertia
eius qui aegrotat. Primum igitur genus ad
salubrem atinet artem atq; in duas, ut an-
tea diximus, diuiditur partes: secundum
uero ad praeseruatiuam spectat: tertium ad
curatiuam. Hoc autem uniuersum genus cir-
ca humores praecipue negotiatur, quos ne-
que lentos esse oportet, neq; crassos, neq;
aqueos, neque plurimos, neq; uehemen-
ter calidos, aut frigidos, neque mordaces,
neq; putredini obnoxios, neq; *ueneni na-
turae affines. Nam ubi aucti fuerint, gene-
rant morbos. Augentur uero nonnunquam
eadem ex causa quae eos ab initio generauit.
Illud autem plerumq; accidit, ut sua alteratio-
ne inficiant eos qui sunt in corpore humo-
res. Intetio uero, & horum sanationis du-

plex

t 2

plex

* δηλητη-
ριος

plex existit, alteratio, atq; euacuatio. Alterantur igitur, uel ab ipso corpore concocti, aut ab aliquibus aliis facultatibus quæ uim medicatiuam habent: è quorum numero etiam sunt ea quæ exitialium ferarum uenenis aduersantur, ac præterea pharmaca quæ uenena appellantur transmutant. Euacuantur auté satis calidis medicaminibus, & purgationibus, & clysteribus, & sudoribus, & uomitibus. Hæ quidem igitur sunt communes euacuationes. Propriæ autem ex locis in quibus coacervantur, assumuntur, ut in libris de salubribus ostendimus: tertio præfertim, ac quarto, in quibus de lassitudinibus egimus, ac reliquis dispositionib⁹ quæ lassitudini natura proximæ sunt. Promptius enim euacuantur per uentrē quęcunq; in primis uenis continentur superfluitates. quę auté in his quæ in hepate sunt, per urinæ meatus. at quæ in toto corpore, per sudorem: sicuti quæ in capite, uel per palatū, uel per nares, uel per utrunq;: quæ uerò sunt in spatiis pectoris laxioribus, per guttur simul cum rursi, quæ in renibus sunt, uel uesica, per urinam. At trahendī ex omni loco ad oppositas partes communis indicatio est, ad quam maxime distantia: derivatio

uero

uero ad uicina. Quæcunq; uero huiusce-
modi curant dispositionem, causas salu-
bres appellamus: sicuti insalubres eas quæ
adaugent: & neutras, quæ neque obsunt,
neq; iuuât. Posset uero quispiam, neque
omnino causas appellare, quemadmodum
maior pars sophistarum, qui rerum qui-
dem differentiam inuenire contemnunt:
plurimum uero temporis in nominibus
conterunt, cõtra quos in aliis uberius dis-
feruimus. At pars quidem artis præserua-
tiua talis est.

DE PARTE ARTIS QUÆ
conualescentes reficit, & senibus
congruit.

CAP. C.

Quæ autem reficit, atq; restaurat, in
conualescentibus, ac senibus lo-
cum habet. Quæ uero sit horum disposi-
tio, & à quibus præcipue causis, ad natu-
ralem reducitur habitum, in libris in qui-
bus de medendi arte tractauimus, abun-
de explicauimus, sed nunc per capita di-
cetur. Dispositio quidem igitur talis est,
optimus quidem, sed exiguus est sanguis,
atq; unâ cū ipso spiritus animalis, atq; ui-
talis. Ipsæ uero particule solidæ siccio-
res, & idcirco eorū uires sunt imbecillio-

t 3 res,

*κατὰ μί-
 ρου, par-
 ticularim

res, atq; earundem ratione corpus uniuersum frigidius. Causæ uerò salubres quæ hanc emendant dispositionem, ut uno comprehendam capite, sunt quæcunque præsentaneum, atque securum exhibent alimentum. * Secundum partem autem, in moribus moderatis, & cibis, potibusque, ac somnis consistunt. Sunt uero motus materiæ, uehicularum, ambulationes, frictiones & balneæ: & ubi non parum se ex his processisse senserint, paulatim se ad consueta opera transferant. Cibos autem assument, in principio quidem humidos, & conequis faciles, neque frigidos, ac cum progressi fuerint, eos etiam qui plurimum præstent alimentum. Potus uero opportunus est uinum, ætatem quidem habens medioerem, * in substantia autem purum, atque perlucidum: quod scilicet uel subfluu, uel subalbum existat, atque suauiter olens: gustui uerò, neque aqueum omnino, neque cum aliqua insigni qualitate, aut dulcedine, aut acritudine, aut amaritudine sentitur. Ut autem proxime diximus, de hisce omnibus in libris de arte curandi conscriptis, plenius disseruimus. Nunc enim neque omnia particularim recensere est nostri propositi institutum, sed solum capitulum

ἢ ἢ ἢ spe-
 cie, for-
 ma

tum mentionem facere intendimus, eorum
quæ in aliis uoluminibus latius explica-
uimus. Quorum omnium si prius & nume-
rum & qualitatem exposuero, finem libro
imponam. Diximus itaque prius, quòd al-
ter est liber in quo de constitutione artis
medicinæ differuimus: antecedunt autem
cum alii duo de constitutione artium, sed
hi quidem unà cum hoc cui nunc extre-
mam manum adiecimus, seorsum sunt ab
aliis libris in quibus plenior doctrina ex-
plicetur. Illi uero talem inter se ordinem
habent. De elementis quidem secundum
Hippocratem liber unus. Post hunc autem
tres de temperaturis, ex quibus quidè duo
sunt de temperaturis animalium, tertius uè-
ro de his quæ simplicium medicaminum
sunt. Quam ob rem & tractatum illum in
quo de simplicium medicaminum potesta-
tibus agitur, nemo recte intelligètia asse-
qui potest, nisi prius tertii libri de tempe-
raturis integram cognitionem fuerit ade-
ptus. Est & alius liber paruus, qui ordine
sequitur duos priores alios de temperatu-
ris, inscribitur autem de inæquali tempe-
ratura. Similiter autem, & hunc alii duo
parui, alter quidè de optima corporis con-
stitutione, alter de bono habitu. Alius ue-

ro tractatus est qui tres cōplectitur libros de potentiis naturalibus : quem si quis legere uelit, post librum de temperaturis, siue post librum de elementis, utrunque erit consentaneum. Post hunc in pluribus aliis libris de operationibus animalibus differuimus, sed quoniam ad earū demonstrationes non parum conferunt quæ per sectiones ostenduntur, in illis exercitari oportet. Est autem maxime inter alios utilis ille tractatus qui de sectionum aggressibus inscribitur. Alii autem sunt post eum plures, duo quidem de discordia sectionis, unus uero de sectione mortuorū: post quos sequuntur hi in quibus agitur de sectione uiuorum. In aliis uero quibusdam particulatim ob eos scripsimus qui introducuntur de ossibus : sectio quoque musculorum, & neruorum, & arteriarum, & uenarum, & quædam alia huiuscemodi ex eodem numero existunt. & liber etiam in quo quæritur, nunquid in arteriis continetur sanguis naturaliter. Qui uero earundem partium operationes demonstrat, duo quidem sunt de motu musculorum: tres autem de pectoris, & pulmonis motu: post quos sequitur liber de causis respirationis, post hunc liber de uoce. De principibus

patu

patu autē animæ, & de omnibus aliis quæ
 de naturalibus, uel animalibus operatio-
 nibus in quæstionem trahuntur, in longo
 uolumine scripsimus, qui de dogmatibus
 Socratis, & Platonis inscribitur. Ad eius-
 dem generis cōtemplationem pertinet li-
 ber, de semine seorsum cōscriptus, & am-
 plius de sectione secūdam Hippocratem:
 quos omnes ordine sequitur tractatio de
 utilitate partium. Ad dignoscendas autem
 ægitudines, utilis est liber in quo de mē-
 brorum * passionibus agitur: itidem & il-
 le in quo de pulsibus scribitur, in quo &
 præcognitiones edocemus. Librum uerò
 de pulsibus præcedūt alii duo, alter qui de
 usu respirationis, & qui de usu pulsuum.
 Is uerò de pulsibus in quatuor diuiditur
 partes, primam quæ eorum differētiās, se-
 cūdam quæ diguotiones, tertiam quæ eō-
 rum causas, quartam quæ illam quæ per
 eosdem fit, continet præcognitionem. Ex
 eodem genere est ille qui his qui introdu-
 cuntur, de pulsibus scriptus est. At uerò in
 animo est alium scribere librum, ueluti
 quoddam omnium istorum compēdium,
 quem inscribam, uel artem de pulsibus, uel
 compēdium. Ad hanc quoq; iuuant con-
 templationem, quæ a me exponuntur, &

* τὸ πρῶτον
 τὸ δεύτερον
 τὸ τρίτον
 de locis
 affectis.

simul iudicantur in libro Archigenis de
 pulsibus. Ad præcognitionem autem plu-
 rimum confert liber de crisibus, id est de
 decretis naturæ, quem præcedit alter de de-
 cretoriis diebus. Sed liber etiã qui de dif-
 ficili anhelitu inscribitur, & ad digno-
 sciendum præsentem affectum, & ad præ-
 scienda bona, uel mala quæ ægrotati sunt
 euentura, conducit. Hi igitur omnes, at-
 que unã cum ipsis tractatus quidam* uno
 tantum libro comprehensi cognitu utiles
 sunt, sicuti illis qui de præincipientibus
 causis inscribitur, & de medicinali expe-
 rientia, & de extenuante uictu, & qui de
 uenarum sectione ad Erasistratum, & qui
 * de tumoribus præter naturam, & qui de
 multitudine, atque alii præterea similes.
 Præ cæteris autem ad curandi scientiam
 maxime necessarius existit qui de morbo-
 rum differentiis agit, & de accidentibus,
 & tertius præter illos in quo morborum
 causas explicauimus: post quos sunt tres
 alii qui accidèrium causas explanant. sunt
 etiam de medicamentorum simplicium ui-
 ribus libri, de quibus supra meminimus,
 & qui de medicamentorum composi-
 tione: quos sequuntur libri de arte curandi,
 his qui de salubribus inscribuntur, seorsum

* μινίβι-

βλα

ἡμετέρας
 ἡμετέρας
 ἡμετέρας
 ἡμετέρας
 ἡμετέρας

* πρὶ

πλῆθος,
 de pleni-
 tudine

sum à nobis conscriptis. Quòd uerò ante
 hosce omnes prius exercitari oporteat, in
 libris de demonstratione, Si quis hanc ar-
 tem cum ratione sit tractaturus, monstra-
 tum est à nobis in libro qui de optima in-
 scribitur hæresi. De aliis autem libris, &
 commentationibus à nobis scriptis, trāsi-
 gere nunc minime necessarium, cum
 de hisce omnibus alibi simus tra-
 ctaturi in uno fortassis, aut
 duobus libris, qui ita in-
 scribētur, Galenus * de
 uoluminibus ab
 eo conscri-
 ptis.

F I N I S .

* τριπλ
 τὰν ἰσχυρῶν
 βιβλίων,
 de libris
 proprijs

HIPPOCRATA

DE MORBIS ACUTIS LIB. I.

DE MORBIS ACUTIS LIB. I.

DE MORBIS ACUTIS LIB. I.

DE MORBIS ACUTIS LIB. I.

DE MORBIS ACUTIS LIB. I.

DE MORBIS ACUTIS LIB. I.

DE MORBIS ACUTIS LIB. I.

DE MORBIS ACUTIS LIB. I.

DE MORBIS ACUTIS LIB. I.

DE MORBIS ACUTIS LIB. I.

DE MORBIS ACUTIS LIB. I.

DE MORBIS ACUTIS LIB. I.

DE MORBIS ACUTIS LIB. I.

DE MORBIS ACUTIS LIB. I.

DE MORBIS ACUTIS LIB. I.

DE MORBIS ACUTIS LIB. I.

DE MORBIS ACUTIS LIB. I.

DE MORBIS ACUTIS LIB. I.

DE MORBIS ACUTIS LIB. I.

HIPPOCRA

TIS COI DE ME-

DICO, MEDI-

CIVÈ OFFI

CIO LI

B B R.

*

ITERA quidem medi-
ci moderatio est, prosta-
sia uē mādatumque, quo pa-
cto medicum munus parari,
tractari, & exerceri conue-
niat. Medici quidem moderationem, pro-
stasiam uē hanc esse ducimus, prospicere,
quatenus suapte natura possit, corpore sa-
no, ualido uē, colore optimo, habitioreq;
uti esse studeat: siquidē uulgo cēsetur, qui
male sui corporis curā habeat, cæteros nō
bene curaturū. Præterea corporis munda-
tia, uestiū nō suspectis ad omnia odora-
mentis utatur, quod languētibus gratissi-
mū est: deinde prudēti, pudēti, & integro
animo, moribusq; esto. Nō solū taceat que
tacēda sunt, mores autem probi & optimi
sint: sed etiā quantū ad uitā pertinet, mo-
deratā, beneq; dispositā habeat, quod plu-
rim

rimum ad autoritatem comparandā facit: mores autem probi & optimi sunt, quod omnibus colendū & amandū reddit. Petulantia namq; & garrulitas despicitur, & si admodū usui, utilis uē uideatur, & sit: facultates autē, opes uē respectato, considerato uē, quæ apud habentes raro æstimantur, amantur uē. Schemasi uerò, formis uē, siue figuris, gestibus uē cōpositis languentes addito: prudentiā quidem uultus præse ferat lenem, mitem uē, non asperā, acerbam, amaram uē: nam hoc non probi, sed improbi & audacis, hominisq; petosi, spententisq; esse uidetur. Qui autē in risum solutus est, & nimis lætus est, molestus languentibus est. Quamobrem mediū seruato, parq; & æquabilis in omni consuetudine esto: nam languentibus paritate quadam, & iustitia in multis succurrendū est: nec parua est conciliatio, beneuolentia uē languentiū erga medicos, siquidē totos sese illis dedunt. Præterea medicus omnibus horis, fœminis, uirgunculis, rebusque non parui momenti occurrat, quibus omnibus manus, oculosq; abstinētes habeto, sicque & corpus & animū paratū, dispositū habeto: mandata uero, præcepta uē, quæ ad medicam artem pertinent, per quæ eius artifex

rixex dicendus est, hæc sunt, uti cum disce-
 re, medicamq; artē exercere cœperit, stu-
 deat, discat, sciat'ue, quæ ad munus medi-
 cæ pertineant. Primū habitationis locum
 ægrō cōmodum deligat, quo nullus ma-
 lus uentus molestet, solisque lumē, splen-
 dor'ue per ortum nō deserat. Lumen enim
 procul & perpetuo tenore lucēs, & his qui
 curant necessarium est, & his qui curantur
 molestū. Lucemq; eam omnino secleretur,
 quæ nihil oculis officiat, noceat'ue. Lumē
 autē, uti secleremur, mandatur quod contra
 faciē uisumq; nō sit, nam aciem oculorum
 debilitat, perturbatq; : minima siquidem
 causa debilitatos oculos perturbat: lumine
 itaq; sic utatur. Sedilia postea æque alta
 habeto, ut qui in illis sedeant, sibi æquali-
 ter cōueniāt respondeant'ue, nihilq; cœneum
 habeto præter instrumēta ad rem medicā
 necessaria. Siquidē hic luxus molestus, &
 ambitiosus mihi uidetur his apparatus,
 uasibus'ue uti. Puram autem, limpidam,
 bonam, potui cōmodam his qui curantur
 aquam præbeto. Linteis autē pannis qui-
 bus tergantur, mundentur'ue, puris, mun-
 dis, mollibus, utitor: causa autē oculorum
 ad oculos'ue tenuibus, mollibus linteolis,
 spongiis autem ad uulnera: hæc enim per
 se se

fese probè auxiliantur. Cuncta autè instrumèta usui necessaria parata sunt magnitudine, pondere, tenuitate, subtilitate uè commoda: quæ uerò porriguntur cuncta uti conferant, operam dato, potissimum autem quæ parti alicui laboranti admoventur, quæ sunt uincula, medicamenta, circaque uulnera linteola, lineamenta uè, emplastra, linimenta uè. Hæc enim plurimum temporis in partibus, et locis affectis cōmorantur: siquidem post hæc, horū remotio, refrigeratio, perpurgatio, aquarum ablutio, parui cuiusdam temporis sunt. Si quidq; præterea aliud plus, minus uè alicubi peragendum sit, considerato. Hæc enim si fiant uel non fiant, cum usus est, magnam habent differentiã: colligatio quidem, deligatio uè, peculiaris & propria est medicæ artis qua deligatus inuatur. Hæc autem duo potissimum profunt, quibus crebro utendū est premere, stringere uè, cum & ubi oportet laxius quæ superligare. quo autem ad anni tempora, quando supertegere, optimeq; conuoluerè, & quãdo nõ oporteat diligèter cōsiderato, ne quauis horū obliuione lædatur, debilitetur uè languens, uel quod affectū est, quod cum usus fuit, factū nõ est. Superligationes au-

tem

rem, deligationes'ue pulchras, spectandasq;
 contemnit. Molestum enim hoc est & o-
 stentatorium, iactabundum'ue, sæpiusque
 curatū lædit. languēs enim utilitatem non
 ornatum captat. Manuū autem operæ chi-
 rurgiæ'ue est, quæ secanda uel trēda sunt
 celeriter, uel tarde pro usus necessitate
 peragere: quæ æque laudantur. Nam horū
 utrorumq; usus est, quoniam in quibus o-
 pus est unica secatione, manuū opera ce-
 leriter peragatur, diuisio, separatio'ue, sine
 secatio prodest. Siquidem quod sectos iu-
 uat uel molestat peruciter, celeriter'ue tol-
 litur: quare hæc ne differo, hoc enim per-
 nici, celeri'ue secatione, ueniet. Cum autē
 plures incisiones fieri necesse est, tarda ma-
 nuum opera utitor: celer enim in his con-
 tinuum & multum laborē dolorem'ue fa-
 cit. Quod si aliquatenus intermittat, lan-
 guentibus aliquam requiem dat: quod &
 de instrumentis dicatur, scalpris, gladio-
 lis'ue latis, exacutis utitor: sed hoc non in
 omnibus æque mandamus. Quædā enim
 corporis partes sunt, quæ celerem sangui-
 nis fluxionem faciunt & habent, quod nō
 facile comprimitur, compescitur'ue, quæ
 admodum sunt uarices, quædamque aliæ
 uenæ, quæ non late secandæ aperiendæ'ue

u. sunt

sunt, nunquam enim defluere cessarent,
 sanguinem tamen ex his mittere confert
 quandoque, sed in locis non periculosis,
 & in quibus sanguis tenuis non est scal-
 pris latioribus utitor: sic enim latius de-
 fluet, & copiosius, minime autē aliter: tur-
 pe quidem est ualde cum ex manuum ope-
 ra, chirurgia uē, quod quis uelit, non eue-
 nit. Cucurbitularum uero modi duo sunt,
 utiles & in usu, nā cū destillatio reuma'ue,
 procul à superiore carnis parte colligitur,
 circulus huius paruus sit, nec uentriosa, sed
 oblonga sit, manibus uti melius tractetur,
 nec grauis efficiatur. Talis enim si sit, san-
 guinem ex carne ad superiora recta melius
 trahet, maiore uero dolore, labore uē per
 carnem sparso: alteram similem facito, circ-
 culum autē maiorem huic circūducito: sic
 enim ex pluribus partibus quod molestat
 ad locum quē oportet, eam adducere inue-
 nies. Non enim oportere putatur magnū
 cucurbitulæ circulum esse; cū ex pluribus
 locis humores caro nō trahit, quæ si gra-
 uis sit, de superiore ad inferiora detruhet,
 eum cōtrā expediat, sæpiusq; morbos re-
 linquit: siquidem cum destillationes, reu-
 mata uē subter & procul à superioribus lo-
 cis colliguntur & consistunt, lati magis uē
 circ

circuli multa de reliqua carne trahunt, & cōuellunt: quod facit, uti humiditas illinc deducta ad collectā in loco inferiore saniem addatur, quæq; uexāt, relinquuntur: quæ uero nihil molestāt, demātur & auferrantur. Quænam cucurbitulæ magnitudo usui sit, de corporis parte, cui admouenda est, cōsiderato, cōiecturam'ue facito. Cum uero locū pertruderis incideris'ue, de parte inferiore sanguinē trahito, & excipito. Sanguis enim pateat oportet in locis manu tractatis, alioqui circulū cōtractum ne pertundito: caro nanq; laborātis tenacior est. Scalpris autē, gladiolis'ue recuruis re-tortis'ue in summo utitor, nec ualde angustis: nam sanies quādoq; crassa, & glutinosa exit, quæ si in angusta pertusione remaneat, subsistat'ue, periculū est. Quæ autem uenæ in brachiis sunt, cōpressionibus caprentur, nam caro quæ tegit uenas, in multis uenæ non bene quadrat, coaptatur'ue: cum enim caro fluxa sit, per eā sæpe utrumq; fallit incisio. Tectā siquidem uena sufflatur, sanguinisq; defluxus impeditur, plurimis aut & puris, saniei'ue, quapropter in hac re insistito. Si quidē hæc duo derimēta talis manuū opera chirurgiā'ue desert, secto quidē dolorem, laborem'ue, se-

210. u 2 canti

canti uero paruam gloriam, honorem' ue,
 sed summū dedecus : quod & in omnibus
 seruari, fieri' ue mādatur. Quæ quidem in
 munere medico necessaria sunt instrumen
 ta, quæq; eū scire oporteat, qui hęc artē di
 dicerit, profiteaturq; ; hęc sunt. quilibet e
 nim, dentiū uolsellis', odontagresim' ue,
 & uue uolsellis staphylagresim' ue scit uri
 nam earum usus simplex est, & facilis. De
 tuberculis autem, hulceribusq; ; quæq; ma
 iorum morborū sunt maius negotium est.
 Tubercula siquidē posse discutere, colle
 ctionesq; eorum compescere, magis artifi
 ciosum est. consequens autē est hęc in pa
 tentē, & paruū locū deducere, tuberculiq;
 coactionē collectionem' ue planā, æqua
 lem' ue reddere. Nam si plana, æqualia' ue
 non sint, periculum est ne dehiscant, hul
 cusq; cum difficultate curetur, sanetur' ue.
 Quare cuncta complanentur, coæquen
 tur' ue, maturenturq; ; nec ante pertundan
 tur, aperiantur' ue, sua nec sponte dehisce
 re sinātur, quā matura sint. Quæ autem
 hoc faciant, in aliis dictum est. Quatuor
 autem uias hulcera habere uidentur, qua
 rum una tendit alte, in profundum' ue, que
 fistulosa sunt, quæque sub cicatrice pu
 tria, & intrinsecus caua sunt : secunda au
 tem

tem in altū, & superna tendit, quæ super-
 crescentem carnem emittunt: tertia uero
 late spargitur, quæ serpentina hulcera di-
 cuntur: quarta sola naturaliter mouetur, &
 procedit. Hæ quidem sunt carnis calamita-
 tates, quibus omnibus fermè eadem conse-
 runt: quorum quidē signa in aliis demon-
 strata sunt, quo'ue pacto curentur, quo'ue
 congestum conflatum'ue discutiat, ple-
 numq; uacuetur, cauum cōpleatur, quodq;
 in latum tendit, decore compescatur, de-
 que horum signis, notis'ue, & curatione,
 in aliis dictum est: de linimentis uero seu
 emplastris, cataplasmatibus'ue sic habet. Lin-
 teorū quidem, quæ superponuntur, præ-
 cipiū & accuratus usus esto, qua mor-
 bō & hulceri commodum erit, superpo-
 nuntur. Circa uulnus autem emplastro,
 cataplasmate'ue utitor, quod eius usus
 artificiosus est, quodque plurimum pro-
 dest, quod circumponitur. Nam quod
 circumponitur, uulneri, hulceri'ue adiu-
 uamento est. Linteum autē seruato, quæ qui-
 dem extra uulnus, hulcus'ue sunt, cata-
 plasma, seu emplastrum linimētum'ue ad-
 iuuat. Horū autē usus, talis esse debet. De
 temporibus autē quibus hæc usui esse de-
 bet, facultatesq; uires'ue, quæ admodumq;

hæc quæ scripta sunt, discēda & exequenda sunt, nunc prætermittitur: quoniam rei medicæ plurimam & longiorem procuracionem exigunt, quæ plurimū artem excelsit. Horū autem consequens est de uulnerum, quæ in militia, bellis'ue fiunt, manuū opera, chirurgia'ue dicere, telorumq; spiculorum'ue extractione, quæ in urbium obsidione, expugnatione'ue cadunt. Sed horum paruus est usus, nam raro longoq; tempore ciuiles, & hostiles expeditiones fiunt, sæpius hoc in publicis, seu generalibus expeditionibus euenit. Quam ob rem qui manuū opera, chirurgia'ue in his uolet uti, hos sequatur, cumq; his tanquam cōmilito degat, & militet: sic enim melius in hac re sese exercebit. hoc profectō uideatur esse circa hæc, aut de his artificiosius dixisse. Signa uerō telorum existentium, prompte, cumulate'ue cognoscere pars est artis maxima, circaq; hæc manuū operæ, chirurgiæ'ue: quod si inerit, nunquam saucius ignoratus præteribitur, cum nō rite curatur. Solus enim horum signorum peritus, his, quemadmodum decuit, manus admouebit. De his autem omnibus, in aliis scriptum est.

Hipp

H I P P O C R A

T I S L I B E R

D E

L E G E .

*

EDICA quidē ars cun-
ctis profectō artibus præ-
stat, sed eorum inscitia, qui
ea utuntur, ac eorum iudi-
cio, qui de his hominibus
non bene sentiunt, cunctis iam artibus in-
ferior habetur. Horū autem erratio haec
mihi potissimum causam habere uidetur:
quoniam soli medicę arti nulla alia pœna
in urbibus posita est & irrogata, præter-
quam nituperationis, infamię uē: quę qui-
dem errantes non punit, qui personis ma-
xime similes sunt, quę in tragœdiis pro-
ducuntur. Figuram autem, formam uē &
habitum eorū, quos agunt, habent, tamen
illi non sunt: sic medici plurimi quidem
uerbis, sermone, fama uē sunt, opere autē,
& re uera perpauci. Nam qui uere medicę
artis cognitionem, prudentiam uē sibi pa-
raturus est, cōmode uē ad eam sese accin-

u 4 get,

get, hæc nanciscatur & habeat oportet. Naturam, ingenium'ue, puerilem disciplinam, bonos mores, laboris amorem, tempus. Primū quidem omnium, natura, ingenio'ue opus est. natura enim repugnante & cōtrafaciente, cūcta cassā & nana sunt, quæ si ad optima ducat, scientia artis facile paratur & fit, quam cum prudentia acquirere oportet, discendo in puerili ætate loco ad disciplinam cōmodo: laboris autem amorem, laboriositatem'ue in multū, longum'ue tempus producere & cōferre. Disciplina hæc uti naturaliter insita uideatur, dextereq; & opportune maturos fructus ferat, cuius similitudinē & in his, quæ terra gignuntur uidere est, nam nostra natura, seu ingenium tanquam seges & ager est, doctorū uerò præcepta, dogmata'ue, semina sunt: disciplina autem & scientia puerili ætate comparata suo tempore est semina in segetem, agrum'ue factioni paratū iactata fuisse. Locus autem, quo discitur nutrimentum est aëris, quod segeti & satis accedit: laboris uerò cupiditas est opera, tractatio'ue, & subactio agelli: tempus autem hæc omnia corroboret, pleneq; nutrit, præbet'ue quæ ad medicam artem, ueramq; eius cognitionem confer

conferunt. Sicq; hi, qui per urbes uagantur
& uersantur, non solum uerbis & sermo-
ne, sed opere & re medici censentur.
Nam ignorantia & imperitia malum condi-
torium, & thesaurus est, malumq; deposti-
tum his qui habent, somniumq; est & eius
quædam imago, cogitationisq; uere, pru-
dentiaq; expers est, timiditatisq; & igna-
uia & audacia nutrix. Timiditas enim &
ignauia præ sese impotentiam fert, sed au-
dacia artis ignorantiam. Duo enim sunt,
scientia, persuasio ueræ & opinio: quarum
altera scire facit, secunda autem ignorare.

Hæc itaq; cum sacra sancta ueræ nego-
tiorum sint, sacris, sanctis ueræ uiris
demonstrantur, prophanis
uero fas non est, prius-
quam disciplinæ
sacris inti-
entur.

u s Hipp

HIPPOCRA

TIS LI-

BER,

De specie, acie, uisu'ue,

& oplios oculo-

rum corru-

pta.

*

VM quidem species, acies,
 & uisus oculorū suapte na-
 tura, sponte'ue corrumpun-
 tur, ueneti coloris, cyaniti-
 des'ue fiunt: quod cum ue-
 nit, curationē non suscipit. Quæ uerò ma-
 ris coloris thalassoideas'ue fiunt, sensim
 longo tēpore perduntur, corrūpuntur'ue,
 sæpeq; longo tēpore alter oculus perditur
 corrumpitur'ue. Quamobrē huius caput
 purgato, uenasq; perurito, quiq; sic per
 exordia curatur, huius malū sistitur, in pe-
 iusq; non procedit. Quæ autem inter ue-
 neti marisq; colorem sunt, si quidem pue-
 ro fiant, cū adoleuerit, sistuntur & abeūt:
 sin autem septem annis maiori, melius ad-
 modum magna, clara, proculq; uidei, non
 tamen

Mug

tamen clarè perspicit, si quidq; admodum oculis admoueat, aliud uerò nihil. Huic purgatio capitis perustioq; conferet: sanguinem uerò his mittere non confert nec in colore ueneto, nec marino. Lumen autem in oculis sana specie & acie puerorū mas fœmina'ue sit, crescēte adhuc corpore, nunquàm iuueris. Cum uerò non crescet, oculum spectato, palpebrasq; radens extenuato, sicq; egere uideatur, & intus urito ferramento non admodum candenti seu ignito, deinde crura distendito colligatoq;, sellamq; mensulam'ue subter ponito, qua manibus firmetur, medium aliquis teneto, postea scapulares uenas captato, considerato, consignato'ue, deinde crassioribus ferramentis placide perurito, ne sanguis cum ures prorumpat. Sanguinem uerò, si tempus uideatur antemittito, posterioraq; ad os usque perurito: postea spongiam oleo tinctā oleatam'ue superponito, & inurito non ualde ad os usq;: si uerò spongia ustione cauterio'ue consumeretur, pinguiorem & crassiorem alteram indito & inurito, postea melle tinctū arum superponito. Cum autem uenam perhitus nō ufferis, cum crusta decidet, similiter uena tenditur, tumet, completur, salit,

puls

pulsat'ue, cum sanguis subterfluit. Si uero
penit' ufferis, minus hec omnia patietur.
Quod si primo minus perusseris, rursus
perurito, spōgiāq; uehementius sup uenā
fluentē positā perurito. Crustæ nanq; bene
perustæ citius decidunt, cicatricesq; ad os
perustæ pulchrius ueniunt. Cum autē ul-
cera sanescunt, rursus inflantur, tolluntur,
rubent plusquā cætera : sicutiq; eleuatæ
tumentes'ue comparent, donec tempus su-
perueniat transeat'ue, capite, pectore peru-
sto similiter toto corpore ubi quid peru-
stum sit. Cum autē oculi palpebras rades,
terges'ue, milesiæ lanæ puro flore circa su-
sum cōuoluto, radito tergito'ue, coronāq;
oculi cōseruato custodito'ue, ne'ue ad car-
tilaginē usq; perurras caueto. Signū autem
erit te satis ussisse tersisse'ue, cum sanguis
non syncerus purus'ue, sed cruenta aquo-
sa'ue sanies defluet. Tunc medicamento li-
nimento'ue aliquo, in quo æris flos sit, li-
nito: post autē ultiōnem tersionemq; cum
crustæ deciderint, ulceraq; purgata fue-
rint pullulabūtq;, lineam per uerticē, fron-
tis'ue supremam partem ducito secatoq;
cumq; sanguis defluerit, medicamento
quod sanguinem sistat conglutinet'ue, li-
nito. Huius autem & omnium ultimū siue
prim

primū opus est, caput purgare, palpebrasq;
 cum crassiores turgidiores' ue sunt, quam
 suapte natura esse consueuerint, subterfe-
 care quam lenissime potest. Postea ferra-
 mentis non admodum candentibus cōser-
 uata non lesa' ue pilorum natura radice' ue
 superurere, tenui' ue æris flore perulto spar-
 gere: cum uerò crusta deciderit, sicuti cæ-
 tera curato. Cum autē palpebræ scabie la-
 borabūt prurient' ue, æris floris glebulam
 cote terito, deinde palpebras eo linito
 spargito' ue, postea squamam æris tenuis-
 sime tritam succo uinæ acerbæ percolato,
 uase rubri æris commisceto, donec sicuti
 moretū, polenta' ue crassescat: postea cum
 aruerit, trito tenuiter utitor. Lusciosus ny-
 ctalopus' ue medicamentum elaterium po-
 tato, caput purgato, ceruicem posteriore
 parte scalpro aperito, diuq; sic purgato
 premito' ue, deinde crudū bouis iecino-
 ris frustulum unū duo' ue quā maximū
 poterit melle tinctum deuorato. Si quis
 oculis sanis non uideat, scalpro huic uer-
 ticem summam' ue frontem, siue bregma
 aperito, cutem ab osse remoueto, os seca-
 to, aquā educito, deinde curato, sic sanc-
 scet. Malo autem oculorum lippitudini' ue
 seu ophthalmiæ cōsucto passimq; uagari,
 capitis

capitis

capitis uentriculiq; inferioris purgatio cōfert, sanguinisq; missio: si corpus patiatuꝛ habeat ue, cucurbituleq; horum dolorum si quibusdam admoueantur secundū uenas. Cibus modicus esto panis & aque portio, locoq; obscuro cubato, proculq; à fumo, igne, cæterisq; luminibus obliquis: que cuncta ualde caueto, modoq; in dextera, modo in sinistra cubato, caput ne ma defacito, si quidem nō confert. Linimentū uerò cataplasma'ue, quod præsertim distillationem compescat, non confert: si dolor non inest, tumoribus uerò qui nō doleāt. post acria doloris medicamēta data & inuncta cum dolor cessauit post medicamēti inunctionem, tunc linire & emplastrare confert emplastratione ea, quæ tibi conferre uideatur. Sed neq; cōtentè diu conueri confert, lachrymam enim prouocat, cum oculus non possit aduersus clara lumina resistere. Sed nec etiam clausis oculis diu iacere confert, si præsertim calidum distillet, quod retentum calefacit, quamobrem cum non distillat & arefcit, tunc linito, quia confert.

FINIS.

AYUNTAMIENTO DE MADRID

DE

AYUNTAMIENTO DE MADRID

AYUNTAMIENTO DE MADRID

AYUNTAMIENTO DE MADRID

AYUNTAMIENTO DE MADRID

AYUNTAMIENTO DE MADRID

AYUNTAMIENTO DE MADRID

AYUNTAMIENTO DE MADRID

ΙΠΠΟΚΡΑ-

ΤΟΥΣ

ΑΦΟΡΙΣΜΩΝ.

Τμήμα Γ

Ζ.

Νικημήδους ἐς Ἴπποκράτηα.

Ἰπποκράτης φάσκει ἡμερόπυρον καὶ οὐδὲ λατῶν
ἔθνια, καὶ γὰρ ἔστιν ἡ ἀπὸ τοῦ ἡμεροπύρου αἰδύς.

VIRITIBUS

COMITIBUS FORTUNA.

ARVD SEB. GRY.

PHIVM HOLV.

GDVNI.

1737

1543.

Ι Π Π Ο Κ Ρ Α

ΤΟΥΣ ΑΦΟ-
ΡΙΣΜΟΙ.

*

Τμήμα πρῶτον.

Α Βίβραχος, ἢ ὅ τεχνι-
μακρῆ, δ' ἀέκιστος θεός. ἢ ὅ
πῆρα σφαλερῆ. ἢ ὅ κρῖσι χα-
λεπύ. δ' ἢ ὅ μόνον ἑωυτοῦ
παρέχρη τὰ λείοντα ποικίοντα, ἀλλὰ καὶ ἐν-
νοσέοντα καὶ τὰς πᾶρεόντας, καὶ τὰ ἔξωθεν.

Β Ἐν πῆσι ταραχῆσι τ' κελίας καὶ ὄσι ἐμέ-
ποισι, πῶσι αὐτομάτως γινόμενοισιν. ἢ ἢ μ
οἷα δ' ἀκαθαίρεται καθαίρων, ἔξυμφέρετε τὸ καὶ
δύφωρος φέρουσιν. ἢ ἢ μὴ, ὑνάντιον. Οὕτω
ἢ καὶ ἢ κενεαγείη, ἢ ἢ μ' οἷω δ' ἢ γίνεαι γί-
γνηται, ἔξυμφέρετε, καὶ δύφωρος φέρουσιν. ἢ ἢ ὅ
μὴ, ὑνάντιον. Ἐπιβλέπειν ἢ δ' καὶ χῶρη
καὶ ἔρω, καὶ ἡλικίω, καὶ νοῦσας ἐν ἢσι δ' ἢ ὄ.

Γ Ἐν ὄσι γυμναστικῶσι αἰ. ἐπ' ἄκρον δὲ-
τιοῖς
α 2 εἶλα

Ἰ Π Π Ο Κ Ρ . Ἀ Φ Ο Ρ .

εἶσαι σφαλεραί, ἢ ἐν ὧ ἐχάτω ἴδωσιν, ἢ
 γὰρ δύναται μὲν εἶναι ὡς αὐτῶν, εἰς ἀπρε-
 μέν, ἐπειδὴ ἢ ἀπρεμίωσιν, ἢ κενὴ δύναται
 εἶναι βέλτων ἀπιδόσιν, λαίπετος ἢ ἐπὶ τὸ
 χέρον, ἢ ἄλλων ἐνεκα τῶν οὐκ ἐπιλυθῆναι ἐνεκα
 φέρει, μὴ βραδείως, ἵνα πάλιν δόχλιον ἀνα-
 βῆται λαμβάνη τὸ σῶμα, μὴ ὅτις σιμπίω-
 σίας εἰς εἶχατον ἀγῆ, σφαλερὰν γὰρ ἀλλ
 ἀκρίνη ἀνὴ τῆς ἢ τὸ μέλαν, ὅτι οὐ μὲν ἴσως
 τὰ ἀγῆ, ὡς αὐτῶν ὅτι κενὴ περὶ αἵματι
 εἶχατον ἀγῆ σφαλεραί, ἢ πάλιν αἱ αἰμα-
 τῶν εἶσαι ἐν ὧ ἐχάτω ἴδωσιν, σφαλεραί
 εἶσαι λαίπετος ἀπρεμῆς δὲ αἵματι, καὶ ἐν τῇ
 μακροῖσιν αἱ πᾶσι, ἢ ἐν τῇ αἰματῇ
 μὴ ἐπιδέχεται ἀπρεμῆς, καὶ πάλιν αἱ εἰς
 εἶχατον λεπτοῦς ἀπρεμῆς δὲ αἵματι, καλε-
 ται, καὶ γὰρ αἱ πληρωσῆς αἱ εἰς εἶχατον
 ἀπρεμῆς καλεῖται.
 Ἐν τῇσι λεπτοῖσι δὲ αἰματῇσι καὶ ἀπρεμῆσι
 εἶνασιν, εἰς τὸ μέλαν βλάπτου, ἢ τὰς αἰ-
 ματῶν ἀπρεμῆς ἀπρεμῆς, καὶ γὰρ αἱ μακροῖ
 ἐν τῇσι λεπτοῖσι, ἢ ἐν τῇσι αἰματῇσι ἀπρεμῆσι
 δὲ αἱματῇσι

* Sic ha-
 bet anti-
 quis con-
 textus,
 πᾶν γὰρ
 ἢ ἀπρεμῆς
 τῇσι μέλαν
 ἢ ἐν
 τῇσι αἰμα-
 τῇσι ἀπρε-
 μῆσι δὲ αἱ-
 ματῇσι.

εἶσαι
 ε
 δὲ αἱματῇσι

διαίτησι. διὰ τὸν ἕρπυλλον ὑγαινεσι σφέ
 λεραί, αὐτὸν λεπταὶ καὶ τσηκίαι καὶ ἀκρι-
 βιεὶ διαίτη, ὅτι τὰ ἀμφοτέρωθεν χαλεπὴ
 τέρων φέρουσι. Διὰ τὸν ἕρπυλλον αὐτὸν λεπταὶ καὶ
 ἀκριβιεὶ διαίτη σφέλεται ἐς τὰ πλεῖστα τῶν
 σμικρῶν ἀφροτέρων.

5 Ἐστὶ τὰ ἐσχάτα νοσήματα αὐτὸν ἐξ
 ἀκριβείᾳ καὶ ἀφροτέρω κρᾶσι.

6 Οὐκ ἔστι ἕρπυλλον ἢ νοσήμα, αὐτὸν καὶ
 τὸν ἐσχάτος πόνος ἔχει, καὶ τὴν ἐσχάτην λε-
 πτοτάτην διαίτη ἀναγκῶν χρεῖται. Οὐκ ἔ-
 στι, ἀλλ' ἐστὶν ἕρπυλλον ἀφροτέρως διαίτην, πο-
 ἀφρον ὑποτάσσεται, ὅσοσον αὐτὸν ἢ νοσῶ-
 ἀφροτέρως ἢ ἐσχάτων ἢ.

7 Ὅταν μετὰ ἀκμῆν ἢ νοσήμα, τότε τὴν λε-
 πτοτάτην διαίτη ἀναγκῶν χρεῖται.

8 Σωφεικμικρῶν ἢ χηρῶν ἢ νοσήματα, ἐ-
 ξαρκίαν τὴν διαίτη πρὸς τὴν ἀκμῆν ἢ νοσῶ-
 καὶ ποτορὸν ἐκείνου ἀπαυλίσσει πρότερον.
 ἢ ἐξαρκίαν τὴν διαίτη, ἢ ἢ νοσῶ πρότε-
 ρον ἀπαυλίσσει καὶ ἀμβλυνοῦται.

9 Οἱσι τῶν ἕρπυλλων ἢ ἀκμῶν, αὐτὸν ἢ νοσῶ
 τὴν ἀκμῶν

Ι Π Ρ Ο Κ. Α Λ Φ Ο Ρ.

λεπτός διατάρ. Οἷσι δὲ ὑπερὸν κ' ἀκμὴν ἐκ
 ἐκείνου καὶ πρὸ ἐκείνου σμικρὸν ἀφαιρέσειν.
 ἔμπροσθεν ἢ ὑπὸ τῶν διατάρ, ὡς ἐν ἕξαρ
 κέσθι ὁ νοσέων.

Ἐν τοῖσι παροξυσμοῖσι, ὑπερβαλεῖς δὲ χρῆ, τὰ
 εἰς προσιδέναι γὰρ βλάβη, καὶ ὁδοῦται ἡ ψυχή
 εὐδίας παροξύνετ', ἐν τοῖσι παροξυσμοῖσι
 ὑπερβαλεῖς δὲ χρῆ.

Τὸς ἢ παροξυσμὸς καὶ τὰς κατὰ στέσιας διη-
 λούσιν αἱ ἕσσοι, καὶ αἱ ὄρα τῶ ἐτις, καὶ αἱ τ
 πνεύματων πρὸς ἀλλήλας ἐπιστάσθω. ἦν τε καὶ
 ἡ κέρως, ἦν τε πᾶρ ἡ κέρως, ἦν τε καὶ ὑπερβα-
 λὸς χρόνος ἦν τε. Ἄταρ καὶ τοῖσι ἐπιφαι-
 νόμενοις τῶ ὄρα ἐν ἡλδοειπείσι, ἡ δὲ ἕσσο
 αὐτίκα ἢ ἐπιφαίνετ', ὄρχομενὰ ἡ βρα-
 χύνει, ἢ ἡ ὑπερὸν ἐπιφαίνετ', ἀκύνει. καὶ
 ἕσσο, καὶ ὑποχωρήματα, καὶ ἰσφῶτες, καὶ ὄ-
 σκειτα, καὶ εὐκείτα, καὶ βραχία, καὶ μακρὰ
 τὰ νοσήματα ἐπιφανόμενα διηλούσιν.

οὐκ ἔστιν
 ἕσσοι καὶ
 ἡ δὲ ἕσσοι

Ἐξουσίαν δὲ φερόμενα νηστεία φερόσθι
 Δούτορον διὰ δεσπότητες, ἕσσο τὰ μακρὰ
 χιὰ πάντοτε ἢ μόνον παιδία, τότε τῶν δὲ
 αὐτίκως

εὐφρόν, δε ἄν τύχη αὐτὰ ἐαυτῶν προθυ-
μοτότα ἐόντα.

14 Τὰ αἵετα κομῶνα καὶ θερμὸν ἐχάπλειον καὶ
ἐμψυον, ἢν πλείους ἔν δὲ τῷ βροχῆς. δε μὴ
τὸ σῶμα ἀναλίσκεται, γένησι ὁ ὀλιγὸν τὸ
θερμὸν, οὐχ ὅτι ἀρα ὀλιγῶν ὑπεκκινῶμα-
των δίων, ὑπὸ πολλῶν καὶ ἀποβέννυται,
οὐχ ὅτι οὐ καὶ εἰ πυρετοὶ ποῖς γένησιν ἔχ ὁ-
μοίως ἀξίως, ψυχρὸν γὰρ καὶ σῶμα.

15 Αἱ κοιλίαι χαμδνθ καὶ ἔρος θερμάτα
φασα καὶ ὑποκοι μακροτάτοι. Ἐν ταυτησιν ἔν
πῶν ἔρασι καὶ τὰ προσάρματα πλείω ὀ-
τέρων, καὶ γὰρ τὸ ἐμψυον θερμὸν πολὺς προ-
φῆς ἔν πλείονθ δίωνται, σημεῖον αἱ ἡλι-
κία καὶ οἱ ἀθληταί.

16 Αἱ ὑγραὶ διαταί, πᾶσι τοῖσι πυρεταίνουσι
ξυμφέρουσι, μάλιστα ὁ παιδοῖσι, καὶ εἶσιν ἀλ-
λαισι ποῖσιν οὕτως ἐθισμένοισι διατᾶσαι.

17 Καὶ οἶσιν ἀπαξ ἢ δις, καὶ πλείω ἢ ἐλάσσω
κατὰ μέρος, ὀδύον ὁ τι, καὶ τῷ ἔρῃ, καὶ τῷ
χέρῃ, καὶ τῷ ἡλικίῃ, καὶ τῷ ἔθῃ.

* Antiq.
καὶ κατὰ
μέρθ.

18 Θέρσι καὶ φθινοπώρῃ σπῆα δυσφορώτατα
συνωστῶσιν

πας δαχρυσος

61

Τμήμα Δούτερου.

Εν τω σώματι δυνάμει πόνου ποίει

α

Εν τω σώματι πόνου πόνου πόνου πόνου

β

Εν τω σώματι πόνου πόνου πόνου πόνου

γ

Εν τω σώματι πόνου πόνου πόνου πόνου

δ

Εν τω σώματι πόνου πόνου πόνου πόνου

ε

Εν τω σώματι πόνου πόνου πόνου πόνου

στ

Εν τω σώματι πόνου πόνου πόνου πόνου

ζ

Εν τω σώματι πόνου πόνου πόνου πόνου

η

Εν τω σώματι πόνου πόνου πόνου πόνου

θ

Εν τω σώματι πόνου πόνου πόνου πόνου

ι

Εν τω σώματι πόνου πόνου πόνου πόνου

κ

Εν τω σώματι πόνου πόνου πόνου πόνου

λ

Εν τω σώματι πόνου πόνου πόνου πόνου

μ

Εν τω σώματι πόνου πόνου πόνου πόνου

ν

Εν τω σώματι πόνου πόνου πόνου πόνου

ξ

Εν τω σώματι πόνου πόνου πόνου πόνου

ο

Εν τω σώματι πόνου πόνου πόνου πόνου

π

Εν τω σώματι πόνου πόνου πόνου πόνου

Ἰ Π. Π Ο Α Κ Μ Δ Φ Λ Ο Ρ.

τὰ σώματα χροῖσιν τοῖς βούλεθ καθαίρεθ
ρρηκτικῶν ὀρίων. 63
τὰ μὴ καθαρά τῶ σώματων, ἀκόθιν ἀρῆ
βρίψης, μάλλον βλάψης. 64

ἢ ἄρῃ πάλιν ἀπὸ τῆ σπάρων. 65
(τὸ ἐκ κατὰ μετανόμωα ἐπὶ κλῆσ νόθισιν) 66

4 ΑΥ. 200-
εὐφρόδία.

μὴ πρὸ κρίσις, ὅσῃ ἀπορροφῆσ ποίειν ἄωθεν 67
ὀκλόθισι κρίσις γίνεσθαι, πατίοισι μὴ γνῆσθαι 68
δύσφορος ἢ πρὸ το πόροξνομῆ. ἢ δὲ ἐπιπῶ 69
δύσφορῶν ἢ ὡς ἐπιπῶ. 70

ἢ ἐρῶσθαι πικρῶν ζῴων, αἰ μὴ βλάψαι 71
τ διαχωρημάτων ἐπιπῶσθαι ἢ μὴ πῶσθαι 72
πῶσθαι μὴ βλάψαι. 73

Ὄκω φάρυξ νοσῆσθαι ἢ φῶματῶν ἐπὶ σώματι 74
μὴ κερύεθαι κέρησιν χροῖσιν ἐκ κρίσις ἐπὶ 75
χορῶν ἢ ὡς, τὸ σώμα ξημοσῆσθαι ἢ ὡς 76
ὄκωσιν τοῖς ὑγίαινοσθαι γίνωνται, ἀσφαλῆσ τὸ 77
σώμα πῶσθαι. 78

Ὄκω λιμός, ἢ δὲ ποίειν. 79

Ὄκω ἀνητροφῆ πρὸ ἀφῶσθαι πλῆων ἐπὶ ἄρῃ 80

ἢ ὡς τὸ νόθον ποίειν ὄκωσθαι ἢ ἢ ἢ ἢ 81
ἢ ὡς τῶν φροῦδῶν ἀφῶσθαι ἐπὶ τῶν 82

200

Χίμα

Χρῆμα καὶ διαχωρίσεις γίνοντο.

19 τῶν ὀξείων νοσημάτων ἐπιμύστην ἀσφρα-
γίαν αὐτῶν προχρησάμενος, οὔτε σφραγίσαι, οὔτε
τὸ σφραγίσαι.

κα Οκοσοισι νεοισιτο εἰσοισι αὐτῶν κελία ὑψοῦ-
σιν, τὰ τοῖσιν ἀσφραγίσαι καὶ ξηραῖαι γίνοντο.

Οκοσοισι δὲ νεοισιτο εἰσοισι αὐτῶν κελία ὑψοῦ-
σιν, τὰ τοῖσιν ἀσφραγίσαι καὶ ξηραῖαι γίνοντο.

κα Διὰ τὸν θάνατον λήγει.

κβ Οκοσοισι νεοισιτο ἀπὸ πληρομοσύνης, κενώσονται
ἐπιπύου καὶ ὀκόςαι ἀπὸ κενώσεως, πληρομοσύνη καὶ
τῶν ἄλλων καὶ ὑπεραντικισι καὶ κενώσονται.

κγ Τὰ ὀξεία τῶν νοσημάτων κρινεῖται ἐν ταῖς
σφραγίσαι καὶ κελίοισιν.

κδ Ἡ τῶν ἡπείλων τετάρτη ἐπιπύου ἐπιπύου
ἐπιπύου καὶ ὀκόςαι ἀπὸ κενώσεως, θεωρητὴ δὲ ἐπιπύου
ἐπιπύου καὶ αὐτὴ γάρ ἐστι τετάρτη τῆς ἐπιπύου
ἐπιπύου καὶ ὀκόςαι ἀπὸ κενώσεως, θεωρητὴ δὲ ἐπιπύου καὶ αὐτὴ
ἐπιπύου καὶ αὐτὴ γάρ ἐστι τετάρτη τῆς ἐπιπύου.

κε Οἱ θάνατοι τετάρτοι, καὶ ἀπὸ τῆς ἐπιπύου
καὶ ὀκόςαι ἀπὸ κενώσεως, θεωρητὴ δὲ ἐπιπύου καὶ αὐτὴ
ἐπιπύου καὶ αὐτὴ γάρ ἐστι τετάρτη τῆς ἐπιπύου.

κς Ὁ δὲ θάνατος ἐπιπύου καὶ ὀκόςαι ἀπὸ κενώσεως, θεωρητὴ δὲ ἐπιπύου
καὶ αὐτὴ γάρ ἐστι τετάρτη τῆς ἐπιπύου.

καὶ ἐπιπύου
καὶ ὀκόςαι

* uel, de
τὰ πολλὰ.

καὶ ἐπιπύου

καὶ ὀκόςαι

διόντες πύλας τῶν τέλει, πάλιν ἀσπίδοντες

22 Οἱ ἄλλοι δὲ καὶ κατ' ἕνα ἰσχυρῶς ἔσονται

ἢ οὐσιτίοντες, βέλων ἀπὸ πολλῶν ἐπιρροῶν οὐκ

23 ἔστιν ἡ ἀσπίς ἡ ἀσπίς, ἐπὶ τῶν πάλιν ἀσπίδων

καὶ ἄλλοι ἔχοντες πάλιν πύλας, ἀσπίδων

24 τῶν δὲ ἐν ἀσπίδι καὶ ἄλλοι, ζωρολογοῦσι καὶ ἄλλοι

25 οἱ ἄλλοι γὰρ οὐκ ἔχοντες ἀσπίδα, καὶ ἄλλοι οὐκ ἔχοντες

οἱ ἄλλοι οὐκ ἔχοντες τὴ φύσιν, καὶ ἄλλοι οὐκ ἔχοντες

καὶ ἄλλοι οὐκ ἔχοντες τὴ φύσιν, καὶ ἄλλοι οὐκ ἔχοντες

ἀσπίδα, καὶ ἄλλοι οὐκ ἔχοντες ἀσπίδα, καὶ ἄλλοι οὐκ ἔχοντες

26 ἀσπίδα, καὶ ἄλλοι οὐκ ἔχοντες ἀσπίδα, καὶ ἄλλοι οὐκ ἔχοντες

27 ἀσπίδα, καὶ ἄλλοι οὐκ ἔχοντες ἀσπίδα, καὶ ἄλλοι οὐκ ἔχοντες

28 ἀσπίδα, καὶ ἄλλοι οὐκ ἔχοντες ἀσπίδα, καὶ ἄλλοι οὐκ ἔχοντες

29 ἀσπίδα, καὶ ἄλλοι οὐκ ἔχοντες ἀσπίδα, καὶ ἄλλοι οὐκ ἔχοντες

30 ἀσπίδα, καὶ ἄλλοι οὐκ ἔχοντες ἀσπίδα, καὶ ἄλλοι οὐκ ἔχοντες

31 ἀσπίδα, καὶ ἄλλοι οὐκ ἔχοντες ἀσπίδα, καὶ ἄλλοι οὐκ ἔχοντες

32 ἀσπίδα, καὶ ἄλλοι οὐκ ἔχοντες ἀσπίδα, καὶ ἄλλοι οὐκ ἔχοντες

33 ἀσπίδα, καὶ ἄλλοι οὐκ ἔχοντες ἀσπίδα, καὶ ἄλλοι οὐκ ἔχοντες

34 ἀσπίδα, καὶ ἄλλοι οὐκ ἔχοντες ἀσπίδα, καὶ ἄλλοι οὐκ ἔχοντες

35 ἀσπίδα, καὶ ἄλλοι οὐκ ἔχοντες ἀσπίδα, καὶ ἄλλοι οὐκ ἔχοντες

36 ἀσπίδα, καὶ ἄλλοι οὐκ ἔχοντες ἀσπίδα, καὶ ἄλλοι οὐκ ἔχοντες

37 ἀσπίδα, καὶ ἄλλοι οὐκ ἔχοντες ἀσπίδα, καὶ ἄλλοι οὐκ ἔχοντες

38 ἀσπίδα, καὶ ἄλλοι οὐκ ἔχοντες ἀσπίδα, καὶ ἄλλοι οὐκ ἔχοντες

39 ἀσπίδα, καὶ ἄλλοι οὐκ ἔχοντες ἀσπίδα, καὶ ἄλλοι οὐκ ἔχοντες

40 ἀσπίδα, καὶ ἄλλοι οὐκ ἔχοντες ἀσπίδα, καὶ ἄλλοι οὐκ ἔχοντες

66

299

λογίρετέον. Ο
 υγιεινοί προσβύδ' ἔνεον τὰ μ' πολλὰ γούε 20
 αἰν' ἠπαρτοκόω' ἄρ' αὐτοῖσι χροῖα νοσῆ-
 μα' α γένητι, τὰ πολλὰ ἔσωσθησάν. 21
 αἰν' ἠπαρτοκόω' ἄρ' αὐτοῖσι χροῖα νοσῆ-
 μα' α γένητι, τὰ πολλὰ ἔσωσθησάν. 22
 Οἱ ἐκλύουνοὶ πολλοὶ κη' ἰχθυῶν ἀνδ' 23
 φωνεῖται προσφάσι θ' ἕξαι ἴνης τελοῦσσι. 24
 Δύο ἀποπληξίην ἰχθυῶν μὴ ἀφίναθ' 25
 ἀδενέα ἡρῶν εἰδότεν. 26
 ἠπ' ἴων ἀπαρτοκόω' ἄρ' αὐτοῖσι χροῖα νοσῆ-
 μα' α γένητι, τὰ πολλὰ ἔσωσθησάν. 27
 ἀφ' ἴων ἀπαρτοκόω' ἄρ' αὐτοῖσι χροῖα νοσῆ-
 μα' α γένητι, τὰ πολλὰ ἔσωσθησάν. 28
 υγιεινοί πύχες σφραγιστὸν ἰσχυρῶν 29
 ἀφ' ἴων ἀπαρτοκόω' ἄρ' αὐτοῖσι χροῖα νοσῆ-
 μα' α γένητι, τὰ πολλὰ ἔσωσθησάν. 30
 τῶν ἐπιληπτικῶν τοῖσι κούσιν ἀπαρτοκόω' 31
 ἀφ' ἴων ἀπαρτοκόω' ἄρ' αὐτοῖσι χροῖα νοσῆ-
 μα' α γένητι, τὰ πολλὰ ἔσωσθησάν. 32
 ἀφ' ἴων ἀπαρτοκόω' ἄρ' αὐτοῖσι χροῖα νοσῆ-
 μα' α γένητι, τὰ πολλὰ ἔσωσθησάν. 33
 Δύο πόνων ἀλλὰ γινόμενων μὴ κούσιν 34
 ἀφ' ἴων ἀπαρτοκόω' ἄρ' αὐτοῖσι χροῖα νοσῆ-
 μα' α γένητι, τὰ πολλὰ ἔσωσθησάν. 35
 ἀφ' ἴων ἀπαρτοκόω' ἄρ' αὐτοῖσι χροῖα νοσῆ-
 μα' α γένητι, τὰ πολλὰ ἔσωσθησάν. 36
 ἀφ' ἴων ἀπαρτοκόω' ἄρ' αὐτοῖσι χροῖα νοσῆ-
 μα' α γένητι, τὰ πολλὰ ἔσωσθησάν. 37
 ἀφ' ἴων ἀπαρτοκόω' ἄρ' αὐτοῖσι χροῖα νοσῆ-
 μα' α γένητι, τὰ πολλὰ ἔσωσθησάν. 38
 ἀφ' ἴων ἀπαρτοκόω' ἄρ' αὐτοῖσι χροῖα νοσῆ-
 μα' α γένητι, τὰ πολλὰ ἔσωσθησάν. 39
 ἀφ' ἴων ἀπαρτοκόω' ἄρ' αὐτοῖσι χροῖα νοσῆ-
 μα' α γένητι, τὰ πολλὰ ἔσωσθησάν. 40

πύρ
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40

Ι Π Π Ο Κ . Ἀ Φ Ο Ρ .

Ἐμφάνον) γὰρ ὡς ἐπιπολύ τῶν ἀποφρα-
σμοσι.

Μεγέθει ἢ σώματι, ἐννεῶσα μὲν ἔλυ-
θείον καὶ βι ἀεθλῆς. ἔγγραφῶσαι ἢ ἀναφρη-
σον, καὶ χεῖρον τῶν ἐλασσόνων.

Τμήμα τρίτον.

Αἱ μεταβολαὶ τῶν ἀφροσφῶν μέγισται π-
κτισσι τὰ νοσήματα. καὶ ἐν τῶν ἀφρο-
σφῶν αἱ μεγάλα μεταβολαί, ἢ φύξις ἢ θάλ-
ψις, καὶ τὰ ἄλλα κατὰ λόγον οὕτως.

τῶν φύσεων αἱ μὲν πρὸς θεῖον, αἱ δὲ
πρὸς χεῖρον εἰ ἢ κακῶς πεφύκασι.

τῶν νοσῶν ἄλλα πρὸς ἄλλας εἰ ἢ κακῶς
πεφύκασι. ἢλικίαι βιές πρὸς ἀφρασίη χάρας,
καὶ διαίτας.

Ἐν τῶν ἀφροσφῶν ὅταν τὸ αὐτῆς ἡμέρας,
ὅτε μὲν θάλπῃ, ὅτε ἢ φύχος γίγνηται φθινο-
πωμῆ τὰ νοσήματα προσδέχεται χεῖ-

νότοι βδερύκιοι. ἀχλνώδεις, καρυβαει-
καὶ νωβροί, διαλυτικαί, ὁπόταν ἔκαστος ἀφροσφῶν
τοιαῦτα ἐν τῶν ἀφροσφῶν πάσχουσιν. ἢ

Τ Μ Η Μ Α Ο Γ Γ

Δι' ἄρβυρον ἢ βήχας, φάρυγγας, καί λιλια σκλη-
ραί, δυσυρία, φεικώδεις. ὀδύνα πλευρίων,
σηθίων. ἄκοταρ ὅτι ὁ δυνασειῆ, κιαῦτα ἐν
ποίσην ἄρρωσίσαι προσδέχεσθαι χη.

Ἐκοταρ ὅτι ὁ γένηται καὶ ὁμοίον, ἰσθιά-
ται ἐν ρίσι πυρεκίσι πολλὸς προσδέχεσθαι
χη.

Ἐρξίσην αὐχμοίσι πυρεκί ὄξεις γίνου-
ται, καὶ ἦν ἢ ἐπιπλέον ἢ ἔως ποῦτον ὄν,
ὀκίστω καὶ τὸ κατὰ σαρὶ ἐπίσσειν ὡς ἢ ἢ πο-
λύ, καὶ τὰ νοσήματα κιαῦτα δὲ προσδέχεσθαι.

Ἐν εἰσὶ κθεσῶσι καιροῖσην ἦν ἀρῶως
τὰ ἄρῶα ἐπαδιδωσίτη, ὀκισθίαι καὶ ὀκισθίαι
σαῖται αἱ νοῦσι γίνοντ. ἐν ἡ ποίσην ὀκισθίαι
ποίσην, κατὰ σαρὶ καὶ ὀκισθίαι.

Ἐν φθινοπώρῳ ὄξυσταῖται αἱ νῦσσι, καὶ θα-
ναῖω δίασθαι ὡς ἐπίπαρ. ἦρ. δὲ ὑγινοτάτη,
καὶ ἡκίστα θαλασσοδός.

Τὸ φθινοπώρον ρίσι φθίνουσι κακόν.

Πρόσι δὲ τ' ἄρῶν, ἦν μὲν ὁ χειμῶν αὐ-
χμοίσι καὶ βόρῃ ὁ γένηται, τὸ δὲ ἰσθίαι ὀκισ-
θίαι καὶ ὀκισθίαι, ὀκισθίαι τὸ ἦρ. δὲ πυρεκίσι

Β ὄξεις

Ι Π Ρ Ο Κ. Μ Α Ι Φ Ι Ο Γ Ρ.

715, καὶ
 ἀνδρῶσι
 716, ἰσχυροί
 717, τῶν φθ
 718, σίας.
 719, ἰσχυροί
 720, ἰσχυροί
 721, ἰσχυροί
 722, ἰσχυροί
 723, ἰσχυροί
 724, ἰσχυροί
 725, ἰσχυροί
 726, ἰσχυροί
 727, ἰσχυροί
 728, ἰσχυροί
 729, ἰσχυροί
 730, ἰσχυροί
 731, ἰσχυροί
 732, ἰσχυροί
 733, ἰσχυροί
 734, ἰσχυροί
 735, ἰσχυροί
 736, ἰσχυροί
 737, ἰσχυροί
 738, ἰσχυροί
 739, ἰσχυροί
 740, ἰσχυροί
 741, ἰσχυροί
 742, ἰσχυροί
 743, ἰσχυροί
 744, ἰσχυροί
 745, ἰσχυροί
 746, ἰσχυροί
 747, ἰσχυροί
 748, ἰσχυροί
 749, ἰσχυροί
 750, ἰσχυροί
 751, ἰσχυροί
 752, ἰσχυροί
 753, ἰσχυροί
 754, ἰσχυροί
 755, ἰσχυροί
 756, ἰσχυροί
 757, ἰσχυροί
 758, ἰσχυροί
 759, ἰσχυροί
 760, ἰσχυροί
 761, ἰσχυροί
 762, ἰσχυροί
 763, ἰσχυροί
 764, ἰσχυροί
 765, ἰσχυροί
 766, ἰσχυροί
 767, ἰσχυροί
 768, ἰσχυροί
 769, ἰσχυροί
 770, ἰσχυροί
 771, ἰσχυροί
 772, ἰσχυροί
 773, ἰσχυροί
 774, ἰσχυροί
 775, ἰσχυροί
 776, ἰσχυροί
 777, ἰσχυροί
 778, ἰσχυροί
 779, ἰσχυροί
 780, ἰσχυροί
 781, ἰσχυροί
 782, ἰσχυροί
 783, ἰσχυροί
 784, ἰσχυροί
 785, ἰσχυροί
 786, ἰσχυροί
 787, ἰσχυροί
 788, ἰσχυροί
 789, ἰσχυροί
 790, ἰσχυροί
 791, ἰσχυροί
 792, ἰσχυροί
 793, ἰσχυροί
 794, ἰσχυροί
 795, ἰσχυροί
 796, ἰσχυροί
 797, ἰσχυροί
 798, ἰσχυροί
 799, ἰσχυροί
 800, ἰσχυροί

Ι Π Η Ο Κ Α Α Φ Ο Ρ .

νοί τῆσιν ἡλικίῃσιν, ἀεισέ τε δίαχσιν, καὶ
 ὀγκίνουσι μάλισα, πο δὲ θέρεθ κὶ τῆ φιλί
 κοπιώσιν, μίχρη κίμιν, ὄν δὲ γάρβητες, καὶ δὲ
 δειπὸν φθινοπώρην καὶ χερμῶν, ὄν δὲ μίση

αὐ. αὐ. εὐ.
 εὐ. εὐ. αὐ.
 εὐ. εὐ. αὐ.
 εὐ. εὐ. αὐ.

τῆσιν ἡλικίῃσιν, ὄν δὲ μίση
 Νοσήματα ὅ πάντα μὲν ἐν πάσῃσι τῆσιν ἰδ
 ἔρρησι γίνονται, ἀλλοῖον δ' ἐν κακῇ ἐπίστασι, ὄν
 τῶν καὶ γίνεσθαι καὶ πρόξενεσι.

Τῶν δὲ ἡρώσιν, τὰ μέλας χολικά, καὶ τὰ μακρὰ κ
 κά, καὶ τὰ ἐπιληπτικά, καὶ αἱματὸς εὐσπύς, καὶ
 κινάσ, καὶ κόνι, καὶ βράσχοι, καὶ βήχες, κα
 καὶ λήπροι, καὶ λεχάνες, καὶ ἀλφειοί, καὶ ἑσπέρη
 φει, ὄν δὲ μίση, πλῆσται, καὶ οὐμῆτα, καὶ ὄφθαλμικά,

Τῶν δὲ θέρεσι, ἐνιά τε ποτίων, καὶ πυρετοί κα
 ξίωσ χέες, καὶ καύσαι, καὶ τριτοῖοι πλῆσται, καὶ
 τεταρταῖοι, καὶ ἑμπερὶ, καὶ διάρροια, καὶ ὄφθαλ
 κία, καὶ ὤτων πόνοι, καὶ σωματῶν ἐλκώσες,
 καὶ σιπερόνες αἰσθίων, καὶ ἰβωσ.

Τῶν δὲ φθινοπώρην καὶ φθινοπώρην, τὰ φωνά κ. β
 καὶ πυρετοί τεταρταῖοι, καὶ πλῆσται, καὶ σολύα
 νες, καὶ ἄσβωτες, καὶ φάσιες, καὶ σπυρκαρῖα,
 καὶ οὐσπέρησι, καὶ λήπροι, καὶ ἑσπέρησι,

ἑσπέρησι ε α

ἢ κωνάρχοι, ἢ ἀδελφοί, ἢ ἄλλοι, καὶ ἐπι-
 ληφίαι, ἢ παλαιά, ἢ παλαιὰ χολικά.

κγ Τὸ ὅχιμαίνον, πλευρίτιδες, περιπνεύμο-
 θία, ἠθρογχοί, κορυφαί, βράχοι, βήχες, πο-
 νοι πλευρίων, πόνοι σθῆθων, ὀσφύος, κίφα-
 ῖα καλγία, ἰλιγγιοί, ἀσθμηξία.

κδ Ἐν δὲ τῆσιν ἡλικίησιν πιαυτά θυμβάλει,
 ποῖσι μὲν μικροῖσι καὶ νεογνοῖσι παιδιοῖσιν,
 ἀφθαί, ἰμέλι, βήχες, ἀγρυπνία, φοβοί, βί-
 φαλὸν πλεγμοναί, ὧτων ὑγρότητες.

κε Ἐπὶ δὲ τῶν ὀσθῶν ὄντων πρόσθεν ἐπιπλεῖ
 ὀσφύσμοι, πυρεθοί, ἀσκαμοί, διάρροιαί, καὶ
 μακρὰ ὄντων ἀναγῶσι τὰς κύνωσθῆτας, καὶ
 ποῖσι παχυτάτοισι τῶν παιδίων, καὶ ποῖσι
 τὰς κελίας σκληρὰς ἔχουσι.

κς Ἐπὶ βυθροῖσι ὅχιμαίνουσι παρὶ δὲ μίαν
 ἀποθνήσκουσι καὶ τὰ ἐν ἰνίον εἰσώσοιτες, ἀδελ-
 τα, λιθιάσες, ἠμινθες σρογγύλαι, ἀσκαρῖδες,
 ἀφροχορδονεῖς, σατυρίασμοί, χολικάσι. ἢ τ
 ἀλλὰ φιλμάτα, μαλίστα ὅχιμα προσημένα.

κζ Ἐπὶ δὲ τῶν πρεσβυτέρουσι, ἢ πρὸς τὰ
 βυθροῖσιν, καὶ τῶν τε τὰ σπλάγνα, ἢ τῶν

*Gale. in
 Cōmē. le
 thargi nō
 meminit.

Ι Π Π Ο Κ. Α Φ Ο Ρ.

ρεπί χρόνιοι μάλιστα, καὶ αἱμακρὸς φύσεις ἐκ
 εἰνών.

Τὰ δὲ πλεῖστα καὶ ἰσὶ παιδιοῖσι παθεῖα κρινῶν. καὶ
 τὰ μὲν ἐν τῷ ὄρα κρινῶν ἡμέρησι, τὰ δὲ ἐν
 ἡμέρησι, τὰ δὲ ἐν ἡμέρησι. τὰ δὲ καὶ
 πρὸς τὴν ἡβην προσάγουσιν, ὅσα δὲ ἀρδία
 κινῶν ἰσὶ παιδιοῖσι παθεῖα, καὶ καὶ ἀσθενῶν
 πρὸς ἡβασκεν, ἢ ἰσὶ θήλεισι κατὰ τὰ
 ταμνίων φύσεις χρόνισιν ἴσως.

Τοῖσι δὲ νεωτέροις ἐν αἵματι πύσι, καὶ
 φθίσις, πυρετοὶ ὄξει, ἐπιληψία, καὶ τὰ ἄλλα
 νοσήματα, μάλιστα δὲ τὰ προεφθιμένα.

Τοῖσι δὲ ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν ταύτην ἰσὶ μα-
 τὰ, πλευριτίδες, περίπνομοι, ἀσθενῶν
 φρενιῖδες, καὶ ὄσοι, διαρροῖαι χρόνιοι, χολέ-
 ραι, δυσεντερίαι, λευκίαι, αἰμορροῖδες.

† πρὸς
 εἰρηνοί.

Τοῖσι δὲ πρεσβυτοῖσι. ἀσθενῶν, κατὰ φύσιν, καὶ
 βηχῶδες, σπληνίτις, δυσεντερίαι, ἀσθενῶν
 πνοί, νεφριῖδες, ἰλιτίς, ἀσθενῶν, καὶ
 ξίαι, ξυσμοὶ τῶν ὀστέων, ἀσθενῶν, καὶ
 ἀσθενῶν, ἀσθενῶν, ἀσθενῶν, ἀσθενῶν,
 ὀπίαι, ἀσθενῶν, ἀσθενῶν, ἀσθενῶν.

Ταῦ

Τρίμα τεταρτομ.

α Τὰς κρούσας φαρμακείαν, ἢ δὲ γὰρ
τὴν ἀμύγα καὶ ἀχρεῖς ἴψα μύων
μαστοῦ πάντας, τὰ δὲ νύπια καὶ τὰ προσβυ-
πία ἀίλαβι εἶδ. χρῆ.

β Ἐν τῇ φαρμακείᾳ τριάντα εἴδη ἐκ τῆ
σώματι οἶα καὶ αὐτομάτῃ ἴοντα χρῆσιμον.
τὰ δὲ ἰσοπύως ἴοντα, πάντων.

* αἱ. χρῆ-
σιμα

γ Ἐν αἶα δὲ καθαίρειται, καθαίρουται, ἀμ-
φίρεσι τὴ καὶ διφύρουσι φέρουσι, τὰ δὲ ἰσο-
πύα δυοφύω.

δ φαρμακείαν ἄρειο μὲν μάλλον τὰ
ἀνω, χαμηλῶ δὲ, τὰς κάτω.

ε Ἰσοκύνια, καὶ πρὸ κύνος ἐργώδες αἰ-
φαρμακεία.

ς Τὰς ἰσχυροὺς ἢ δυνάμεις ἀνω φαρμακείας
ὑποσημαίνουσι χαμηλῶνα.

ζ Τὰς δὲ ἀσθενείας καὶ μίσησ διὰ τὸ κύνος
ἰσχυρῶ, ὑποσημαίνουσι τὸ βίρειο.

η Τὰς δὲ φθίνουσας ὑποσημαίνουσι, πρὸς
τὰς ἀνω φαρμακείας.

ἴσκι

Τὸς

Ι Π Π Ο Κ Η Τ Α Φ Ο Ρ .

Τὸς ὃ μετὰ φαρμακικὴν ὑποθεσίαν, τὰς καὶ
τῶν ἐπὶ αὐτῶν λεγόμενῶν ἢ καὶ παρὰ προσθεῖς.

Φάρμακον ἔστιν ἢ ἐν κίσει δὴν ἔχειται ἢ ὑποθε-
τῶν αὐθιμοδόνων, χρονίζοντων ἢ ἐν κίσει ἰσχυρῶν

ταῖσι, καὶ κίσει *πληθύνει ἢ ὑποθετῶν τῶν κίσει* 113

Οκείωσι ὄφρα καὶ πρὸς τὸν ὀφθαλμὸν πά-
νοι, καὶ ὀφθαλμῶν ἀλγῶν καὶ λιποθυμῶν καὶ τε
ἐπὶ φάρμακῶν, μὴ ἄλλως εἰς ὑποθετῶν ἔπι-
στον ἰσχυρῶν.

*καὶ ὀφθαλμῶν
καὶ ὀφθαλμῶν
καὶ ὀφθαλμῶν
καὶ ὀφθαλμῶν*

Οκείωσι καὶ λίαν ἀσθενεῖς χημῶν
ἐν ὑποθετῶν φάρμακῶν καὶ κίσει.

Πρὸς τὰς ἐλεβορῶν κίσει μὴ ἔπιδοται ἐν ὄ-
φθαλμοῖσι πρὸς τὴν αὐτῶν προκίσειν καὶ
σώματι πλεονητροφῆ καὶ ἀσθενείᾳ.

*καὶ ὀφθαλμῶν
καὶ ὀφθαλμῶν
καὶ ὀφθαλμῶν
καὶ ὀφθαλμῶν*

Ἐπιπύει ὡς ἐλεβορῶν, πρὸς μὲν τὰς κίσει
σῆς τῶν σώματων μάλλον ἀσθενῶν, πρὸς δὲ τὰς
ἐπὶ πύει καὶ μὴ κινήσιαι, ἵνα ἴσται ἀλλοτῶν καὶ ἐπὶ
καυλίαι, ὅτι κίνησι τὰ σώματα ταρτέρι.

*καὶ ὀφθαλμῶν
καὶ ὀφθαλμῶν
καὶ ὀφθαλμῶν
καὶ ὀφθαλμῶν*

Ἐπὶ ἡ βούλη μάλλον ἀσθενῶν τὸν ἐλεβορῶν
κίσει τὸ σῶμα, ἐπὶ ἡ δὲ πύει, ὅτι πύει ὄφρα
καὶ μὴ κίσει.

Ἐλεβορῶν ἐπὶ κίσει ὡς πύει τὰ σώματα
ὄφρα

*καὶ ὀφθαλμῶν
καὶ ὀφθαλμῶν
καὶ ὀφθαλμῶν
καὶ ὀφθαλμῶν*

θ υή καί χυσι σάσμορ γυ έμωσι έδ. 6

1] Απυρέτω έσσι, άσσοσι, και κεροδω γάσ
υ ή σιχοτάιν θ, ή βόμα εκπικρού μωρ, άνω
φάρμακίαις λιπαρά σιμαίνε. 6

1H Τά υπέρ τ φρενών οδωήματє *άνω φάρ
μακίαις εφείδη σήκωίνε, εκόσω ή κατ'ε, κέτω.

*alij iter-
ieciū ha-
bēt, άίσακ
καθάρουα
δύνται.

10 ετ Οκόστω έρ πησι φάρμακωσσοσι μη σιψωσι
καθαρωδωμοις, ή σπαιοντα, πριη ή σιψωσση.

Κ Απυρέσιση έσση έαρ γένητ) ερφθ, και
χονάτωρ, βάρθ και οσφύος άλγημας, κατω
φάρμακίαις δ'ε δα σιμαίνε.

κα τω τωσχωρήματє κέλανα, εκόσση αίμα με-
ηαρ, από ηρωθμάτω ίοντα, και ξύρ πυρέτω
και άνδρ πυρετω, κάκισα και οσω άρ χρο-

10 μωτα πλείω πονηρότα ή, *κάκισση, ξύρ
φαρμάκω δ'ε άμεινον, και οσω άρ πλείω
χρόματє υ πονηρά.

*αβ. μάλο
ληρκαίη

κβ Νοσημάτωρ εκόσση ερχομένων ήρ χο-
ετ άρ μέλαινα ή άνω ή κατω επέλθη, θανέσιμον.

κγ ετ Οκόσση εκ νοσημάτωρ εξωρ, ή πολυ-
χρονίωρ, ή εκ τρωμάτωρ, ή άλλωσ κελήθη
ετ μείωσι χρομάτων, ή οίση αίμα επέλθη πη

ετ 6 5 υσβ

Ι ΠΑΠ ΟΙΚΗ Η Α Θ Ρ.

Ἐστὶν ἡ ἀποθήκη κρηνη. ἡ ἀποθήκη τοῦ οὐνοῦ. 28
 Δυσκοῦ ἑρμῆ. ἡ ἀποθήκη χαλκῆς μελαίνης. κλ
 αὐτὸς ὁ ἑρμῆς θεοῦ ἀσιμωρ. 29
 Αἶμα ἀνωθεν μὲν ὁμοίως ἀρῶν. καὶ κέρ. κε
 κέρως δὲ καὶ ἀκαθάρ. καὶ τὸ μέλαν αὐτῶν ὡ- 30
 ρήσαντες κερκῶν. 31
 Ἡρὺν ὑπὸ δυσκοῦ ἑρμῆς ἐχομένην ὁμοίως ἀρῶν. κς
 ἡ ἀποθήκη τοῦ οὐνοῦ. 32
 Ὁ ὁμοῦ ἑρμῆς ἐν τῇ ἀποθήκῃ τοῦ οὐνοῦ. κγ
 πλῆθος ὁμοῦ ἀρῶν. ἐν τῇ ἀποθήκῃ τοῦ οὐνοῦ. 33
 κέρως δὲ καὶ ἀκαθάρ. καὶ τὸ μέλαν αὐτῶν ὡ- 34
 ρήσαντες κερκῶν. 35
 ἡ ἀποθήκη τοῦ οὐνοῦ. 36
 φάσις ἐστὶν ὁμοῦ ἀρῶν. 37
 ἐν τῇ ἀποθήκῃ τοῦ οὐνοῦ. 38
 Ὁ ὁμοῦ ἑρμῆς ἐν τῇ ἀποθήκῃ τοῦ οὐνοῦ. 39
 Ὁμοῦ ἑρμῆς ἐν τῇ ἀποθήκῃ τοῦ οὐνοῦ. 40
 Ὁμοῦ ἑρμῆς ἐν τῇ ἀποθήκῃ τοῦ οὐνοῦ. 41
 Ὁμοῦ ἑρμῆς ἐν τῇ ἀποθήκῃ τοῦ οὐνοῦ. 42
 Ὁμοῦ ἑρμῆς ἐν τῇ ἀποθήκῃ τοῦ οὐνοῦ. 43
 Ὁμοῦ ἑρμῆς ἐν τῇ ἀποθήκῃ τοῦ οὐνοῦ. 44
 Ὁμοῦ ἑρμῆς ἐν τῇ ἀποθήκῃ τοῦ οὐνοῦ. 45
 Ὁμοῦ ἑρμῆς ἐν τῇ ἀποθήκῃ τοῦ οὐνοῦ. 46
 Ὁμοῦ ἑρμῆς ἐν τῇ ἀποθήκῃ τοῦ οὐνοῦ. 47
 Ὁμοῦ ἑρμῆς ἐν τῇ ἀποθήκῃ τοῦ οὐνοῦ. 48
 Ὁμοῦ ἑρμῆς ἐν τῇ ἀποθήκῃ τοῦ οὐνοῦ. 49
 Ὁμοῦ ἑρμῆς ἐν τῇ ἀποθήκῃ τοῦ οὐνοῦ. 50

Ἡ ἀποθήκη τοῦ οὐνοῦ

28. Η Α *
29. Η Α *
30. Η Α *
31. Η Α *
32. Η Α *

αβ Οκόθισιν ανισαμένοισιν εκ τούτων η
βλ πλονησιν, ευρωσθα αι αωρσαστες ηπον

αγ Α τας ην και προσπεωνηκοι αη, προ τω
βλ νοσθρσ ενταυθα νοσθρσ ηρησιν

αδ Ηρησιν πλοησιν τωι χρομωι εν φημωι
βλ εονθσ εν τη φάρυγγι πνιξ εξαφρησ επι ενκ
βλ τωι θωναστωμορωι εν τωι νοσθρσ επι ηη

αε Ηρ υπο πνρηστω εχομωνωδ προ χροσ εχσ
βλ φησ εν τωι φησ και μωγσ και τα πρησθρσ ούμωι,
βλ δε λημωι μη εν τωι θωναστωμορωι εν τωι

αζ Ισθωτες ηρηστωι νοσθρσ εν τωι φησ εν τωι
βλ θωι ηρηστωι, και δε φησθσ, ηησθρσ ούμωι, η
βλ εν τωι φησ και εν τωι φησθσ, ηησθρσ ούμωι

αη Δικαστωι ηησθρσ και δε φησθσ, ηησθρσ ούμωι
βλ φησθσ, ηησθρσ και εν τωι φησθσ, ηησθρσ ούμωι
βλ και εν τωι φησθσ, ηησθρσ ούμωι

αθ Ησθρσ ηησθρσ εν τωι φησθσ, ηησθρσ ούμωι
βλ ησθρσ ηησθρσ εν τωι φησθσ, ηησθρσ ούμωι
βλ ησθρσ ηησθρσ εν τωι φησθσ, ηησθρσ ούμωι

ακ Οτι φησθρσ ηησθρσ εν τωι φησθσ, ηησθρσ ούμωι
βλ φησθρσ ηησθρσ εν τωι φησθσ, ηησθρσ ούμωι
βλ φησθρσ ηησθρσ εν τωι φησθσ, ηησθρσ ούμωι

αλ Και

* Ald. & alij ples. & antiqua habet dig uige simū primum.

* Ald. & alij ples. & antiqua habet dig uige simū primum.

Ἡ ὙΠΕΡΒΑΤΟΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

Ἡ ὑπερβατόν μαθητῶν γίνονται ἐπὶ στήσι πλείοσι χρίον).

κα - Ἡ ὑπερβατόν μαθητῶν γίνονται ἐπὶ στήσι πλείοσι χρίον.

κα - Ἡ ὑπερβατόν μαθητῶν γίνονται ἐπὶ στήσι πλείοσι χρίον.

κα - Ἡ ὑπερβατόν μαθητῶν γίνονται ἐπὶ στήσι πλείοσι χρίον.

κα - Ἡ ὑπερβατόν μαθητῶν γίνονται ἐπὶ στήσι πλείοσι χρίον.

κα - Ἡ ὑπερβατόν μαθητῶν γίνονται ἐπὶ στήσι πλείοσι χρίον.

κα - Ἡ ὑπερβατόν μαθητῶν γίνονται ἐπὶ στήσι πλείοσι χρίον.

κα - Ἡ ὑπερβατόν μαθητῶν γίνονται ἐπὶ στήσι πλείοσι χρίον.

κα - Ἡ ὑπερβατόν μαθητῶν γίνονται ἐπὶ στήσι πλείοσι χρίον.

κα - Ἡ ὑπερβατόν μαθητῶν γίνονται ἐπὶ στήσι πλείοσι χρίον.

ca. B. 1. A. 4
οὐκ ἔστι
καὶ χρίον
ἐπὶ στήσι
πλείοσι
χρίον

ca. B. 1. A. 4
- 48 ἂ. τίθ
ἐπὶ στήσι
πλείοσι
χρίον

σ. 146

ΤΟΜΗ Μ. Α Ο Ι Δ Λ Ι

100 Οκόθισιν εν τοις πυρεκίσι τά τε πόσι καὶ
 αν φάσιν ἡρώμα ἐκ φέων φέων ἢ κολίω καὶ τα-

105 ραχθεῖς. ἡ δὲ καὶ κολίω καὶ ταρ τοις πόσι καὶ ταρ
 110 σιν ἀρὴ ὁ πυρεκός, ὑποτροπιάζειν, ἀλάττωσιν ὁ

115 ἔμ- ὁ ὄσιρ ἐν πυρεκίσι καὶ τῶν ἐπιγίνοντων
 120 σφῶσιν ὅτι φέων καὶ κολίω καὶ ταρ καὶ ταρ
 125 ὁσιν ὁ φέων καὶ τῶν κολίω καὶ ταρ καὶ ταρ

130 καὶ τῶν κολίω καὶ ταρ καὶ ταρ καὶ ταρ
 135 καὶ τῶν κολίω καὶ ταρ καὶ ταρ καὶ ταρ

140 Οκόθισιν εν τοις πυρεκίσι καὶ τῶν ἐπιγίνοντων
 145 καὶ τῶν κολίω καὶ ταρ καὶ ταρ καὶ ταρ

150 καὶ τῶν κολίω καὶ ταρ καὶ ταρ καὶ ταρ
 155 καὶ τῶν κολίω καὶ ταρ καὶ ταρ καὶ ταρ

160 καὶ τῶν κολίω καὶ ταρ καὶ ταρ καὶ ταρ
 165 καὶ τῶν κολίω καὶ ταρ καὶ ταρ καὶ ταρ

170 καὶ τῶν κολίω καὶ ταρ καὶ ταρ καὶ ταρ
 175 καὶ τῶν κολίω καὶ ταρ καὶ ταρ καὶ ταρ

180 καὶ τῶν κολίω καὶ ταρ καὶ ταρ καὶ ταρ
 185 καὶ τῶν κολίω καὶ ταρ καὶ ταρ καὶ ταρ

190 καὶ τῶν κολίω καὶ ταρ καὶ ταρ καὶ ταρ
 195 καὶ τῶν κολίω καὶ ταρ καὶ ταρ καὶ ταρ

200 καὶ τῶν κολίω καὶ ταρ καὶ ταρ καὶ ταρ
 205 καὶ τῶν κολίω καὶ ταρ καὶ ταρ καὶ ταρ

* Antiq. cōtext. le git ων - ρίωσα. * Gal. legendi pa tai εν κρι τικὸς ἀμ - ρισιν. * Hac sūt addita ex antiquo.

* Antiq. legit κλη ρέτερον.

ipha * + i. κληδ + i. κληδ + i. κληδ

ὁκθ

Ερ

Ι Π Ρ Ο Κ. Α Φ Ο Ρ.

Ἐν κῆσι πυρεθῖσι τὸ πνεῦμα προσκόπτον, ξη-
ρακὸν, ἀσασμὸν γὰρ σημαίνει.

Ὁκόθισιν ἕρα παχία, θερμώτατα, δλί-
ρα, ἕκ ἀπυρέτοισι τοῖσι, πληθῶ ἔλθον ἐκ
τοῦτων λεπτόν, ὠφελεί, μάλιστα ἢ τὰ ποι-
αῦτα ἔρχετο οἷσιν ἐξ ὀρχῆς ἢ σφραγίσεων
ὑπόστασιν ἴχθ.

Sic legit
Ald. sed
reliq anti
qui con-
texti (in
pυρεθῖσι)
nō legit.

*Ὁκόθισι ἢ ἐν πυρεθῖσι τὰ ἕρα ἀκατέ-
ταραχμένα, οἷον ὑποζυγίων, τοτέιοσι κεφα-
λαλίαι ἢ πύρεσιν, ἢ παρέθοντι.

Οἷσιν ἐβδουμάκι κρινεται, τοτέιοσιν ἐπι-
νέφελεν ἴχθ θ ἕρον τῆ τετάρτη ἐρυθρόν
κῆ τ' ἄλλα κατὰ λόγον.

Ὁκόθισιν ἕρα διαφωρία λευκά, πονηρά,
μάλιστα ἢ ἐν κῆσι φρονελεκῖσιν ἐπιφαίνεται.

Ὁκόθισιν ὑποχόνθια μετώρα διαβορ-
βαρίζοντα ὀσφύθ ἀλγήματος ἐπιγνωμένον,
αἰ κίλια πύρεσιν καθυγείνοντο. ἢν μὴ φῦ-
σα κῆ ἀρράκωσιν, ἢ οὔρα πλήθος ἐπέλθον
ἐν πυρεθῖσι ἢ ταῦτα.

*Antiq.
codext. in
wis dicti
onem nō
legit.

Ὁκόθισιν * ἕρα ἕς ἄρθεα ἀφισαδα, οὐδ
ρῦετο τῆς ἀποστάσεθ, ἕρον πολὺ, κῆ παχύν
καί

καὶ λοβικὸν γινώσκον, οἷον ἐν χύσι καπνί-
 δισι πυρεχοῖσι τεταρταύσιν, ἀρχεται ἐν
 οἰσι γίνεσθαι ἢ ἴσχυϊ ἐκ τῶν ρινῶν αἰμορρα-
 χύσῃ, καὶ πᾶσι τεχνί λύνεται.

οε Ἡρ αἷμα ἢ πύον ἕρῃ, τῶν νεφρῶν, ἢ
 κύσει ως ἔλκωσιν σημαίνει.

οσ Ὀκόθισιν ἐν τῷ οὐρῷ παχῆ ἴσχυϊ σαφ-
 κία μικρὰ, ἢ ἴσχυϊ τριχίσι σωεξοῦ χύσι, το-
 τίσισιν ἀπὸ τῶν νεφρῶν ἐκκρίνεθαι.

οζ Ὀκόθισιν ἐν τῷ οὐρῷ παχῆ ἴσχυϊ πιτυ-
 ρώδεις σωεξοῦ χύσι, τοτίσισιν ἢ κύσις φωεῖα.

οη Ὀκόθι ἀπὸ πάλαιόματο αἷμα ἕρῃσι, το-
 τίσισιν ἀπὸ τῶν νεφρῶν φλεβίων ρῆξι
 σημαίνει.

οθ Ὀκόθισιν ἐν τοῖσιν οὐροῖσιν φαρμάκω
 ὑφίσταθαι, τοτίσισιν ἢ κύσις λιθία.

π Ἡρ αἷμα ἕρῃ καὶ τρυφεύς καὶ τραχη-
 ρίην ἔχει, καὶ ὀδύνη ἐμπλήθη ἐς τὸ ὑποκα-
 ριον, καὶ τῶν κλίνας καὶ τῶν περίουρων, το-
 ποῖ τῶν κύσιρ ποιέει.

Ald. le-
 gitur
 τριχίσι

πκα Ἡρ αἷμα καὶ πύον ἕρῃ καὶ λεπίδας καὶ
 ὄσμη βαρεία ἢ τὴν κύσει ως ἔλκωσιν σημαίνει.

γ Ὀκό

Ἰ Π Ρ Ο Κ. Ἄ Φ Θ Ρ.

Ὁ κάσιον ἐν τῇ ἐρήθει φύμα] α φύε), το πβ
 τίοισι διαπυήσαν] θ κη υπαγέν] θ, λυσις.

Οὔρησι νύκτωρ πολλὴ γενομένη, σμικρὴν πρ
 τῶν υποχάρησιν σημαίνει.

Τμήμα πέμπτου.

Σ Πασμός ἐξ ἐμβόρων, θανάσιμον. α
 Ἐπὶ τραιμάλι ασκμός ἐπιχνό- β
 μω] θ, θανάσιμον.

Αίμα] θ πολλοῦ ρυέν] θ ασκμός ἢ λυ- γ
 γμός ἐπιχνόμω] θ, κακόν.

Ἐπὶ ὑπερκαθάρσθ, ασκμός ἢ λυγμός ἐπι- δ
 χνόμω] θ, κακόν.

Ἢρ μεθύων ἐξαίφνης ἀφώνος ὡς γένη), ε
 ασκαδεις ἀποθνήσκει. Ἢρ μὴ πυρετός ἐπιλά-
 βη, ἢ ἐς τὴν ἔρση ἐλθῶν, καθ' Ἢρ αἰκραιπτά-
 λα λύσθ), φθέρηθ.

Ὁ κόσιον ὑπὸ τετάνου ἀλίσκονται ἐν τέτ- ε
 τερση ἡμέρησιν ἀπόλλυντ, Ἢρ δὲ ταύτας
 διαφύγωσιν, ὑγιές γίνονται.

Τὰ ἐπιληπτικὰ κόσιον πρὸ τῆς ὕβης γί- ζ
 νεται, μετὰ τῆσιν ἔχθ, κόσιον δὲ πέν] θ κη
 ἄκθ

1. Ὀκόσοι ἐτέρω γίνεσσι, τούτοις * τὰ πολλά συ-
ναποθνήσκουσι.

* τὰ πολλά
ἀλλ. additū
ex Aldi-
no con-
textu.

2. Ὀκόσοι πλευρικοί γνόμμοι: ὅκ ἀνασσε-
θαίρονσιν ἐν τέσσερα καὶ δέκα ἡμέρησσι, οὗτοι
ἕως ἐμπύημα μεθίστανται.

3. Φθίσιες γίνονται μάλιστα ἠλικίᾳ τῆσιν
ἀπὸ ὀκτώ καὶ δέκα ἐτέρω μέχρι τριάκοντός κη
πέντε.

4. Ὀκόσοι κωκώχλω διαφύγουσιν, τούτοι-
σιν ἕως ἔρ πνύμονα πέπειτ, καὶ ἐν ἑπτὰ
ἡμέρησιν ἀποθνήσκουσιν, ἢ ἢ ταύτας δια-
φύγουσιν, ἔμπυοι γίνονται.

1α. Τοῖσιν ὑπὸ τ φθίσιων ἰνοχλημένοισιν
ἢ τὸ πῆγμα ὅτι ἀναβήσασιν βαρὺ ὄψιν
τὸς ἀναβήσασιν ἐπιχεύουσιν, καὶ αἱ τρίχες ἐκ
τῆς κεφαλῆς ῥέουσιν, θανάσιμοι.

1β. Ὀκόσοι φθισίωσιν αἱ τρίχες ἀπὸ τ κε-
φαλῆς ῥέουσιν, οὗτοι διαρροῖς ἐπιγενεμέ-
νης ἀποθνήσκουσιν.

1γ. Ὀκόσοι ἀφρώδεις αἶμα ἀναπύουσι, τούτοις
ἔκ τῃ πνύμονι ἢ ἀναγωγὴ γίνεταί.

1δ. Ὑπὸ φθίσιωσιν ἐχρήνωσιν, διαρροῖα ἐπιγνο-
σιν.

γ 2 μένη

Ι Π Ρ Ο Ρ. Α Φ Ο Ρ.

αἰνῆ, θανάσιμον.

Ὀκόσοι ἐκ πλοσφύλλου ἐμπυοὶ γίνονται, ἢ
ἢ ἢ ἀνακαθάρθωσιν ἐν τεσσάρων ἡμε-
ρησιν, ἀφ' ἧς ἂν ἢ ῥῆσις γένηται λύνονται, ἢ ἢ
δὲ μὴ εἰς φθίσιον μεθίστανται.

Τὸ θερμὸν βλάσπει ταῦτα τοῖσι πλεονά-
κισ χρομένοισι, ἄρκων ἐκθήλασι, νεύρων
σοφάτων, γνώμης νάρκωσιν, ἀιμορραγίας,
λεποθυμίας, ταῦτα οἷσι θάνωσι.

Τὸ δὲ ψυχρὸν ασκμοῦς, τετάνους, με-
λασμοῦς καὶ εἴλα πυρετώδεια.

Τὸ ψυχρὸν πολέμιον ὀστέων, ὀλίσι μεύ-
ροισιν, ἐκφάτω, νωκίω μελώ, πῶς θερ-
μὸν * ὀφελιμὸν.

* αἰς, φιλ-
λιον.

Ὅσα κατ' ἐψυχῆν, ἐκ θερμαίνεν χρεῖς πλήρῃ
ἔσα ἀιμορραγίας, ἢ μέλα.

Ἐλκεσι τὸ μὲν ψυχρὸν δακνώδεις, δὲ ῥ-
μα πόρικληρύνει, δὲ ῥύνην ἀνεκοτύθησιν ποι-
ῖαι, * μελαίνει, εἴλα πυρετώδεια, ποῖε
ασκμοῦς καὶ τετάνους.

* Aid. le-
git μελα-
μοί.

Ἐστὶ ὅσα ἢ τετάνω ἀνδρ' ἐλκεσι νωκίω δὲ
σάρκα θέρειος μέσθι, ψυχρὸν πᾶσι κατὰ χρεῖσις
ἴτασ

ετανάκλησιν θερμῆς ποίεεται, θερμὴ δὲ
 ταῦτα ρύεται.

κα Τὸ θερμὸν ἐμπυηκὸν ἔκ δὲ πᾶν ἐλκεὺς
 μέγιστον σημεῖον ἐς ἀσφαλείην, δέρμα μα-
 λάας, ἰσχναίνε, ἀνώδυνον, ριγῶν, σπασμῶν,
 τετάνων, παρηχεικόν, τῶν ὃ ἐν τῇ κεφαλῇ
 παρηβαρίην λύει, πλεῖστον δὲ διαφέρει ὁσίων
 κατὰ μασι, μάλλον ὃ τοῖσιν ἐφιλωμένοις
 τοτέων ὃ μάλας, κῆσιν ἐν κεφαλῇ ἔλκεα
 ἔχουσι, καὶ ὁκόα ὑπὸ ψύξει (θ. θνήσκει, ἢ ἔλκε)
 καὶ ἔρπησιν ἐδιομένοισιν, ἔσθρη, ἀσθραίοις, ὑπέ-
 ρρη, κύνει, τοτέωσι τὸ μὲν θερμὸν φίλον καὶ κρι-
 νον, τὸ δὲ ψυχρὸν πολέμιον καὶ κτάνον.

κγ Ἐν τοτέωσιν δὲ δὴ τῶν ψυχρῶ χρέεσθ
 ὁκόα ἐν ἀίμορροῦ ἔσθρη μέλει, καὶ ἐπ' αὐτὰ
 ἀλλὰ πόρι αὐτὰ, ὅθεν ἐπιρροῖ, καὶ ὁκόασι
 φλεγμοναί, ἢ ἐπιφλογίσματα εἰ; τὸ ἐρυθρὸν
 καὶ ὑφαιμον ρέποντα νεκρῶ ἀίματι ἐπεὶ τὸ γὰρ
 πταλαὶ μελαίνει, καὶ ἐρυσίπεται τὸ μὲν ἐλκυσ-
 μονον, ἔπει τὸ γὰρ ἐλκυσμῶνον βλάπτει.

κδ Τὰ ψυχρὰ διορ χιῶν καὶ κρύσταλλοι, σή-
 θεσι πολέμια, βηχέων κινήκας, καὶ ἀίμορ-
 ρας

Γ Π Π Ο Κ. Α Φ Ο Ρ.

φαρικά, καὶ καταρροϊκά.

Τὰ ἐν ἀρθροῖσι διδύμαστα καὶ ἀλγύμα- κε
τα ἄτορ ἔλκεθ ἢ ποδαγκικά ἢ ὑπόμαστα
ποτέων τὰ πλεῖστα ἢ ψυχρὸν πολὺ καταχέ-
ωδων, ῥαίσει τε ἢ ἰσχυαίνεις ἢ ὀδύνην λύσει
νάρκη γὰρ μετρίη ὀδύνης ληκτική.

Ἰσως τὸ ταχέως θερμαινόμενον, καὶ τα- κε
χίως ψυχρὸν, κεφοτάων.

Οκόσοισι πινῆν ὄρεξις νύκτωρ, τοτέοισι, κ
πάνυ διρωδέην, ἢ ἐπιχειμηθῶσιν, ὀρεχθῶν.

Γωμικίων ἀρωγῶν ἢ ἐν ὀρώμασι πυ- κη
ρίη, πολλακὴ ἢ καὶ εἰς ἄλλα χρησίμη ἄρ ἦν,
εἴμῃ καρναβαρίας ἐνεποίη.

Τὰς κινούσας φαρμακοῦσιν, ἢ ὄρεγ᾽ τε- κε
πράμινα, ἢ ἀχρῖς ἐπιὰ μιλῶν, ἦσων ἢ τάν-
τα τὰ ἢ νήπια, ἢ πρῆσβυτορα ὀβλαβέωσιν χη.

Γωμικί ἐν γαστρί ἔχουσιν ὑπὸ ἄνδρ τῶν λ
ὄξέων νοσημάτων ληφθῆναι, θανάσιμον.

Γωμῆ ἐν γαστρί ἔχουσα, φλεβοθρομηθῶσιν ἐκα- λα
ρῶσιν, ἢ μάλλον εἰ μᾶλλον εἰν εἰμβρῶν.

Γωμικί αἷμα ἐμειούσιν τῶν κατακλιθέντων λβ
ρῶντων, λύσι.

Γω

λγ Γωαικί τ καταμύων εκλεπόντων, αιμα εκ τωρ ρινωρ ρυηται, αγαθον.

λδ Γωαικί εν γαστρι εχουση ην η κωιλιη ρυησ πολλα κινδυνος εκτρωσαι.

λε Γωαικί υπο υσδρικων ενοχλυμενη η δυσκοινησ, πρσρμος επιγυνομω, αγαθον.

λς Γωαικί καταμύνια αχροα, η μη κατὰ τὰ αυτα, αι ει γινωμωα, καθαρστος δ εσθ συμαινα.

λζ Γωαικί εν γαστρι εχουση ην εξαιφνης οι μα σοι ισχνοι γένων, εκλυρωσαι.

λη Γωαικί εν γαστρι εχουση ην ο ετερομασος ισχνος γένη, διδυμα εχουση, θαστρον εκλυρωσαι, η ην μη ο δεξιός μασος ισχνος γένησ, ε αρρενησ ην ο αριστερος το θηλυ.

λθ Ην γυνη μη κύσθαι, μηδὲ τ εθκωα, γαλα εχθ, ταύτης τὰ καταμύνια εκκλεισπιε.

μα Γωαικί εν οκόσασ ες τος λιθους αιμα συσρίφει, μωίαν σημαίνει.

μβ Γωαικί ην θέλης εδέναι ε κύη, επηρ καθοδύσθαι μέλλη μελίφρατον διδυσ πιερν, κωι ην μη σρσρον εχθ, πορι τω γαστρία, κύησ εσ δ ε μη, ε κύησ.

- κὺν ὡς μεγίστω πρὸς τῆς πτῦος πρόσβαλλε.
 να Ὀκόςαι ἐν γαστρὶ ἔχουσι, τοτέρων συμμύη
 τὸ σῶμα τῶν ὑσερέων.
 νβ Γνωκί ἐν γαστρὶ ἔχουσι γάλακτος τῶν μα
 σῶν πολὺν φέου. ἀδουίς τὸ ἔμβρυον σημαί
 νει, ἢ ἐν σπέρμοι δι' αἰσὶ ἔωσιν ὑγιεινότερον
 τὸ ἔμβρυον σημαίνει.
 νγ Ὅσαι διαφθείραν μέλλουσι τὰ ἔμβρυα, τὰ
 τῆσιν δι' αἰσὶ ἰχνοὶ γίνονται ἐν δὲ πάλιν
 σκληροὶ γίνωνται, ὁ δὲ δύνηται ἢ ἐν χίσι αἰσὶ
 σιν, ἢ ἐν χίσι ἰχνοῖσιν, ἢ ἐν τοῖσιν ὀφθαλ
 μοῖσιν, ἐν χίσι γούνασι, καὶ ὑ διαφθείρουσιν.
 νδ Ὀκόςαι τὸ σῶμα τῶν ὑσερέων σκληρὸν ἐστὶ
 τούτῃσιν ἀνάγκη τὸ σῶμα τῶν ὑσερέων
 συμμύην.
 νε Ὀκόςαι ἐν γαστρὶ ἔχουσι ὑπὸ πυρετῶν
 λαμβάνοντες, καὶ ἰχυρῶς ἰχναίνοντες ἀντορ
 προφάσιος φανερῆς πικρῶσι χαλιπῶς καὶ ἐπι
 κινδύνης, ἢ ἐκλεπῶσιν κινδύνης.
 νς Ἐπί τῶν γνωκίῶν σπασμὸς καὶ λεπιδυ
 μία ἢ ἐπιγίνηται, κακίον.
 νζ Καταμνήτων, ριγομένων, πλειόνων ἔωσι
 συμβ

ἸΗΠΟΚ. ἩΨΤΟ Ρ.

συμβαίνουσι, καὶ μὴ γινόμενων ἀπὸ τῆς ὑστά-
της καὶ οὐ συμβαίνουσι.

Ἐπὶ δὲ ῥῶ φλεγμαίνοντι καὶ ὑσέρι φλε- νι
γμαίνοντι, σφραγισθῆναι ἐπιζίνεται, καὶ πρὸ κροτοῦ
σφραγισθῆναι ἐπιζίνεται. Ἐπὶ δὲ ὑσέρι
φλεγμαίνοντι λυγρὸν ἐπιζίνεται.

Γυνή ηἰ μὴ λαμβάνῃ ἐν γαστρὶ βούλει εἶναι
καὶ λέναι ἐπὶ λήξει, περικαλύψας ἱματίοισι θυ-
δαίκα καὶ στήθερα, καὶ ἡρμῶν πορδύεδαί σοι δοκῆ
ἢ ὀλμὴ σὺ δὲ σῶματός ἐς τὰς ῥίνας, καὶ ἐς τὰς ὀ-
φθαλμοὺς, καὶ ἐς τὰς ὠτοὺς, καὶ ἐς τὰς ἰσχυρὰς ἐστὶ.

Ἡρμῶν καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα καθάρσιες πο-
ρδύοντι, ἀδύνατον τὸ ἐμβρυον ἡγαίνειν.

Ἡρμῶν καὶ οἱ καθάρσιες μὴ πορδύονται, καὶ
μήτε φρίκῃς, μήτε πυρετῶ ἐπιγινόμενα ἔχουσα
καὶ αὐτῆ προσηπῆσαι, ὡς ἴδω αὐτῶ ἐν γα-
στρὶ ἔχειν.

Ὀκόσα φυχρὰ καὶ πυκνὰς τὰς μήτρας
ἔχουσα, ἢ κνίσουσα, καὶ ὀκόσα καὶ ῥυτὰς τὰς
μήτρας ἔχουσα, ἢ κνίσουσα, ἄσποσ βέννυθον
καὶ αὐτῶς ὁ ῥυτῶ, καὶ ὀκόσα, ξηρὰς καὶ ἄσποσ, καὶ
καρπυοειδέας, ἐν δὲ ἰσχυρῶ τῆς προφῆς φερίεσθαι τὸ
ἐμβρυον, καὶ ἐπὶ τῶ ἰσχυρῶ ἐπιζίνεται ἢ ὑσέρι ἔχουσα

απορμα, δικότα δι' εξ αμφοτέρων πλωκρά-
 σιν έχουσι συμμέτρως, αι τοιαύτα επίτεκνοι
 γίνονται.

Εξ ούτω παρρησιώς θείονα τών άρρήτων, η
 γάρ δι' άρραότητα το σώματι κτηνύμα έξω
 φέρει προς τή μη παραπέμπειν έπίρμα,
 η στή τών πυκνότητα τή έξω έδιαχωρεί-
 ται, η στή τών ψυχρότητα έκ έμπουράδι, έως
 τή άρραίω προς τήν τόπον τών, η στή τών
 έθέρμασιν εν τή αυτή γίνονται.

Α Γάλα θιδόναι κεφαλαλή έουσι, κακόν. Κα-
 κόν η γάρ πυρεταίνουσι, η οίσην υποχόνδρια
 μετέωρα διαβροθίζοντα, έσα έίσι διαψά-
 σι, κακόν η γάρ οίση χολώδες αί ύπαχωρή-
 σεις εν έξέσι πυρετισσιν έωσιν, οίσην άρ άι-
 μάτις πολλά διαχωρησις γέγονεν, άρμόει έί έ-
 ποισι φθινώδισ, μη λίην πολλή πυρετασσι,
 θιδόναι, η εν πυρετίσι μακροίσι, βληχροίσι
 κη εν τών προσημείων σήμειων πα-
 υρίον, άρ ά λόγον η εκτετηκόσι.

Οίσην οίσημα έπ' έλκεσι φαίνοντα, ού
 μάλλον άρ ά μακροίσι, άρ ά μακροίσι, άρ ά μακροίσι, άρ ά μακροίσι,
 η άρ ά μακροίσι, άρ ά μακροίσι, άρ ά μακροίσι, άρ ά μακροίσι.

Ἰ Π Ρ Ο Κ. Ἀ Φ Ο Ρ.

τίταινοι, ποῖσι δ' ἐμπροσθεν μανίη, ἢ ὀδύνη
 πλοῦρον ὄξυς, ἢ ἐμπύησις, ἢ ὀδύνη ἰδρῆ, ἢ
 ἰνυρὰ ἢ τῆς οἰδηματίας.

οἱ οὖν ἴδι
 οἱ οὖν ἴδι
 οἱ οὖν ἴδι
 οἱ οὖν ἴδι

Ἦν τραυμάτων ἰχυρῶν ἢ πονηρῶν ἰόν- ΞΣ
 τῶν, οἰδηματῶν ἐπιφανῶν, μέγα κακόν.

Τὰ χεῖνα χησά, τὰ δὲ ἰνώμα, κακά. ΞΖ

Τῶ ὀπιθεν τῆς κεφαλῆς ὀδωμῶτα, ἐν ΞΗ
 τῷ μετώπῳ ὄρθη φλέψι τιμηθῆσα, ὠφελεία.

Ρήγνα ἀρχεῖ) γυναιξί, ἢ ἐξ ὀσφύθ, καλ ΞΘ
 λον, καὶ ὄρθη γυναιξί κεφαλῆν, ἀτὰρ καὶ ἄν-
 θρώπων ὀπιθεν μάλλον, ἢ ἐμπροσθεν τοῦ σώ-
 ματος ὄρθη μηρῶν πηχέων ἄταρ καὶ τὸ
 εἶσμα ὄρθον, δηλοῖ δὲ ἢ ὄρθη

Οἱ ὑπὸ τεταρτάων ἀλισκόωμοι, ὑπὸ ὀ ΞΑ
 σσοκμῶ ἢ πάνυ πάλισκονται, ἢν δὲ ἀλίσ-
 κονται πρόπορον, καὶ ἐπιγίνονται τεταρ-
 τῶθ, πῶνται.

Ὀκόσοισι δέρματα πόριτείνετ, κερφά- ΞΒ
 λία καὶ ξηρὰ ἀνθ' ἰσφώτος τελοβτώσιν, ὀκό-
 σοισι δὲ χαλαρὰ καὶ ὄρθια σὺν ἰσφώλι τε-
 λοβτώσιν.

Οἱ ἰκτερώδεις ἢ πάνυ τὶ πυδματώδεις ὀβ ΞΓ
 ἴθωσιν.

Οἱ ἰκτερώδεις ἢ πάνυ τὶ πυδματώδεις ὀβ ΞΔ
 ἴθωσιν.

Οἱ ἰκτερώδεις ἢ πάνυ τὶ πυδματώδεις ὀβ ΞΕ
 ἴθωσιν.

Τριῆμα ἑκτόν.

- Α** Ἐν τῆσι χρονίησι λιουφρήνησιν ἄξυρρα κῆ
 Ἐπινομένη, * μὴ πρῶτόφορ γενομένη * ΑΓ. πρι-
 σιμῶν ἀλαθόν, * ΑΓ. πρι-
Β Οἷσι ῥίνες * ὑψότορα φύσει καὶ ἡ γονῆ * ΑΓ. ὑρχι
 * ὑψότορα, ὑγιάνουσι νοσήτοροι, οἷσι δὲ τ' * ΑΓ. ὑρχι
 ἀναντία ὑγιανότοροι.
Γ Ἐν τῆσι μακρῆσι δινούτορ ἰμῶσι αἰ ἀπο-
 σιτίαι, κακόν, καὶ σὺν πυρῆσιν, κάκιον.
Δ Τὰ πορμάσθρα ἔλκεια, κακῆθρα.
Ε Τὰ δινούτορα καὶ ἐν πλάσθρα καὶ ἐν
 σῆθρα, καὶ ἐν τοῖσιν ἄλλοισιν εἰ μέγα διαφέ-
 ρουσι καταμαθῆτων.
Σ Τὰ νεφελικά καὶ ἀκόστα κατὰ τὴν κνῆρη ἀλ-
 γήματα πρῶτοφοροῖς ἐργωδῶς ὑγιάνεται.
Ζ Τὰ ἀλγήματα καὶ οἰδήματα κατὰ τὴν
 κνῆρη γινόμενα, τὰ μὲν μετέωρα καφάτα-
Η τας τὰ δὲ μὴ μετέωρα, ἰσχυρότερα.
Θ Τοῖσιν ὑβρωπικῶσι τὰ γινόμενα ἔλκεια
 ἐν τῶν δώματι ἢ ἐν δώματι ὑγιάνεται.
Ι Τὰ πλατῆ ἐξανθήματα ἢ πάντι κνῆ-
 ρα ὑγιάνεται.
Κ Κεφαλῆρ πογόνῆ καὶ πορῶ δινούτορα, ὑγιάνεται

Ἰ Π Ρ Ο Κ Λ Ἄ Θ Ο Ρ .

ἢ ὕδωρ, ἢ αἷμα ῥυῖν κατὰ τὰς ρίνας, ἢ κατὰ
τὸ στόμα, ἢ κατὰ τὰ ὦτα, λυεῖ ἀγόνημα.

Τοῖσι μελαγχολικῶσι, καὶ τοῖσι νεφρῶσι κα-
κῶσι, αἰμορροΐδαι ἐπιγνοόμεναι, ἔλαθον.

Διαιμορροΐδαι ἐν ἐνὶ χρόνῳ, ἢν καὶ μάλιστα β-
διαφυλαχθῆ, κίνδυνος ὑβώπαι ἐπιγίνεσθαι ἢ
φθίσειν.

Ἐπὶ λυγμῶ ἐχομένῳ, πηρμοὶ ἐπιγνο-
όμεναι λυνοὶ τῶν λυγμῶν.

Ἐπὶ ὑβώπαι ἐχομένῳ τὸ κατὰ τὰς φλέ-
βας ἐς τὴν κοιλίην ὕδατος ῥυέντος, λύσει.

Ἐπὶ διαρροῆσι ἐχομένῳ μακρῆς, ἐπὶ τοῦ-
τομάτου ἐμετος ἐπιγνοόμενον, λυεῖ τὰ δι-
αρροῆσι.

Ἐπὶ πλοσρίδιαι ἐχομένῳ, ἢ ὑπὸ περι-
πιδιμονίῃ διαρροῆσι ἐπιγνοόμεναι, κακῶν.

Ὀφθαλμῶν ἢ ὑπὸ διαρροῆσι λιφθῆναι, ἢ
ἀγαθόν.

Κύστην διακτείνεσθαι, ἢ ἐκ κεφαλῶν, ἢ καρ-
δίαν, ἢ φρένας, ἢ τὴν ἐντέρων ἢ τὴν λεπῶν, ἢ
κοιλίην, ἢ ὑπὸ ῥοδακίῳ ἔλαιῳ.

Ἐπὶ διακτεπῆ ὀσείων, ἢ χόνδρων ἢ νέων
ῥοδῶν, ἢ ῥοδακίῳ τὸ λεπτόν, ἢ ἀκρόποδιῳ λυεῖτε

ἀμύεται, αὐτὲ συμφύεται.

κ Ἦρ ἔσ τὴν κοιλίῳ αἵμα ἐκ χυθῆ πτερὰν φύσιν, ἀνάγκη ἐκτυθεύου.

κα Τοῖσι μαλακώμενοισι κερσῶν ἢ αἰμορροῖαν δὴν ἐπιχρησμένων, τὸ μακρὸν λύσει.

κβ Ἦρ ὀκώσιν φησὶ μάλα ἐκ τῶ κατῷ εἰς τὸς ἀγκώνων καὶ βαίνει, φλεβοθμία λύει.

κγ Ἦρ φῶθ καὶ δυδυμὴν στυλῆν χιόνον ἔχουσι διατελεῖ, μελαγχολικὸν ἀβίτην.

κδ Ἔντερον ἦρ διακροῦ τὴν δριλεψῶν, ἔ συμφύεται.

κε Ἐρυσίπελας ἔξωθεν μὴ ἔσω πρέπειδοι, ἔκ ἀγαθόν, ἔσωθεν ἔξω, ἀγαθόν.

κς Ὀκώσισην ἦρ ἐν κῆσι καύσοισι πρόμοι γίνονται, παρκαπῆ λύει.

κζ Ὀκώσι ἐμπυοὶ ἢ ὑβρωπιθὶ καίονται ἢ τρέμον) ἐκ ρῦεν καὶ τὸ πύθῃ ἢ ὑδατος ἀσθῶν, πάντες ἀπόλλω).

κη Ἐν ἄχοι ἢ ποδαρξίωσιν, ἔτὲ φαλακροὶ γίνονται.

κθ Γωνὴ ἢ ποδαρξίωσιν ἦρ μὴ κατὰ μὲν ἰα αὐτῶν ἔκ τῆν ἐκλείπει.

λ Πόδι ἢ ποδαρξίωσιν πρὸ τοῦ ἀφροδισιασμοῦ, διαιρέση. *ΑΡ. ἀφρο

Ι Π Ρ Ο Κ . Α Φ Ο Ρ .

Ὁ δύναις ὀφθαλμῶν ἰσφακποσίη, ἢ λυτρός, ἢ α
 ἢ πυρίη, ἢ φλεβοζμία, ἢ φάρμακίη λύει. λβ

Τρυγλί ὑπὸ διαρροῖαι μάλισα ἀλίσκων- λβ
 ται μακρῆς.

Οἱ ὄξυρεγμῖώδεις ἢ πάνυτι πλοβεπκῆι λγ
 γίνονται.

Ὁκόσοι φαλακροὶ τοτέισι κισσοὶ μεγάλοι λδ
 ἢ γίνονται, ὀκόσοισι δὲ φαλακροῖσι κισσοὶ ἐπι-
 γένονται, πάλιν ἢ κί γίνονται δασίαι.

Τοῖσι τὴν ὑφωπικοῖσι βῆξ ἐπιγενομένη, λε
 κηκόρ.*

* Aliq co
 dices ad-
 ditum ha-
 bent, * δὲ
 προσήτοι-
 και, ἀγαθῆς

* Hæc
 sunt addi-
 ta ex an-
 tiquis co-
 dicibus.

Δυσκρίη φλεβοζμία λύει, τίμηρη δὲ λς
 τῆς ἄσω.

ὑπὸ κωλύχης ἰχμίνω δίδημα γυνία λζ
 ἐν τῷ τραχήλῳ, ἀγαθόν, * ἔξω γὰρ πρῆπ-
 ται τὸ νόσημα.

Ὁκόσοισι κρυπτοὶ κερκῖνοι γίνονται, μὴ θε- λη
 ραποῦρη βέλπον, θοραποδύμνοι γὰρ ἀπόλ-
 λυτῆ ταχέως, μὴ θοραποδύμνοι ὃ, πνύρη
 χρόνον διατελῶσι.

Σπασμὸς γίνεται ἢ ὑπὸ πληρώσει, ἢ κε- λθ
 τῶσει, οὕτω δὲ κηλυγμός.

Ὁκό

Τ Μ Η Μ Ἀ ς .

μ Ὀκόσοισι παρὶ τὸ ὑποχόνθριον πόνος γί-
νετ' ἀπὸρ φλεγμονῆς, τατέιοισι πυρετὸς ἐπι-
γινόμωθ' ἄνε τὸν πόνον.

μα Ὀκόσοισι διαπύονε ἐὼν ἐν τῷ σώματι μὴ
ἀποσημαίνε, τατέιοισι οὐκ ἀπὸ ἀχίτητα ἔπυος
ἢ τὸ πόνον ἔκ ἀποσημαίνε.

μβ Ἐν τοῖσιν ἰκτερικῶσι τὸ ἥπαρ σκληρὸν
γένεσθαι, πονηρὸν.

μγ Ὀκόσοι ἀσθινώδεις ὑπὸ δυσεντερίας ἀλι-
σκῶνται, τατέιοισιν ἐπιγινόμενης μακρῆς τῆς
δυσεντερίας, ὕψωφ ἐπιγίνετ', ἢ λεεντερίας,
καὶ ἀπόμωτ.

μδ Ὀκόσοισιν ἐκ τραγγυρίας ἄλεις ἐπιγίνετ',
ἐν ἑπ' ἀήμερησιν ἀπόμωτ', ἢ μὴ πυρετὸς
ἐπιγινόμενος ἄλεις ἔδρον ῥυή.

με Ἐλκεα δόκ' ἐνι αὔσια γίνεται ἢ μακρότε-
ρον χρόνον ἰχυσιν, ἀνασκαῶν ὄσειον ἀφί-
στασθαι, καὶ τὰς οὐλάς κείλας γίνεσθαι.

μς Ὀκόσοι ὑβοὶ ἐξ ἀδμαθὸς ἢ βῆχ' ἔθ' γίνοντ',
πρὸ τ' ἤβης ἀπόμωτ.

μζ Ὀκόσοισι φλεβοκμία ἢ φαρμακίη συμ-
φίρεθ' πύτες τὸ ἥπαρ φαρμακίαν ἢ φλεβο-
δὲ πικρὴν

Ἰ Π Ρ Ο Κ. Ἀ Φ Ο Ρ.

τομῆν χεῖ.

Τοῖσι σπληνώσει δυνουτόρην ἐπιχνομί-
μη
μη, ἀγαθόν.

Οκοσπε ποδερζικὰ νουήματα γίνονται, με-
τά ταῦτα ἀποφλεγμιναντα ἐν τεσαρακοντα
ἡμέρησιν ἀποκαθίστανται.

Οκοθισιν ἄρ δ' ἐγκέραλθ διακρη, το-
τίσιν ἀνάκη πυρετόν καὶ χολῆς ἑμεκρ
ἐπιγίγνεται.

Οκοθισιν ὑγαίναντην ἑξαίφνης ὀδύνη γί-
νοντι ἐν τῇ κεφαλῇ, ἢ πόραχρῆμα ἀφανοὶ
γίνονται καὶ βίχυσιν, ἐν ἑπτὰ ἡμέρησιν
ἀπόλω, ἢ μετὰ πυρετὸς ἐπιλαβῆ.

Σκοπερ ὁ χεῖ καὶ τὰς ὑποφάσας τ' ὀφθαλ-
μοδρ ἐν τοῖσιν ὑπνοῖσιν, ἢ γὰρ π' ὑποφαι-
τη) φλευκῶ, συμβαλλομένων τ' βλεφάρων
καὶ ἐκ διαρρέϊνς ἔονται ἢ ἐκ φθρμακροπόσῆς
φαῦλον τὸ σημεῖον, ἢ θανατώδες σφόδρα.

Αἱ παρραφροσίναι αἱ μετὰ γίλωτος ἢ
γινόμναι ὑσφαλέσθρα, αἱ ὅ μετὰ αὐθῆς
ἐπισφαλέσθρα.

Ἐν τοῖσιν δ' ἔσει πάθημασι τοῖσι μετὰ πυ-
ρετῶ, αἱ κλαωθμώδες ἀναπνοαί, * κακόν.

* ἀκακί, ρετῶ, αἱ κλαωθμώδες ἀναπνοαί, * κακόν.

Τ Μ Η Μ Α Ζ.

νε Τὰ ποδαρτικά το ἤρ^ο καὶ το * φθίνω- * ηεί, με-
 πῶρ^α κινέε^ν ὡς δ' ἔπολι. τοτῶρ^α.
 * Antiq. habet εε
 ἐπιπλεον

υς Τοῖσι μελαγχολικῶσι νοσήμασι^ν ἐς τὰ ὄ
 ἐπικίνδυνοι, αἱ ἀποσκήψεις, ἢ ἀποπληξίμα
 το σώματ^ο, ἢ ἀσάμωρ. ἢ μακίηρ, ἢ τυ-
 φλωσιν σημαίνε.

υζ Ἀπόπληκτικοὶ ὅ μάλιστα γίνον^τ ἀπὸ τερ-
 σαράκωντα ἑτέρωρ μέχρις ἑξήκοντα.

υη Ἦρ ἐπίπλεον ἐκπίε^η, ἀνάγκη ἀποσπῆναι.

υθ Ὀκόθισιν ὑπὸ ἰχιάδ^ο ἐνοχλυμένοισι
 ἐξίτα^ι ἔἰχιον, καὶ πάλιν ἐμπήσῃ, το-
 τῶσι μῦξα ἐπιγίγονται.

ε Ὀκόθισιν ὑπὸ ἰχιάδ^ο ἐνοχλυμένοισι
 χρανίη^ς ἔἰχιον ἐξίτα, τοτῶσι φθίνε^ν τὸ
 σκέλε^ς καὶ χωλῶνται, μὴ κενθῶσιν.

Τμήμα ἑβδόμεον.

α Εἰν τοῖσιν ἄξει νοσήμασι φύξις ἀσφωτη-
 ρίων, κακόν.

β Ἐπί οσείω νοσήματα σάξ πελιδ^ν, κακόν.

γ Ἐπί ἐμίτω λύξ καὶ ὀφθαλμοὶ ἐρνεύσι^ς
 κακόν.

Ἰ Π Ρ Ο Κ. Ἀ Φ Ο Ρ.

Ἐπί ἰσθμῶν φρίκη, ὁ χρισόν. 1α

Ἐπί μανίῃ δυσαντερία, ἢ ὑβρωψ, ἢ ἕκτα-
σις, ἀγαθόν. 1β

Ἐν νούσῳ πολυχρονίῃ ἀποσιτή καὶ ἀκρι-
πι ὑκοχωρήσιες, κακόν. 1γ

Ἐκ πολυπρόσις φρίξ, καὶ παραφροσύνη,
κακόν. 1δ

Ἐπί φύμα] ἄσω ρήξιος, ἐκλυσις, ἢ ἐμέ-
ως, ἢ λήπω ψυχὴν γινέ). 1ε

Ἐπί αἵμα] ἄρωσις πδραφροσύνη καὶ ἀνω-
μιός, κακόν. 1ς

Ἐπί ἄλεφ' ἐμέ] ἄρωξ, παραφροσύνη,
ἢ ἀσασμός, κακόν. 1ζ

Ἐπί πλοδριπίδι περιπνοδμονία, κακόν. 1η

Ἐπί περιπνοδμονία φρονίας, κακόν. 1θ

Ἐπί κώμασις ἰχυροῖσι ἀσασμός ἢ τέ-
τανος, κακόν. 1ι

Ἐπί πληγῇ ἐς πῶν κεφαλῆν ἐκπληξίς ἢ τῶν
παραφροσύνη, κακόν. 1κ

Ἐπί αἵμα] πτύσις, πύς πτύσις, κακόν. 1λ

Ἐπί πύς πτύσις φθίσις καὶ ῥύσις, ἐπὴν δ' ἐξ
15

27. 270- 27 σέλεον ἰχνη, ἀποθηνοδμονία.

ελονο

Ἐπί φλεγμονῇ τοῦ ἥπατος λύξ, κακόν. 1μ

MI - Επί ἀχρηπυήν ασπασμός η πδραφροσίη * Αΐς, 41
λάβει
κακόν.

IO - Επί όσεις φιλώσει, έρυσίπελας.
K - Επί έρυσίπελαπ σηπεδών η έκπυησις
κακόν.

KA - Επί ληθάργω πρόμο, κακόν.
KB - Επί ίχυρῶ σφυγμῶ εν τοισιν έλκεσιν
αιμορραγία.

KY - Επί όδύνη πολυχρονία τ πρό τῶ χει-
λίω, έκπυησις.

KD - Επί ακρύτω υποχωρήσει, δυσεντερία.
KE - Επί όσεις διακοπή ή έκπληξις, ή παραφρο-
σύνη, η η κενεόν λάβη.

KS - Εκ φαρμακωποσίης ασπασμός, θανατ όδεις.
KZ - Επί όδύνη ίχυρη τῶν παρὰ τῶ χειλίαρῶ
ακρωτηρίων φύξις, κακόν.

KH - Γνωακί εν γαστρί έχούση τίνεσμός επιζυ-
νόμο, εκτρώσαι ποιείη.

KΘ - Όπ αν όσειον, η χούφο, η νευρον απο-
κοπή εν τῶ σώματι, ουτε αυξεται, ουτε
συμφυει).

Λ - Η η υπό λάβη φλίγμα, έχομίνα διαρ-
ρῶσαι

ῥοια ἐπιγίνη) ἰαχυρή, λυει τῶν νεφρῶν.

Ὀκόθισιν ἀφρώδεια τὰ ὑποχωρήματα ἐν λω-
ταῖς διαφρήσις, τοτέοισιν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς
φλόγμα καταρρέει.

Ὀκόθισιν πυρέασισιν ἐν τοῖσιν οὔροισι κρη-
μνώδες ἢ ποσάσες γίνον), μακρῶν τῶν ἀφ-
ῥωσίω σημαίνουσιν.

Ὀκόθισι ἢ χαλῶδες αἰ ὑποσάσες, ἀνώ-
θερι δὲ λεπταί, ὄξειν τῶ ἀφρώσειν σημαί-
ουσιν.

Ὀκόθισι διεσηκότε τὰ ὕρα γίνε), τοτέοι-
σι παραχῆ ἐν τῷ σώματι ἰαχυρή ἐσιν.

Ὀκόθισι δὲ ἐν τοῖσιν οὔροισιν πομφόλυ-
ξ ἐφίσταν), νεφρικήκ σημαίνουσι, καὶ μα-
κρῆν τῶ ἀφρώσειν ἴσθαδ).

* ΔΡ. νιφιν
σικῆν ση-
μαίνει.

Ὀκόθισι δὲ λεπταὶ ἢ ἐπίσασις ἢ ἀφρα, καὶ
τοτέοισι νεφρικήκ καὶ ὄξεια σημαίνει.

Ὀκόθισι δὲ νεφρικήκ ἐσσι, τὰ προφρη-
κτικὰ συμβάινει σημεῖα, πονοί τε πόρι τῶς
αἰῶς τῶς ραχιδάου, γίνον). ἢ ἠρ ἠὲ περὶ τῶς
ἔξω πόπυς γίνον), καὶ τὰ ἀπόσηματῶν προσθε-
χῶ ἔξω ἰσόμυα ἢ ἢ μάλλον δι πόλιασιν ἢ
τῶς ἔσω πόπυς γίνων), καὶ τὰ ἀπόσηματῶν

πρὸς δέ χυ δ' ὡς ἰσώδρα.

λμ Ὁκοσι αἵμα ἐμέγιστη ἢ μ' ἀνὰ πυρετῶ
σωτήριον, ἢ μ' δ' ἐσὺρ πυρετῶ, κακὸν ἄρα
πύειν ἢ τοῖσι συνηκίσι κ' κίσι φηκίσι.

λθ Κατὰ ἄρροι ἐς πλὴν ἀνώ κελίην ἐκπύει
ἐν ἡμέρῃσιν ἄκωσιν.

μ Ἦν ὑρὴν αἵμα καὶ βρόχους κ' σπάγγυρην
ἔχει, κ' δάνην ἐμπλήν ἐς τὸ πόρινον καὶ
ἔσποζαριον κ' εἰ κτένα, τὰ πόρι πλὴν κ' ἔ
σιν νυσ' ἐν σημαίνει.

μα Ἦν λῶσα ἐξάφνης ἀφρατῆς γένη, ἢ
ἀπόπληκτὸν ἐ το σώμα, μελαγχολικόν
τὸ τοῦτο.

μβ Ἦν φόβος ἢ οὐδυνὴ πύλιν χύον ἔχει
σα διατελής, μελαγχολικόν τὸ τοῦτο.

μγ Ἦν ὑπερκαθαρομένων τῶν πρεσβυτέ
ρων λυγξ' ἐπιγένη, ἢ κ' ἀγαθόν.

μδ Ἦν πυρετὸς μὲν ἀπὸ χολίης ἔχει, ὕδατος
πύλιν καὶ ἄρμυ καταχεομένον ἐς τὸ κεφα
λῆς λύσις το πυρετῶ γινέται.

με Γυνὴ ἀμφιδέξεται ἢ γινέται.

μς Ὅσα ἔμψυχοι κείον ἢ τέμνοντες, ἢ μ' ἢ μ'
δ 4 τὸ

Ι Π Π Ο Κ Α Α Φ Ι Ο Ρ Η

τὸ πύον καθάρων ῥυή, καὶ λυκόν, περιζίναν-
ται, ἢ ἡ δὲ ὑφαιμόντες, καὶ βορβορώδες, καὶ
δυσώδες, ἀπόλλω.

Ὀκόσπε ἢ ἕπαρ διαπύον, καίοντι, ἢ τέ-
μιον. ἢ μὲν πύον καθάρων ῥυή καὶ λυκόν,
περιζίναν. ἢ ἐν χιτῶνι γὰρ τὸ πύον τοτέοις
ἔστι, ἢ ὁ οἶον ἀμορῆ ἢ ῥυή ἀπόλλω.

Ὀδύνας ὀφθαλμῶν ἀκράβου ποπίας καὶ
ἀσύντας πολλῶν ἄδρμῶν φλεβοτόμει.

Ἰσθμωπιδίων ἢ βίξ ἔχει ἀνέλπιστος γί-
νεται.

Σπαραγγυρίην καὶ δυσυρίην θώρηξις καὶ
φλεβοτόμην λύει, τέμνην ὃ πᾶς ἄσω.

Ἐπὶ κωάτης ἔχρμένω οἶδημα καὶ ἐρύ-
θημα ἐν τῷ σῆθε ἐπιχρνομόμον, ἀγαθόν,
ἔξω γὰρ πρίπει τὸ νόσημα.

Ὀκόσπισιν ἀρ σφακελιδίῃ ὃ ἐγκέφαλῳ,
ἐν τρισίην ἡμέρησιν ἀπόλλωται, ἢ ὃ ταύτας
διακρίνωσιν ὑγιεὺς γίνονται.

Ἰππερμάς γίνετι ἐκ τῆς κεφαλῆς, διακρί-
ναινομένη τῷ ἐγκέφαλῳ ἢ διυζηνομένη τῷ
ἐν τῇ κεφαλῇ κενῷ, ὑπέρχεια γὰρ ὃ ἀπόρ-
τικῶν ἔξω, ἔωφθ. δὲ, ὅπ σὺ σενῦ ὠτῶ ὃ

- διέξοδος ἐστίν.
- νδ Ὀκόσοι ἢ πῶρ πορροδινέουσι, τῶν τοῖσι πυ-
 ρεῖς ἐπιγινόμεθα λύει τῶν ὀδύνην.
- νε Ὀκόσοισι συμφέρον αἶμα ἀφαιρῆσαι ἀπὸ
 τῶν φλεβῶν, οὗτος ἔστι χη φλεβοτομή δα.
- νς Οἷσι μεταξὺ τῶν γαστρῶν, καὶ τῶν φρενῶν
 φλέγμα ἀπόκειται, καὶ ὀδύνην πάρεχει ἐκ
 χερῶν διέξοδον ἔσθ' ἐς ἐπὶ τῶν τῶν κελῶν, το-
 τοῖσι κατὰ τὰς φλέβας ἐς τῶν κύστην φρεσμένων
 τῶν το φλέγματ' ἄλυσις γίνεται τῆς νόσου.
- νζ Ὅσοις τὸ ἦπαρ ὑδατ' ἢ πληθύνει, ἐς τὸν
 ἐπίπλευρον φραγῆται τῶν πύλων ἢ κελίῃ ὑδατ' ἢ ἐκ-
 πίπλευρον, καὶ ἀποθνήσκουσιν.
- νη Ἀλύκων, χασμῶν, φρίκων, ὄντων ἴσως
 ἴσως πινόμεθα λύει τῶν νόσων.
- νθ Ὀκόσοισιν ἐν τῇ ἐρήθει φύματα γίνονται
 ποῦνοι διαπνύαντες καὶ ἐκτραγίνονται ἄλυτοι
 ὁ πόνος.
- ξ Ὀκόσοις ἂν ὁ ἐγκέφαλος σφαιρῆ ὑπὸ βίου
 προσφάσεται, ἀνάγκη ἀφώνους γινέσθαι παρα-
 χημα.
- ζο Τοῖσι σώματι ποῖσιν ὑγρὰς σαρκὸς ἔχουσι
 λιμορ.

Ι Π Τ Ο Κ Μ Α Φ Ο Ρ .

λιμόνι ἐμωοίειν, λιμός γάρ ἐστραίγεται τὰ σώμα-
ματτα.

Ἡρ ὑπὸ πυρετῶ ἐχομένῳ οἱ λίμνας μὴ ἐπι-
τόν] ὅ ἐν τῇ φάρμακῳ πύξις ἐξαιφνης ἀπιγέ-
νηται καὶ καταπίνειν δεικνύσῃ μὴ δύνηται,
ἀλλὰ μάστις, θανάσιμον.

Ἡρ ὑπὸ πυρετῶ ἐχομένῳ ὁ πρᾶξις ἐπι-
στραφῆν καταπίνειν μὴ δύνη] τοῖς λίμνας μὴ
ἴσως ἐν τῷ πρᾶξις, θανάσιμον.

Ὅτι ἐν δὴ τῷ σώματι μεταβολαί καὶ ἐν
τῷ σώματι καὶ ἀφύχου καὶ πάλιν θερμὰ
νε] ἢ χροῖμα ἐπιπορ] ἢ ἐπὸρ] μεταβολαί
μῆκρον νόσῳ συμαίνου

Ἡ δὲ πάλιν θερμὸς ἢ φύχος αὐτῶν
σημαίνει ὑγρὸν ἀπώγειν, ἰσχυρῶ ὁδὸ ἰάνω-
θεῖν, τῷ δ' ἀδυνάτῃ κάτωθειν.

Οἱ πυρετοὶ οἱ μὴ διαλείποντες ἢ ἰσχυροί
τῶροι σὺ τρίτης γένων], ἐπικίνδυνος, ὅτι
δ' ἐν πρόφῳ διαλείπωσι, σημαίνει ὅτι ἀπὸ
δύοι]

Ὅκοσοισί πυρετῶ μακροῦ, πρὸς τοῖσι μὴ φάρ-
ματτα ἢ ἐς τὰ ἀρῆξαι πύξις ἐγγύων] φάρμακῶν

Ὅκαθῆσι γνάμ] ἢ ἰσχυρῶ ἢ ἐπὶ τὰ ἀρῆξαι

πόνοι εκ πυρετῶ γίνονται οἱ σπύλαι πλείονα
χρόνῳ.

86 Ἡρ ὡς ἔδ' πυρέταον ἔφορη διδῆς τῶ ὕμν
ὕμναιον, ἰσθῆς, ἔδ' ὁ κίκονος, ἔνα

Ἡρ ὡς ἔδ' πυρέταον ἔφορη διδῆς τῶ ὕμν
ὕμναιον, ἰσθῆς, ἔδ' ὁ κίκονος, ἔνα

Καὶ οἱ σπύλαι πλείονα ἔνα ἔνα ἔνα ἔνα
καὶ οἱ σπύλαι πλείονα ἔνα ἔνα ἔνα ἔνα

Ἡρ ὡς ἔδ' πυρέταον ἔφορη διδῆς τῶ ὕμν
ὕμναιον, ἰσθῆς, ἔδ' ὁ κίκονος, ἔνα

Ἡρ ὡς ἔδ' πυρέταον ἔφορη διδῆς τῶ ὕμν
ὕμναιον, ἰσθῆς, ἔδ' ὁ κίκονος, ἔνα

87 Οὐκόσισι Ἡρ κάτω ὡμῶ διαχωρή, ἀκῶ
Ἡρ κάτω ὡμῶ διαχωρή, ἀκῶ

Ἡρ κάτω ὡμῶ διαχωρή, ἀκῶ

Ἡρ κάτω ὡμῶ διαχωρή, ἀκῶ

Ἡρ κάτω ὡμῶ διαχωρή, ἀκῶ

Ι Π Π Ο Κ Ρ . Α Φ Ο Ρ .

ἢ κακὰ ἄρρυθμον, κακόν.

Τὰ σώματα χυλῶν ὡς βούλεται καθάρι-
σαι, εὐρακα ποιήσῃ, ἢ ἢν μὴ ἄνω, εἴσαι πρὸ
καίλην, ἢν δ' ἐκάτω, ὑγρῆσαι.

Ἰπνὸν ἀρρυθμῆς ἀμφοτέρωθεν γινόμενα μάλ-
λον δ' ἐόντος ἕσσης.

* αἱ. κακόν

Ἐν τῶσι μὴ διαλείπῃσι πυρετοῖς, ἢν τὰ

* αἱ. ὄντα ἔσω ψυχρὰ ἢ, τὰ δ' ἔσω καίηται, καὶ * πυ-
ρετὸς ἔχη, θανάσιμον.

Ἐν μὴ διαλείποντι πυρετῷ, ἢν χυλῶν ἢ
ῥίσι, ἢ ἄφθαλμος, ἢ ἔφρυσ διαστροφῆς, ἢν μὴ
βλεπῆ, ἢ μὴ ἀκούῃ, ἢ ἢν ἀδενέως ἰόντος, ὅτι
ἄν κυτεωρ γένηται, ἐγγὺς ὁ θάνατος.

Ἐπὶ λευκῷ φλέγματι, ὑβρωτὶ ἐπιγίνεσθαι.

Ἐπὶ διαρροῖῃ, δυσεντερῆν.

Ἐπὶ δυσεντερῆν, λευκοῦ ἐπιγίνεσθαι.

* Αἱ. ἰπνὸν
σφοκίλων
uel ἰπνὸν
σφοκίλι-
μων.

* Ἐπὶ σφοκίλισμῷ, ἀπόσασι ὄσει.

Ἐπὶ αἵματος ἐμίτω, φθόν, καὶ τοῦ πύου
κάθαρσις ἄνω, ὡς τῆ φθόν, ῥόδιμα ἐκ τῆς κε-
φαλῆς, ἐπὶ τῷ ῥόδιματι διαρροῖα, ὡς τῆ δι-
αρροῖα χυλῶν τῆς ἄνω καθάρσεως, ὡς τῆ χυ-
λῶν θάνατος.

Ἐπὶ αἵματος πύου, πύου πύου καὶ ῥόδιμα, πύου

ἐπὴν δὲ ἐσάλευν ἴσχηται, ἀποθνήσκουσιν.

Ὀκεία καὶ ἐν τοῖς κατὰ τὴν κύστην, καὶ ἐν τοῖς κατὰ τὴν κοιλίῳ ὑποχωρήμασι, καὶ ἐν τοῖς κατὰ τὰς σάρκας, καὶ ἢν πη ἄλλη τῆς φύσις ἐκβαίνει τὸ σῶμα, ἢν ὀλίγη, ὀλίγη ἢ νῦσθ γίγνεται, ἢν πολὺ ἢ, πολλή, ἢν πάντοτε πολλὸν, θαυμάσιον τὸ ποῦτον.

Τμήμα ὄγδοον.

Ὄκει ὑπὲρ τὰ τεσάρων ἵα ἕτα φρενιὰ καὶ γινόν, ἢ πένυ ἐ ὑγιᾶσιν. πᾶσι γὰρ κινδυνεύουσιν, οἷσιν ἄν δικεῖν τὸ φύσις καὶ τῆς ηλικίης ἢ νῦσθ ἢ.

Ὄκείσοισιν ἐν τῆσιν ἀρρώσεισιν οἱ ὀφθαλμοὶ κατὰ προαίρεσιν διακρύουσιν, ἀγαθὸν ὀκείσοισι δὲ ἄνοδ προαίρεσις, κακόν.

Ὄκείσοισιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσι τετάρτοισιν ἔσθιν, αἷμα ἐκ τῶν ῥυῖν, πονηρὸν.

Ἰσθῶτες ἐν τῆσι κρισίμοισιν ἡμέρασι γινόμενοι σφοδροὶ καὶ ταχέες, ἐπικίνδυνοι, οὗτοι ἔσθιν ἐκ τῶν μετώπων, ὡσὸς σαλευμοὶ καὶ κρηνοὶ καὶ ψυχροὶ σφοδραὶ καὶ πολλοὶ, ἀνάγκη γὰρ ἐν ποῦτον ἰσθῶτα ὑποβύεσθ μετὰ βίης,

Ι Π Ρ Ο Κ. Η Α Φ Ο Ρ.

ἢ πόνυ ὑπὲρ βολῆς ἢ ἐκάλυψις πολυχρονία.
 Ἐπιχρονία νοσηματὶς ἢ κελίης καταφο-
 ρῆς κακόν.

Ὅσα φάρμακα ἐκίηται, σίδηρος ἰῆται.
 ὅσα σίδηρος ἐκίηται, πύρ ἰῆται, ὅσα ἢ πύρ
 ἐκίηται, ταῦτα χρῆ νομίσειν ἀνίατα.

Ἐπίθετες μέλισσα γήνην ἀπὸ δακτύλου καὶ
 δασυτέων μέλι τριήκοντα καὶ πέντε.

τὰ δὲ κατὰ φύσιν γήνην ἀπὸ φθισιν,
 σπένδα μὲν ἰσχυρὰ, τὰ ἢ ἰσθακτώδεις, ὀδύ-
 πόρον ἢ ἦν μὲν ἐν τῇ ἕρῃ νοσην αὐτῇ ἢ ὕρη
 ἐξυμμάχῃ τῇ νόσῳ, ὅσον κενύσω ἕρως, ὁφθαλ-
 μικῶν χερμῶν. ὑπερρικήα γὰρ τὸ φουσκόν, φο-
 βροτόφορον δὲ ἀπλωί.

Γλώσσα μελανομένη καὶ αἰματώδης,
 ὅταν τὸ τέωρ ἀπὸ τῶν σημείων, καὶ τὸ κένθος
 ἀδονίς ὄρον δὴλεῖ.

Ταῦτα μὲν ἦν ἐν πλείστοι πυρεκίσις ὀξεία ση-
 μεῖσαι χρῆ, ὅποτε μέλει ἀποδιήσασθαι καὶ
 ὅποτε σωθῆσθε διαί.

Ὁρχίς λεγιάς ψυχρότης καὶ ἀκατά-
 μνητος, θοάτωδεις.

Ὀνυχες μελανοί, ἢ δακτύλοι πώδων.

- 17 Σημαίνουσι τὰ ἄχρα τῶν δικήλων.
- 18 Καὶ χεῖρ πελιωνά, ἢ καὶ ἀποδελυμένα,
καὶ ἐξεσραμμένα, καὶ ψυχὰ θανατώδια.
- 19 Καὶ σκαρδιῶν, καὶ μύσων, καὶ κίτων, καὶ
ἕτερων, καὶ κώμα καὶ πολλῶ κατεχόμενα
ἀνέλπιστα.
- 20 Καὶ πολλῶν ἀπείμα, καὶ ἀγνοῶν, καὶ
μὴ δι' ἀκούων μὴ δὲ ξημῶν θανατώδια.
- 21 Μένουσι ἀποθνήσκον τὰυτὰ σφίσι δὲ
χίνοι, καὶ αἱ κείρια ἐπαίρονται τὸ φυτόν.
- 22 Οὐδ' ὁ θάνατος, ἐὰν τὸ ψυχῆς ἄρ-
μόν ἐπιλάβῃ ὑπὲρ τὸ σῶμα, εἴτε τὸν ἄνω
τῶν φρενῶν τόπον, καὶ σιγαυθῆ τὸ ὑμῶν ἄπαν
ἐπίδωκεν τὸ πνεύμων, καὶ ἡ καρδία τῶν κείνων
ἀσπαλάξαι τὸ θερμὸν ἀσπῆκτον ἐκίστηθαι θανα-
τώδια ἴσως, ἀσπῆκτον τὸ πνεύμα τὸ
θερμὸν, ἔθεν πὸρ σνέση τὸ ἄσπῆκτον τὸ ἄσπῆκτον
πάλιν καὶ ἄσπῆκτον ἄσπῆκτον εἰς τὸ ἄσπῆκτον κέ-
φαλήν ἀσπῆκτον, ἄσπῆκτον καὶ ἀσπῆκτον ἀσπῆκτον
λείπειται ἡ ψυχὴ εἰς τὸ σῶμα τὸ σῶμα, καὶ τὸ
ψυχῶν, καὶ ἄσπῆκτον ἄσπῆκτον ἄσπῆκτον καὶ χεῖρ καὶ
αἶμα, καὶ φλέγμα, καὶ σαρκί περιέδωκεν
τὸ σῶμα.

Ἐτυπώθη παρὰ Σεβαστιανῶν
ἔφ' Ἐτυπώθη γ' Ἀστυνόμου
νω ἔπει ἀπὸ τῆ
θεογονίας.
αφμγ.

Ayuntamiento de Madrid

Digitized by Google